آزمون آزمایشی خیلی سبز

رشته انسانی

پایه دوازدهم | مرحله هفدهم

سال تحصیلی ۰۴-۱۴۰۳ | تاریخ برگزاری: ۲۹/فروردین/۱۴۰۴

دفترچه شماره یک

بودجه‌بندی دروس

ریاضی‌وآمار	زبان‌وادبیات‌فارسی
ریاضی و آمار (۱) فصل ۳ و ۴ صفحهٔ ۷۱ تا ۱۱۷ ریاضی و آمار (۲) فصل ۳ صفحهٔ ۵۵ تا ۷۰ ریاضی و آمار (۳) فصل ۲ (درس ۲) فصل ۳ صفحهٔ ۶۱ تا ۱۰۴	علوم و فنون ادبی (۲) درس ۱، ۴، ۷ و ۱۰ علوم و فنون ادبی (۳) درس ۷ تا ۱۲ صفحهٔ ۶۸ تا ۱۲۲
علوم‌اجتماعی	روان‌شناسی
جامعه‌شناسی (۲) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۳۵ جامعه‌شناسی (۳) درس ۵ تا ۱۰ صفحهٔ ۴۲ تا ۱۱۵	کل کتاب صفحهٔ ۸ تا ۲۰۶

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی
ریاضی	۲۰	۱	۲۰	۲۵ دقیقه
زبان و ادبیات فارسی	۳۰	۲۱	۵۰	۳۰ دقیقه
علوم اجتماعی	۱۵	۵۱	۶۵	۱۵ دقیقه
روان‌شناسی	۱۵	۶۶	۸۰	۱۵ دقیقه
مجموع	۸۰ سؤال			۸۵ دقیقه

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

این آزمون نمره منفی دارد.

دفترچه سؤالات آزمون‌های خیلی سبز، از همه‌نظر (تعداد سؤال‌ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه‌ها، نوع صفحه‌آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و...) در شبیه‌ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می‌شود.

ویژه کنکوری‌های ۱۴۰۴

جمع‌بندی نیمسال دوم دوازدهم + پایه ویژه

Azmoon.kheilisabz.com

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱- حاصل $۹^{۰/۳} \times ۹^{۰/۲}$ کدام است؟

۱) ۳ ۲) ۱ ۳) ۴/۵ ۴) ۶

۲- کدام جمله نادرست است؟

۱) ریشه‌های چهارم عدد ۵، اعداد $\pm\sqrt[۴]{۵}$ هستند.

۲) نمودار تابع $y = ۱۰^{x}$، فقط از ناحیهٔ اول و دوم عبور می‌کند.

۳) دنبالهٔ هندسی $a_۱ = ۳$ و $r = -۲$، یک دنبالهٔ کاهشی است.

۴) مضارب طبیعی عدد ۶، تشکیل یک دنبالهٔ حسابی می‌دهند.

۳- تابع نمایی $y = ۴^{x} - ۸$، محورهای مختصات را در نقاط A و B قطع می‌کند. شیب خط گذرنده از نقاط A و B کدام است؟

۱) $\frac{۱۴}{۳}$ ۲) $\frac{-۱۴}{۳}$ ۳) $\frac{۲۱}{۲}$ ۴) $\frac{-۲۱}{۲}$

۴- اگر $A = \sqrt[۷]{۴\sqrt[۵]{۱۶}} \times \sqrt[۵]{۸}$ باشد، حاصل $(A + \frac{۱}{۲A})^{-\frac{۱}{۲}}$ کدام است؟

۱) $\frac{۳}{۲}$ ۲) $\frac{۲}{۳}$ ۳) $\frac{۴}{۳}$ ۴) $\frac{۳}{۴}$

۵- جملهٔ هشتم یک دنبالهٔ حسابی، ۳ برابر جملهٔ دوم آن است. نسبت جملهٔ ۲۷اُم به جملهٔ سوم این دنباله کدام است؟

۱) ۶ ۲) ۷ ۳) ۸ ۴) ۹

۶- در دنباله با جملهٔ عمومی $a_n = \frac{n}{۲} + ۳$، حاصل $a_۱ + a_۳ + a_۵ + \ldots + a_{۹۹}$ کدام است؟

۱) ۱۲۰۰ ۲) ۱۳۰۰ ۳) ۱۴۰۰ ۴) ۱۵۰۰

۷- در دنبالهٔ هندسی a_n، اگر $a_۳ = ۹a_۱a_۶$ باشد، کدام نتیجه‌گیری قطعاً درست است؟

۱) $a_۲ = ۳$ ۲) $a_۴ = ۹$ ۳) $a_۳ = ۹$ ۴) $a_۱ = ۳$

۸- بین دو عدد ۲ و ۱۶۲، تعدادی واسطهٔ هندسی درج می‌کنیم. اگر مجموع این واسطه‌ها ۷۸ باشد، نسبت مشترک کدام است؟

۱) ۲ ۲) ۳ ۳) ۴ ۴) ۱/۵

۹- ریشهٔ نهم عدد $۲\sqrt{۵}$، چند برابر ریشهٔ ششم و مثبت عدد $۵\sqrt[۳]{۲}$ است؟

۱) $\sqrt[۱۸]{\frac{۲۵}{۲}}$ ۲) $\sqrt[۱۸]{\frac{۲}{۲۵}}$

۳) $\sqrt[۱۸]{\frac{۵}{۲}}$ ۴) $\sqrt[۱۸]{\frac{۲}{۵}}$

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰- در یک ساختمان، به ازای هر طبقه‌ای که از همکف بالاتر می‌رویم، فشار آب ۲۰ درصد کاهش می‌یابد. اولین طبقه‌ای که فشار آبش کم‌تر از نصف فشار آب طبقهٔ همکف است، کدام طبقه است؟

۱) طبقهٔ سوم ۲) طبقهٔ چهارم ۳) طبقهٔ پنجم ۴) طبقهٔ ششم

۱۱- میانگین اعضای مجموعهٔ $A = \{x \mid x \in \mathbb{Z}, -۹ \le x \le ۱۵\}$ کدام است؟

۱) ۲/۸۸ ۲) ۲/۹۲ ۳) ۲/۹۶ ۴) ۳

۱۲- اگر انحراف از میانگین هشت داده برابر با $۲, a, ۰, ۳, -۱, -۲, ۰, ۱$ باشد، واریانس این داده‌ها کدام است؟

۱) ۳/۵ ۲) $\sqrt{۳/۵}$ ۳) ۲ ۴) ۴

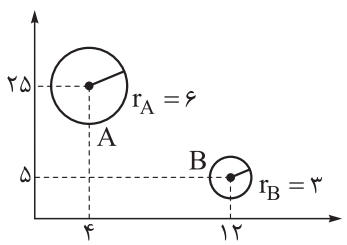
۱۳- میانه و واریانس تعدادی داده به ترتیب برابر با ۱۱۰ و ۳ است. اگر داده‌ها ابتدا با عدد ۵ جمع و سپس دو برابر شوند، میانه و واریانس داده‌های جدید به ترتیب چه اعدادی می‌شوند؟

۱) ۲۲۰ و ۱۲ ۲) ۲۳۰ و ۱۲ ۳) ۲۳۰ و ۶ ۴) ۲۲۰ و ۶

۱۴- اگر داده‌های آماری ۱۸، ۶، ۱۱، ۱۳، ۱، ۱۶، ۹، ۱، ۶ را با نمودار جعبه‌ای نشان دهیم، میانگین کل داده‌ها چند برابر میانگین داده‌های داخل جعبه است؟

۱) $\frac{۴}{۵}$ ۲) $\frac{۵}{۹}$ ۳) ۱ ۴) $\frac{۹}{۵}$

۱۵- در نمودار حبابی زیر، متغیر سوم درصد آب هر کشور را مشخص می‌کند. نسبت درصد آب کشور A به کشور B کدام است؟

۱) ۵
۲) ۴
۳) ۳
۴) ۲

۱۶- در یک نمودار راداری با اضافه‌کردن ۱۰ متغیر، زاویهٔ بین دو شعاع متوالی $\frac{۲}{۳}$ برابر می‌شود. تعداد متغیرها در حالت اول کدام است؟

۱) ۱۵ ۲) ۱۶ ۳) ۱۸ ۴) ۲۰

۱۷- قیمت کالایی امسال ۷۸۰۰۰۰ و در سال پایه ۲۴۰۰۰۰ تومان بوده است. نرخ تورم این کالا، امسال چند درصد است؟

۱) ۲۰۰ ۲) ۲۲۵ ۳) ۳۰۰ ۴) ۳۲۵

۱۸- درآمد ماهانهٔ افراد یک جامعه برحسب دلار برابر $a - ۱۵۰, ۳a + ۱۰۰, ۲۰۰, ۵۰$ و ۳۰۰ است. اگر خط فقر براساس میانگین برابر ۹۰ دلار باشد، میانهٔ درآمد افراد این جامعه کدام است؟

۱) ۵۰ ۲) ۱۰۰ ۳) ۲۰۰ ۴) ۳۰۰

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۹- یک شهر از دو منطقهٔ A و B تشکیل شده است که جمعیت منطقهٔ A ، ۳ برابر جمعیت منطقهٔ B است. اگر نرخ بیکاری در منطقهٔ A و B به ترتیب ۱۳ و ۷ درصد باشد، نرخ بیکاری این شهر چند درصد است؟

۱) ۱۱/۵ ۲) ۱۱ ۳) ۱۰/۵ ۴) ۱۰

۲۰- در نمودار میله‌ای مربوط به سه گروه آماری A، B و C، ارتفاع میلهٔ A، ۲ برابر ارتفاع B و ثلث ارتفاع میلهٔ C است. در نمودار میله‌ای مربوط به همین سه گروه، زاویهٔ مربوط به گروه A چند درجه است؟

۱) ۴۸ ۲) ۷۲ ۳) ۸۰ ۴) ۹۰

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۱- توضیح زیر دربارهٔ کدام‌یک از شاعران قرن هشتم است؟

«وی در غزل، توجّه خاصّی به سعدی و مولوی داشته و دارای قصایدی نیز در سبک عراقی است. هم‌چنین او یک مثنوی به شیوهٔ داستان‌های نظامی سروده است.»

۱) حافظ شیرازی ۲) عبید زاکانی ۳) سلمان ساوجی ۴) خواجوی کرمانی

۲۲- انتساب چند اثر به پدیدآورندهٔ آن نادرست است؟

(تحفةالاحرار: عبید زاکانی)، (جامع‌التواریخ: رشیدالدین فضل‌الله همدانی)، (تاریخ گزیده: حمدالله مستوفی)، (مکاتیب: مولانا)، (مرصادالعباد: نجم‌الدین رازی)، (فیه ما فیه: مولوی)، (رسالهٔ دلگشا: عطاملک جوینی)، (نفحات‌الانس: جامی)، (صد پند: عبید زاکانی)، (المعجم فی معاییر اشعار العجم: دولتشاه سمرقندی)

۱) چهار ۲) سه ۳) دو ۴) یک

۲۳- در کدام گزینه، ویژگی‌های «ادبی» و «فکری» شعر سبک عراقی دیده می‌شود؟

۱) خارج‌شدن شعر از دربار ـ درهم‌آمیختگی مختصات نو و کهن

۲) تثبیت جایگاه تخلّص در انتهای غزل ـ توجّه بیشتر به علوم ادبی

۳) ذهن‌گرایی یا توجّه به دنیای درون ـ بازتاب بیشتر علوم در شعر

۴) از رونق‌افتادن قصیده و رواج غزل عارفانه و عاشقانه ـ غم‌گرایی

۲۴- کدام مورد دربارهٔ «نثر دورهٔ عراقی»، نادرست است؟

۱) برخی نویسندگان، آثار موجود را که به نثر ساده بود، به نثر فنّی باز می‌نوشتند.

۲) نثر فنی کم‌کم در قرن هفتم ضعیف می‌شود و در قرن هشتم از میان می‌رود.

۳) برخی نویسندگان، کتاب‌های مشکل را به زبان ساده، بازنویسی می‌کردند.

۴) نثر ساده در اکثر کتاب‌های این دوره، جای نثر فنّی را می‌گیرد.

۲۵- توضیحات زیر، به ترتیب، معرّف کدام‌یک از شاعران قرن‌های دهم و یازدهم است؟

- **از شاعران تأثیرگذار قرن دهم در ایران که شعرش از نظر دقّت، ظرافت و رقّت معانی مشهور است.**
- **معروف‌ترین شاعر سبک هندی و از پرکارترین شاعران زبان فارسی و خداوندگار مضامین تازه است.**

۱) وحشی بافقی ـ صائب تبریزی

۲) بابافغانی شیرازی ـ صائب تبریزی

۳) وحشی بافقی ـ بیدل دهلوی

۴) بابافغانی شیرازی ـ بیدل دهلوی

۲۶- کدام مورد از دیدگاه تاریخ ادبیات، کاملاً درست است؟

۱) در دورهٔ صفوی، وابسته‌نبودن شعر به دربار و از بین رفتن طبقهٔ مدیحه‌سرایان درباری باعث شد که طبقات و گروه‌های کم‌تری به شعر روی آورند.

۲) بهانه‌دادن به شعر ستایشی در ایران موجب شد که شاعران مدیحه‌سرا برای امرار معاش یا ثروت‌اندوزی راهی دیار هند شوند.

۳) محتشم کاشانی که در ابداع معانی و خیال‌های رنگین مشهور است، با به کار بردن مضمون‌های ابداعی فراوان، خلّاق‌المعانی ثانی لقب گرفت.

۴) یکی از جریان‌های شعری قرن دهم، شعر لطیف و فصیحی بود که به طور طبیعی و به شیوهٔ کسانی مثل حافظ و سعدی در جریان بود و وحشی بافقی از نمایندگان آن است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۷- کدام بیت «فاقد» ویژگی‌های ادبی شعر سبک هندی است؟

۱) عقل ز دست غمت، دست به سر می‌رود / بر سر کوی تو باد، هم به خطر می‌رود
۲) عمر اگر باشد ز قید تن رها خواهم شدن / بی‌گره چون موجهٔ آب بقا خواهم شدن
۳) نیست حرف نرم را تأثیر در آهن‌دلان / ناوک از پولاد می‌باید نشان سخت را
۴) دید تا در آتش تعجیل، نعل لاله را / می‌کند در هفته‌ای گل، خندهٔ یک‌ساله را

۲۸- کدام عبارت فاقد ویژگی‌های زبانی نثر سبک هندی است؟

۱) به سرداران سرحدها و صاحبان جیش و لشکر و حارسان قلاع نیز انعامات بیکران و احسان بی‌دریغ فرموده، مواجب و مرسومات چند سالهٔ لشکریان از خزانه و بیوتات معموره دادند.

۲) در این وقت که فرنگیه پای از دایرهٔ ادب بیرون نهاده به اموری که به تحریر پیوست اقدام نمودند، جماعت انگلیسی را اخبار نموده، ایشان نیز بر حسب وعده، آمادهٔ خدمت شدند.

۳) از این نسق هر کس چیزی گفت تا شکّی در دل او افتاد و خود را متّهم گردانید و گفت: شاید بود که فروشندهٔ این جادو بوده است و چشم‌بندی کرده، درحال گوسپند بگذاشت و برفت.

۴) در این هنگام که واقعهٔ هایلهٔ حضرت گیتی‌ستانی روی داد و از هر طرف واقعه، طالبان روزگار و فتنه‌انگیزان اشرار که همواره طلبکار فتور و آشوب‌اند، سر به شورش و فساد برآوردند.

۲۹- مفهوم بیت زیر با همهٔ ابیات، قرابت دارد؛ به‌جز: .....

«**نیست به‌جز عشق در این پرده کس / اوّل و آخر همه عشق است و بس**»
۱) فلک جز عشق، محرابی ندارد / جهان بی خاکِ عشق آبی ندارد
۲) به عشق اندر صبوری خام‌کاری است / بنای عاشقی بر بی‌قراری است
۳) گر اندیشه کنی از راه بینش / به عشق است ایستاده آفرینش
۴) ز سوز عشق بهتر در جهان چیست / که بی او گل نخندید ابر نگریست

۳۰- کدام بیت فاقد مفهوم بیتِ زیر است؟

«**خام را جز آتش هجر و فراق / کی پزد؟ کی وارهاند از نفاق؟**»
۱) گفتم که به صبر از تو هم پخته شود کارم / امروز یقینم شد کاندیشهٔ خام است آن
۲) که آبِ لطفِ آن دلبر گرفته قاف تا قاف است / از آن است آتش هجران که تا پخته شود خامی
۳) هرکه هوایی نپخت یا به فراقی نسوخت / آخر عمر از جهان، چون برود خام رفت
۴) گفتم که سوخت جانم در آتش فراقت / گفتا که کار خام است باید جفا هنوزت

۳۱- مفهوم کدام بیت با سایر ابیات، «متفاوت» است؟

۱) برق با شوقم شراری بیش نیست / شعله، طفلِ نی‌سواری بیش نیست
۲) زین آتشِ نهفته که در سینهٔ من است / خورشید، شعله‌ای است که در آسمان گرفت
۳) طوفانِ نوح را به نظر در نیاورد / شورِ محبّتی که در آب و گِلِ من است
۴) ز شوق در دل من، آتشی چنان افروز / که هرچه غیر تو باشد بسوزد آن را پاک

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۲- کدام بیت فاقد مفهوم بیت زیر است؟

«ای دفتر حُسن تو را فهرست، خطّ و خال‌ها — تفصیل‌ها پنهان شده در پردهٔ اجمال‌ها»

۱) جهان را سر به سر آیینه می‌دان — به هر یک ذرّه‌ای، صد مهر تابان

۲) اگر یک قطره را دل برشکافی — برون آید از آن، صد بحر صافی

۳) اگر یک ذرّه را برگیری از جای — خلل یابد همه عالم سراپای

۴) به زیر پردهٔ هر ذرّه پنهان — جمالِ جان‌فزای روی جانان

۳۳- کدام عبارت دربارهٔ دوره‌های چهارگانهٔ شعر معاصر، «ایراد» دارد؟

۱) دورهٔ اوّل، هم‌زمان با دورهٔ سلطنت رضاخان، دورهٔ درخشش نیما و جدال بر سر شعر کهنه و نو بود.

۲) در دورهٔ دوم، اشعار نیما و دیگر نوگرایان در برخی نشریات مانند «روزگار نو» و «سخن» منتشر می‌شد.

۳) در دورهٔ سوم، «شعر نو تغزّلی» شروع شد و در دورهٔ بعد، از گسترده‌ترین جریان‌های زمان خود گردید.

۴) در دورهٔ چهارم، شاعران، بهتر به جوهر شعر دست یافتند و مضمون شعر آن‌ها بیشتر نقد اجتماعی است.

۳۴- متن زیر معرّف کدام‌یک از شخصیّت‌های ادبی دورهٔ انقلاب است؟

«او در رشتهٔ ادبیات نمایشی تحصیل کرده است؛ اما در داستان‌نویسی، ادبیات کودک و نوجوان و قطعهٔ ادبی نیز آثاری دارد. او به طور جدی کار نوشتن را در قالب‌های مختلف ادبی ادامه داد و در چند روزنامه و مجلّه همکاری داشت.»

۱) قیصر امین‌پور — ۲) محمدرضا سرشار

۳) سید مهدی شجاعی — ۴) علی مؤذنی

۳۵- در معرفی آثار زیر و پدیدآورندگان آن‌ها، نام چند شاعر یا نویسنده نادرست ذکر شده است؟

«تهران مخوف (مشفق کاظمی)، از این اوستا (اخوان ثالث)، چشم‌هایش (بزرگ علوی)، سووشون (سیمین دانشور)، تنفس صبح (قیصر امین‌پور)، آخر شاهنامه (اخوان ثالث)، تلخ و شیرین (جمالزاده)، دری به خانهٔ خورشید (قیصر امین‌پور)، خواب ارغوانی (موسوی گرمارودی)، همسایه‌ها (احمد محمود)، دهکدهٔ پرملال (امین فقیری)، شهری چون بهشت (سیمین دانشور)، آینه‌های دردار (هوشنگ ابتهاج)»

۱) دو — ۲) سه

۳) چهار — ۴) پنج

۳۶- کدام موارد از ویژگی‌های فکری شعر دورهٔ معاصر هستند؟

الف) مخاطب شعر، عامهٔ مردم هستند.

ب) شاعر برای انتخاب موضوع، آزاد است.

ج) مدح و ذم در شعر این دوره بسیار زیاد است.

د) تفکّر شاعر، بیشتر زمینی و پیرامون امور دنیوی است.

ه) انتخاب وزن، متناسب با لحن طبیعی گفتار و زبان شعر است.

و) روی‌آوردن به مفاهیم انتزاعی در شعر این دوره آشکار است.

۱) الف ـ ب ـ ج — ۲) ب ـ ه ـ و

۳) ب ـ ج ـ و — ۴) الف ـ ب ـ د

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۷- از موضوعات و مضامین زیر، به ترتیب چند مورد مربوط به نثر در «دورهٔ معاصر» و چند مورد مربوط به «دورهٔ انقلاب اسلامی» است؟

«مبارزه با بی‌عدالتی اجتماعی ـ ستیز با خرافات ـ آموزش و پرورش ـ دفاع از وطن ـ مسائل زنان ـ استبداد»

۱) پنج ـ یک
۲) چهار ـ دو
۳) سه ـ سه
۴) دو ـ چهار

۳۸- کدام ویژگی نثر دورهٔ معاصر در نوشتهٔ زیر به چشم نمی‌خورد؟

«مدرسه دو طبقه بود و نوساز بود و در دامنهٔ کوه، تنها افتاده بود و آفتاب‌رو بود. یک فرهنگ‌دوست خرپول، عمارتش را وسط زمین‌های خودش ساخته بود و بیست و پنج ساله در اختیار فرهنگ گذاشته بود که مدرسه‌اش کنند و رفت و آمد بشود و جاده‌ها کوبیده بشود ...»

۱) نثر داستانی در این دوره به شدّت تحت تأثیر گفتار و محاورهٔ اقشار اجتماعی ایران است.
۲) توصیف پدیده‌ها و شخصیت‌ها در نثر این دوره عینی، کوتاه، بیرونی و مشخّص است.
۳) بسیاری از افعال حذف می‌شوند و ساختار نحوی جمله‌ها به هم می‌ریزد.
۴) بسیاری از واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه وارد نثر داستانی شده‌اند.

۳۹- آرایه‌های مقابل کدام بیت، هر دو درست هستند؟

۱) ز آه سرد من خورشید تابان رنگ می‌بازد / بلرزد برگ بر خود چون شود باد خزان پیدا (اغراق، اسلوب معادله)
۲) نیندیشد ز درد و داغ نومیدی دل عاشق / که از آتش بود پروانهٔ راحت، سمندر را (ایهام تناسب، حسن تعلیل)
۳) گویند: یار، خون دل خلق می‌خورد / وان لعل سرخ و دست نگارین گواه اوست (حسن‌تعلیل، حس‌آمیزی)
۴) جان بخواه از من بیدل که روانت بدهم / به‌جز از جان، ز من آخر چه تمنّاست تو را؟ (ایهام، اسلوب معادله)

۴۰- آرایه‌های «اغراق، حسن تعلیل، ایهام تناسب و اسلوب معادله» به ترتیب در کدام ابیات یافت می‌شوند؟

الف) در باغ سرو را ز حیا پای در گل است / از اعتدال قدّ چو سرو روان ما
ب) از کمر بیرون نیامد تیشهٔ فرهاد ما / کوه را برداشت از جا ناله و فریاد ما
ج) کم نشد از گریه اندوهی که در دل داشتم / پاک نتوان کرد با دامان تر آیینه را
د) گر به خیال روی او در رخ مه نظر کنم / مردم چشمم از حیا آب کند سحاب را

۱) ب ـ ج ـ الف ـ د
۲) د ـ الف ـ ب ـ ج
۳) الف ـ د ـ ب ـ ج
۴) ب ـ الف ـ ج ـ د

۴۱- کدام بیت فاقد آرایهٔ «اسلوب معادله» است؟

۱) نیست اوج اعتبار پوچ‌مغزان را ثبات / کوزهٔ خالی فتد زود از کنار بام‌ها
۲) در خطرگاه جهان، فکر اقامت می‌کنیم / در گذار سیل، رنگ خانه می‌ریزیم ما
۳) درد خود را می‌کنیم اظهار پیش عاقلان / در زمین شور دایم دانه می‌ریزیم ما
۴) گرچه می‌دانیم آخر سربه‌سر افسانه‌ایم / پنبه‌ها در گوش از خواب گران داریم ما

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۲- در همهٔ ابیات زیر، آرایهٔ «حسن تعلیل» به کار رفته است؛ به‌جز: .....

۱) غنچه چون رزق خود از بالا طلب دارد ز ابر / از بـرای آن، دهـان بـالای سر مـی‌آورد
۲) دامن گردون پر از خون جگر بینم به صبح / بس که در مهر تو اشک از چشم اختر می‌چکد
۳) دلم به حال گل و سرو و لاله می‌سوزد / ز بس که باغ طبیعت، پرآفت است ای دوست
۴) خیال ابـرویت پیوسته در گـوش دلم گوید / کز آن چون ماه نو گشتم که با خورشید پیوستم

۴۳- وزن عروضی کدام گزینه با توجّه به اختیارات شاعری، نادرست است؟

۱) و عشق تنها عشق/ مرا به وسعت اندوه زندگی‌ها برد: مفاعلن فعلن/ مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن
۲) مرغ سعادتی که در افسانه می‌پرید/ هر سو زند صلا: مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل/ مستفعلن فعل
۳) دیدم ایشان نیز/ سوی من گفتی نگاه عبرتی کردند: فاعلاتن فع/ فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فع
۴) خبر می‌آورد طوفان و باران را/ و من اندیشناکم: مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن/ مفاعیلن مفاعیلن

۴۴- کدام بیت بر وزن «رمل مثمّن محذوف» سروده شده است؟

۱) عنبر است آن حلقه‌گشته زلف او یا چنبر است؟ / چنبر است آری ولیکن چنبر اندر عنبر است
۲) بیدلان را چاره از روی دلارامـی نباشد / هر که عاشق گردد او را در دل آرامی نباشد
۳) غلام آن سبک‌روحم که با من سر گران دارد / جوابش تلخ و پنداری شکر زیر زبان دارد
۴) من دوست می‌دارم جفا کز دست جانان می‌برم / طاقت نمی‌دارم ولی افتان و خیزان می‌برم

۴۵- در کدام بیت، «سه نوع اختیار وزنی» به کار رفته است؟

۱) گفت آن یـــار کـــزو گشت ســـر دار بلند / جرمش این بود که اسـرار هویدا می‌کرد
۲) کیست حـــافظ تـــا ننوشد بـــاده بی‌آواز رود / عاشق مسکین چرا چندین تجمّل بایدش
۳) ترک افسانه بگـــو حـــافظ و می نوش دمـی / که نخفتیم شب و شمع به افسانه بسوخت
۴) مـی‌روی خرم و خندان و نگه می‌نکنی / که نگه می‌کند از هر طرفت غم‌خواری

۴۶- کدام گزینه دربارهٔ بیت «ملکا، جشن مهرگان آمد/ جشن شاهان و خسروان آمد» نادرست است؟

۱) اختیار وزنی «ابدال» در هر دو مصراع وجود دارد.
۲) اختیار «بلندبودن هجای پایان مصراع» ندارد.
۳) وزن این بیت «فعلاتن مفاعلن فعلن» است.
۴) شاعر از اختیار وزنی «قلب» استفاده کرده است.

۴۷- کدام بیت فاقد مفهوم بیت زیر است؟

«گویند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد؟ / اکسیر عشق، بر مسم افتاد و زر شدم»

۱) چو زر، عزیز وجود است نظم من، آری / قبولِ دولتیان، کیمیای ایـن مس شد
۲) از کیمیای مهر تو زر گشت روی من / آری به یُمن لطف شما خـاک زر شود
۳) مـس وجـود تـو تـا عاقلی، نـگـردد زر / به عشق، دل ده و اکسیر را تماشا کن
۴) دست از مس وجود چو مردان ره بشوی / تـا کیمیای عشق بیابی و زر شوی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۸- مفهوم کدام بیت، با دیگر ابیات، متفاوت است ؟

۱) عجب نیست بر خاک اگر گل شکفت / که چندین گل‌اندام در خاک خفت
۲) داغ است دل لاله و نیلی است بر سرو / کز باغ جهان لاله‌عذاران همه رفتند
۳) هر سبزه و گل که از زمین بیرون است / از خاک یکی سبزه‌خط گلگون است
۴) هر نرگس و لاله کز کُه و هامون رُست / از چشم بُتی وز جگری پرخون رُست

۴۹- کدام بیت، با بیت زیر، قرابت معنایی دارد؟

«هر دم از سرگشتگی چون گَرد می‌پیچم به خود / همرهان رفتند و من تنها به صحرا مانده‌ام»

۱) جوانی‌ام به سمند شتاب می‌شد و از پی / چو گرد در قدم او دویدم و نرسیدم
۲) نشسته‌ام در انتظار این غبار بی‌سوار / دریغ کز شبی چنین سپیده سر نمی‌زند
۳) آن گرد شتابنده که در دامن صحراست / گوید چه نشینی که سواران همه رفتند
۴) در بیابان جنون سرگشته‌ام چون گردباد / همرهی باید مرا مجنون صحراگرد کو؟

۵۰- بیت زیر با کدام بیت، قرابت معنایی دارد؟

«به پایان آمد این دفتر حکایت هم‌چنان باقی / به صد دفتر نشاید گفت حسب‌الحال مشتاقی»

۱) چندین که برشمردم از ماجرای عشقت / اندوه دل نگفتم الّا یک از هزاران
۲) چندت کنم حکایت شرح این قدر کفایت / باقی نمی‌توان گفت الّا به غمگساران
۳) گفتی به روزگاران، مهری نشسته گفتم / بیرون نمی‌توان کرد حتّی به روزگاران
۴) این نغمهٔ محبّت بعد از من و تو ماند / تا در زمانه باقی است آواز باد و باران

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۱- هر یک از موارد زیر، به ترتیب با عبارت‌های کدام گزینه مرتبط است؟

- **برخی همهٔ سیاست را قدرت می‌دانند و برخی بخش عمده‌ای از آن را قدرت می‌پندارند.**
- **داوری اخلاقی دربارهٔ قدرت و ثروت نادیده گرفته شد.**
- **قدرت، یک واقعیت و ضرورت اجتماعی محسوب می‌شود.**
- **جامعه‌شناسی تفسیری، قدرت را پدیده‌ای معنادار می‌داند.**

۱) قدرت به مسئلهٔ اصلی سیاست و جوهر آن تبدیل شده است. ـ با توسعه و گسترش قدرت و ثروت، زمینهٔ آسایش و آرامش دنیوی بشر فراهم شد. ـ در زندگی اجتماعی، تبعیت برخی در برابر خواست دیگری اجتناب‌ناپذیر است. ـ به علت تمرکز بر ذهنیت‌ها، توان بررسی قدرت را ندارد.

۲) قدرت، وسیله و ابزاری برای تحقق غایات اخلاقی است. ـ دانش به علوم تجربی محدود می‌شود و در خدمت آسایش و آرامش دنیوی بشر قرار می‌گیرد. ـ قدرت نامشروع، غیراخلاقی و غیرقانونی می‌تواند یک فساد یا شر اجتماعی باشد. ـ ارزش‌های سیاسی را تماماً محسوس می‌داند.

۳) سیاست، سازوکار کسب، حفظ و افزایش قدرت است. ـ قدرت و ثروت هیچ‌گونه معنا و ارزش ذاتی ندارند، بلکه وسیله‌ای برای رسیدن به ارزش غایی محسوب می‌شوند. ـ قدرت، مفهومی ارزشی است. ـ سیاست و قدرت را به پدیده‌هایی مادی فرومی‌کاهد.

۴) سیاست با آرمان پیروزی، موفقیت و تسلط ارزیابی می‌شود. ـ وقتی ارزش غایی انکار می‌شود، ارزش‌های واسطه‌ای هم فاقد معنا و ارزش می‌شوند. ـ همواره باید قدرت‌ها را با رویکردی عالمانه و انتقادی بنگریم. ـ به توصیف ارزش‌های سیاسی بسنده می‌کند.

۵۲- موارد کدام گزینه از اصول و ارزش‌هایی است که جامعه‌شناسی انتقادی بدون پذیرش آن‌ها در جست‌وجوی ملاک و معیاری برای نقد و ارزیابی زندگی اجتماعی است؟

۱) حقایقی وجود دارد که هستی آن‌ها وابسته به انسان نیست. ـ انسان شناخت حقایق را امکان‌پذیر می‌داند. ـ باید برای دسترسی به حقایق تلاش کرد.

۲) حقایق و ارزش‌هایی فراتر از انسان وجود دارد. ـ باید برای دسترسی به حقایق تلاش کرد. ـ انسان در شناخت صحیح حقایق ممکن است دچار خطا شود.

۳) انسان امکان دریافت حقایق را دارد. ـ برای دسترسی به حقایق باید تلاش کرد. ـ انسان ممکن است زندگی خود را براساس حقایق تنظیم کند.

۴) انسان ممکن است زندگی خود را براساس حقایق تنظیم کند. ـ انسان در شناخت حقایق دچار خطا می‌شود. ـ حقایق و اصول فراتر از انسان نیست.

۵۳- به ترتیب کدام‌یک به چالش‌ها و تناقضات هویتی در دوران پسامدرن اشاره دارد و نگاه علوم اجتماعی نسبت به فرهنگ‌ها و نظریه‌ها کدام است؟

۱) هویت‌های فردی و مستقل شکل می‌گیرند و جهانی‌شدن موجب کاهش درگیری‌ها می‌شود. ـ نظریه‌ها باید تنها از دیدگاه فرهنگ‌های غالب و تاریخی خاص تحلیل شوند تا بتوانند به تمامی جوامع و فرهنگ‌ها تسری یابند.

۲) هویت‌ها توسط گروه‌ها تعریف می‌شوند و در برابر جهانی‌شدن مقاومت می‌کنند. ـ هر فرهنگ و هویتی نظریه‌های متناسب با خود را تولید می‌کند و فرهنگ‌ها می‌خواهند از دیدگاه خود به خود بنگرند و نه از دیدگاه‌های خارجی.

۳) جهانی‌شدن هویت‌ها را ثابت و تغییرناپذیر می‌کند و وحدت و ثبات را نامطلوب می‌پندارد. ـ تمام نظریه‌های تولیدشده در علوم اجتماعی باید جهانی و بی‌طرفانه باشند و به هیچ فرهنگی اجازه ندهند تا نظریه‌سازی مستقلی داشته باشد.

۴) گروه‌ها به دنبال پذیرش هویت‌های جهانی هستند و از هویت‌های خاص خود دفاع نمی‌کنند. ـ نظریه‌سازی در علوم اجتماعی باید تنها توسط گروه‌های قدرتمند و غالب جهانی انجام شود تا انسجام و هم‌افزایی در تحلیل‌ها ایجاد شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۴- به ترتیب کارکرد «سیاست همانندسازی»، ویژگی «مدینهٔ ضالّه از دیدگاه فارابی» و عقاید «اندیشمندان مخالف قشربندی اجتماعی» کدام است؟

۱) پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه ـ شکل‌گیری در اثر انحراف نظری از مدینهٔ فاضله ـ نادیده‌گرفتن نقش انسان‌ها در پیدایش و دوام قشربندی اجتماعی

۲) اعمال فشار بر گروه‌های مختلف جامعه برای پذیرش الگوهای هویتی جدید ـ معرفی‌شدن امور غیرعقلانی به عنوان امور عقلانی ـ پدیدآمدن نابرابری‌های اجتماعی به واسطهٔ تفاوت‌ها و نابرابری‌های طبیعی

۳) از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف و یکسان‌سازی آن‌ها ـ تحریف نظریات علمی پذیرفته‌شده در مدینهٔ فاضله ـ حذف مالکیت خصوصی برای برقراری برابری

۴) پیگیری مسائل سیاسی، اقتصادی و اجتماعی براساس علایق فرهنگی و هویتی ـ عمل‌نکردن مردم براساس حقایق علی‌رغم شناخت آن‌ها ـ برقراری عدالت با توزیع برابر ثروت

۵۵- انتساب نظریات به نظریه‌پردازان در کدام گزینه درست است؟

۱) علوم اجتماعی به توصیف و فهم کنش‌ها و ساختارهای جوامع مختلف می‌پردازد: فارابی / جامعه‌شناسی او در مقایسه با جامعه‌شناسی فارابی محافظه‌کارانه محسوب می‌شود: ابوریحان بیرونی

۲) با تأثیرپذیری از قرآن به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه بود: ابوعلی مسکویه / عقل عملی انسان را در انجام عملش یاری می‌رساند و در این مسیر پدیده‌هایی به نام اعتباریات ایجاد می‌کند: علامه طباطبایی

۳) با روش تجربی و تفهمی به توصیف فرهنگ جامعهٔ هند پرداخت: ابوریحان بیرونی / در بررسی‌های مذهبی، تاریخی و جغرافیایی، از روش انتقادی در کنار روش تجربی بهره برد: فارابی

۴) شکل شرعی قدرت در عصر غیبت را امکان‌پذیر می‌داند: امام خمینی/ می‌کوشد نگاهی منتقدانه به نوگرایی برگزیند و از مشروعیت نوگرایی اسلامی سخن به میان آورد: طه عبدالرحمن

۵۶- کدام‌یک از گزاره‌های زیر در مورد تفاوت‌های راهبردی استبداد قومی و استبداد استعماری در جوامع اسلامی دقیق‌تر است؟

۱) استبداد قومی به دلیل نداشتن پیوند با قدرت‌های خارجی، به فرهنگ اسلامی احترام می‌گذارد و سعی در حفظ ظواهر اسلامی دارد، در حالی که استبداد استعماری به دلیل وابستگی به قدرت‌های غربی، مظاهر فرهنگ اسلامی را حذف می‌کند.

۲) استبداد قومی از آن‌جا که بیشتر براساس هویت‌های قومی و قبیله‌ای بنا شده است، در برابر قدرت‌های استعمارگر مقاومت می‌کند و تنها ظاهر دینی خود را کنار می‌گذارد، در حالی که استبداد استعماری برای تأمین منافع غربی‌ها، باید به طور کامل فرهنگ اسلامی را از بین ببرد.

۳) استبداد استعماری به علت فقدان قدرت نظامی و صنعتی، هیچ‌گاه قادر به تغییر ساختار سیاسی جوامع اسلامی نبوده است، در حالی که استبداد قومی با پیوند به قدرت‌های غربی، به راحتی این تغییرات را اعمال می‌کند.

۴) استبداد قومی به دلیل ضعف در مواجهه با قدرت‌های غربی، تنها براساس هویت فرهنگی اسلامی عمل می‌کند، در حالی که استبداد استعماری به علت عمل براساس قدرت‌های نظامی و اقتصادی، سعی در تحمیل فرهنگ غربی بر جوامع اسلامی دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۷- کدام‌یک از گزینه‌های زیر به نحو صحیحی به رابطهٔ بحران معرفتی جدید غرب با علم تجربی و فلسفهٔ روشنگری اشاره دارد؟

۱) در نیمهٔ اول قرن بیستم، محدودیت‌های علم تجربی و وابستگی آن به معرفت‌های غیرتجربی باعث شد که علم تجربی به طور کامل از مبانی فلسفی روشنگری جدا شود و دیگر نیازی به بررسی جنبه‌های غیرتجربی نداشته باشد.

۲) بحران معرفتی جدید به دلیل محدودیت‌های عملی علم تجربی بود که در آن، تردید در مبانی علم تجربی بر فرهنگ غرب و فلسفهٔ روشنگری تأثیر نگذاشت و فقط به مشکلات داوری علمی محدود بود.

۳) تردید در مبانی علم تجربی غربی در نیمهٔ دوم قرن بیستم به طور کامل فرهنگ‌های غیرغربی را کنار گذاشت و علم تجربی به تفسیر جهانی واحد از جهان طبیعت رسید که هیچ جایی برای تفسیرهای فرهنگی دیگر نداشت.

۴) بحران معرفتی جدید در پی روشن‌شدن محدودیت‌های علم تجربی، موجب شد که علم از داوری‌های ارزشی کنار بکشد و به تفسیرهای صرفاً طبیعی از جهان روی آورد، اما این محدودیت‌ها در نهایت به پرسش‌های عمیق‌تری دربارهٔ مبانی غیرتجربی علم تجربی منجر شد.

۵۸- در ارتباط با فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، کدام گزینه درست است؟

۱) فرهنگ معاصر غرب، طبیعت را مادهٔ خام و بی‌جانی می‌داند که انسان امکان هر نوع تصرفی در آن را داراست و از این طریق می‌تواند مشکلات خود را حل کند. این مسئله علت اصلی بحران‌های اقتصادی غرب است.

۲) سکولاریسم، اومانیسم و روشنگری، عمیق‌ترین لایهٔ فرهنگ معاصر غرب و روح و شالودهٔ آن را تشکیل می‌دهد. تمامی چالش‌های جهانی از این لایهٔ هویتی برمی‌خیزند و همگی به این لایه تعلق دارند.

۳) اومانیسم مهم‌ترین ویژگی انسان‌شناختی فرهنگ معاصر غرب و سکولاریسم، مهم‌ترین ویژگی هستی‌شناسی این فرهنگ است. از آن‌جا که انسان بخشی از هستی است، سکولاریسم از نتایج منطقی اومانیسم محسوب می‌شود.

۴) همان‌طور که فرهنگ و جامعه بر یکدیگر تأثیر متقابل دارند، همین نسبت نیز میان فرهنگ معاصر غرب و عقاید و ارزش‌ها و لایه‌های آن با نظام نوین جهانی و چگونگی پیدایش آن برقرار است.

۵۹- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- **کدام انقلاب‌ها از سوی غرب، بهار عربی نامیده شد؟**
- **شباهت انقلاب اسلامی و انقلاب‌های آزادی‌بخش قرن بیستم در کدام مورد است؟**
- **کدام عامل بر چگونگی مواجههٔ جهان‌های اجتماعی با جهان غرب مؤثر بود؟**
- **تعامل عالمان دینی با حاکمان در زمان مواجههٔ غرب با کشورهای اسلامی بر چه اساس بود؟**

۱) جنبش‌ها و انقلاب‌های گستردهٔ مردم از سال ۱۳۸۹ هـ.ش در کشورهای عربی ـ جهت‌گیری ضداستعماری ـ قدرت سیاسی و اقتصادی جوامع غربی ـ فعالیت رقابت‌آمیز اصلاحی

۲) جنبش‌ها و انقلاب‌های گستردهٔ مردم از سال ۱۳۸۹ هـ.ش در کشورهای عربی ـ تلاش برای حذف کارگزاران مستقیم غرب ـ نمایان‌کردن ظاهری‌ترین لایه‌های هویتی خود از سوی غرب ـ مقاومت منفی

۳) انقلاب‌های مراکش، لیبی و لبنان که تقلیدی از انقلاب‌های مدرن بودند. ـ در تقابل با کشورهای غربی ـ هدف قراردادن لایه‌های عمیق هویتی جوامع غیرغربی ـ همکاری سیاسی در حد واجبات نظامیه

۴) انقلاب‌های مراکش، لیبی و لبنان که تقلیدی از انقلاب‌های مدرن بودند. ـ عدم استفاده از فلسفه‌ها و مکاتب سیاسی غرب ـ وابستگی جوامع غیرغربی به جوامع غربی ـ حرکت در جهت اصلاح رفتار حاکمان

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۰- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- **منظور از ساختارهای اجتماعی چیست؟**
- **عالمان دینی در مقابله با روسیهٔ تزاری چه نوع فعالیتی داشتند؟**
- **بحران‌های معرفتی و معنوی جهان غرب چگونه فرصت ظهور یافتند؟**
- **مقاومت انقلاب اسلامی ایران در دههٔ نخست پیدایش چه پیامدی به همراه داشت؟**

۱) روابط میان نقش‌ها یا روابط میان مجموعه‌های نقشی ـ مقاومت منفی ـ فروپاشی بلوک شرق ـ منتقل‌کردن هراس از بلوک شرق به جوامع اسلامی از طریق نظریهٔ پایان تاریخ

۲) اجرای حقوق و تکالیف مربوط به نقش‌ها توسط افراد ـ فعالیت رقابت‌آمیز اصلاحی ـ گسترش اندیشه‌های پسامدرن ـ ظاهرشدن فرهنگ اسلامی به عنوان رقیب جدید فرهنگ غرب پس از فروپاشی شوروی

۳) اجرای حقوق و تکالیف مربوط به نقش‌ها توسط افراد ـ فعالیت رقابت‌آمیز اصلاحی ـ مورد تردید قرارگرفتن فلسفهٔ روشنگری ـ طرح نظریهٔ جنگ تمدن‌ها در جهت پذیرش حضور فرهنگی جهان اسلام

۴) نهادها، قواعد، رویه‌ها و روابط میان آن‌ها ـ مقاومت منفی از طریق تدوین رساله‌های جهادیه ـ شکل‌گیری انقلاب اسلامی و سایر جنبش‌های اسلامی ـ تثبیت موقعیت جهان اسلام به عنوان یک قطب فرهنگی

۶۱- هر یک از موارد زیر با کدام عبارت منطبق است؟

- **سرآغاز شکل‌گیری یک جهان دنیوی بود.**
- **از انقلاب‌های سکولار که درون فرهنگ غرب قرار می‌گرفت.**
- **فرهنگ جهانی از این طریق به پرسش‌های بنیادین انسان در رابطه با زندگی پاسخ می‌دهد.**
- **عقاید و ارزش‌های بنیادین غرب آثار خود را از این طریق در زندگی اجتماعی آشکار ساختند.**

۱) انقلاب فرانسه ـ ۱۹۱۷ روسیه ـ معنویت ـ هنر

۲) انقلاب صنعتی ـ ۱۹۴۸ چین ـ عقلانیت سطح دوم ـ دین

۳) انقلاب طبقاتی ـ ۱۹۲۱ مراکش ـ معنویت ـ اقتصاد

۴) انقلاب لیبرال ـ ۱۷۸۹ فرانسه ـ عقلانیت سطح دوم ـ علم و فناوری

۶۲- هر یک از موارد زیر، به ترتیب نتیجهٔ چیست و چه پیامدی به همراه دارد؟

- **گسترش نابرابری، بی‌عدالتی و سرکوب**
- **پیدایش معانی گوناگون**
- **گسترش فلسفه‌های روشنگری**

۱) حذف نگاه‌های واسطه‌ای به قدرت و ثروت ـ مورد شک و تردید قرار گرفتن دانش در کنار قدرت و ثروت / پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف ـ ضرورت دستیابی به معنای ذهنی و فرهنگی نهفته در هر کنش / شکل‌گیری فرهنگ معاصر غرب ـ تسری سکولاریسم به لایه‌های عمیق جامعهٔ غربی

۲) توسعه و گسترش قدرت و ثروت ـ حذف نگاه واسطه‌ای به قدرت و ثروت / خلّاق و فعّال بودن انسان‌ها ـ دشواری فهمیدن معانی کنش / تسری سکولاریسم از لایه‌های سطحی فرهنگ غرب به لایه‌های عمیق آن ـ رواج دنیاگرایی در فرهنگ عمومی غرب

۳) نادیده‌گرفتن داوری اخلاقی دربارهٔ قدرت و ثروت ـ بسنده‌کردن به لذت و منفعت مادی ناشی از قدرت، ثروت و دانش / فعّالیت و خلّاقیت کنشگران ـ پدیدآمدن خرده‌فرهنگ‌ها و گروه‌های مختلف در درون هر جهان اجتماعی / دنیاگرایی رایج در سطح هنجارها، رفتارها و زندگی مردم ـ شکل‌گیری فرهنگ معاصر غرب

۴) معنا و ارزش ذاتی نداشتن ثروت و قدرت برای انسان ـ ثروت را خاکستری و قدرت را منفی دانستن / در نظر گرفتن دلالت‌های کنش ـ پیچیدگی کنش‌های انسانی /گسترش سکولاریسم در هنر و تفاسیر پروتستانی از دین در زندگی اجتماعی ـ تسخیر عمیق‌ترین لایه‌های فرهنگ غرب با سکولاریسم

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۳- به ترتیب، هر یک از مصادیق زیر بیانگر چیست؟

- **کوکلاس کلان به عنوان پشتیبان برتری نژاد سفید**
- **حضور شرکت‌های تجاری در هند و نیجریه**
- **نظریهٔ فمینیستی معاصر**
- **برپایی تکیهٔ دولت برای برگزاری مراسم محرم و صفر به فرمان ناصرالدین‌شاه**

۱) سیاست هویت در دوران پسامدرن ـ استعمار نو ـ وحدت یا کثرت هویت‌ها ـ عدم رویارویی مستقیم با فرهنگ توانمند اسلامی

۲) به رسمیت شناختن گروه‌های به حاشیه رانده‌شده ـ استعمار فرانو ـ شکل‌گیری هر نظریه‌ای درون تاریخ خود ـ عملکرد در سایهٔ قدرت و سلطهٔ جهان غرب

۳) به رسمیت شناختن گروه‌های به حاشیه رانده‌شده ـ استعمار فرانو ـ جهانی‌شدن و توسعهٔ ارتباطات ـ شکل‌گیری نوعی استبداد با هویتی غیراسلامی

۴) تأکید افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها ـ استعمار نو ـ تولید نظریه‌های متناسب با هر فرهنگ توسط همان فرهنگ ـ حفظ ظاهر اسلامی در استبداد ایلی و قومی

۶۴- چه تعداد از موارد زیر نادرست است؟

- **کشورهای غربی به اقتضای بازار مصرف و در جهت تعدیل جهانی ثروت، برخی صنایع وابسته و غیرراهبردی را به کشورهای استعمارزده منتقل می‌کنند.**
- **فقه اسلامی با توصیف ویژگی‌های مطلوب و آرمانی یک جامعه، فرصتی برای شکل‌گیری امت اسلامی فراهم کرده است.**
- **اندیشمندانی که جهان فرهنگی را مهم‌تر از جهان‌های ذهنی و تکوینی می‌دانند، ظرفیت‌ها و قابلیت‌هایی را از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کنند.**
- **طرفداران قشربندی اجتماعی رقابت را در زندگی اجتماعی ضروری می‌دانند، اما نمی‌خواهند نقطهٔ شروع رقابت‌ها را یکسان کنند.**
- **رشد و شکوفایی جهان اسلام از قرن سوم و چهارم هجری، به دلیل پیروی از الگوی تعارف یعنی وحدت و کثرت هویت‌ها بود.**

۱) دو ۲) سه ۳) چهار ۴) پنج

۶۵- تقدم و تأخر تاریخی موارد زیر در کدام گزینه به درستی نمایش داده شده است؟

الف) میرزای نائینی با توجه به واقعیت‌های اجتماعی ایران با استفاده از فقه، نظام مشروطه را تبیین کرد.

ب) هویت به جای قشربندی و کشمکش طبقاتی محور اصلی مباحثات فکری و سیاسی شد.

ج) روشنگری با رویکرد دنیوی با شناخت عقلی همراه شد و مرجعیت وحی را نمی‌پذیرفت.

د) جامعه‌شناسان به دنبال داوری امور وحیانی و عقلانی با روش حسی و تجربی بودند.

۱) الف ب د ج

۲) ج ب الف د

۳) ج د الف ب

۴) الف د ب ج

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۶- کدام‌یک از گزینه‌های زیر به ترتیب به هدف سوم و چهارم از اهداف علم روان‌شناسی اشاره دارد؟

۱) افراد با سبک زندگی پرمشغله و استرس‌زا بیشتر در معرض ابتلا به بیماری‌های روانی هستند. ـ برای کاهش استرس، شرکت در دورهمی‌های دوستانه و صمیمی می‌تواند مفید باشد.

۲) روابط اجتماعی افرادی که در محیط‌های آرام‌تری زندگی می‌کنند از سایرین گسترده‌تر است. ـ در محیط‌های آرام و بدون تنش افراد به دلیل فراغت بیشتر با یکدیگر ارتباط بیشتری برقرار می‌کنند.

۳) در افرادی که با افسردگی مواجه هستند احتمال روی آوردن به مواد انرژی‌زا بیشتر است. ـ افسردگی به معنای احساس غم و اندوه شدید و افت در عملکردهای فردی و اجتماعی است.

۴) تمرین‌های آرام‌سازی ذهن سطح کورتیزول را در خون افراد کاهش داده و آرامش آن‌ها را افزایش می‌دهد. ـ در افرادی که در محیط‌های پرمشغله و استرس‌زا زندگی می‌کنند انجام یک ساعت تمرینات آرام‌سازی ذهن به صورت روزانه توصیه می‌شود.

۶۷- پژوهشگری بررسی خود را با عنوان «تأثیر پرورش و نگه‌داری گیاهان بر سلامت روان زنان شاغل در ادارهٔ پست» صورت‌بندی کرده است. در رابطه با این پژوهش کدام گزینه درست است؟

۱) متغیرهای پژوهش: میزان پرورش و نگه‌داری گیاه ـ شاغل یا بدون شغل بودن / تعریف عملیاتی شاغل‌بودن: اشتغال به کار براساس اسناد ادارهٔ پست به میزان حداقل ۲۰ ساعت در هفته با دریافت حقوق مشخص.

۲) متغیرهای پژوهش: میزان سلامت روان ـ میزان پرورش و نگه‌داری گیاه / تعریف عملیاتی سلامت روان: برخورداری از بهزیستی که در آن فرد به توانایی‌های خود پی می‌برد و می‌تواند نقش‌های فردی و اجتماعی‌اش را به خوبی ایفا کند.

۳) متغیرهای پژوهش: میزان پرورش و نگه‌داری گیاه ـ میزان سلامت روان / تعریف عملیاتی پرورش و نگه‌داری گیاهان: مجموع تعداد گلدان‌های گیاهی که در محل کار و محل سکونت مسئولیت نگه‌داری از آن‌ها بر عهدهٔ فرد است.

۴) متغیرهای پژوهش: میزان سلامت روان ـ جنسیت (زن و مرد) / تعریف عملیاتی سلامت روان: نمرهٔ به‌دست‌آمده از پرسش‌نامهٔ سلامت روان گلدبرگ.

۶۸- یکی از موضوعات مورد توجه در روان‌شناسی، شباهت اعضای هر نسل با یکدیگر است؛ مشابه آن‌چه در فرهنگ عمومی با جملاتی مانند «دهه شصتی‌ها سخت‌کوش هستند» دیده می‌شود. مشخص کنید هر یک از یافته‌های فرضی زیر به ترتیب مربوط به کدام‌یک از عوامل مؤثر بر رشد است؟

- **نوزادان متولدشده در شرایط قحطی غذایی، میانگین وزن کم‌تری از حد استاندارد دارند.**
- **از نظر رشد جسمانی ـ حرکتی نسل زِد تفاوت رسشی زیادی با دیگر نسل‌ها ندارند.**
- **برخلاف شباهت‌های درون‌نسلی، همواره افرادی با مشکلات جسمانی ناشی از جهش ژنتیکی دیده می‌شوند.**
- **گسترش شبکه‌های اجتماعی موجب رشد سریع‌تر شناختی متولدین دههٔ هشتاد و نود شده است.**

۱) وراثتی ـ محیطی ـ محیطی ـ محیطی

۲) محیطی ـ وراثتی ـ محیطی ـ وراثتی

۳) وراثتی ـ محیطی ـ وراثتی ـ وراثتی

۴) محیطی ـ وراثتی ـ وراثتی ـ محیطی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۹- هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب به کدام جنبه و دورهٔ رشد مرتبط‌تر است؟

• مریم وقتی که متوجه شد هنرپیشهٔ مورد علاقه‌اش از همسرش جدا شده و در حق او ظلم کرده است، دیگر فیلم‌هایی را که آن هنرپیشه در آن نقش اول داشته نگاه نکرد.

• نازنین هنگام بازگشت از مهمانی خیلی سرحال بود و می‌خندید در میانهٔ مسیر با دیدن ترافیک عصبانی‌شده و شروع به پرخاش کرد و هنگامی که به منزل رسید با انتقاد مادرش از رفتاری که در مهمانی کرده بود شروع به گریه کرد.

• مهدی در تعطیلات نوروزی اصرار داشت که با خانواده‌ای به مسافرت بروند که فرزندان هم‌جنس با او داشته باشند تا بتواند با آن‌ها بازی کند.

• علی هنگام کمک به مادرش برای ریختن چای، یکی از لیوان‌ها را شکست و پس از این اتفاق گفت صفحهٔ شیشه‌ای این سینی خیلی لیز است و احتمال این‌که استکان دیگری هم بشکند وجود دارد.

۱) شناختی (نوجوانی) ـ هیجانی (نوجوانی) ـ اجتماعی (نوجوانی) ـ اخلاقی (کودکی اول)

۲) اجتماعی (کودکی دوم) ـ اجتماعی (کودکی) ـ اجتماعی (کودکی اول) ـ اخلاقی (کودکی دوم)

۳) شناختی (نوجوانی) ـ هیجانی (نوجوانی) ـ اجتماعی (کودکی دوم) ـ شناختی (نوجوانی)

۴) اجتماعی (کودکی دوم) ـ اجتماعی (کودکی) ـ اجتماعی (نوجوانی) ـ شناختی (نوجوانی)

۷۰- در کدام‌یک از گزینه‌های زیر نوع هیجان مطرح‌شده تابع نظام پردازش‌های فردی نیست؟

۱) مهتاب پس از آن‌که دوستانش برای تولدش او را غافلگیر کردند، بسیار هیجان‌زده شد و از آن‌ها تشکر کرد.

۲) نیما پس از این‌که فهمید در نتیجهٔ اشتباهاتش، برنامهٔ مشترک با همکارانش دچار مشکل شده، مدت زیادی نمی‌توانست به چشم آن‌ها نگاه کند.

۳) حامد به محض دیدن یک نوزاد که دست‌های کوچک خود را به سمت او دراز کرده بود، با لبخند او را در آغوش گرفت.

۴) الهام زمانی که در خیابان کودک کاری را دید که بدون لباس گرم در هوای سرد راه می‌رود و جلوی ماشین‌ها را می‌گیرد، توقف کرد و به خانمی که به ظاهر مادر او بود تذکر داد.

۷۱- یک روان‌سنج بالینی از مُراجع ۷ سالهٔ خود تست نقاشی خانواده می‌گیرد. او با دیدن نوزادی که در نقاشی اضافه شده با توجه به این‌که مراجعش تک‌فرزند است، تشخیص وجود اضطراب را در کودک می‌دهد. درمانگر این گزارش را دریافت می‌کند و بعد از مصاحبه و مشاهدهٔ بیشتر متوجه می‌شود که مادر این مراجع باردار بوده و کودک آن نقاشی را با خوشحالی و بدون اضطراب برای نشان‌دادن تمایلش به آمدن عضو جدید کشیده است. دربارهٔ موقعیت پیش‌آمده در «روان‌سنج» کدام گزینه درست است؟

۱) آن‌چه برای روان‌سنج اتفاق افتاده، مشابه چیزی است که هنگام دیدن تصویر اتفاق می‌افتد.

۲) اصل گشتالتی حاکم بر تصمیم روان‌سنج، اصل مجاورت بوده که در اثر مجاورت با نتیجهٔ نقاشی مراجعان قبلی حاصل شده است.

۳) در این موقعیت روان‌سنج در ردیابی علامت اضطراب در کودک دچار هشدار کاذب شده است.

۴) علت گزارش روان‌سنج بالینی، غیرارادی بودن توجه او در تفسیر نقاشی کودک است که مانع از تشخیص صحیح شده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۲- درستی یا نادرستی هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- **تقسیم‌بندی حافظه به انواع حسی، کوتاه‌مدت و بلندمدت براساس مرحلهٔ اول حافظه صورت پذیرفته است.**
- **ظرفیت اندوزش در حافظه‌های حسی و بلندمدت کاملاً مشابه هستند.**
- **با توجه به نوع اطلاعات، همهٔ انواع حافظه به دو نوع معنایی و رویدادی قابل تقسیم‌بندی هستند.**
- **اثر مثبت عوامل عاطفی بیشتر در مرحلهٔ رمزگردانی و اثر منفی عوامل عاطفی بیشتر به مرحلهٔ بازیابی مربوط است.**

۱) نادرست ـ درست ـ درست ـ درست

۲) نادرست ـ درست ـ نادرست ـ نادرست

۳) درست ـ نادرست ـ درست ـ نادرست

۴) درست ـ نادرست ـ درست ـ درست

۷۳- هر یک از افراد زیر به ترتیب از کدام روش بهسازی حافظه بهره می‌برند؟

- **فاطمه سعی می‌کند علاوه بر شنیدن صدای معلمش، هم‌زمان از آن‌چه او پای تخته می‌نویسد و توضیح می‌دهد یادداشت بردارد.**
- **زهرا پیش از شروع مطالعه در رابطه با کاربردی‌بودن آن مطلب اطلاعات کسب می‌کند.**
- **سامان برای آموزش گونه‌های مختلف حیوانات، دانش‌آموزانش را به باغ وحش برده و تفاوت پوشش پرندگان، پستانداران و خزندگان را به آن‌ها نشان داده و از نزدیک توضیح می‌دهد.**
- **سعید عادت دارد موقع درس‌خواندن مطلب را با راه‌رفتن و تکرارکردن برای خود بیاموزد.**

۱) استفاده از چند روش حرکتی ـ پرهیز از توجه ناقص ـ بسط معنایی ـ مرور کارآمد

۲) مطالعهٔ چندحسی ـ بیان اهمیت مطلب ـ بسط معنایی ـ استفاده از چند روش حرکتی

۳) مطالعهٔ چندحسی ـ پرهیز از توجه ناقص ـ تمایزبخشی ـ مرور کارآمد

۴) استفاده از چند روش حرکتی ـ بیان اهمیت مطلب ـ تمایزبخشی ـ استفاده از چند روش حرکتی

۷۴- ساره یک روان‌شناس سازمانی است. او برای آن‌که فضای کاری برای کارمندان اداره‌ای تنوع داشته باشد و کارمندان احساس فرسودگی کم‌تری کنند، مشاغلی که شبیه به هم بودند را داخل گروه‌های شغلی قرار داد و کارمندان در این گروه‌های شغلی طی دوره‌های شش‌ماهه چرخش شغلی را تجربه می‌کردند. به این ترتیب هم تنوع در شغل خود را تجربه می‌کردند و هم در شغل جدیدشان به خاطر مشابه‌بودن برخی عوامل با شغل قبلی، یادگیری سریع‌تری داشتند. به نظر شما به ترتیب ساره در کدام‌یک از مراحل حل مسئله قرار داشته و برای طراحی چرخش شغلی از کدام عامل مؤثر بر حل مسئله در کارمندان بیشتر مدد جسته است؟

۱) بازبینی و اصلاح راه حل ـ نوع نگاه به مسئله

۲) به کارگیری راه حل مناسب ـ اثر انتقال

۳) تشخیص مسئله ـ بازبینی تجارب

۴) به کارگیری راه حل مناسب ـ بازنمایی مسئله

۷۵- هر یک از افراد زیر به ترتیب از کدام‌یک از روش‌های حل مسئله استفاده کرده‌اند؟

- **معماری با شنیدن خواسته‌های مدیر مجموعه، براساس اصول علمی، فضای داخلی رستوران را طراحی می‌کند.**
- **مدیر رستورانی پس از نظرخواهی از خانوادهٔ خود برای رنگ اصلی معماری داخلی رستوران، رنگی را انتخاب می‌کند.**
- **معماری که در ماه‌های پیش‌رو باید یک پروژهٔ مهم را تحویل دهد و هر هفته را برای طراحی بخشی از پروژه اختصاص می‌دهد.**
- **مدیر رستورانی، با نشان‌دادن عکس‌هایی از رستوران مورد علاقهٔ خود به معمار، از او می‌خواهد مشابه آن را طراحی کند.**

۱) تحلیلی ـ اکتشافی ـ اکتشافی ـ اکتشافی

۲) اکتشافی ـ اکتشافی ـ تحلیلی ـ تحلیلی

۳) اکتشافی ـ تحلیلی ـ اکتشافی ـ اکتشافی

۴) تحلیلی ـ تحلیلی ـ تحلیلی ـ تحلیلی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۶- موارد کدام گزینه به ترتیب با عبارات زیر مرتبط هستند؟

- **علی هنگام موتورسواری به خودرویی پارک شده زد و مردد است برای جبران خسارت منتظر صاحب خودرو بماند یا نه.**
- **مریم نمی‌داند واحدهای دانشگاهش را در سه روز، اما صبح تا عصر بردارد یا چهار روز دانشگاه برود، اما تا ظهر کلاس‌هایش تمام شود.**
- **سعید دوست تازه‌ای پیدا کرده است، اما نمی‌خواهد تا از درستکاری و صمیمیت با او مطمئن نشده او را به خانه‌اش دعوت کند.**
- **در فرهنگ عمومی، ایرانیان گاه باور دارند یکی از باهوش‌ترین نژادها هستند چون تعدادی از دانشمندان ناسا ایرانی هستند.**

۱) نوع تصمیم‌گیری: سادهٔ مهم ـ حل مسئله ـ ملاک تصمیم‌گیری: هزینه ـ سوگیری تأیید

۲) نوع تصمیم‌گیری: معمولی پیچیده ـ تصمیم‌گیری ـ ملاک تصمیم‌گیری: خطر ـ کنترل‌نکردن هیجانات

۳) نوع تصمیم‌گیری: معمولی فردی ـ حل مسئله ـ ملاک تصمیم‌گیری: هزینه ـ کنترل‌نکردن هیجانات

۴) نوع تصمیم‌گیری: مهم ساده ـ تصمیم‌گیری ـ ملاک تصمیم‌گیری: خطر ـ سوگیری تأیید

۷۷- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- **مشکل افرادی که از سبک تصمیم‌گیری تکانشی استفاده می‌کنند بیشتر در کدام مرحلهٔ تصمیم‌گیری است؟**
- **استفاده از کدام سبک تصمیم‌گیری در متون دینی نهی شده است؟**
- **افراد در سبک تصمیم‌گیری اجتنابی کدام مرحله از تصمیم‌گیری را عملی نمی‌کنند؟**

۱) مرحلهٔ چهارم ـ سبک احساسی ـ مرحلهٔ پنجم
۲) مرحلهٔ هفتم ـ سبک وابسته ـ مرحلهٔ سوم
۳) مرحلهٔ چهارم ـ سبک احساسی ـ مرحلهٔ سوم
۴) مرحلهٔ هفتم ـ سبک وابسته ـ مرحلهٔ پنجم

۷۸- امین از بچگی به شغل آتش‌نشانی علاقمند بوده است و همیشه می‌گفت دوست دارد بتواند به مردم کمک کند و فردی اثرگذار باشد؛ زیرا به نظر او کمک‌کردن به دیگران و دریافت احترام و توجه از جانب آن‌ها بسیار مهم است و آتش‌نشانی می‌تواند این نیاز او را برآورده کند. اما او اکنون یک پزشک جراح است و از شغل خود بسیار راضی است؛ زیرا درآمد خوبی دارد و توانسته احترامی را که دوست داشته، دریافت کند. کدام گزاره دربارهٔ انگیزه‌های امین درست است؟

۱) امین از آتش‌نشان‌شدن انگیزه‌ای درونی، و از جراح‌شدن، انگیزه‌ای بیرونی داشته است.

۲) اگر امین به شغل آتش‌نشانی مشغول می‌شد، نسبت به شغل جراحی مدت طولانی‌تری دوام می‌آورد.

۳) اگرچه امین در انتخاب شغل جهت یکسانی داشته است، ولی شدت انگیزه در آن مشاغل با هم متفاوت بوده است.

۴) دلیل انتخاب امین در هر دو شغل، پیامدهایی بوده که برایش داشته‌اند، نه لذتی که از خود فعالیت‌ها می‌برده است.

۷۹- کدام‌یک از عوامل نگرشی، اثر بیشتری بر جهت‌دهی به رفتار افراد زیر دارند؟

الف) مریم هنگام استفاده از مترو، بلیت ارائه می‌کند؛ چون می‌داند این‌کار یکی از نشانه‌های شخصیت سالم شهروندان است.

ب) برادر سارا تلاش می‌کند تا باورهای خود را محکم و استوار کند.

ج) سهیل، خودش را قانع می‌کند که پیراهنی که از مغازهٔ دوست پدرش گران‌تر از سایر مغازه‌ها خریده انتخاب مناسبی بوده است.

د) لیلا دلیل نمرهٔ کم در امتحان نهایی را این می‌داند که انتظار نداشته امتحان سختی باشد و کم‌تر درس خوانده است.

۱) هماهنگی شناختی ـ باورها و نظام ارزشی ـ اسناد درونی ـ ادراک کنترل و ادراک کارایی

۲) باورها و نظام ارزشی ـ باورها و نظام ارزشی ـ ناهماهنگی شناختی ـ اسناد بیرونی

۳) هماهنگی شناختی ـ هدفمندی ـ اسناد بیرونی ـ ادراک کنترل و ادراک کارایی

۴) باورها و نظام ارزشی ـ هدفمندی ـ ناهماهنگی شناختی ـ اسناد درونی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۰- هر یک از افراد زیر به ترتیب از کدام‌یک از انواع مقابله استفاده کرده‌اند؟

- **علی که به همراه دوستانش در جنگل گم شده است تا رسیدن گروه امداد بگو بخند راه می‌اندازد.**
- **حسابداری که برای تهیهٔ گزارش مالی سالانه، ابتدا گزارش مالی هر ماه شرکت را محاسبه می‌کند.**
- **سعید هر زمان که احساس کند تحمل استرس شغلی خود را ندارد، از قرص آرام‌بخشی که پزشک برای مادرش تجویز کرده است می‌خورد.**
- **سمیه با خود تصمیم گرفته در جلسهٔ دادگاه هر زمان نگرانی بر او غالب شد یک جرعه آب بنوشد.**

۱) سازگارانه ـ بلندمدت ـ ناسازگارانه ـ کوتاه‌مدت

۲) سازگارانه ـ کوتاه‌مدت ـ سازگارانه ـ منفعل‌بودن

۳) ناسازگارانه ـ کوتاه‌مدت ـ ناسازگارانه ـ بلندمدت

۴) ناسازگارانه ـ بلندمدت ـ سازگارانه ـ در انتظار معجزه بودن

پاسخ‌نامهٔ تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحهٔ شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛
نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید از طریق آیدی Kheilisabz_edit@ در همهٔ پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

آزمون آزمایشی خیلی سبز

رشته انسانی

پایه دوازدهم | مرحله هفدهم

سال تحصیلی ۰۴-۱۴۰۳ | تاریخ برگزاری: ۲۹/فروردین/۱۴۰۴

دفترچه شماره دو

بودجه‌بندی دروس

زبان عربی	تاریخ
عربی، زبان قرآن (۱) درس ۷ صفحهٔ ۸۳ تا ۹۴ عربی، زبان قرآن (۲) درس ۳، ۴، ۶ و ۷ عربی، زبان قرآن (۳) درس ۳ تا ۵ صفحهٔ ۳۷ تا ۸۳	تاریخ (۲) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۸۶ تاریخ (۳) درس ۷ تا ۱۲ صفحهٔ ۹۲ تا ۱۶۳

جغرافیا	فلسفه‌ومنطق	اقتصاد
جغرافیا (۲) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۵۸ جغرافیا (۳) درس ۴ تا ۶ صفحهٔ ۵۹ تا ۱۱۵	فلسفه (۱) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۹۳ فلسفه (۲) درس ۷ تا ۱۲ صفحهٔ ۵۲ تا ۱۱۱	کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۶۰

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی
زبان عربی	۲۰	۸۱	۱۰۰	۲۰ دقیقه
تاریخ	۱۳	۱۰۱	۱۱۳	۱۳ دقیقه
جغرافیا	۱۲	۱۱۴	۱۲۵	۱۲ دقیقه
فلسفه و منطق	۲۰	۱۲۶	۱۴۵	۲۰ دقیقه
اقتصاد	۱۵	۱۴۶	۱۶۰	۱۵ دقیقه
مجموع	۸۰ سؤال			۸۰ دقیقه

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

این آزمون نمره منفی دارد.

دفترچه سؤالات آزمون‌های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال‌ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه‌ها، نوع صفحه‌آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و...) در شبیه‌ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می‌شود.

ویژه کنکوری‌های ۱۴۰۴

جمع‌بندی نیمسال دوم دوازدهم + پایه ویژه

Azmoon.kheilisabz.com

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

• **عيّن الأنسب للجواب في التّرجمة أو المفهوم من أو إلى العربيّة (۸۱ - ۸۹):**

۸۱- ﴿إنّا فَتَحنا لك فتحاً مُبيناً﴾:

۱) به راستی ما برایت فتحی آشکار را انجام دادیم.

۲) ما برای تو بدون تردید به روشنی فتح کرده‌ایم.

۳) بی‌تردید ما برای تو به روشنی فتح کردیم.

۴) همانا ماییم که برایت فتحی آشکار کردیم.

۸۲- «لا قدرَ للعبادة دونَ تفكّر و إلهنا لن يؤتي الأجر إلّا مَن يفقّه الجهّال إضافةً إلى إقامة الفرائض!»:

۱) عبادت بدون هیچ اندیشه‌ای ارزشی ندارد و خدایمان فقط به کسی پاداش خواهد داد که علاوه بر به پا داشتن واجبات دینی نادان‌ها را دانا کند!

۲) پرستش بدون هیچ تفکری ارزشمند نیست و خدای ما پاداش نخواهد داد، جز به آن‌که علاوه بر به پا داشتن واجبات دینی، نادان را دانا کند!

۳) هیچ ارزشی برای پرستیدن بدون اندیشه نیست و خدایمان به کسی که نادان‌ها را دانا کند، علاوه بر اقامهٔ فرائض، فقط پاداش خواهد داد!

۴) عبادت بدون ذره‌ای فکرکردن ارزش ندارد و خدایمان فقط به کسی اجر می‌دهد که علاوه بر به پا داشتن واجبات دینی جاهلان را دانا کرده باشد!

۸۳- «واجه جدّي مشكلةً في غرس الفسائل مواجهةً فجاء بخبير الزّراعة لكي يتعرّف على المشكلة في الحقل تعرّفاً جيّداً!»:

۱) پدربزرگم در کاشتن نهال‌ها قطعاً با مشکلی روبه‌رو شد، پس کارشناس کشاورزی آمد تا بر آن مشکل در کشتزار به خوبی شناخت یابد!

۲) قطعاً پدربزرگم با یک مشکلی در کاشت نهال‌ها مواجه شد که کارشناس کشاورزی را آورده تا بر آن مشکل در کشتزار به خوبی شناخت پیدا کند!

۳) پدربزرگم با یک مشکل در کاشتن نهال‌ها بی‌شک روبه‌رو شد، پس کارشناس کشاورزی را آورد تا به آن مشکل در مزرعه به خوبی شناخت یابد!

۴) پدربزرگ من در کاشت نهال‌ها بی‌شک با مشکلی مواجه شد، پس کارشناس کشاورزی را آورد تا به مشکل کشتزار بی‌شک به درستی شناخت یابد!

۸۴- «إلهي، أعِنّا على مواجهة صعوبات الحياة وَ امنَحنا القوّة و الصّبر للعبور عنها، فَأشرق أرواحنا ببسمات الأمل و أنر قلوبنا بإجابة دَعَواتنا!»:

۱) خدا ما را در عبور از سختی‌های زندگی یاری کرد و برای رویارویی با آن‌ها به ما نیرو و صبر بخشید، پس جان ما با امید روشن شد و قلبمان از اجابت دعاهای ما نور گرفت!

۲) خداوندا ما را در رویارویی با سختی‌های زندگیمان یاری کن، و برای عبور از آن‌ها به ما نیرو و شکیبایی ببخش پس جان‌هایمان با لبخندهای امید درخشید و قلب‌هایمان با پاسخ به دعاهایمان روشن شد!

۳) خدایا ما را از سختی‌های دنیا نجات بده و برای عبور از آن‌ها به ما نیرو و صبری ببخش که جان‌های ما را با لبخندهای امید روشن کند و دل‌های ما را با اجابت دعاهای ما نورانی گرداند!

۴) خدایا ما را در رویارویی با سختی‌های زندگی یاری کن و برای عبور از آن‌ها به ما نیرو و صبر عطا کن، پس جان‌های ما را با لبخندهای امید روشن‌گردان و قلب‌های ما را با پاسخ به دعاهای ما نورانی ساز!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۵- «الإفراط في استخدام مبيدات الحشرات يهدّد حياةَ الكائنات الحيّة المفيدة و يؤثّر تأثيراً سلبيّاً على التّوازن البيئيّ، كَما كان الخبير قَد حذّرَ من عواقبه!»

۱) استفادهٔ زیاد از سموم حشره‌کش، به زندگی موجودات زندهٔ مفید آسیب می‌زند و تعادل زیست‌محیطی را به هم می‌زند، هم‌چنین متخصص از نتایج این رفتار هشدار می‌دهد.

۲) استفادهٔ افراطی از حشره‌کش‌ها، به زندگی موجودات زندهٔ مفید آسیب می‌رساند و بر تعادل محیط زیست تأثیر بسیار بدی می‌گذارد، در حالی که کارشناس از پیامدهای این افراط هشدار می‌داد!

۳) زیاده‌روی در استفاده از حشره‌کش‌ها، زندگی موجودات زندهٔ مفید را تهدید می‌کند و به طور منفی بر تعادل زیست‌محیطی تأثیر می‌گذارد، همان‌طورکه کارشناس از عواقب این افراط هشدار داده بود!

۴) استفادهٔ بیش از اندازه از حشره‌کش، زندگی موجودات زنده و مفید را تهدید می‌کند و بر تعادل محیط‌های زیست تأثیر منفی می‌گذارد، همان‌طورکه متخصص از پیامدهای آن هشدار داده بود!

۸۶- عيّن الصّحيح:

۱) أيّها الشابّ لا يجعلك مأيوساً الفشلُ في طريق النّجاح: ای جوان، از شکست در مسیر موفقیت ناامید نشو!

۲) لمّا وصلتُ إلى المدرسة رأيتُ أنّ بابها كان أُغلقَ: وقتی به مدرسه رسیدم، دیدم که درِ آن بسته بود!

۳) شجّع المتفرّجون لاعباً يمشي بسرعة في الملعب: تماشاچیان بازیکنی را که به سرعت در ورزشگاه راه می‌رفت، تشویق می‌کردند!

۴) إن لم تريدوا أن تحاولوا كثيراً فلا تكن لكم أهدافٌ كبيرة: اگر نمی‌خواهید زیاد تلاش کنید، پس نباید هدف‌های بزرگی داشته باشید!

۸۷- عيّن الصّحيح:

۱) ما كانَ أحدٌ يأتي إلى حاتم الطّائي فردّهُ خائباً!: کسی نزد حاتم طائی نیامده که ناامید برگردد!

۲) أهدَتني جدّتي سِواراً عتيقاً و ذلك أغلى ما أملك!: مادربزرگم دستبند کهنه‌ای را به من هدیه کرد و آن گرانبهاترین چیزی است که دارم!

۳) تستخدم الأنابيب لنقل النّفط من الآبار إلى المصافي!: لوله‌ها را برای انتقال نفت از چاه‌ها به پالایشگاه به کار می‌برند!

۴) ﴿و ما الحياة الدّنيا إلّا لعبٌ و لهو﴾!: و زندگی دنیا تنها بازیچه و سرگرمی نیست!

۸۸- «کاشتن درخت و ساختن مدرسه کارهای نیکی هستند که پاداش آن‌ها حتی پس از مرگ انجام‌دهنده‌شان قطع نمی‌شود!»:

۱) غرس شجرة أو بناء مدرسة حسنتان لا ينقطع ثوابهما حتّى إذا مات فاعلهما!

۲) غرس الشّجرة و بناء المدرسة حسنتان لا ينقطع أجرهما حتّى بعد موت فاعلهما!

۳) غرس شجرة و بناء مدرسة حسنة لا تُقطَع أجورهما و إن مات فاعلهما!

۴) غرس الشّجرة و بناء المدرسة حسنتان لن ينقطع ثوابهما حتّى بعد أن مات فاعلهما!

۸۹- «يا من بدنياه اشتغل قد غرّه طول الأمل» عيّن الأنسب للمفهوم:

۱) جهانی در تلاش آبرو ناکام می‌میرد — نمی‌داند که غیر از خاک گشتن نیست مقصودش

۲) ز کوشش، به هر چیز خواهی رسید — به هر چیز خواهی کماهی رسید

۳) هر که را شد همت عالی پدید — هرچه جست آن چیز، حالی شد پدید

۴) باید ز سر این غرور را راندن — باید ز دل این غبار را رفتن

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

• اقرأ النّص التالي ثمّ أجب عن الأسئلة بما يُناسب النّص (۹۰ ـ ۹٤):

«إنّ المعلّمين يؤثّرون على المعنويّات و السّلوك و مصير طلّابهم تأثيراً أكثر ممّا يُدركون أنفسهُم. المعلّم ملابسه و طريقة كلامه و الكلمات الّتي يستخدمها مهمّة للطلّاب، رُبَّما جملة واحدة من معلّم تستطيع أن تُغيّر مصير طالب دون أن يَنتبه بها المعلّم. إنّه من بداية حضوره في الصّفّ يمكن أن يُدخل الهدوء و الفرح في قلوب الطلّاب أو يجعلهم قلقين حيثُ ينتظرون أن تَنتهي تلك الحصّة كأنّهم مسجونون. هناك معلّمون يقضي تلاميذهم أيّام الأسبوع مشتاقين إلى رؤيتهم مرّة أخرى.

لا مُجتمع يسعد و يتقدّم إلّا إذا أراد الطلّاب فيه أن يَسيروا في طريق التَقدّم و بِناء القادم. فعلى المعلّمين أن لا يَكتفوا بتعليم ما يُوجَد في الكُتب الدّراسيَّة فقط بل يتكلّموا مع التّلاميذ حول ما يَحدُث في العالم و يُعرِّفوهم على دَورهم العظيم في تَقدُّم بلادهم و بناء مُجتمع صالح للعيش. المُعلم الّذي يُصيّر طُلّابه بكلامه و سُلوكه مأيوسين من التّطوّر و إعمار بلادهم لا يُساعد المُجتمع، بل يَحرم الأجيال القادمة من الحصول على وطن مُزدهِر (الإزدهار هو انفتاح الأزهار). إنّ يأس الشّباب من مُستقبل وطنهم يُشبِه يأس الشّمس من ضوء الصّباح.»

۹۰- «لا تُعمَّرُ بلاد إلّا إذا ..... » عيّن الصّحيح للفراغ:

۱) أحسّ فيها الطّلّاب بأنّهم يعيشون في بلاد متقدّمة و سعيدة!
۲) تَعرَف معلّموها على دَورهم الممتاز في بناء القادم!
۳) أراد الشّباب أن يتعلّموا ما في الكتب الدّراسيّة تعلّماً جيّداً!
۴) أدرك النّاس أنّهم كشمس لا يأتي الصّباح المضيء إلّا بحضورها!

۹۱- «من واجبات المعلّمين في الصّفّ ..... » عيّن الصّحيح للفراغ:

۱) أن يتكلّموا في الصفّ تكلّماً يُغيّر أُسلوب الحياة في التّلاميذ!
۲) أن لا يكلّموا طلّابهم عن مشاكل مجتمعهم حتّى لا يجعلوهم مأيوسين!
۳) أن يُشجّعوا التّلاميذ على تكميل دراستهم و الابتعاد عمّا غيرها!
۴) أن يعرفوا أنّهم يُربّون الطلّاب بكلامهم و سلوكهم و ألبستهم!

۹۲- عيّن الأنسب لمفهوم النصّ:

۱) قُمْ للمعلّم وَفّه التَّبجيلا — كادَ المعلّمُ أن يَكون رسولاً
۲) إذا الشَّعبُ يوماً أرادَ الحياة — فَلا بُدَّ للقَيد أن يَنكَسر
۳) قُمْ يا مُعلّمُ حافظاً و مُحافظاً — أنت الأمانُ و عن غدٍ مسؤولاً
۴) لا تَنهَ عن خُلقٍ و تأتي مثلَه — عارٌ عليك إذا فعلتَ عظيم

• عيّن الخطأ في الإعراب و التّحليل الصّرفي للكلمات (۹۳ ـ ۹٤):

۹۳- «يُصيّر ـ مأيوسين ـ تأثيراً ـ ينتظرون»:

۱) تأثيراً: مفرد مذكر ـ مصدر مزيد ثلاثّي (ماضيه: أثَّرَ) ـ معرب ـ نكرة / مفعول مطلق لبيان النّوع و منصوب
۲) يَنتظرون: مضارع ـ للغائبين ـ مزيد ثلاثّي من باب افتعال من مادّة «ن ظ ر» ـ معلوم / فعل و فاعل و الجملة فعليّة
۳) يُصيّر: فعل مضارع ـ للغائب ـ مزيد ثلاثّي بزيادة حرف واحد ـ معلوم ـ متعدّ / فعل من الأفعال النّاقصة و اسمه «طلّاب»
۴) مأيوسين: اسم ـ جمع سالم للمذكر ـ اسم مفعول (مأخوذ من فعل مجرّد ثلاثّي) ـ نكرة ـ معرب / منصوب بالياء

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۴- «مسجونون ـ القادمة ـ يستخدم ـ لا يُساعد»:

۱) مسجونون: جمع سالم للمذكّر ـ اسم مفعول اشتقاقه من فعل «يَسجُن» ـ نكرة ـ معرب / خبر كأنّ و مرفوع بالواو

۲) القادمة: مفرد مؤنث ـ اسم فاعل مأخوذ من فعل مجرّد ثلاثّي ـ معرب ـ معرّف بأل / صفة و منصوب بالتبعيّة من «الأجيال»

۳) يستخدم: فعل مضارع ـ للغائب ـ مزيد ثلاثّي ـ حروفه الزّائدة ثلاثة ـ معرب ـ متعدّ / فعل و فاعل و مفعوله ضمير «ها»

۴) لا يُساعد: فعل مضارع للنّهي ـ مزيد ثلاثّي من باب مفاعلة ـ له حرف زائد واحد: «الف» ـ مجهول / فعل مع نائب فاعله جملة فعلية

- **انتخب الجواب الصحيح في الأسئلة التالية (۹۵ ـ ۱۰۰):**

۹۵- عيّن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

۱) أيّها المُزارعونَ، إنّكم تَعدَّيتُم على نِظامِ الطَّبيعَةِ تَعدّي الظّالمينَ!

۲) كُنّا نُشارِك في جَميع المُبارياتِ الرّياضيةِ إلّا كُرَة القَدم!

۳) اِستَقبِحوا مِن أنفُسِكم ما تَستَقبِحونَه من غَيركم و أحسِنوا إلى النّاسِ!

۴) يَتَظاهَرُ الطّائرِ أمام مُفتَرِسِهِ بأنّ جِناحه مكسورٌ، حتّى يُبعِدَهُ عَنِ العُشِّ!

۹۶- عيّن المستثنى منه محذوفاً:

۱) ما نزل الرّاكبون من الحافلة إلّا ثلاثة رجال منهم!

۲) لا يُغرق أحدٌ في المدح و الذّمّ إلّا أحمق!

۳) لا نحبّ أن يبقى في هنا معنا إلّا والدنا الشّجاع!

۴) كلّ شيء يرخص إذا كثر إلّا الأدب فإنّه إذا كثر غلا!

۹۷- عيّن المفعول المطلق يرفع الشّك عن المخاطب:

۱) أكرم ذلك التلميذ معلّميه في يوم المعلّم مُكرماً!

۲) أكثر الموجودات يحتاج إلى الماء و الطّعام اِحتياجاً كثيراً!

۳) توكّلوا على خالقكم توكّلاً و اعلموا أنّه قادر على كلّ شيء!

۴) اعتمدت على الله اعتماداً يُساعِدني في كلّ الأحوال!

۹۸- عيّن المنادى يمكن أن يكون مضافاً:

۱) يا عُمّال، لا تجتمعوا أمام باب المصنع للاعتراض!

۲) يا أيّها الشّباب أعينوا هؤلاء الضعفاء في الشدائد!

۳) يا معلّم، صيِّرني مشتاقاً إلى تعلّم اللّغة العربيّة!

۴) يا فاطمة، اجتهدي كثيراً للنّجاح في امتحانات آخر السّنة!

۹۹- عيّن «اللّام» تبيّن سبب حدوث الفعل:

۱) إن أرَدنا إنقاذ الأرض فلنقلّل استهلاك الطّاقة و استخدام المطّاط!

۲) الأطفال ليرسموا صورة من نقّار الخشب بدؤوا يبحثون في الإنترنت!

۳) لتصبح أعمالك خالصة لله حتّى يتقبّلها الله في القيامة!

۴) ليتذكّر الإنسان ما أعطاهُ الله من النّعم و ما غفر له من السيّئات!

۱۰۰- عيّن مضارعاً يترجم إخباريّاً فقط:

۱) بدأ هذا الرّياضي يغنّي الأنشودة الوطنيّة لبلاده لأنّه صار الفائز الأوّل في المباراة!

۲) إن يقدر البشر على أن يلتزم بقوانين الحقوق العالميّة للبشر فستصبح الحياة أجمل!

۳) اقترح المعلّمون أن يعطي المدير هديّة للطلّاب الّذين يمارسون النشاطات الحرّة كلّ يوم!

۴) كان الطّبيب قد نصح والدي أن يمتنع عن أكل الموادّ السّكّريّة و هو لا يعمل بنصيحته!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۱- پس از جنگ جهانی اول، سیاست رضاشاه در قبال سرمایه‌گذاری آلمانی‌ها در ایران چگونه بود؟

۱) ایجاد محدودیت برای فعالیت اقتصادی آلمان‌ها

۲) ایجاد زمینهٔ ارتباط صنعتی برخلاف میل انگلیسی‌ها

۳) استقبال و فراهم کردن زمینه‌های سرمایه‌گذاری

۴) بی‌طرفی و عدم مداخله در این خصوص

۱۰۲- کدام گزینه تصویر روشنی از وضعیت جهان پس از پایان جنگ جهانی دوم ارائه می‌دهد؟

۱) شوروی به عنوان یکی از کشورهایی که بیشترین تلفات را داده بود، نفوذ خود را بر اروپای شرقی از جمله نیمهٔ شرقی آلمان اعمال کرد.

۲) تولیدات صنعتی ژاپن که تحت نفوذ انگلیس قرار گرفته بود، به میزان تولید سال‌های آغازین جنگ رسیده بود.

۳) با پیروزی کمونیست‌های چینی بر ملی‌گرایان این کشور، جمهوری خلق چین تأسیس شد و به رقیب و دشمنی جدی برای شوروی مبدل گشت.

۴) برخلاف پیروزی حزب کنگرهٔ ملی در هندوستان و استقلال این کشور، جنبش استقلال‌طلبی مردم الجزایر توسط فرانسه به طور کامل سرکوب شد.

۱۰۳- کدام مورد دربارهٔ روند مبارزه و تصویب ملی‌شدن صنعت نفت صحیح است؟

۱) تهدید تعطیلی شعب بانک انگلیس، خارج‌کردن سرمایه‌ها و کاهش نرخ خرید نفت از استراتژی‌های انگلیس برای جلوگیری از تصویب این طرح بود.

۲) پیشنهاد طرح ملی‌شدن صنعت نفت ایران، توسط نمایندگان موافق قرارداد الحاقی، در مجلس شانزدهم شورای ملی مطرح شد.

۳) بعد از کشته‌شدن نخست‌وزیر وقت توسط خلیل طهماسبی، یکی از اعضای فداییان اسلام، مهم‌ترین مانع بر سر راه ملی‌شدن نفت برداشته شد.

۴) پس از مخالفت مجلس با تصویب قرارداد نفتی ۱۳۱۲ش.، نمایندهٔ دولت ایران و نمایندهٔ شرکت نفت ایران و انگلیس در قرارداد نفت جنوب نیز اقدام به بازنگری کردند.

۱۰۴- کدام موارد دربارهٔ نقش و وظایف نهادهای انقلابی در روند استقرار نظام جمهوری اسلامی صحیح است؟

۱) حفظ آرمان‌ها و دستاوردهای انقلاب اسلامی (کمیتهٔ انقلاب اسلامی)

۲) حمایت از محرومان و مستضعفان (بسیج مستضعفان)

۳) عمران، آبادانی و رفع فقر و محرومیت از روستاها (بنیاد مسکن انقلاب اسلامی)

۴) ترویج فرهنگ سوادآموزی و کاهش و رفع بی‌سوادی (نهضت سوادآموزی)

۱۰۵- کدام موارد به وضعیت رژیم پهلوی پس از تبعید امام خمینی به عراق، اشاره دارند؟

الف) قیام ۱۵ خرداد و تغییر هدف مبارزه به سرنگونی رژیم پهلوی

ب) منحل‌کردن احزاب موجود و ایجاد حزبی واحد به نام حزب رستاخیز

ج) تصویب‌نامهٔ انجمن‌های ایالتی و ولایتی و اجرای همه‌پرسی انقلاب سفید

د) ایجاد تقابل تصنعی میان فرهنگ ایرانی و فرهنگ اسلامی

۱) «الف» ـ «ب»

۲) «ب» ـ «د»

۳) «الف» ـ «ج»

۴) «د» ـ «ج»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۶- مصادیق «الف» تا «د» در جدول زیر در کدام گزینه آمده است؟

نام اثر / نویسنده	زمان نگارش	موضوع و ویژگی نگارش
«الف»	دوران حکومت سلجوقیان	حاوی اطلاعات مربوط به اصول کشورداری و مناسبات حکومت و مردم است.
تاریخ بیهقی	«ب»	در موضوع تاریخ‌های سلسله‌ای است.
تاریخ طبری	«ج»	«د»

۱) سیاست‌نامهٔ خواجه نظام‌الملک توسی ـ سال‌های پس از زوال سامانیان ـ پس از انقراض سلسلهٔ علویان ـ نقد و نظری دربارهٔ درستی روایت‌ها ارائه نمی‌شود.

۲) سیاست‌نامهٔ خواجه نصیرالدین توسی ـ قرن‌ها قبل از سقوط پایتخت امپراتوری روم شرقی به دست عثمانی ـ پس از انقراض سلسلهٔ علویان ـ مجموعه‌ای کامل از روایت‌های مختلف دربارهٔ یک موضوع به مورخان بعدی ارائه می‌شود.

۳) سیاست‌نامهٔ خواجه نصیرالدین توسی ـ سال‌های پس از زوال سامانیان ـ پس از تأسیس خلافت عباسیان ـ ابتدا به زندگی پیامبران و سپس به تاریخ اساطیری ایران پرداخته می‌شود.

۴) سیاست‌نامهٔ خواجه نظام‌الملک توسی ـ قرن‌ها قبل از سقوط پایتخت امپراتوری روم شرقی به دست عثمانی ـ پس از تأسیس خلافت عباسیان ـ از مهم‌ترین و مشهورترین نمونه‌های تاریخ عمومی محسوب می‌شود.

۱۰۷- موارد کدام گزینه اطلاعات درستی دربارهٔ فتوحات مسلمانان ارائه می‌دهد؟

الف) با این‌که عبیداللّه مهدی پس از تصرف مصر، حکومت فاطمیان مسلمان را در آن‌جا بنا نهاد، این منطقه توسط مسلمانان برای اولین بار در دوران زمامداری عمر بن خطاب و به فرماندهی عمروعاص فتح شد.

ب) اندلس از جمله مناطقی بود که در دورهٔ خلافت خلفای نخستین فتح شد و بخشی از پیشرفت‌های علمی اروپاییان در قرون بعد، نتیجهٔ آشنایی آنان با دستاوردهای علمی عالمان این منطقه بود.

ج) ایران، پس از از میان برداشته شدن حکومت لخمیان به دست خسروپرویز، از قبایل عرب مجاور مرز ایران شکست خورد و سرنوشت این دولت در دورهٔ خلفای نخستین و با شکست در نهاوند قطعی شد.

د) با این‌که رسول خدا دستور حرکت سپاهی به شام را صادر کرده بود، این منطقه در آن زمان فتح نشد و معاویه در این منطقه و پس از شهادت حضرت علی (ع) خود را خلیفه خواند.

۱) «د» ـ «ج» ۲) «ب» ـ «الف» ۳) «ب» ـ «ج» ۴) «الف» ـ «د»

۱۰۸- کدام گزینه به وجه اشتراک زوال خلافت بنی‌امیه و خلافت بنی‌عباس اشاره می‌کند؟

۱) به وجود آمدن جنبش‌های ضد حکومت

۲) خارج‌شدن ادارهٔ امور از دست وزیران ایرانی

۳) قدرت‌گیری امیرالامراها

۴) بی‌توجهی حاکمان به مسلمانان غیرعرب

۱۰۹- هم‌زمان با دورهٔ زندگانی ابوعلی سینا، کدام رویدادها در نقاط مختلف جهان اسلام رخ داده است؟

الف) به دنبال شکست مسعود غزنوی از سلجوقیان در نبرد سرنوشت‌ساز دندانقان، سلطهٔ غزنویان بر خراسان به سر رسید.

ب) محمود به ری که تحت حاکمیت آل بویهٔ شیعه‌مذهب بود، حمله کرد و مردم شهر را به بهانهٔ اسماعیلی‌بودن به قتل رساند.

ج) طُغرلِ سلجوقی پس از تصرف نیشابور، این شهر را به عنوان مرکز حکومت خود برگزید.

د) مستنصر، به عنوان قدرتمندترین خلیفهٔ فاطمی، قدرت را به دست گرفت.

۱) «الف» ـ «ج» ۲) «الف» ـ «د»

۳) «ب» ـ «ج» ۴) «ب» ـ «د»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۰- موارد کدام گزینه به حکومت‌هایی اشاره دارد که در روابط خود با عباسیان ویژگی مشترکی داشتند؟

الف) مبارزات اسماعیلیان در ایران از علل ضعف و زوال این سلسله به شمار می‌رود.

ب) در این دوران، قدرت و نقش وزیران نسبت به دوره‌های قبلی به شکل معناداری کاهش یافت.

ج) هنگامی که این حکومت روی کار آمد، امپراتوری عثمانی در حال اوج‌گرفتن بود.

د) از اقدامات مؤثر مؤسس این سلسله، سرکوب خوارج و جهاد با کفار مرزهای شرقی است.

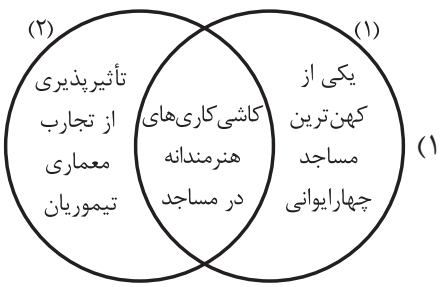
ه) منصب وزارت با الگوگیری از دورهٔ ساسانی به وجود آمد.

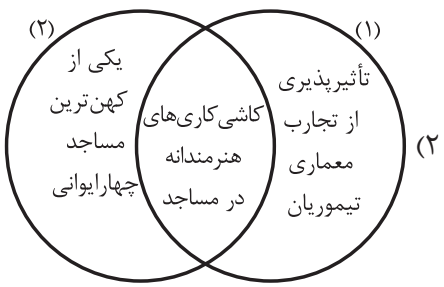
و) از میان مردم عادی برخاستند و شهرنشینی در قلمرو آنان رونق داشت.

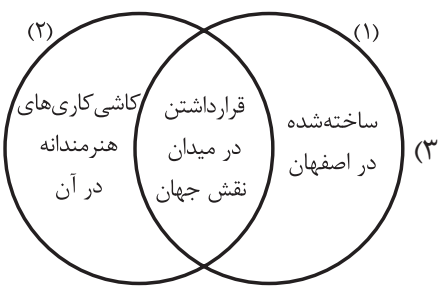
ز) محدودهٔ قلمرو آنان زمانی از رود سیحون در شرق تا دریای مدیترانه در غرب را دربرمی‌گرفت.

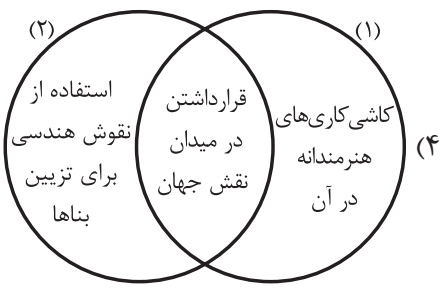
۱) «الف» ـ «ج» ـ «ه»
۲) «ب» ـ «د» ـ «ه»
۳) «و» ـ «الف» ـ «ز»
۴) «ز» ـ «ب» ـ «و»

۱۱۱- کدام شکل به درستی به ویژگی‌های معماریِ مسجد جمعه (۱) و مسجد شیخ لطف‌اللّه (۲) اشاره دارد؟

۱)

۲)

۳)

۴)

۱۱۲- کدام گزینه تعداد عبارات صحیح دربارهٔ اقدامات پادشاهان و حاکمان ذکرشده در کتاب درسی تاریخ (۲) را به درستی بیان می‌کند؟

الف) هولاکوخان، نوهٔ چنگیزخان مغول، با تسخیر بغداد و کشتن خلیفهٔ عباسی، به حکومت خاندان بنی‌عباس پایان داد.

ب) اسماعیل صفوی با سپاهی متشکل از ایلات و طوایف مختلف قزلباش، آق‌قویونلوها را شکست داد و پس از تصرف تبریز، در آن شهر به عنوان پادشاه ایران تاج‌گذاری کرد.

ج) طغرل سلجوقی در نبردی بزرگ که در ملازگرد رخ داد، سپاهیان امپراتوری روم شرقی را شکست داد و امپراتور را اسیر کرد.

د) شاه عباس اول به دلایل سیاسی، نظامی و اقتصادی، پایتخت را از قزوین به اصفهان منتقل کرد و با استفاده از اصول مهندسی و شهرسازی، این شهر را به یکی از زیباترین و آبادترین شهرهای جهان تبدیل کرد.

۱) ۳
۲) ۴
۳) ۱
۴) ۲

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۳- موارد کدام گزینه فرایند زیر را دربارهٔ بخشی از عومل مؤثر بر ظهور رنسانس در اروپا به درستی کامل می‌کند؟

..... ← رشد شهرنشینی و تجارت ← ..... ← شکل‌گیری گروه‌های جدیدی از شهرنشینان ثروتمند مانند ..... و ..... ← شکل‌گیری نوع جدیدی از اندیشه و فرهنگ (رنسانس)

۱) درگیری پاپ و پادشاهان ـ شکل‌گیری مشاغل و حرفه‌های گوناگون ـ صاحبان مزارع ـ بازرگانان

۲) جنگ‌های صلیبی ـ شکل‌گیری مشاغل و حرفه‌های گوناگون ـ بانکداران ـ صاحبان صنایع

۳) درگیری پاپ و پادشاهان ـ پیدایش پادشاهی‌های قدرتمند ـ بانکداران ـ صاحبان صنایع

۴) جنگ‌های صلیبی ـ پیدایش پادشاهی‌های قدرتمند ـ صاحبان مزارع ـ بازرگانان

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۴- با توجه به عبارت «در هر مکان، پدیده‌های مختلفی هستند، که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و از هم تأثیر می‌پذیرند.»، موارد «الف» تا «د» در متن زیر به ترتیب، با کدام گزینه مطابقت دارد؟

«یکی از راهکارهای مقابله با مشکلاتی چون آلودگی هوای شهری (الف) و پیامدهای آن مانند افزایش احتمال بیماری‌های تنفسی، (ب) استرس و فشارخون، استفاده از اتوبوس‌های برقی در شهرهای بزرگ (ج) است، چراکه این خودروها، هوا را آلوده نمی‌کنند.» (د)

۱) پدیدهٔ انسان‌ساخت ـ تأثیر پدیدهٔ انسانی بر انسان ـ محیط جغرافیایی ـ تأثیر پدیده‌های انسان‌ساخت بر طبیعت
۲) پدیدهٔ طبیعی ـ تأثیر پدیدهٔ طبیعی بر انسان ـ پدیدهٔ طبیعی ـ تأثیر پدیدهٔ انسانی بر محیط جغرافیایی
۳) پدیدهٔ انسان‌ساخت ـ تأثیر پدیدهٔ انسانی بر انسان ـ مکان ـ تأثیر پدیدهٔ طبیعی بر محیط جغرافیایی
۴) پدیدهٔ طبیعی ـ تأثیر پدیدهٔ طبیعی بر انسان ـ پدیدهٔ جغرافیایی ـ تأثیر پدیده‌های انسان‌ساخت بر محیط جغرافیایی

۱۱۵- می‌دانیم که ساعت (زمان) دو مفهوم رسمی و واقعی دارد. با توجه به این موضوع، موارد زیر به مشکلات ایجادشده توسط کدام‌یک از این دو مفهوم اشاره دارد؟

الف) در قرن نوزدهم، اختلاف ساعت ورود و خروج کشتی‌ها و قطارها در مبدأ و مقصد، آشفتگی‌ها و سردرگمی‌های زیادی را پدید می‌آورد.
ب) با تصمیم حزب کمونیست چین برای استفاده از یک ساعت هماهنگ، شهروندان سین‌کیانگ ساعت ۱۰ صبح در حالی مشغول به کار بودند که خورشید در آن شهر هنوز طلوع نکرده بود.
ج) ساعت کاری بانک‌ها در کشور به گونه‌ای است که در نیمهٔ غربی کشور، به دلیل تاریکی و نبود روشنایی کامل در ساعت‌های آغازین کاری، مسئولان شعب مجبور به استفاده از وسایل روشنایی می‌شوند.
د) مدیر یک پیج ورزشی در تهران، اعلام کرده بود مسابقهٔ فوتبال لیگ نخبگان آسیا هم‌زمان با غروب آفتاب از این صفحه پخش خواهد شد، این موضوع باعث شد گروهی از شهروندان مناطق غربی، حدود ۳۰ دقیقهٔ ابتدایی فوتبال را از دست دهند.

۱) رسمی ـ رسمی ـ رسمی ـ واقعی
۲) واقعی ـ رسمی ـ رسمی ـ رسمی
۳) رسمی ـ واقعی ـ واقعی ـ رسمی
۴) واقعی ـ رسمی ـ رسمی ـ واقعی

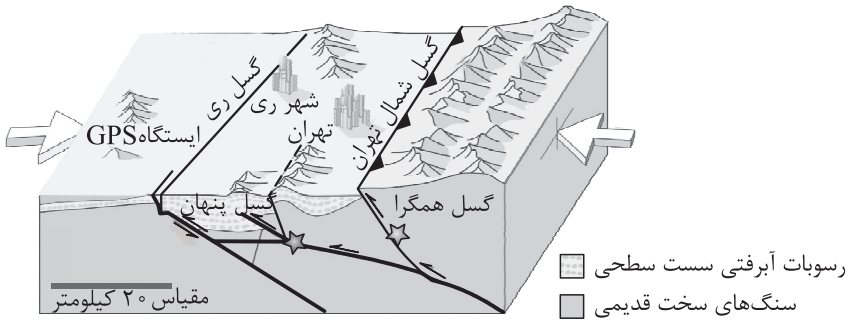
۱۱۶- با بررسی موارد «الف» و «ب» در خصوص شکل حوضه‌های آبخیز رود، کدام مورد به درستی تدوین شده است؟

الف) در حوضه‌های گرد، مدت‌زمان کم‌تری صرف می‌شود تا آب آبراهه‌ها خارج شوند.
ب) در حوضه‌های کشیده، مدت‌زمان طولانی‌تری سپری می‌شود تا آب جاری، مسافت سرچشمه تا خروجی را طی کند.

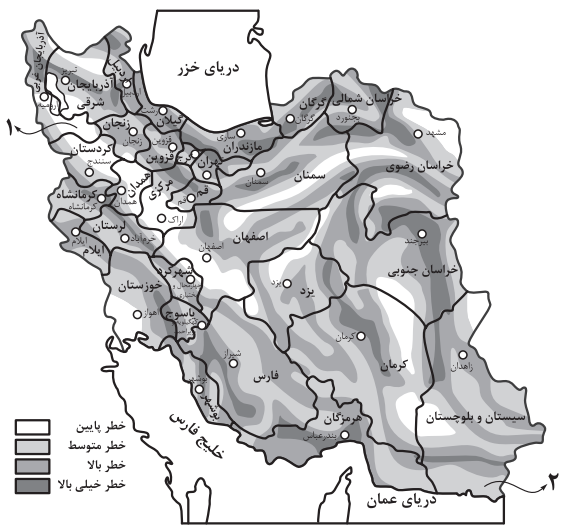
۱) در حوضه‌های کشیده احتمال وقوع سیل بیشتر است، زیرا آب سرشاخه‌ها به سرعت از حوضه تخلیه می‌شوند.
۲) در حوضه‌های گرد احتمال وقوع سیل کم‌تر است، زیرا در حوضه‌های گرد به علت انشعابات پراکندهٔ سرشاخه‌ها که طول آن‌ها تقریباً به یک اندازه است، همهٔ جریان‌ها هم‌زمان و به آرامی به خروجی می‌رسند.
۳) در حوضه‌های گرد احتمال وقوع سیل بیشتر است، زیرا در حوضه‌های گرد به علت انشعابات پراکندهٔ سرشاخه‌ها که طول آن‌ها تقریباً به یک اندازه است، همهٔ جریان‌ها هم‌زمان به خروجی می‌رسند.
۴) در حوضه‌های کشیده احتمال وقوع سیل کم‌تر است، زیرا آب سرشاخه‌ها به تدریج و به صورت نامتوالی از حوضه تخلیه می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۷- به عنوان یک پژوهشگر حوزهٔ زلزله و سازه، از شما درخواست شده تا در جلسهٔ بررسی پایتخت و انتقال آن شرکت کنید، با توجه به تصاویر زیر، پاسخ شما به سؤال‌های «الف» و «ب» چه خواهد بود؟

نقشهٔ گسل‌های شهر تهران و حومه

نقشهٔ پهنه‌بندی خطر لرزه‌ای ایران

الف) پیشنهاد شما برای انتقال پایتخت کدام نقطه است؟

ب) پیشنهاد شما برای گسترش شهر تهران، شمال این شهر است یا مرکز آن؟ چرا؟

۱) نقطهٔ (۱) ـ مرکز، وجود گسل‌های همگرا در شمال تهران و تخریب و خسارت‌های بالای این نوع گسل‌ها

۲) نقطهٔ (۲) ـ شمال، وجود گسل‌های پنهان در مرکز و جنوب تهران و تخریب و خسارت‌های بالای این نوع گسل‌ها

۳) نقطهٔ (۱) ـ شمال، وجود گسل‌های پنهان در مرکز و جنوب تهران و تخریب و خسارت‌های بالای این نوع گسل‌ها

۴) نقطهٔ (۲) ـ مرکز، وجود گسل‌های همگرا در شمال تهران و تخریب و خسارت‌های بالای این نوع گسل‌ها

۱۱۸- سه گزارهٔ زیر دربارهٔ مدیریت زمین‌لغزش، به کدام مرحله از این مدیریت اشاره دارند؟

الف) ساماندهی شبکهٔ زهکشی سطح تودهٔ لغزشی

ب) پایدارسازی سطوح شیبدار

ج) ارزیابی مجدد استعداد لغزش

۱) «الف» و «ج» بعد از وقوع و «ب» در حین وقوع

۲) «الف» قبل از وقوع، «ب» بعد از وقوع و «ج» در حین وقوع

۳) «الف» و «ج» بعد از وقوع و «ب» قبل از وقوع

۴) «ج» قبل از وقوع و «الف» و «ب» در حین وقوع

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۹- کدام مورد، عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«ساوان یک ناحیهٔ انتقالی بین جنگل‌های بارانی استوایی و «صحرای بزرگ آفریقا» است که ..... .»

۱) هر چه به سمت حاشیهٔ صحرا پیش می‌رویم به علت گرمای هوا به استپ‌های نیمه‌بیابانی تبدیل می‌شود

۲) هر چه به سمت بیابان صحرا پیش می‌رویم، بارندگی کم‌تر و علف‌های ساوان کوتاه‌تر و تنک‌تر می‌شود

۳) هر چه به سمت صحرا پیش می‌رویم، کم‌کم به مراتع مداری که از علفزارهای بلند قد تشکیل شده است، تبدیل می‌شود

۴) هر چه به سمت بیابان صحرا پیش می‌رویم، به علت گرمای هوا و رطوبت موجود، علف‌های ساوان کوتاه‌تر و متراکم می‌شود

۱۲۰- با توجه به تأثیرگذاری عوامل مختلف بر پیدایش نواحی جغرافیایی، نواحی‌ای که با مشخصات موارد ..... منطبق باشند، به ترتیب ..... شرایط را برای تولید خالص اولیه دارند.

الف)

ب)

ج)

د)

۱) «الف» و «ج» ـ بیشترین و کم‌ترین

۲) «الف» و «د» ـ کم‌ترین و بیشترین

۳) «ب» و «ج» ـ بیشترین و کم‌ترین

۴) «ج» و «د» ـ کم‌ترین و بیشترین

۱۲۱- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه درست است؟

الف) فرسایش عبارت است از جداشدن ذرات سنگ و خاک از بستر خود و جابه‌جایی آن‌ها توسط عواملی مانند آب و باد.

ب) این نوع فرسایش بیشتر حاصل کنده‌شدن ذرات از یک مکان و انتقال آن‌ها به مکان‌های دیگر است.

۱) «الف» شامل سه مرحلهٔ حفر، انتقال و رسوب‌گذاری است و «ب» به شکل تراکمی فرسایش اشاره دارد که دشت ریگی از انواع آن محسوب می‌شود.

۲) دو عامل مهم «الف» در کوهستان‌ها، آب‌های جاری و یخچال‌ها هستند و «ب» به شکل تراکمی فرسایش اشاره دارد که یاردانگ از انواع آن است.

۳) در بیابان‌ها، اشکال «الف» ناشی از دو فرایند کاوشی و تراکمی است و از انواع «ب» می‌توان به کلوت‌ها که حاصل فرسایش بادی ـ آبی در مناطق خشک‌اند، اشاره کرد.

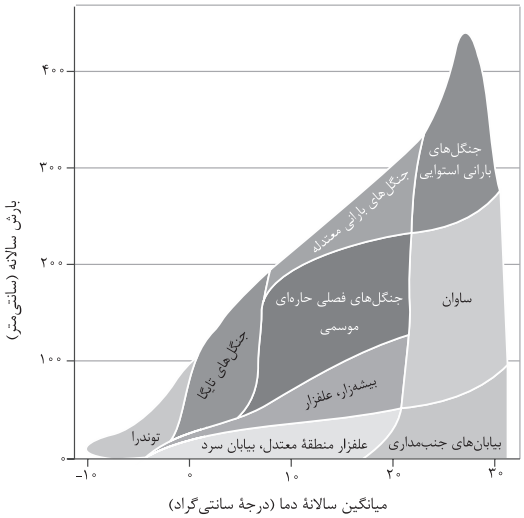
۴) «الف» از جمله عوامل درونی تغییر چهرهٔ زمین بر اثر زمان است و «ب» به شکل کاوشی فرسایش اشاره دارد که، آب‌سنگ‌ها از انواع آن در سواحل‌اند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۲- با توجه به تصاویر زیر، کدام مورد به مفهوم درستی اشاره دارد؟

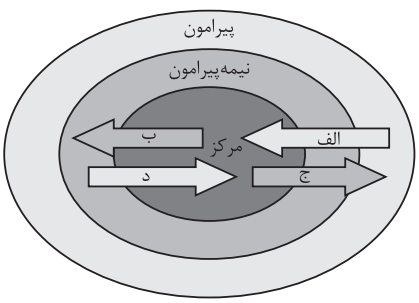
الف)

ب)

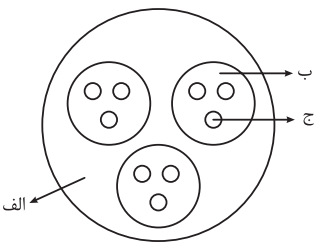
۱) طبقه‌بندی «الف» و «ب» به ترتیب توسط وایتکر و گودی و براساس شرایط آب‌وهوایی و خاک ارائه شده‌اند.
۲) با توجه به این دو طبقه‌بندی، هر چه ارتفاع افزایش یابد، تعداد گونه‌ها، قد یا بلندی گیاهان کم‌تر و کوتاه‌تر می‌شود.
۳) در طبقه‌بندی «الف» برخلاف «ب»، از روش‌ها و معیارهای جدیدی مانند میزان تولید مادهٔ آلی نیز استفاده شده است.
۴) در طبقه‌بندی «ب» برخلاف «الف» علاوه بر دو عامل «میزان بارش» و «دما» میزان تولید مادهٔ آلی نیز استفاده شده است.

۱۲۳- با توجه به شکل زیر، کدام گزینه به مفهوم درستی اشاره می‌کند؟

۱) چین از مهم‌ترین نواحی کشت غلهٔ تجاری و جزء کشورهای نیمه‌پیرامون است که به لحاظ ساختار اقتصادی مشابه کشورهای مرکز و به لحاظ ساختار اجتماعی مشابه کشورهای پیرامون است و در «د» مواد اولیه و خام به کشورهای مرکز ارسال می‌کند.
۲) محصولات مورد مبادله در «الف» که کشورهایی مانند پرو در آمریکای جنوبی و سنگاپور در آسیا صادر می‌کنند، مانند محصولات «د» است که کشورهای نیمه‌پیرامونی که قطب صنعتی شرق، جنوب و جنوب‌شرقی آسیا را تشکیل می‌دهند، به کشورهای مرکز صادر می‌کنند.
۳) محصولاتی که کشورهای مرکز در «ب» صادر می‌کنند، همان مواردی است که این کشورها در «ج» به کشورهایی صادر می‌کنند که اقتصاد آن‌ها بیشتر مبتنی بر محصولاتی است که در دستهٔ فعالیت‌های نوع اول اقتصادی قرار می‌گیرد.
۴) آمریکا از مهم‌ترین مراکز دامداری تجاری در جهان و از جمله کشورهایی است که میزبان شرکت‌های چندملیتی است و در مبادلهٔ نابرابری که با کشورهای پیرامون دارد، به صدور کالاهای مصرفی کارخانه‌ای خود در «ج» می‌پردازد.

۱۲۴- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه با تقسیم‌بندی انواع فعالیت‌های اقتصادی مطابقت دارد؟

۱) در صورتی که «ج» پلانتیشن‌ها باشد که معمولاً متعلق به شرکت‌های چندملیتی نواحی استوایی هستند، «ب» به کشاورزی و «الف» به انواع فعالیت‌های اقتصادی اشاره دارد.
۲) اگر «ب» صنعت باشد، «ج» به صنایع کارخانه‌ای اشاره دارد که چهار قطب مهم صنعتی جهان را شامل می‌شود و «الف» به فعالیت‌های نوع دوم اقتصادی اشاره دارد.
۳) در صورتی که «الف» انواع فعالیت‌های اقتصادی باشد، «ب» به خدمات و «ج» به تجارت که ۹۰ درصد آن از طریق حمل‌ونقل دریایی انجام می‌شود، اشاره دارد.
۴) اگر «ج» صنایع های‌تک باشد، «الف» به فعالیت‌های اقتصادی نوع چهارم و «ب» به پارک‌های علم و فناوری اشاره دارد که فراهم‌کنندهٔ خدمات مربوط به جمع‌آوری و پردازش اطلاعات است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۵- با توجه به موارد مشخص‌شده در داخل پرانتز، چه تعداد از عبارت‌های زیر درست است؟

الف) کشورهایی که تحت ادارهٔ یک نظام مدیریت منطقه‌ای قرار دارند. (ناحیهٔ سیاسی فروملی)

ب) استان‌ها یا ایالت‌هایی که به دلیل شرایط قومی و مذهبی از استقلال محدودی برخوردارند. (ناحیهٔ سیاسی منطقه‌ای)

ج) مرزهایی مانند مرز بین هند و پاکستان که گروه‌های متفاوت انسانی از قومی، زبانی، دینی و غیره را از یکدیگر جدا می‌کند. (مرزهای تحمیلی)

د) مرزهایی مانند مرز بین کانادا و آمریکا که با استفاده از مختصات جغرافیایی تعیین شده است. (مرزهای مصنوعی)

ه) نظام سیاسی‌ای که حکومت مرکزی نقش هماهنگ‌کننده و ارتباط‌دهندهٔ ایالت‌ها را به عهده دارد. (نظام سیاسی تک‌ساخت)

و) نظامی با یک یا چند بخش کوچک خودمختار مانند جمهوری آذربایجان که این نواحی اختیارات سیاسی و اجرایی ویژه‌ای دارند. (نظام سیاسی فدرال)

۱) یک ۲) دو ۳) سه ۴) چهار

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۶- دربارهٔ معنای عقل در قارهٔ اروپا کدام گزینه درست است؟

۱) امروزه علی‌رغم گسترش نظریات آگوست کنت دربارهٔ عقل فلسفی، استفاده از عقل محض هنوز در ریاضیات کاربرد دارد.
۲) فیلسوفان مسیحی در دورهٔ اول حاکمیت کلیسا تحت تأثیر ابن سینا و ابن رشد به تبیین عقلانی مسائل دینی روی آوردند.
۳) علت شکستِ فیلسوفان مسیحی در تبیین عقلانی مسائل دینی، جدایی دین از عقلانیت در ابتدای دورهٔ رنسانس بود.
۴) از نظر بیکن بهترین راه پیشرفت زندگی بشر، راه تجربی است و از همین‌رو، او به طور کامل از عقل‌گرایان جدا شد.

۱۲۷- چرا برخی از فلاسفهٔ مسلمان با تهذیب نفس به دنبال رسیدن به معرفت شهودی بوده‌اند؟

۱) عدم اطمینان به شناخت عقلی محض
۲) احتمال بروز خطا در دانسته‌های عقلی و فلسفی
۳) عدم انحصار شناخت انسان در ادراک عقلی
۴) وحدانیت حقیقت حاصل از عقل، حس و شهود

۱۲۸- منظور ابن سینا از این‌که «هر کسی عادت کرده امور را از روی عادت و بدون دلیل بپذیرد، از حقیقت انسانی خود خارج شده است» چیست؟

۱) حقیقت انسانی همان استقلال در اندیشه و دوری از عادات غیرمنطقی است.
۲) انسان به واسطهٔ ناطق‌بودن و استفاده از استدلال تعریف می‌شود.
۳) ویژگی‌های ذاتی انسان همچون نیاز ذاتی او به واجب‌الوجود، حقیقت او را شکل می‌دهد.
۴) حقیقت انسانی چیزی ضمیمه‌شده به بدن است، که با جسم وحدت حقیقی دارد و از آن جدا نمی‌شود.

۱۲۹- توصیهٔ رسول خدا (ص) به مسلمین مبنی بر این‌که «طلب علم بر هر مرد و زن مسلمان واجب است.»، به کدام‌یک از عوامل زمینه‌ساز حیات عقلی و فلسفی توسط قرآن و پیامبر اشاره ندارد؟

۱) تکریم علم به عنوان ثمرهٔ اندیشه
۲) ارزش قائل شدن برای اصل تفکر و خردورزی
۳) مذمت پیوستهٔ نادانی و جهل
۴) یادگیری علم از ملت‌ها و تمدن‌های دیگر

۱۳۰- دربارهٔ فارابی و حکمت مشائی کدام گزینه درست است؟

۱) از نظر فارابی فقط پیامبر می‌تواند رئیس مدینهٔ فاضله باشد، چون باید با ملک وحی اتصال دائم داشته باشد.
۲) از نظر فارابی چون مسیر سعادت انسان از جامعه می‌گذرد، پس در جامعهٔ فاضله باید یک نفر رئیس باشد.
۳) مهم‌ترین ویژگی حکمت مشائی آن است که این مکتب در صورت و محتوا به شدت وابسته به نظرات ارسطو است.
۴) حکمت مشائی از طریق درک درست وجود، نفس انسانی را به کمال خودش می‌رساند.

۱۳۱- متناسب با نظر سهروردی، تلاش کدام دسته از جویندگان معرفت، بی‌ثمر است؟

۱) کسانی که به تازگی شوق معرفت یافته‌اند و در انتخاب مسیر معرفتی، ابهام دارند.
۲) گروهی که توجه خود را صرف تصفیهٔ نفس کرده‌اند و به استدلال عقلی بی‌توجه‌اند.
۳) افرادی که در صُور برهانی کمال یافته‌اند و صرفاً با روش استدلال عقلی پیش می‌روند.
۴) آن‌ها که از استدلال عقلی در کنار شهود و عرفان بهره می‌برند.

۱۳۲- کدام گزینه در مورد عالم طبیعت از دیدگاه ابن سینا نادرست است؟

۱) هر کدام از اشیا طبیعت به سمت خیر قطعی در حرکت است، حتی اگر نقصان و شری اتفاق بیفتد، به هر حال شرور هم در نگاه کلی تأثیر مثبتی به سوی کمال نهایی طبیعت دارند.
۲) علاوه بر این‌که اجزای طبیعت، ذات خاصی دارند که باعث تغییر این اجزاء می‌شود، کل عالم طبیعت هم، دارای حقیقتی خاص است که مسبب حرکت و تغییر است.
۳) نظام جهان پدیدآمده از لطف و عنایت الهی است و بهترین نظام ممکن است، پس هر شری که در آن اتفاق می‌افتد در مسیر کمال نهایی طبیعت کمک‌کننده است.
۴) هدف غایی و مقصد عالم طبیعت بخشی از ذات این عالم است، که به این ترتیب جهان طبیعت موجودی است که در حال حرکت به سمت مقصدی خاص است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۳- با توجه به این عبارت که «مخلوقات، فعل خداوند هستند.»، بحث از آفریده‌های پروردگار در کدام مرحله از اسفار اربعهٔ ملاصدرا مورد توجه واقع می‌شود؟

۱) سفر از حق به سوی خلق، همراه با حق
۲) بخش سوم و همراه با ربوبیت و حکمت الهی
۳) در مباحث شکل‌گیری نفس انسان
۴) سفر دوم که مربوط به افعال خداوند است.

۱۳۴- کدام گزینهٔ دربارهٔ علامه طباطبائی نادرست است؟

۱) او در حلقهٔ درس شاگردان ممتاز علاوه بر تدریس منظومهٔ ملاهادی سبزواری و اسفار ملاصدرا، مبانی ماتریالیسم را نقد می‌کرد.
۲) او پس از مراجعه به نجف، قبل از هر اقدامی به مطالعهٔ اوضاع فرهنگی و اجتماعی جامعه پرداخت.
۳) کتاب اصول فلسفه و روش رئالیسم را برای اولین بار در فلسفهٔ اسلامی به صورت تطبیقی، تألیف کرد.
۴) برخلاف روال معمول حوزه‌های علمیه به برگزاری جلسات تدریس و تفسیر قرآن اقدام کرد.

۱۳۵- رفتار و اندیشه‌های افراد نسبت با دیدگاه فلسفی‌شان در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

۱) همواره کسانی که تصمیم‌گیری‌های غلطی دارند و دچار جو اجتماعی می‌شوند، همان افرادی هستند که کم‌تر اهل اندیشه‌ورزی هستند و نظام فکری غلطی را انتخاب کرده‌اند.
۲) گاهی افراد هنوز ریشه‌های مستحکم فلسفی تفکر خود را شکل نداده‌اند و نمی‌توانند از طریق آن به حل مسائل زندگی بپردازند و ناچار به انتخاب و تقلید در تفکر فلسفی‌اند.
۳) در صورتی که افراد در انتخاب ریشه‌های فکری خود مقلد باشند، نمی‌توانند شاخ و برگ‌های قوی از آن استنباط کرده و در نتیجه زندگی ناسالمی خواهند داشت.
۴) سخنان حکیمانهٔ برخی افراد نشان از ریشه‌های استوار فلسفی آن‌ها دارد، که در نظام فکری خود ساخته‌اند و از این ریشه‌ها، شاخ و برگ‌هایی قوی پدید آمده است.

۱۳۶- نسبت معنای واژهٔ فلسفه با معنای امروزی فلسفه، شبیه کدام‌یک از روابط زیر از نظر نسب اربع است؟

۱) دستورات دین ـ احکام دینی
۲) علم ـ علم خاص
۳) کتاب ـ موضوع کتاب
۴) علوم انسانی ـ علوم تجربی

۱۳۷- کدام گزینه در مورد فلسفهٔ مضاف درست است؟

۱) بنیان و اساس مباحث علمی به آن وابسته است، تا پیوند علم با فلسفه را پدید آورد.
۲) به وسیلهٔ آن است که همگی مسائل فلسفهٔ اولی به موضوعات علمی پیوند می‌خورد.
۳) آن بخش از فلسفه است که از پیوند میان دستاوردهای علمی و مبانی فلسفی پدید می‌آید.
۴) پیشرفت و رشد مباحث علمی باعث شد که فلسفه به بخش‌های مختلفی که به آن فلسفهٔ مضاف می‌گویند، تقسیم شود.

۱۳۸- هدف تمثیل غار به قرارگرفتن در راستای کدام‌یک از نتایج اندیشیدن فیلسوفانه نزدیک‌تر است؟

۱) ساختن بنیان‌های فکری خود
۲) داشتن شخصیتی مستقل و آزاداندیش
۳) کشف دلایل باورهای درست از نادرست
۴) دوری‌کردن از مغالطات مرسوم میان مردم

۱۳۹- دلیل عدم توانایی انسان در ارائهٔ مبدأ زمانی فلسفه، چیست؟

۱) ما تنها می‌توانیم براساس آثار باقی‌مانده گزارش کلی از اندیشه‌های فلسفی بسیار قدیمی بیان کنیم، اما تاریخ آغاز فلسفه را نمی‌دانیم.
۲) تمدن‌های قدیمی درآمدی برای ایجاد تمدن‌های جدید هستند و برخی از آن‌ها، به قدری قدیمی‌اند که ایده‌ها و نظراتشان در طول تاریخ از بین رفته است.
۳) چون آثار مکتوبی از قدما به ما نرسیده است و اطلاعات دقیقی از ایده‌ها و تفکراتشان نداریم، نمی‌توان گفت در آن زمان اندیشه‌های فلسفی وجود داشته است.
۴) قطعاً در گذشته هم اندیشه‌های فلسفی میان مردم و اندیشمندان برقرار بوده است، ولی این ایده‌ها به صورت نظام‌مند کنار هم قرار نگرفته است و نمی‌توان آن را آغاز فلسفه دانست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۰- کدام گزینه از نشانه‌های امکان شناخت انسان محسوب نمی‌شود؟

۱) بسیاری از مسائل عالم را نمی‌توان شناخت.
۲) اشتباهات انسان در دانسته‌های پیشین.
۳) درک امور آن‌چنان که هستند ممکن نیست.
۴) افزایش تدریجی درک مسائل مختلف.

۱۴۱- کدام گزینه در مورد قلمرو شناختی حس نادرست است؟

۱) شناخت تجربی دستاورد معرفتی ابزار حس است که در آن، به شناخت جهان پیرامون می‌پردازیم و با عالم طبیعت آشنا می‌شویم.
۲) درک خطاهای حسی، خود نشانه‌ای برای اعتبار ابزار حسی است، زیرا وقتی درکی از خطا داریم یعنی درک حسی درست را پذیرفتیم.
۳) هرچند ابزار حس خطا دارد، اما نشانهٔ ارزش آن این است که به وسیلهٔ آن نیازهای خود را برطرف می‌کنیم و از پیرامون خود بهره می‌بریم.
۴) ابزار حسی کمک به درک تفاوت‌ها و تمایزهای موجودات پیرامون ما می‌کند و از این طریق مسبب به‌کاربردن این تفاوت‌ها در زندگی است.

۱۴۲- اساس معرفت فلسفی در دیدگاه ..... .

۱) سهروردی، براساس استدلال شهودی است و بدون آن فلسفه اساساً وجود ندارد
۲) پوزیتیویست‌ها، بر تجربه استوار است و مفاهیم غیرتجربه‌پذیر وجود و معنا ندارند
۳) همهٔ فیلسوفان مسلمان، براساس استدلال عقلی است و بدون آن از دایرهٔ فلسفه خارج شده‌ایم
۴) فارابی و ابن سینا، براساس استدلال عقلی است و حس و شهود معتبر نیستند

۱۴۳- با توجه به دیدگاه‌های انسان‌شناسانهٔ کانت و دکارت، کدام گزینه درست است؟

۱) کانت معتقد است که روح و بدن کاملاً از یکدیگر جدا هستند و روح از بدن استفاده می‌کند.
۲) کانت بر مبنای وجود نفس مجرّد در انسان، وجدان اخلاقی را اثبات می‌کند.
۳) دکارت همانند توماس هابز، بدن انسان را ماشین پیچیده‌ای می‌داند که به صورت خودکار فعالیت می‌کند.
۴) کانت، متفاوت با دکارت و از طریق اراده و اختیار، وجود نفس غیرمادی را اثبات می‌کند.

۱۴۴- دیدگاهی که ابن سینا با سرودن قصیدهٔ تمثیلی عینیه دربارهٔ روح بیان کرده است، به کدام گزینه نزدیک‌تر است؟

۱) انسان‌شناسی سهروردی
۲) انسان‌شناسی ملاصدرا
۳) انسان‌شناسی افلاطون
۴) نفس‌شناسی دکارت

۱۴۵- محققان روان‌شناسی در یک جزیرهٔ دورافتاده با یک انسان مواجه شدند، که از ابتدای زندگی به تنهایی در این جزیره زندگی می‌کرده، او در هنگام توزیع غذا بین افراد، به هیچ‌وجه حاضر به برداشتن سهم دیگران نبود. این رفتار با کدام گزینه مطابقت دقیق‌تری دارد؟

۱) این رفتار تأییدی است بر این دیدگاه کانت که همهٔ انسان‌ها درون خود یک وجدان اخلاقی دارند.
۲) این رفتار نقض نظریهٔ کانت دربارهٔ عمومی‌شدن مفاهیم اخلاقی و فراگیرشدن آن‌هاست.
۳) این رفتار تأیید نظریهٔ فیلسوفان مسلمان در گرایش ذاتی انسان به سوی فضائل و رذائل اخلاقی است.
۴) این رفتار تأییدی بر نظریهٔ ماتریالیست‌هاست که انسان‌ها برای رفع نیازشان اخلاقی هستند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۶- عبارات کدام گزینه به ترتیب به «مزایای کسب‌وکار شخصی ـ معایب ایجاد شرکت (سهامی) ـ مزایای کسب‌وکار شخصی ـ مزایای ایجاد شرکت (سهامی)» اشاره دارند؟

۱) راه‌اندازی آسان و هزینه‌های نسبتاً اندک ـ تأخیر در تصمیم‌گیری ـ آزادی عمل و سهولت در تصمیم‌گیری ـ امکان افزایش سرمایه و تأمین مالی بانکی

۲) مالکیت کامل سود ـ مشکل تأمین مالی ـ منافع مالیاتی ـ مسئولیت محدود برای سهامداران

۳) مسئولیت محدود برای سهامداران ـ تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام ـ امکان رقابت بالاتر ـ پیچیدگی‌ها در رابطهٔ مدیریت و مالکیت و موفقیت‌های غیرفردی

۴) منافع مالیاتی ـ قوانین پیچیده‌تر و گزارش‌دهی بیشتر ـ تخصص‌گرایی بیشتر ـ مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی‌ها و دعاوی

۱۴۷- جدول زیر هزینه‌های یک بنگاه اقتصادی با ۶ نفر کارمند را نشان می‌دهد. اگر مجموع درآمد، سود و هزینهٔ این بنگاه تولیدی ۸۹۶ میلیون ریال باشد، کدام گزینه به درستی به سؤالات زیر پاسخ می‌دهد؟

الف) هزینهٔ استهلاک سالیانهٔ ماشین‌آلات چند میلیون ریال است؟

ب) این بنگاه تولیدی سالانه چه مبلغی را برای پرداخت قبوض هزینه می‌کند؟

ج) درآمد سالیانهٔ این بنگاه اقتصادی چند میلیون ریال است؟

متوسط حقوق ماهیانهٔ هر کارمند	۵٫۵۰۰٫۰۰۰ ریال
خرید مواد اولیهٔ مورد نیاز به ارزش سالیانه	۱۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰ ریال
اجارهٔ ماهیانهٔ کارگاه	۳٫۰۰۰٫۰۰۰ ریال
هزینهٔ استهلاک سالیانهٔ ماشین‌آلات	۲۰ درصد حقوق سالیانهٔ کارمندان
هزینهٔ سالیانهٔ قبض آب، برق و گاز پرداختی	۱۰ درصد هزینهٔ اجارهٔ سالانهٔ کارگاه

۱) الف) ۷۹/۲ / ب) ۳٫۶۰۰٫۰۰۰ریال / ج) ۴۴۸

۲) الف) ۷۹/۲ / ب) ۲٫۹۰۰٫۰۰۰ریال / ج) ۴۴۸

۳) الف) ۶۶ / ب) ۳٫۶۰۰٫۰۰۰ریال / ج) ۴۸۱

۴) الف) ۶۶ / ب) ۲٫۹۰۰٫۰۰۰ریال / ج) ۴۸۱

محل انجام محاسبات

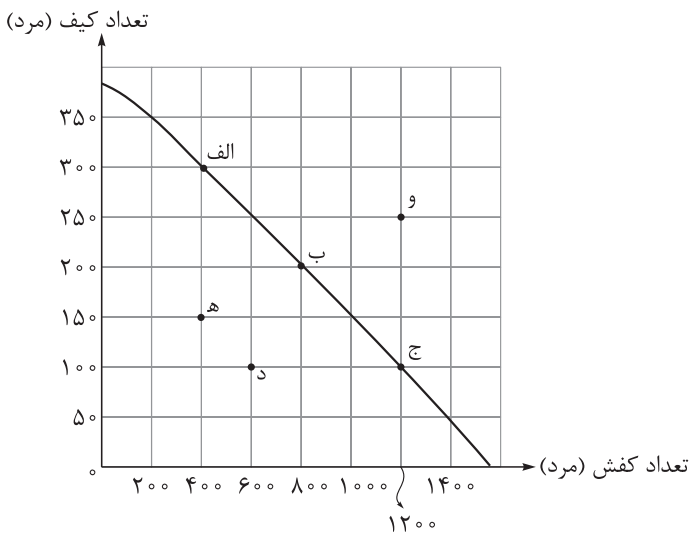
SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۸- فردی ۵۶۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال پس‌انداز دارد که قصد دارد آن را در کاری سرمایه‌گذاری کند. راه‌های مختلف سرمایه‌گذاری که این فرد در نظر دارد عبارت‌اند از:

- **خرید اوراق مشارکت با سود سالانهٔ ۲۵ درصد**
- **خرید سهام در بورس با سود سالانهٔ ۶۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال**
- **راه‌اندازی یک کارگاه تولیدی که سود سالانهٔ آن برابر با ۲۵ درصد مجموع سودهای سالانهٔ خرید اوراق مشارکت و سهام است.**
- **خرید و فروش طلا با سود ماهانهٔ ۱۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال**
- **انتخاب این فرد برای سرمایه‌گذاری چیست و هزینهٔ فرصت انتخاب او چه‌قدر خواهد بود؟**

۱) خرید اوراق مشارکت ـ ۵۱/۵ میلیون ریال
۲) خرید سهام ـ ۴۳۹ میلیون ریال
۳) خرید و فروش طلا ـ ۱۴۱ میلیون ریال
۴) راه‌اندازی یک کارگاه تولیدی ـ ۱۵۶ میلیون ریال

۱۴۹- نمودار زیر میزان تولید دو کالای کیف و کفش را در یک جامعه نشان می‌دهد. در کدام گزینه تمام موارد ذکرشده درست هستند؟

۱) در صورتی که تولید این جامعه بر روی نقطهٔ «د» باشد، اگر ۱۰۰ کیف بیشتر تولید شود، تولید کارا خواهد بود ـ برای حرکت از نقطهٔ «الف» به «ج» این جامعه باید میزان تولید کیف را کاهش دهد.

۲) حرکت از نقطهٔ «ب» به «ج» بدون کاستن از تولید یکی از کالاها امکان‌پذیر است، از این‌رو تولید در هر دو نقطه کارا است. ـ دستیابی به نقطهٔ «ه» برای این جامعه امکان‌پذیر نیست؛ زیرا منابع کافی برای رسیدن به این میزان تولید را ندارد.

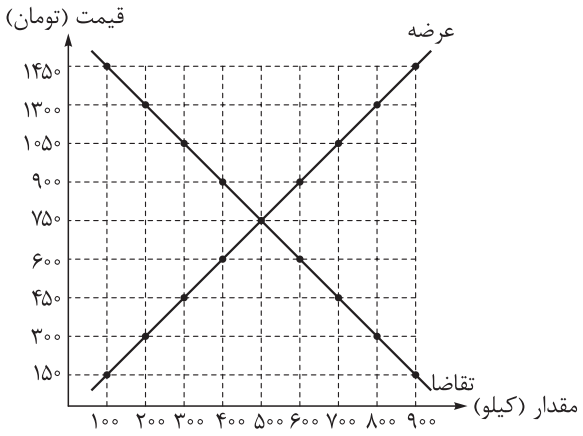
۳) جامعه‌ای که در نقطهٔ «ه» قرار دارد، اگر ۱۵۰ واحد بیشتر کیف تولید کند، بر روی الگوی مرز امکانات تولید قرار می‌گیرد. ـ اگر این جامعه تمام ظرفیت تولیدی خود را به کار بگیرد، قادر خواهد بود که در نقطهٔ «و» قرار بگیرد.

۴) حرکت از نقطهٔ «ب» به «الف» مستلزم کاستن از میزان تولید کفش و افزودن به میزان تولید کیف است. ـ در نقاط «ه» و «د» بخشی از منابع و ظرفیت تولیدی این جامعه ناکارا باقی مانده است.

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۰- با توجه به نمودار عرضه و تقاضای مقابل، به ترتیب به سؤالات زیر پاسخ دهید:

الف) در قیمت ۴۵۰ تومان چه وضعیتی در بازار وجود دارد؟

ب) در سطح قیمت ۹۰۰ تومان کدام عامل بازار را به حالت تعادل می‌رساند؟

ج) در سطح قیمت ۶۰۰ تومان حداکثر درآمد تولیدکنندگان چند تومان است؟

۱) کمبود عرضه‌ای معادل ۳۰۰ واحد ـ کاهش قیمت ـ ۲۴۰,۰۰۰ تومان

۲) مازاد تقاضایی معادل ۴۰۰ واحد ـ افزایش قیمت ـ ۳۶۰,۰۰۰ تومان

۳) مازاد تقاضایی معادل ۳۰۰ واحد ـ افزایش قیمت ـ ۳۶۰,۰۰۰ تومان

۴) کمبود عرضه‌ای معادل ۴۰۰ واحد ـ کاهش قیمت ـ ۲۴۰,۰۰۰ تومان

۱۵۱- یک تعاونی کشاورزی، محصول آلبالوی تولیدی خود را به ارزش ۱۵ میلیون تومان به یک واسطه می‌فروشد. واسطه، پس از جداسازی آلبالوهای نامرغوب و بسته‌بندی آن‌ها، کل محصول را در قالب ۱۰ بسته به ارزش هر بسته ۲ میلیون تومان به کارخانهٔ فرآوری می‌فروشد؛ کارخانهٔ فرآوری، آلبالوها را به کنسانتره تبدیل کرده و آن را به ارزش ۲۵ میلیون تومان به کارخانهٔ ساخت ژله می‌فروشد. کارخانهٔ ساخت ژله، پس از تبدیل کنسانتره به پودر ژله، محصول خود را به ارزش ۳۵ میلیون تومان به مصرف‌کنندهٔ نهایی می‌فروشد. با توجه به این داده‌ها، اگر نرخ مالیات بر ارزش افزوده ۱۰ درصد باشد:

الف) قیمت کالای نهایی با احتساب مالیات بر ارزش افزوده چه‌قدر است؟

ب) مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده توسط واسطه کدام است؟

ج) میزان مالیات بر ارزش افزودهٔ خالص جمع‌آوری‌شده توسط کارخانهٔ فرآوری چه‌قدر است؟

۱) الف) ۳۵,۸۰۰,۰۰۰ تومان/ ب) ۳ میلیون تومان/ ج) ۲,۰۰۰,۰۰۰ تومان

۲) الف) ۳۸,۵۰۰,۰۰۰ تومان/ ب) ۲ میلیون تومان/ ج) ۵۰۰,۰۰۰ تومان

۳) الف) ۳۸,۵۰۰,۰۰۰ تومان / ب) ۲ میلیون تومان / ج) ۲,۰۰۰,۰۰۰ تومان

۴) الف) ۳۵,۸۰۰,۰۰۰ تومان/ ب) ۳ میلیون تومان / ج) ۵۰۰,۰۰۰ تومان

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۲- عبارات کدام گزینه دربردارندهٔ پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) منافع تجارت بین‌الملل برای تولیدکنندگان چیست؟

ب) چرا دیدگاه کشورها به مسئلهٔ تجارت بین‌الملل با هم متفاوت است؟

۱) منجر به افزایش هزینهٔ فرصت تولیدکنندگان می‌شود و آن‌ها می‌توانند کالا را با قیمت بالاتر به فروش برسانند و سود بیشتری کسب کنند. ـ آرمان‌ها و چشم‌اندازهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی متفاوت و مسائل و مشکلات خاص کشورها

۲) منجر به افزایش هزینهٔ فرصت تولیدکنندگان می‌شود و آن‌ها می‌توانند کالا را با قیمت بالاتر به فروش برسانند و سود بیشتری کسب کنند. ـ ویژگی‌های متفاوت کشورها از نظر منابع و عوامل تولید، دسترسی به فناوری و وضعیت اقلیمی

۳) تولیدکنندگان می‌توانند محصولات خود را در بازارهای بزرگ‌تری به فروش برسانند. ـ آرمان‌ها و چشم‌اندازهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی متفاوت و مسائل و مشکلات خاص کشورها

۴) تولیدکنندگان می‌توانند به منظور رقابت با تولیدکنندگان دیگر به تلاش بیشتر برای تولید بهتر و کارآمدتر وادار شوند. ـ ویژگی‌های متفاوت کشورها از نظر منابع و عوامل تولید، دسترسی به فناوری و وضعیت اقلیمی

۱۵۳- اطلاعات زیر مربوط به یک شهر فرضی در سال گذشته است. با توجه به این اطلاعات در هر یک از شرایط زیر، نرخ بیکاری برابر با چند درصد خواهد شد؟ (در قسمت (ب)، نوع بیکاری رایج در این شهر را نیز مشخص کنید.)

۱	جمعیت فعال	۶,۲۵۰ نفر
۲	جمعیت شاغل	۴,۷۵۰ نفر

الف) نرخ بیکاری در شرایط فعلی

ب) اگر ۱۰٪ از شاغلان این شهر به امید یافتن شغل بهتر، شغل فعلی خود را ترک کنند.

ج) اگر یک کارخانه تعداد ۶۵ نفر از نیروهای خود را اخراج بکند. (این افراد اخراج‌شده دنبال کار دیگر نمی‌گردند.)

۱) الف) ۱۷٪ / ب) بیکاری اصطکاکی ـ ۳۱/۶٪ / ج) ۲۰/۵٪

۲) الف) ۲۴٪ / ب) بیکاری اصطکاکی ـ ۳۱/۶٪ / ج) ۲۵/۰۴٪

۳) الف) ۲۴٪ / ب) بیکاری دوره‌ای ـ ۳۵٪ / ج) به زیر ۲۵٪

۴) الف) ۱۷٪ / ب) بیکاری دوره‌ای ـ ۲۵٪ / ج) به حدود ۲۰/۵٪

۱۵۴- با توجه به جدول زیر، اگر نرخ تورم برای هر سه کشور فرضی یکسان باشد:

نام کشور	سطح عمومی قیمت‌ها در سال ۱۴۰۰	سطح عمومی قیمت‌ها در سال ۱۴۰۱
A	۲۸,۷۵۰	۴۲,۵۵۰
B	؟	۱,۸۵۰
C	۱۷۵,۰۰۰	؟

الف) سطح عمومی قیمت‌ها در کشور B در سال ۱۴۰۰ چه‌قدر است؟

ب) سطح عمومی قیمت‌ها در کشور C در سال ۱۴۰۱ چه‌قدر است؟

۱) الف) ۱,۲۵۰ / ب) ۲۵۹,۰۰۰

۲) الف) ۱,۷۵۰ / ب) ۲۵۵,۰۰۰

۳) الف) ۱,۲۵۰ / ب) ۱۹۵,۰۰۰

۴) الف) ۱,۷۵۰ / ب) ۲۰۵,۰۰۰

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۵- کدام گزینه به پاسخ درست و کامل پرسش‌های زیر اشاره دارد؟

الف) دولت‌ها در شرایط تورمی برای کنترل افزایش سطح عمومی قیمت‌ها چه می‌کنند؟

ب) اگر علت بروز تورم در جامعه، فزونی تقاضا بر عرضه باشد، روش ترجیحی دولت برای کنترل تورم و کاهش آن چیست؟

ج) کدام مورد دربارهٔ «رابطهٔ تورم و نقدینگی» درست است؟

۱) الف) از سیاست بازار باز خرید اوراق مشارکت استفاده می‌کنند. / ب) افزایش ظرفیت‌های تولیدی / ج) تورم، همان افزایش نقدینگی است؛ به شرطی که با افزایش تولید هماهنگ باشد.

۲) الف) از سیاست بازار باز فروش اوراق مشارکت استفاده می‌کنند. / ب) افزایش واردات / ج) هنگام کمبود عرضه، افزایش نقدینگی، توانایی پرداخت برای قیمت‌های بالاتر را در تقاضاکنندگان افزایش می‌دهد.

۳) الف) از سیاست بازار باز خرید اوراق مشارکت استفاده می‌کنند. / ب) افزایش واردات / ج) با افزایش نقدینگی، توانایی سرمایه‌گذاران افزایش می‌یابد؛ در نتیجه با افزایش تولید، تورم مهار می‌شود.

۴) الف) از سیاست بازار باز فروش اوراق مشارکت استفاده می‌کنند. / ب) افزایش ظرفیت‌های تولیدی / ج) دولت جهت کاهش نرخ تورم، از سیاست افزایش حجم پول در گردش استفاده می‌کند.

۱۵۶- جدول زیر ارقام تولید و قیمت‌های غذا و پوشاک در سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ (با احتساب سال ۱۴۰۰ به عنوان سال پایه) را نشان می‌دهد. نرخ رشد واقعی GDP در سال ۱۴۰۱ و نرخ رشد اسمی GDP در سال ۱۴۰۲ به ترتیب حدوداً چند درصد است؟

	غذا		پوشاک	
سال	قیمت (میلیون)	تعداد	قیمت (میلیون)	تعداد
۱۴۰۰	۲۰۰	۴۰۰	۱۰۰	۷۰۰
۱۴۰۱	۲۸۰	۶۰۰	۱۵۰	۸۰۰
۱۴۰۲	۳۴۰	۸۰۰	۲۳۰	۹۰۰

۱) ٪۹۲ ـ ٪۶۶ ۲) ٪۹۲ ـ ٪۱۸ ۳) ٪۳۳ ـ ٪۶۶ ۴) ٪۳۳ ـ ٪۱۸

۱۵۷- کدام عبارت بیان مناسبی در رابطه با جدول زیر است؟

کشور / سال	الف		ب		ج	
	سهم دهک اول	سهم دهک دهم	سهم دهک اول	سهم دهک دهم	سهم دهک اول	سهم دهک دهم
۱۴۰۱	۵	۲۵	۲	۳۲	۳	۲۱
۱۴۰۲	۴	۱۶	۳	۱۸	۴	۲۴
۱۴۰۳	۶	۲۴	۴	۲۰	۶	۳۰

۱) ناعادلانه‌ترین توزیع درآمد، در کشور «ج» و در سال ۱۴۰۳ صورت گرفته است.

۲) دهک اول در کشور «ج» در سال ۱۴۰۱، کم‌ترین درصد درآمد ملی را دارد.

۳) توزیع درآمد در طی سه سال در کشور «الف» نسبت به سایر کشورها نامناسب‌تر است.

۴) روند توزیع درآمد در کشور «ب» به مرور زمان بهبود یافته است.

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۸- با توجه به هر یک از سؤالات زیر پاسخ صحیح در کدام گزینه آمده است؟

الف) در شرایطی که کشوری با بیکاری دوره‌ای مواجه است، اعمال کدام سیاست پولی کمک‌کننده است؟

ب) اولین وسیلهٔ مبادله بین انسان‌ها چه بود؟

ج) کدام‌یک از انواع پول خاصیت اعتباری دارند؟

د) انتخاب کدام نوع پول باعث گسترش تجارت در داخل کشورها و بین ملّت‌ها شد؟

۱) الف) سیاست پولی انبساطی / ب) کالاهای فاسدنشدنی و پرطرفدار خاص در هر منطقه / ج) پول‌های کاغذی، تحریری یا الکترونیکی / د) پول‌های فلزی

۲) الف) سیاست پولی انقباضی / ب) رسیدهای کاغذی که از جانب صرافان قابل اعتماد به مردم داده می‌شد. / ج) پول‌های کاغذی، مسکوکات یا دیجیتالی / د) پول‌های فلزی

۳) الف) کاهش نقدینگی در گردش / ب) کالاهای قابل تقسیم به تکه‌های کوچک و پرطرفدار خاص در هر منطقه / ج) پول‌های کاغذی، مسکوکات یا دیجیتالی / د) پول‌های کاغذی

۴) الف) افزایش نقدینگی در گردش / ب) رسیدهای کاغذی که از جانب صرافان قابل اعتماد به مردم داده می‌شد. / ج) پول‌های کاغذی، تحریری یا الکترونیکی / د) پول‌های کاغذی

۱۵۹- در هر یک از شرایط زیر به ترتیب کدام نوع سرمایه‌گذاری بهتر است؟

- **شخصی از سپرده‌گذاری توقع امکان أخذ وام دارد.**
- **فرد ریسک‌پذیری در بلندمدت به پولش احتیاج ندارد و توقعش از سرمایه‌گذاری کسب سود بالا است.**
- **خانمی در شرایط تورمی جامعه می‌خواهد سرمایه‌گذاری کند.**
- **شخصی می‌خواهد در حالی که پولش را سپرده‌گذاری می‌کند، بدون پرداخت جریمه بتواند به پولش دسترسی داشته باشد.**

۱) سپردهٔ سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ـ خرید اوراق مشارکت ـ خرید سهام ـ سپردهٔ سرمایه‌گذاری بلندمدت

۲) سپرده‌گذاری در بانک قرض‌الحسنه ـ خرید سهام ـ خرید طلا ـ سپردهٔ سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت

۳) سپردهٔ سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ـ خرید سهام ـ خرید سهام ـ سپردهٔ سرمایه‌گذاری بلندمدت

۴) سپرده‌گذاری در بانک قرض‌الحسنه ـ خرید اوراق مشارکت ـ خرید طلا ـ سپردهٔ سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت

۱۶۰- با توجه به سؤالات زیر گزینهٔ صحیح را انتخاب کنید.

الف) کدام گزینه مصداق اتلاف است؟

ب) در انتخاب لباس برای مشاغلی همچون پلیس و سفیر ایران در جشنوارهٔ فرهنگی چه معیاری باید در نظر گرفته شود؟

ج) «پردازش مجدد و تبدیل یک کالا به کالایی دیگر» و «یافتن راه‌های بهتر برای مصرف»، هر یک به ترتیب مصداق کدام‌یک از موارد روش «۶ ب» است؟

۱) الف) مصرف فراتر از سطح زندگی عمومی / ب) نیاز ـ هویت / ج) بهینه مصرف‌کردن ـ بازتفکر

۲) الف) دورریختن منابع / ب) عملکرد ـ زیبایی / ج) بازیافت ـ بازمصرف

۳) الف) مصرف بی‌جا / ب) نیاز ـ عملکرد / ج) بهینه مصرف‌کردن ـ بازمصرف

۴) الف) هدردادن منابع / ب) عملکرد ـ هویت / ج) بازیافت ـ بازتفکر

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ‌نامهٔ تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحهٔ شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛

نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید از طریق آیدی Kheilisabz_edit@ در همهٔ پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ‌نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

ویژه کنکوری‌های ۱۴۰۴

جمع‌بندی نیمسال دوم دوازدهم + پایه‌ویژه

رشته انسانی

پایه دوازدهم | مرحله هفدهم

سال تحصیلی ۰۴-۱۴۰۳ | تاریخ برگزاری: ۲۹/فروردین/۱۴۰۴

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	سوگند روشنی ـ علی شهرابی ـ محسن فراهانی ـ علی قهرمان‌زاده ـ علیرضا کاظمی‌بقا
زبان و ادبیات فارسی	ابوالفضل قاضی ـ مهدی کرانی ـ بهنام کیانی ـ یعقوب کیانی ـ حسینعلی موسی‌زاده
علوم اجتماعی	فاطمه صفری ـ محمدابراهیم مازنی
روان‌شناسی	یاسمین آشینه ـ امیرحسین حبیب‌زاده ـ مهدی جاهدی ـ فرزانه خاجی
زبان عربی	ولی برجی ـ کیارش پورمهدی ـ سمانه ریحانی ـ آریا ذوقی ـ کاظم غلامی ـ زهرا فرزانه
تاریخ	خدیجه جنت‌علیپور ـ مریم صالحی ـ عارف گلیوری ـ مهتاب هراتی
جغرافیا	سعید بهروزی‌فر ـ مریم صالحی ـ مجید مصطفوی ـ بهروز یحیی
فلسفه و منطق	علی‌اکبر آخوندی ـ محمدحسین خدام ـ سعید رحیمیان ـ مجید قدرتی‌پور
اقتصاد	سعید بهروزی‌فر ـ سارا شریفی ـ ستایش محمدی ـ پریناز گلپایگانی

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ‌نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهرابی	علی شهرابی	شقایق راهبریان	مرتضی محمدی‌نژاد	منصور زرکش اصفهانی زهرا فتحی
زبان و ادبیات فارسی	یعقوب کیانی	یعقوب کیانی	یعقوب کیانی	جمال طباطبائی‌نژاد مرجان کامیاب	فرزانه خاجی امیرمحمد شیرزاد
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم‌مازنی	محمدابراهیم‌مازنی	فرناز سلیمانی امیرعلی شجاعی	علی سلوکی پرنیا سیاه‌زاده
روان‌شناسی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی مهدی جاهدی	مهدی جاهدی سید مرتضی ناوندی شیراز	کوثر شاه‌حسینی مرتضی عزیزی ریحانه محمدی
زبان عربی	کاظم غلامی	کاظم غلامی	آریا ذوقی	جمال‌الدین هنرور محمدنوید راست خدیو حسام حاج مؤمن	مریم آقایاری سمانه ریحانی
تاریخ	خدیجه جنت‌علیپور	خدیجه جنت‌علیپور	خدیجه جنت‌علیپور	مریم صالحی	بهروز یحیی کیانا یوسف‌زاده
جغرافیا	مریم صالحی	مریم صالحی	مریم صالحی	نرگس ایرانشاهی خدیجه جنت‌علیپور	بهروز یحیی کیانا یوسف‌زاده
فلسفه و منطق	محمدجواد سه‌دهی	علی‌اکبر آخوندی	علی‌اکبر آخوندی	علی آقاجانپور امیرعلی شجاعی	سحر سالیانی موسی سپاهی
اقتصاد	سارا شریفی	سارا شریفی	سارا شریفی	مریم آدم‌پیرا مهدی ضیایی	مریم آدم‌پیرا مریم شیرخدایی نادر

سرپرست محتوایی: فاطمه آقاجانپور
الحی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱ حاصل $۹^{۰/۳} \times ۹^{۰/۲}$ کدام است؟

۱) ۳ ۲) ۱ ۳) ۴/۵ ۴) ۶

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۳ ـ درس ۲

درس Box

۱) در ضرب اعداد توان‌دار، اگر پایه‌ها با هم برابر باشند، یکی از پایه‌ها را نوشته و توان‌ها را با هم جمع می‌کنیم:

$$a^m \times a^n = a^{m+n}$$

۲) در ضرب اعداد توان‌دار، اگر توان‌ها با هم برابر باشند، یکی از توان‌ها را نوشته و پایه‌ها را در هم ضرب می‌کنیم:

$$a^m \times b^m = (ab)^m$$

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: هر دو عبارت را به صورت ۳^a می‌نویسیم:

$$۹^{۰/۲} \times ۹^{۰/۳} = (۳^۲)^{۰/۲} \times (۳^۲)^{۰/۳} \xrightarrow[\text{پرانتز در هم ضرب می‌شوند.}]{\text{توان داخل پرانتز و بیرون}} = ۳^{۰/۴} \times ۳^{۰/۶}$$

گام دوم: پایه‌ها با هم برابرند، پس توان‌ها را جمع می‌کنیم:

$$۳^{۰/۴} \times ۳^{۰/۶} = ۳^{۰/۴+۰/۶} = ۳^۱ = ۳$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲ کدام جمله نادرست است؟

۱) ریشه‌های چهارم عدد ۵، اعداد $\pm\sqrt[4]{5}$ هستند.

۲) نمودار تابع $y=10^x$، فقط از ناحیهٔ اول و دوم عبور می‌کند.

۳) دنبالهٔ هندسی $a_1=3$ و $r=-2$، یک دنبالهٔ کاهشی است.

۴) مضارب طبیعی عدد ۶، تشکیل یک دنبالهٔ حسابی می‌دهند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۲ ـ درس ۲ و فصل ۳ ـ درس‌های ۱، ۲ و ۳

درس Box

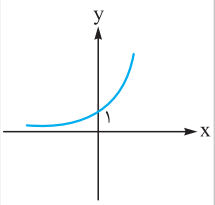
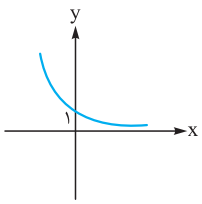
۱) اگر $a^n=b$ و n عددی طبیعی باشد، می‌گوییم a ریشهٔ nاُم b است. چند مثال:

ریشهٔ سوم ۸	$\sqrt[3]{8}=2$
ریشه‌های دوم ۲۵	$\pm\sqrt{25}=\pm5$
ریشه‌های چهارم ۳	$\pm\sqrt[4]{3}$
ریشهٔ پنجم -1	$\sqrt[5]{-1}=-1$

۲) ریشهٔ nاُم عدد a در دو حالت $a\geq 0$ و $a<0$:

علامت a	ریشهٔ nام (فرد)	ریشهٔ nام (زوج)
$a\geq 0$	$\sqrt[n]{a}$	$\pm\sqrt[n]{a}$
$a<0$	$\sqrt[n]{a}$	ندارد

نمودار تابع نمایی $y=a^x$

	$a>1$	$0<a<1$
نمودار		
افزایشی یا کاهشی	افزایشی	کاهشی
دامنه	$\mathbb{R}$	
برد	$y>0$ یا $\mathbb{R}^+$	

در دنبالهٔ هندسی، با توجه به a_1 و مقدار r، افزایشی یا کاهشی بودن دنباله را می‌توانیم مشخص کنیم.

	$r>1$	$0<r<1$	$r<0$
$a_1>0$	افزایشی	کاهشی	نه افزایشی نه کاهشی
$a_1<0$	کاهشی	افزایشی	نه افزایشی نه کاهشی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ✔ هر گزینه را در یک گام بررسی می‌کنیم:

گام اول:

گزینهٔ (۱): ریشه‌های nاُم عدد نامنفی $\sqrt[n]{\square}$، اگر n زوج باشد، به صورت $\sqrt{\square}$ و $-\sqrt{\square}$ تعریف می‌شود؛ پس ریشه‌های چهارم عدد ۵ به صورت $\sqrt[4]{5}$ و $-\sqrt[4]{5}$ هستند. (درست)

گام دوم:

گزینهٔ (۲): به طور کلی نمودار توابع نمایی با ضابطهٔ $y=a^x$ از ناحیهٔ اول و دوم می‌گذرند، پس نمودار $y=10^x$ نیز از ناحیهٔ اول و دوم می‌گذرد. (درست)

گام سوم:

گزینهٔ (۳): چند جمله از دنبالهٔ هندسی داده‌شده را می‌نویسیم:

$$a_1=3 \qquad \underset{\times(-2)\ \times(-2)\ \times(-2)}{3,-6,12,-24,\ldots}$$

همان‌طور که مشخص است، جملات دنباله یکی‌درمیان مثبت و منفی می‌شوند، پس این دنباله نه کاهشی و نه افزایشی است. (نادرست)

گام چهارم:

گزینهٔ (۴): مضارب طبیعی عدد ۶ عبارت‌اند از:

$$\{6,12,18,24,\ldots\}$$

همان‌طور که مشخص است، هر جمله با اضافه‌شدن یک مقدار ثابت به جملهٔ قبلی به دست می‌آید که این همان تعریف دنبالهٔ حسابی است. (درست)

$$\underset{+6\ +6\ +6}{6,12,18,24,\ldots}$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳ تابع نمایی $y = ۴^x - ۸$، محورهای مختصات را در نقاط **A** و **B** قطع می‌کند. شیب خط گذرنده از نقاط **A** و **B** کدام است؟

۱) $\frac{۱۴}{۳}$ ۲) $\frac{-۱۴}{۳}$ ۳) $\frac{۲۱}{۲}$ ۴) $\frac{-۲۱}{۲}$

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۳ ـ درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: جایی که نمودار محور xها را قطع می‌کند، $y = ۰$ و جایی که نمودار محور y ها را قطع می‌کند، $x = ۰$ خواهد بود.

$$A \text{ نقطهٔ } : x = ۰ \Rightarrow y = ۴^۰ - ۸ = ۱ - ۸ = -۷ \xrightarrow{\text{نقطه}} A(۰, -۷)$$

$$B \text{ نقطهٔ } : y = ۰ \Rightarrow ۰ = ۴^x - ۸ \Rightarrow ۴^x = ۸ \Rightarrow ۲^{۲x} = ۲^۳ \Rightarrow ۲x = ۳ \Rightarrow x = \frac{۳}{۲} \xrightarrow{\text{نقطه}} B(\frac{۳}{۲}, ۰)$$

گام دوم: شیب خط گذرنده از نقاط A و B برابر است با:

$$m = \frac{y_B - y_A}{x_B - x_A} = \frac{۰ - (-۷)}{\frac{۳}{۲} - ۰} = \frac{۷}{\frac{۳}{۲}} = \frac{۱۴}{۳}$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴ اگر $A=\sqrt[۷]{۴\sqrt[۵]{۱۶}}\times\sqrt[۵]{۸}$ باشد، حاصل $(A+\frac{۱}{۲A})^{-\frac{۱}{۲}}$ کدام است؟

۱) $\frac{۳}{۲}$ ۲) $\frac{۲}{۳}$ ۳) $\frac{۴}{۳}$ ۴) $\frac{۳}{۴}$

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۳ ـ درس ۲

درس Box اگر x عددی مثبت و n عددی طبیعی و بزرگ‌تر از یک باشد، حاصل $\sqrt[n]{x^m}$ برابر است با: $x^{\frac{m}{n}}$

پاسخ خیلی تشریحی ✔ همهٔ اعداد زیر رادیکال را تبدیل به اعدادی توان‌دار با پایهٔ ۲ می‌کنیم:

$$۴=۲^۲,\ ۱۶=۲^۴,\ ۸=۲^۳$$

گام اول: در عبارت سمت چپ، ۱۶ را به صورت $۲^۴$ و ۴ را به صورت $۲^۲$ نوشته و سعی می‌کنیم رادیکال‌ها را تبدیل به توان‌های گویا کنیم.

$$\sqrt[۷]{۴\sqrt[۵]{۱۶}}=\sqrt[۷]{۲^۲\sqrt[۵]{۲^۴}}=\sqrt[۷]{\underbrace{۲^۲\times۲^{\frac{۴}{۵}}}_{\text{پایه‌ها برابر، توان‌ها جمع می‌شن}}}=\sqrt[۷]{۲^{۲+\frac{۴}{۵}}}=\sqrt[۷]{۲^{\frac{۱۰+۴}{۵}}}=\sqrt[۷]{۲^{\frac{۱۴}{۵}}}=۲^{\frac{\frac{۱۴}{۵}}{۷}}=۲^{\frac{۱۴}{۳۵}}=۲^{\frac{۲}{۵}}$$

گام دوم: در عبارت سمت راست هم با جای‌گذاری $۲^۳$ به جای ۸ خواهیم داشت:

$$\sqrt[۵]{۸}=\sqrt[۵]{۲^۳}=۲^{\frac{۳}{۵}}$$

گام سوم: پس A برابر است با:

$$A=\underbrace{\sqrt[۷]{۴\sqrt[۵]{۱۶}}}_{\text{گام اول}}\times\underbrace{\sqrt[۵]{۸}}_{\text{گام دوم}}=\underbrace{۲^{\frac{۲}{۵}}\times۲^{\frac{۳}{۵}}}_{\text{پایه‌ها برابر، توان‌ها جمع}}=۲^{\frac{۲}{۵}+\frac{۳}{۵}}=۲^{\frac{۵}{۵}}=۲^۱=۲$$

گام چهارم: با به دست آمدن A، حاصل عبارت خواسته‌شدهٔ سؤال را به دست می‌آوریم:

$$(A+\frac{۱}{۲A})^{-\frac{۱}{۲}}\xrightarrow{A=۲}(۲+\frac{۱}{۲\times۲})^{\frac{-۱}{۲}}=(۲+\frac{۱}{۴})^{\frac{-۱}{۲}}=(\frac{۸+۱}{۴})^{\frac{-۱}{۲}}=(\frac{۹}{۴})^{\frac{-۱}{۲}}\xrightarrow[\text{کارش معکوس‌کردنه.}]{\text{توان منفی،}}$$

$$=(\frac{۴}{۹})^{\frac{۱}{۲}}=((\frac{۲}{۳})^۲)^{\frac{۱}{۲}}=(\frac{۲}{۳})^{۲\times\frac{۱}{۲}}=(\frac{۲}{۳})^۱=\frac{۲}{۳}$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵ جملهٔ هشتم یک دنبالهٔ حسابی، ۳ برابر جملهٔ دوم آن است. نسبت جملهٔ ۲۷اُم به جملهٔ سوم این دنباله کدام است؟

۱) ۶ ۲) ۷ ۳) ۸ ۴) ۹

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۲ ـ درس ۲

درس Box جملهٔ nاُم دنبالهٔ حسابی با جملهٔ اول a_1 و اختلاف مشترک d از رابطهٔ $a_n = a_1 + (n-1)d$ به دست می‌آید.

پاسخ خیلی تشریحی **گام اول:** جملهٔ هشتم، ۳ برابر جملهٔ دوم است، پس:

$$a_8 = 3a_2 \xrightarrow{\text{بازمی‌کنیم}}$$

$$a_1 + 7d = 3(a_1 + d) \Rightarrow a_1 + 7d = 3a_1 + 3d$$

$$\Rightarrow 3a_1 - a_1 = 7d - 3d \Rightarrow 2a_1 = 4d \Rightarrow a_1 = 2d$$

گام دوم: نسبت جملهٔ ۲۷اُم به جملهٔ سوم را می‌نویسیم و هر جا a_1 دیدیم، طبق گام اول، به جای آن $2d$ می‌گذاریم:

$$\frac{a_{27}}{a_3} = \frac{\overbrace{a_1}^{2d} + 26d}{\underbrace{a_1}_{2d} + 2d} = \frac{2d + 26d}{2d + 2d} = \frac{28\cancel{d}}{4\cancel{d}} = 7$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶ در دنباله با جملهٔ عمومی $a_n = \frac{n}{۲} + ۳$، حاصل $a_۱ + a_۳ + a_۵ + ... + a_{۹۹}$ کدام است؟

۱) ۱۲۰۰ ۲) ۱۳۰۰

۳) ۱۴۰۰ ۴) ۱۵۰۰

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۲ ـ درس ۲

درس Box

۱) جملهٔ nام دنبالهٔ حسابی با جملهٔ اول $a_۱$ و اختلاف مشترک d از رابطهٔ $a_n = a_۱ + (n-۱)d$ به دست می‌آید.

۲) اگر جملهٔ اول و آخر یک دنبالهٔ حسابی به ترتیب a و b و اختلاف مشترک جملات آن d باشد، تعداد جملات دنباله از رابطهٔ زیر به دست می‌آید:

$$\text{تعداد} = \frac{\text{اولی}-\text{آخری}}{\text{اختلاف مشترک}} + ۱ \quad \text{یا} \quad n = \frac{b-a}{d} + ۱$$

۳) مجموع n جملهٔ اول یک دنبالهٔ حسابی از یکی از دو رابطهٔ زیر قابل استفاده است:

$$S_n = \frac{n}{۲}[۲a_۱ + (n-۱)d] \qquad S_n = \frac{n}{۲}(a_۱ + a_n)$$

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: جملات شمارهٔ فرد دنبالهٔ $a_n = \frac{n}{۲} + ۳$ را می‌نویسیم:

$$a_۱ = \frac{۱}{۲} + ۳ = \frac{۷}{۲}$$

$$a_۳ = \frac{۳}{۲} + ۳ = \frac{۹}{۲}$$

$$\vdots$$

$$a_{۹۹} = \frac{۹۹}{۲} + ۳ = \frac{۱۰۵}{۲}$$

گام دوم:

- اعداد حاصل تشکیل دنبالهٔ حسابی با اختلاف مشترک $\frac{۹}{۲} - \frac{۷}{۲} = ۱$ می‌دهند.
- تعدادشان را حساب می‌کنیم:

$$n = \frac{\text{اولی} - \text{آخری}}{d} + ۱ = \frac{۹۹ - ۱}{۲} + ۱ = ۴۹ + ۱ = ۵۰$$

گام سوم: مجموعشان را حساب می‌کنیم:

$$S_n = \frac{\overset{\text{تعداد}}{\overset{\uparrow}{n}}}{۲}(a_۱ + \overset{\text{جملهٔ آخر}}{\overset{\uparrow}{a_n}}) \Rightarrow S_{۵۰} = \frac{۵۰}{۲}(a_۱ + a_{۹۹}) = ۲۵(\frac{۷}{۲} + \frac{۱۰۵}{۲}) = ۲۵(\frac{۱۱۲}{۲}) = ۲۵ \times ۵۶ = ۱۴۰۰$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷ در دنبالهٔ هندسی a_n، اگر $9a_3 = a_1a_6$ باشد، کدام نتیجه‌گیری قطعاً درست است؟

۱) $a_2 = 3$
۲) $a_4 = 9$
۳) $a_3 = 9$
۴) $a_1 = 3$

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۳ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ طبق فرمول جملهٔ عمومی دنبالهٔ هندسی، تساوی داده‌شده را باز می‌کنیم:

$$9a_3 = a_1a_6 \Rightarrow 9a_1r^2 = a_1 \times a_1r^5 \xrightarrow{\div r^2} \frac{9r^2}{r^2} = \frac{a_1r^5}{r^2} \Rightarrow 9 = a_1r^3$$

طبق رابطهٔ جملهٔ عمومی دنبالهٔ هندسی، a_1r^3 بازشدهٔ a_4 است، پس با قطعیت می‌توان گفت:

$$a_1r^3 = a_4 = 9$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸ بین دو عدد ۲ و ۱۶۲، تعدادی واسطهٔ هندسی درج می‌کنیم. اگر مجموع این واسطه‌ها ۷۸ باشد، نسبت مشترک کدام است؟

۱) ۲ ۲) ۳ ۳) ۴ ۴) ۱/۵

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۳ ـ درس ۱

درس Box

در دنبالهٔ هندسی، با داشتن r، جملهٔ اول (a_1) و جملهٔ آخر (a_n)، می‌توانیم از فرمول $S_n = \frac{a_n r - a_1}{r-1}$ برای مجموع جملات استفاده کنیم.

پاسخ خیلی تشریحی

$a_1 = ۲$ و $a_n = ۱۶۲$ است، پس جمع این دو جمله با مجموع واسطه‌ها، S_n را به ما می‌دهد، پس داریم:

$$\text{مجموع واسطه‌ها} + a_n = S_n \Rightarrow S_n = \frac{a_n r - a_1}{r-1}$$

$$\Rightarrow ۲ + ۷۸ + ۱۶۲ = \frac{۱۶۲r - ۲}{r-1} \Rightarrow ۲۴۲ = \frac{۱۶۲r - ۲}{r-1}$$

$$\xrightarrow{\text{طرفین‌وسطین}} ۲۴۲r - ۲۴۲ = ۱۶۲r - ۲ \Rightarrow ۸۰r = ۲۴۰ \Rightarrow r = \frac{۲۴۰}{۸۰} = ۳$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹ ریشهٔ نهم عدد $2\sqrt{5}$، چند برابر ریشهٔ ششم و مثبت عدد $5\sqrt[3]{2}$ است؟

۱) $\sqrt[18]{\frac{25}{2}}$
۲) $\sqrt[18]{\frac{2}{25}}$
۳) $\sqrt[18]{\frac{5}{2}}$
۴) $\sqrt[18]{\frac{2}{5}}$

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۳ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول:

عدد $2\sqrt{5}$ را به شکل مقابل می‌نویسیم: $2\sqrt{5} = \sqrt{4} \times \sqrt{5} = \sqrt{20}$

عدد $5\sqrt[3]{2}$ را به شکل مقابل می‌نویسیم: $5\sqrt[3]{2} = \sqrt[3]{5^3} \times \sqrt[3]{2} = \sqrt[3]{5^3 \times 2} = \sqrt[3]{250}$

گام دوم:

ریشهٔ نهم $\sqrt{20}$ برابر است با: $\sqrt[18]{20} \xrightarrow[\text{می‌شن}]{\text{فرجه‌ها ضرب}} \sqrt[9]{\sqrt{20}}$

ریشهٔ ششم مثبت $\sqrt[3]{250}$ برابر است با: $\sqrt[18]{250} \xrightarrow[\text{می‌شن}]{\text{فرجه‌ها ضرب}} \sqrt[6]{\sqrt[3]{250}}$

گام سوم:

نسبت اولی به دومی برابر است با: $\frac{\sqrt[18]{20}}{\sqrt[18]{250}} = \sqrt[18]{\frac{20}{250}} = \sqrt[18]{\frac{2}{25}}$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰ در یک ساختمان، به ازای هر طبقه‌ای که از همکف بالاتر می‌رویم، فشار آب ۲۰ درصد کاهش می‌یابد. اولین طبقه‌ای که فشار آبش کم‌تر از نصف فشار آب طبقهٔ همکف است، کدام طبقه است؟

۱) طبقهٔ سوم
۲) طبقهٔ چهارم
۳) طبقهٔ پنجم
۴) طبقهٔ ششم

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۳ ـ درس ۳

Hint از فرمول زوال نمایی استفاده کنید.

درس Box

رشد و زوال نمایی

رشد نمایی	اگر مقدار اولیهٔ c، نرخ رشد (برحسب درصد) r و تعداد دوره‌های زمانی t باشد، مقدار جدید بعد از t دورهٔ زمانی برابر است با: $\underbrace{f(t)}_{\text{مقدار جدید}} = c(1+r)^t$
زوال نمایی	اگر مقدار اولیهٔ c، نرخ زوال (برحسب درصد) r و تعداد دوره‌های زمانی t باشد، مقدار جدید بعد از t دورهٔ زمانی برابر است با: $\underbrace{f(t)}_{\text{مقدار جدید}} = c(1-r)^t$

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: اگر فشار آب در طبقهٔ همکف را A_0 در نظر بگیریم، فشار آب در هر طبقه که بالاتر می‌رویم، به مقدار $1-\frac{20}{100}=1-0/2=0/8$ کاهش پیدا می‌کند، پس میزان افت فشار آب در طبقهٔ tاُم برابر است با:

$$f(t)=A_0(0/8)^t$$

گام دوم: حالا می‌خواهیم بدانیم کدام طبقه، اولین طبقه‌ای است که فشار آب در آن کم‌تر از نصف فشار آب طبقهٔ همکف $(0/5A_0)$ می‌شود. کافی است طبقات داده‌شده در گزینه‌ها را در نامساوی زیر جای‌گذاری کنیم. (از tهای کوچک‌تر شروع کنید، چون اولین طبقه‌ای که شرایط گفته‌شده را داشته باشد مدّ نظر ماست):

$$A_0(0/8)^t < 0/5A_0 \Rightarrow (0/8)^t < 0/5$$

- با جای‌گذاری گزینهٔ (۱)، یعنی $t=3$ داریم: $(0/8)^3 < 0/5 \Rightarrow 0/512 < 0/5$ ×
- با جای‌گذاری گزینهٔ (۲)، یعنی $t=4$ داریم: $(0/8)^4 < 0/5 \Rightarrow 0/4096 < 0/5$ ✓

پس طبقهٔ چهارم، اولین طبقه‌ای است که فشار آب در آن کم‌تر از نصف فشار آب طبقهٔ همکف می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱ میانگین اعضای مجموعهٔ $A = \{x \mid x \in \mathbb{Z}, -۹ \le x \le ۱۵\}$ کدام است؟

۱) ۲/۸۸ ۲) ۲/۹۲ ۳) ۲/۹۶ ۴) ۳

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۳ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: اعضای مجموعهٔ A را می‌نویسیم:

$$A = \{x \mid x \in \mathbb{Z}, -۹ \le x \le ۱۵\} = \{-۹, -۸, -۷, -۶, \ldots, ۱۴, ۱۵\} \Rightarrow \text{۲۵ عضو}$$

گام دوم: میانگین اعضای مجموعهٔ A، برابر است با:

$$\bar{x} = \frac{\text{مجموع}}{\text{تعداد}} = \frac{\overbrace{-۹+(-۸)+\cdots+۸+۹}^{\text{خنثی می‌شن}}+۱۰+۱۱+۱۲+۱۳+۱۴+۱۵}{۲۵} = \frac{۱۰+۱۱+\cdots+۱۵}{۲۵} = \frac{۷۵}{۲۵} = ۳$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲ اگر انحراف از میانگین هشت داده برابر با $۲, a, ۰, ۳, -۱, -۲, ۰, ۱$ باشد، واریانس این داده‌ها کدام است؟

۱) $۳/۵$ ۲) $\sqrt{۳/۵}$ ۳) ۲ ۴) ۴

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۳ ـ درس ۳

درس Box

واریانس ($\sigma^۲$)

واریانس، یکی از معیارهای پراکندگی است که پراکندگی داده‌ها را نسبت به میانگین آن‌ها نشان می‌دهد.

واریانس را با نماد $\sigma^۲$ نشان می‌دهیم. نماد «σ» را «سیگما» می‌خوانیم.

برای محاسبهٔ واریانس n دادهٔ $x_۱$، $x_۲$، ... و x_n، مراحل زیر را انجام می‌دهیم:

مرحلهٔ ۱	میانگین داده‌ها را حساب می‌کنیم: $\bar{x}=\frac{x_۱+x_۲+\cdots+x_n}{n}$
مرحلهٔ ۲	اختلاف (انحراف) تک‌تک داده‌ها را از میانگین حساب می‌کنیم: $\underbrace{x_۱-\bar{x}}_{\text{انحراف دادهٔ اول از میانگین}}$ ، $\underbrace{x_۲-\bar{x}}_{\text{انحراف دادهٔ دوم از میانگین}}$ ، ... ، $\underbrace{x_n-\bar{x}}_{\text{انحراف دادهٔ n‌ام از میانگین}}$
مرحلهٔ ۳	مربع اعداد مرحلهٔ ۲ را با هم جمع می‌کنیم و بر تعداد داده‌ها (n) تقسیم می‌کنیم تا واریانس به دست آید: $\sigma^۲=\frac{(x_۱-\bar{x})^۲+(x_۲-\bar{x})^۲+\cdots+(x_n-\bar{x})^۲}{n}$

انحراف معیار (σ) برابر با جذر واریانس ($\sigma^۲$) است: $\text{انحراف معیار}=\sqrt{\text{واریانس}}$

نکته

مجموع انحراف از میانگین داده‌ها، برابر صفر است:

$$(x_۱-\bar{x})+(x_۲-\bar{x})+\cdots+(x_n-\bar{x})=۰$$

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: مجموع انحراف از میانگین همهٔ داده‌ها، برابر صفر است، پس داریم:

$$\cancel{۱}+۰+\cancel{(-۲)}+\cancel{(-۱)}+۳+۰+a+\cancel{۲}=۰ \Rightarrow a=-۳$$

گام دوم: انحراف از میانگین داده‌ها، یعنی تفاضل هر داده از میانگین یا به زبان ریاضی: $x_n-\bar{x}$. در محاسبهٔ واریانس (و هم‌چنین انحراف معیار)، به این تفاضل نیاز داریم که خوشبختانه در این سؤال این مقدار به ما داده‌شده و ما برای به دست آوردن واریانس، یک قدم جلو هستیم:

$$\sigma^۲=\frac{(x_۱-\bar{x})^۲+(x_۲-\bar{x})^۲+\cdots+(x_۸-\bar{x})^۲}{n}=\frac{۱^۲+۰^۲+(-۲)^۲+(-۱)^۲+۳^۲+۰^۲+\overbrace{a^۲}^{(-۳)^۲}+۲^۲}{۸}$$

$$\Rightarrow =\frac{۱+۴+۱+۹+۹+۴}{۸}=\frac{۲۸}{۸}=\frac{۷}{۲}=۳/۵$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳ میانه و واریانس تعدادی داده به ترتیب برابر با ۱۱۰ و ۳ است. اگر داده‌ها ابتدا با عدد ۵ جمع و سپس دو برابر شوند، میانه و واریانس داده‌های جدید به ترتیب چه اعدادی می‌شوند؟

۱) ۲۲۰ و ۱۲
۲) ۲۳۰ و ۱۲
۳) ۲۳۰ و ۶
۴) ۲۲۰ و ۶

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۳ ـ درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- **به دست آوردن میانهٔ جدید:** اگر همهٔ داده‌ها با عددی جمع و در عددی ضرب شوند، میانه هم با آن عدد جمع و در آن عدد ضرب می‌شود، پس داریم:

میانهٔ اولیه: ۱۱۰ $\xrightarrow{\text{با ۵ جمع و ضربدر ۲}}$ میانهٔ جدید: $۲(۱۱۰+۵)=۲(۱۱۵)=۲۳۰$

- **به دست آوردن واریانس جدید:** جمع همهٔ اعداد با یک عدد ثابت، واریانس را تغییر نمی‌دهد؛ ولی اگر داده‌ها در عددی مثل k ضرب شوند، واریانس $k^۲$ برابر می‌شود، پس داریم:

واریانس اولیه = ۳ $\xrightarrow{\text{بی‌اثر با ۵ جمع و ضربدر ۲}}$ واریانس جدید: $۲^۲ \times ۳ = ۴ \times ۳ = ۱۲$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴ اگر داده‌های آماری ۱۸، ۶، ۱۱، ۱۳، ۱، ۱۶، ۹، ۱، ۶ را با نمودار جعبه‌ای نشان دهیم، میانگین کل داده‌ها چند برابر میانگین داده‌های داخل جعبه است؟

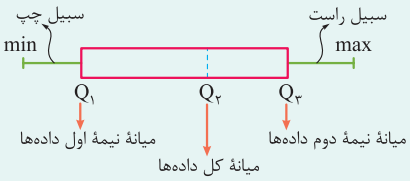
۱) $\frac{۴}{۵}$ ۲) $\frac{۵}{۹}$ ۳) ۱ ۴) $\frac{۹}{۵}$

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۴ ـ درس ۱

درس Box

فرم کلی نمودار جعبه‌ای به صورت روبه‌رو است:

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: میانگین کل داده‌ها برابر است با:

$$\bar{x}_{\text{کل}} = \frac{\text{مجموع}}{\text{تعداد}} = \frac{۶+۱+۹+۱۶+۱+۱۳+۱۱+۶+۱۸}{۹} = \frac{۸۱}{۹} = ۹$$

گام دوم: در نمودار جعبه‌ای، داده‌های داخل جعبه برابر با داده‌های بین $Q_۱$ و $Q_۳$ هستند. ابتدا داده‌ها را مرتب می‌کنیم تا $Q_۱$ و $Q_۲$ و درنهایت داده‌های داخل جعبه را به دست آوریم:

$$\underbrace{۱, ۱, ۶, ۶}_{\text{نیمهٔ اول}}, ۹, \underbrace{۱۱, ۱۳, ۱۶, ۱۸}_{\text{نیمهٔ دوم}}$$

$Q_۱ = \frac{۱+۶}{۲} = ۳/۵$ $Q_۲$ $Q_۳ = \frac{۱۳+۱۶}{۲} = ۱۴/۵$

پس داده‌های بین $Q_۱$ و $Q_۳$ یا همان داده‌های داخل جعبه برابرند با: ۱۳، ۱۱، ۹، ۶ و ۶

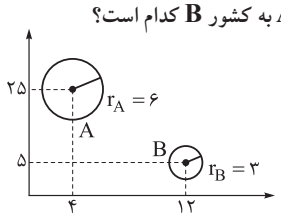
$$\bar{x}_{\text{داده‌های داخل جعبه}} = \frac{۶+۶+۹+۱۱+۱۳}{۵} = \frac{۴۵}{۵} = ۹$$

گام سوم: پس نسبت میانگین کل داده‌ها به میانگین داده‌های داخل جعبه برابر است با:

$$\frac{\bar{x}_{\text{کل}}}{\bar{x}_{\text{داده‌های داخل جعبه}}} = \frac{۹}{۹} = ۱$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵ در نمودار حبابی زیر، متغیر سوم درصد آب هر کشور را مشخص می‌کند. نسبت درصد آب کشور **A** به کشور **B** کدام است؟

۱) ۵ ۲) ۴ ۳) ۳ ۴) ۲

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۴ ـ درس ۲

درس Box

نمودار حبابی:

۱	برای نمایش هم‌زمان ۳ متغیر کمّی است.
۲	علاوه بر ۳ متغیر کمّی اصلی، اطلاعات اضافی دیگری را می‌توانیم با استفاده از رنگ‌ها و طرح‌ها وارد نمودار حبابی کنیم.
۳	مختصات هر نقطه روی نمودار حبابی به صورت یک ۳تایی مرتب است: موقعیت مرکز دایره روی محور xها، مساحت دایره، موقعیت مرکز دایره روی محور yها: (x_1, y_2, y_3)
۴	متغیر سوم نمودار حبابی، مقادیر منفی و صفر را نمی‌گیرد.
۵	در نمودار حبابی، برای متغیر سوم تناسب روبه‌رو را داریم: $\frac{\text{متغیر سوم A}}{\text{متغیر سوم B}} = \frac{\text{مساحت دایرهٔ A}}{\text{مساحت دایرهٔ B}} = (\frac{\text{شعاع A}}{\text{شعاع B}})^۲$

پاسخ خیلی تشریحی ✔ نسبت متغیرهای سوم یا همان درصد آب کشور A به کشور B برابر با مجذور نسبت شعاع حباب‌های A و B است؛ بنابراین داریم:

$$\frac{\text{درصد آب کشور A}}{\text{درصد آب کشور B}} = (\frac{\text{شعاع A}}{\text{شعاع B}})^۲ = (\frac{۶}{۳})^۲ = ۲^۲ = ۴$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶ در یک نمودار راداری با اضافه‌کردن ۱۰ متغیر، زاویهٔ بین دو شعاع متوالی $\frac{۲}{۳}$ برابر می‌شود. تعداد متغیرها در حالت اول کدام است؟

۱) ۱۵ ۲) ۱۶ ۳) ۱۸ ۴) ۲۰

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۴ ـ درس ۲

درس Box

نمودار راداری

نکات زیر را در مورد نمودار راداری باید بدانیم:

۱	اسم دیگر آن، نمودار عنکبوتی است.
۲	برای نمایش ۳ یا ۴ یا ۵ یا ... متغیر مناسب است.
۳	زاویهٔ بین دو شعاع متوالی آن از رابطهٔ زیر به دست می‌آید: $\text{زاویه} = \frac{۳۶۰^\circ}{\text{تعداد متغیرها}}$
۴	اگر a زاویهٔ بین دو شعاع متوالی نمودار راداری باشد، حاصل $\frac{۳۶۰^\circ}{a}$ باید عددی طبیعی و بزرگ‌تر یا مساوی ۳ باشد.
۵	روی هر شعاع نمودار راداری، تناسب زیر را داریم: $\frac{\text{مقدار متغیر}}{\text{بیشینه متغیر}} = \frac{\text{عدد روی شعاع}}{۱۰۰}$

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: تعداد متغیرهای اولیه را n و تعداد متغیرهای ثانویه را $n+۱۰$ می‌گیریم.

در حالت اول زاویهٔ بین دو شعاع متوالی $\frac{۳۶۰^\circ}{n}$ و در حالت ثانویه $\frac{۳۶۰^\circ}{n+۱۰}$ می‌شود.

گام دوم: زاویهٔ ثانویه باید $\frac{۲}{۳}$ برابر زاویهٔ اولیه باشد، پس:

$$\frac{۳۶۰^{۱}}{n+۱۰} = \frac{۲}{۳} \times \frac{۳۶۰^{۱}}{n} \xrightarrow{\times ۳} \frac{۳}{n+۱۰} = \frac{۲}{n} \Rightarrow ۳n = ۲n + ۲۰ \Rightarrow n = ۲۰$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۷ قیمت کالایی امسال ۷۸۰۰۰۰ و در سال پایه ۲۴۰۰۰۰ تومان بوده است. نرخ تورم این کالا، امسال چند درصد است؟

۱) ۲۰۰ ۲) ۲۲۵ ۳) ۳۰۰ ۴) ۳۲۵

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۳ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

$$\text{نرخ تورم} = \frac{\text{قیمت جدید} - \text{قیمت پایه}}{\text{قیمت پایه}} \times ۱۰۰ = \frac{۷۸۰ - ۲۴۰}{۲۴۰} \times ۱۰۰ = \frac{\overset{۹}{\cancel{۵۴۰}}}{\underset{۴}{\cancel{۲۴۰}}} \times ۱۰۰ = \frac{۹۰۰}{۴} = ۲۲۵$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۸ درآمد ماهانهٔ افراد یک جامعه برحسب دلار برابر $a-۱۵۰$, $۳a+۱۰۰$, ۲۰۰ , ۵۰ و ۳۰۰ است. اگر خط فقر براساس میانگین برابر ۹۰ دلار باشد، میانهٔ درآمد افراد این جامعه کدام است؟

۱) ۵۰ ۲) ۱۰۰ ۳) ۲۰۰ ۴) ۳۰۰

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۳ ـ درس ۱

درس Box

خط فقر

۱	تعریف	به حداقل درآمدی که برای زندگی یک نفر در یک ماه مورد نیاز است، خط فقر می‌گوییم.
۲	روش‌های محاسبه	۱) به کمک میانگین: خط فقر $= \frac{\text{میانگین}}{۲}$
		۲) به کمک میانه: خط فقر $= \frac{\text{میانه}}{۲}$ ← وقتی دادهٔ دورافتاده داریم.
۳	اثر تغییرات حقوق‌ها روی خط فقر	۱) همهٔ حقوق‌ها، a واحد افزایش یا کاهش یابد ← خط فقر $\frac{a}{۲}$ افزایش یا کاهش می‌یابد.
		۲) همهٔ حقوق‌ها، b برابر شوند ← خط فقر b برابر می‌شود.
		۳) همهٔ حقوق‌ها، c درصد اضافه یا کم شود ← خط فقر، c درصد افزایش یا کاهش می‌یابد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: ابتدا میانگین را به دست می‌آوریم:

$$\text{میانگین} = \bar{x} = \frac{\text{مجموع}}{\text{تعداد}} = \frac{۳۰۰+۵۰+۲۰۰+(۱۰۰+۳a)+(۱۵۰-a)}{۵} = \frac{۸۰۰+۲a}{۵}$$

خط فقر براساس میانگین یعنی $\frac{\bar{x}}{۲}$ که برابر ۹۰ است، پس داریم:

$$\frac{\bar{x}}{۲}=۹۰ \Rightarrow \bar{x}=۱۸۰ \Rightarrow \frac{۸۰۰+۲a}{۵}=۱۸۰ \Rightarrow ۸۰۰+۲a=۹۰۰$$

$$\Rightarrow ۲a=۱۰۰ \Rightarrow a=\frac{۱۰۰}{۲}=۵۰$$

گام دوم: حالا که a به دست آمد، دو دادهٔ مجهول را به دست آورده، داده‌ها را مرتب می‌کنیم و میانه را به دست می‌آوریم.

داده‌های مجهول برابرند با:

$$۱۰۰+۳a=۱۰۰+۳(۵۰)=۲۵۰$$

$$۱۵۰-a=۱۵۰-۵۰=۱۰۰$$

داده‌ها را مرتب می‌کنیم و میانه را به دست می‌آوریم:

$$۵۰, ۱۰۰, \underbrace{۲۰۰}_{\text{میانه}}, ۲۵۰, ۳۰۰$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۹ یک شهر از دو منطقهٔ **A** و **B** تشکیل شده است که جمعیت منطقهٔ **A**، ۳ برابر جمعیت منطقهٔ **B** است. اگر نرخ بیکاری در منطقهٔ **A** و **B** به ترتیب ۱۳ و ۷ درصد باشد، نرخ بیکاری این شهر چند درصد است؟

۱) ۱۱/۵ ۲) ۱۱ ۳) ۱۰/۵ ۴) ۱۰

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۳ ـ درس ۱

درس Box

نرخ بیکاری

۱	جمعیت بیکار + جمعیت شاغل = جمعیت فعال (فقط برای افراد ۱۶ساله و بیشتر)
۲	$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت بیکار} + \text{جمعیت شاغل}}$

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: اگر جمعیت منطقهٔ B را x در نظر بگیریم، جمعیت منطقهٔ A، برابر با $3x$ می‌شود:

$$\text{جمعیت منطقهٔ B} = x$$

$$\text{جمعیت منطقهٔ A} = 3x$$

پس جمعیت فعال شهر تشکیل‌شده از دو منطقهٔ A و B برابر است با:

$$3x + x = 4x$$

گام دوم: حالا از روی نرخ بیکاری دو منطقهٔ A و B، جمعیت بیکار این دو منطقه را به دست می‌آوریم:

$$\text{نرخ بیکاری منطقهٔ A} = ٪۱۳ \Rightarrow \text{جمعیت بیکار منطقهٔ A} = (۰/۱۳)3x = ۰/۳۹x$$

$$\text{نرخ بیکاری منطقهٔ B} = ٪۷ \Rightarrow \text{جمعیت بیکار منطقهٔ B} = (۰/۰۷)x = ۰/۰۷x$$

پس جمعیت بیکار شهر تشکیل‌شده از دو منطقهٔ A و B برابر است با:

$$۰/۳۹x + ۰/۰۷x = ۰/۴۶x$$

گام سوم: نرخ بیکاری شهر برابر است با:

$$\text{نرخ بیکاری شهر} = \frac{\text{جمعیت بیکار شهر}}{\text{جمعیت فعال شهر}} = \frac{۰/۴۶x}{4x} = \frac{۰/۴۶}{4} = \frac{\frac{46}{100}}{4} = \frac{46}{400} = \frac{23}{200} = ۰/۱۱۵$$

بنابراین نرخ بیکاری این شهر ۱۱/۵ درصد (۰/۱۱۵×۱۰۰ = ٪۱۱/۵) است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۰ در نمودار میله‌ای مربوط به سه گروه آماری **A**، **B** و **C**، ارتفاع میلهٔ **A**، ۲ برابر ارتفاع **B** و ثلث ارتفاع میلهٔ **C** است. در نمودار میله‌ای مربوط به همین سه گروه، زاویهٔ مربوط به گروه **A** چند درجه است؟

۱) ۴۸ ۲) ۷۲ ۳) ۸۰ ۴) ۹۰

پاسخ: گزینهٔ ۳

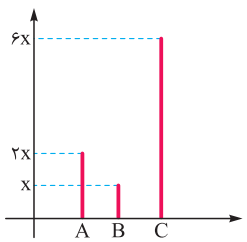
زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۴ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: ارتفاع میله‌ها با فراوانی‌شان متناسب است.

- ارتفاع میلهٔ B را x می‌گیریم.
- ارتفاع میلهٔ A، دو برابر ارتفاع میلهٔ B یعنی ۲x است.
- ارتفاع میلهٔ A، ثلث ارتفاع میلهٔ C است، یعنی C ۳ برابر A است: $۳\times ۲x = ۶x$

گام دوم: یک بار کلشان را ببینید:

پس تعداد کل داده‌ها برابر است با:

$$۲x + x + ۶x = ۹x$$

گام سوم: زاویهٔ مربوط به گروه A را با تناسب حساب می‌کنیم:

$$\frac{\text{زاویهٔ گروه A}}{۳۶۰^\circ} = \frac{\text{فراوانی A}}{\text{فراوانی کل داده‌ها}} \Rightarrow \frac{\hat{A}}{۳۶۰^\circ} = \frac{۲x}{۹x} \xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} ۹\hat{A} = ۷۲۰^\circ \Rightarrow \hat{A} = \frac{۷۲۰^\circ}{۹} = ۸۰^\circ$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۱ توضیح زیر دربارهٔ کدام‌یک از شاعران قرن هشتم است؟

«وی در غزل، توجّه خاصّی به سعدی و مولوی داشته و دارای قصایدی نیز در سبک عراقی است. هم‌چنین او یک مثنوی به شیوهٔ داستان‌های نظامی سروده است.»

۱) حافظ شیرازی
۲) عبید زاکانی
۳) سلمان ساوجی
۴) خواجوی کرمانی

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فنون یازدهم ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی سلمان ساوجی از شاعران قرن هشتم است که در غزل، توجّه خاصّی به سعدی و مولوی داشته و دارای قصایدی نیز در سبک عراقی است. او مثنوی «جمشید و خورشید» را به شیوهٔ داستان‌های نظامی سروده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۲ انتساب چند اثر به پدیدآورندهٔ آن نادرست است؟

(تحفةالاحرار: عبید زاکانی)، (جامع‌التواریخ: رشیدالدین فضل‌الله همدانی)، (تاریخ گزیده: حمدالله مستوفی)، (مکاتیب: مولانا)، (مرصادالعباد: نجم‌الدین رازی)، (فیه ما فیه: مولوی)، (رسالهٔ دلگشا: عطاملک جوینی)، (نفحات‌الانس: جامی)، (صد پند: عبید زاکانی)، (المعجم فی معاییر اشعار العجم: دولتشاه سمرقندی)

۱) چهار ۲) سه ۳) دو ۴) یک

مشاوره در این تست، برای دقت در شمارش، بهتر است هنگام خواندن سؤال، بالای موارد نادرست علامتی بزنید و در آخر، آن‌ها را بشمارید؛ وگرنه ممکن است هنگام شمارش دچار اشتباه شوید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فنون یازدهم - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

نام پدیدآورندهٔ سه اثر نادرست ذکر شده است: ۱) تحفةالاحرار: جامی، نویسنده و شاعر قرن نهم ۲) رسالهٔ دلگشا: عبید زاکانی، شاعر و نویسندهٔ قرن هشتم ۳) المعجم فی معاییر اشعار العجم: شمس قیس رازی، نویسندهٔ قرن هفتم.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۳ در کدام گزینه، ویژگی‌های «ادبی» و «فکری» شعر سبک عراقی دیده می‌شود؟

۱) خارج‌شدن شعر از دربار ـ درهم‌آمیختگی مختصات نو و کهن

۲) تثبیت جایگاه تخلّص در انتهای غزل ـ توجّه بیشتر به علوم ادبی

۳) ذهن‌گرایی یا توجّه به دنیای درون ـ بازتاب بیشتر علوم در شعر

۴) از رونق‌افتادن قصیده و رواج غزل عارفانه و عاشقانه ـ غم‌گرایی

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فنون یازدهم ـ درس ۴

پاسخ‌خیلی‌تشریحی «از رونق‌افتادن قصیده و رواج غزل عارفانه و عاشقانه» از ویژگی‌های ادبی، و «غم‌گرایی» از ویژگی‌های فکری شعر سبک عراقی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «خارج‌شدن شعر از دربار و از رونق‌افتادن قصیده» از ویژگی‌های ادبی، و «درهم‌آمیختگی مختصات نو و کهن» از ویژگی‌های زبانی شعر سبک عراقی است.

گزینهٔ (۲): «تثبیت جایگاه تخلّص در انتهای غزل» و «توجّه بیشتر به علوم ادبی» هر دو از ویژگی‌های ادبی شعر سبک عراقی هستند.

گزینهٔ (۳): «ذهن‌گرایی یا توجه به دنیای درون» و «بازتاب بیشتر علوم در شعر» هر دو از ویژگی‌های فکری شعر سبک عراقی هستند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۴ کدام مورد دربارهٔ «نثر دورهٔ عراقی»، نادرست است؟

۱) برخی نویسندگان، آثار موجود را که به نثر ساده بود، به نثر فنّی باز می‌نوشتند.

۲) نثر فنی کم‌کم در قرن هفتم ضعیف می‌شود و در قرن هشتم از میان می‌رود.

۳) برخی نویسندگان، کتاب‌های مشکل را به زبان ساده، بازنویسی می‌کردند.

۴) نثر ساده در اکثر کتاب‌های این دوره، جای نثر فنّی را می‌گیرد.

مشاوره هنگام مطالعهٔ تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی به قرن‌ها، صفت‌ها، قیدها و مثبت یا منفی بودن فعل‌های تک‌تک جمله‌ها و عبارت‌های کتاب درسی، توجّه ویژه داشته باشید؛ زیرا طرّاحان معمولاً با تغییر همین بخش‌ها، گزینه‌های نادرست و انحرافی را برای سؤالات، ایجاد می‌کنند.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فنون یازدهم ـ درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی در قرن ششم، چنین مرسوم بود که برخی نویسندگان، آثار موجود را که به نثری ساده بود، به نثر فنّی باز می‌نوشتند؛ ولی در دورهٔ عراقی (قرن‌های هفتم و هشتم) برخی نویسندگان، کتاب‌های مشکل را به زبان ساده بازنویسی می‌کردند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۵ توضیحات زیر، به ترتیب، معرّف کدام‌یک از شاعران قرن‌های دهم و یازدهم است؟

- از شاعران تأثیرگذار قرن دهم در ایران که شعرش از نظر دقّت، ظرافت و رقّت معانی مشهور است.
- معروف‌ترین شاعر سبک هندی و از پرکارترین شاعران زبان فارسی و خداوندگار مضامین تازه است.

۱) وحشی بافقی ـ صائب تبریزی
۲) بابافغانی شیرازی ـ صائب تبریزی
۳) وحشی بافقی ـ بیدل دهلوی
۴) بابافغانی شیرازی ـ بیدل دهلوی

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فنون یازدهم ـ درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✔ عنوان «تأثیرگذارترین شاعر قرن دهم»، مربوط به «بابافغانی شیرازی» است و «معروف‌ترین شاعر سبک هندی» و «خداوندگار مضامین تازهٔ شعری» که از «شاعران پرکار زبان فارسی» نیز هست، «صائب تبریزی» است.

تیزپازی چنین تست‌هایی را با روش رد گزینه و کمی دقّت می‌توان به راحتی پاسخ داد. مثلاً کافی است بدانید که «معروف‌ترین شاعر سبک هندی» صائب است نه بیدل، تا گزینه‌های (۳) و (۴) را رد کنید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۶ کدام مورد از دیدگاه تاریخ ادبیات، کاملاً درست است؟

مشاوره در این گونه از تست‌های تاریخ ادبیات که گزینهٔ کاملاً درست از شما خواسته می‌شود، توجّه به فعل‌ها، قیدها، نام اشخاص و ... لازم و ضروری است؛ زیرا گزینه‌های نادرست اغلب در یکی از همین موارد، تغییر یافته و نادرست شده‌اند.

۱) در دورهٔ صفوی، وابسته‌نبودن شعر به دربار و از بین رفتن طبقهٔ مدیحه‌سرایان درباری باعث شد که طبقات و گروه‌های کم‌تری به شعر روی آورند.

۲) بهاندادن به شعر ستایشی در ایران موجب شد که شاعران مدیحه‌سرا برای امرار معاش یا ثروت‌اندوزی راهی دیار هند شوند.

۳) محتشم کاشانی که در ابداع معانی و خیال‌های رنگین مشهور است، با به کار بردن مضمون‌های ابداعی فراوان، خلّاق‌المعانی ثانی لقب گرفت.

۴) یکی از جریان‌های شعری قرن دهم، شعر لطیف و فصیحی بود که به طور طبیعی و به شیوهٔ کسانی مثل حافظ و سعدی در جریان بود و وحشی بافقی از نمایندگان آن است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فنون یازدهم ـ درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✔ مورد گزینهٔ (۲) کاملاً درست است؛ بهاندادن به شعر ستایشی در ایران موجب شد که شاعران مدیحه‌سرا برای امرار معاش یا ثروت‌اندوزی راهی دیار هند شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در دورهٔ صفوی، وابسته‌نبودن شعر به دربار و از بین رفتن طبقهٔ مدیحه‌سرایان درباری باعث شد که طبقات و گروه‌های بیشتری به شعر روی آورند.

گزینهٔ (۳): کلیم کاشانی که در ابداع معانی و خیال‌های رنگین مشهور است، با به کار بردن مضمون‌های ابداعی فراوان، خلّاق‌المعانی ثانی لقب گرفت.

گزینهٔ (۴): یکی از جریان‌های شعری قرن دهم شعر لطیف و فصیحی بود که به طور طبیعی و به شیوهٔ کسانی مثل حافظ و سعدی در جریان بود و بابافغانی شیرازی از نمایندگان آن است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۷ کدام بیت «فاقد» ویژگی‌های ادبی شعر سبک هندی است؟

۱) عقل ز دست غمت، دست به سر می‌رود / بر سر کوی تو باد، هم به خطر می‌رود

۲) عمر اگر باشد ز قید تن رها خواهم شدن / بی‌گره چون موجهٔ آب بقا خواهم شدن

۳) نیست حرف نرم را تأثیر در آهن‌دلان / ناوک از پولاد می‌باید نشان سخت را

۴) دید تا در آتش تعجیل، نعل لاله را / می‌کند در هفته‌ای گل، خندهٔ یک‌ساله را

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فنون یازدهم ـ درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینهٔ (۲) کاربرد ردیف طولانی «خواهم شدن» و بهره‌گیری از آرایهٔ «تلمیح» (آب بقا) برای مضمون‌سازی دیده می‌شود.

در گزینهٔ (۳) دو آرایهٔ «حس‌آمیزی» و «اسلوب معادله» که از آرایه‌های رایج سبک هندی هستند، یافت می‌شود.

در گزینهٔ (۴) آرایهٔ «حُسن تعلیل» از آرایه‌های رایج سبک هندی وجود دارد.

معنی بیت گزینهٔ (۴): وقتی گل، عمر کوتاه و زودگذر لاله را دید، در یک هفتهٔ عمر خود به اندازهٔ یک سال، خنده و شادی می‌کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۸ کدام عبارت فاقد ویژگی‌های زبانی نثر سبک هندی است؟

۱) به سرداران سرحدها و صاحبان جیش و لشکر و حارسان قلاع نیز انعامات بیکران و احسان بی‌دریغ فرموده، مواجب و مرسومات چند سالهٔ لشکریان از خزانه و بیوتات معموره دادند.

۲) در این وقت که فرنگیه پای از دایرهٔ ادب بیرون نهاده به اموری که به تحریر پیوست اقدام نمودند، جماعت انگلیسی را اخبار نموده، ایشان نیز بر حسب وعده، آمادهٔ خدمت شدند.

۳) از این نسق هر کس چیزی گفت تا شکّی در دل او افتاد و خود را متّهم گردانید و گفت: شاید بود که فروشندهٔ این جادو بوده است و چشم‌بندی کرده، درحال گوسپند بگذاشت و برفت.

۴) در این هنگام که واقعهٔ هایلهٔ حضرت گیتی‌ستانی روی داد و از هر طرف واقعه، طالبان روزگار و فتنه‌انگیزان اشرار که همواره طلبکار فتور و آشوب‌اند، سر به شورش و فساد برآوردند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فنون یازدهم ـ درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✔ عبارت گزینهٔ (۳) از کتاب «کلیله و دمنه» اثر نصرالله منشی، در قرن ششم است. دیگر عبارت‌ها از کتاب «تاریخ عالم‌آرای عباسی» اسکندربیگ ترکمان در قرن یازدهم، دورهٔ صفویه، هستند.

بررسی ویژگی‌های زبانی نثر سبک هندی در سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): جمع‌بستن کلمات با «ات»: انعامات، مرسومات و بیوتات

گزینهٔ (۲): کاربرد وجه وصفی: «نهاده» و «نموده»

نکته منظور از وجه وصفی، کاربرد صفت مفعولی به جای فعل جمله در زمان‌های مختلف است.

گزینهٔ (۴): آوردن جمله‌های طولانی و کاربرد فعل پیشوندی «برآوردند»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۹ مفهوم بیت زیر با همهٔ ابیات، قرابت دارد؛ به‌جز: .....

«نیست به‌جز عشق در این پرده کس — اوّل و آخر همه عشق است و بس»

۱) فلک جز عشق، محرابی ندارد — جهان بی خاکِ عشق آبی ندارد

۲) به عشق اندر صبوری خام‌کاری است — بنای عاشقی بر بی‌قراری است

۳) گر اندیشه کنی از راه بینش — به عشق است ایستاده آفرینش

۴) ز سوز عشق بهتر در جهان چیست — که بی او گل نخندید ابر نگریست

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فنون یازدهم ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بیت صورت سؤال و دیگر گزینه‌ها، عشق را تنها حقیقت و واقعیّت جهان و آفرینش می‌دانند؛ امّا بیت گزینهٔ (۲) از ناشکیبی و بی‌قراری عاشق در عشق، سخن می‌گوید. به عبارت دیگر، مفهوم مشترک سایر ابیات، «ستایش عشق» است؛ ولی مفهوم این بیت «ناشکیبی و بی‌قراری عاشق» است.

معنی ابیات:

بیت صورت سؤال: تنها حقیقتی که در این جهان وجود دارد، عشق است و آغاز و پایان همهٔ پدیده‌های هستی، عشق است و بس. (ستایش عشق)

گزینهٔ (۱): آسمان، قبله‌گاهی جز عشق ندارد و جهان، بدون عشق، ارزش و اعتباری ندارد. (ستایش عشق)

گزینهٔ (۲): صبرکردن در عشق، کاری بیهوده است؛ زیرا بنای عاشقی بر بی‌تابی و بی‌قراری است. (بی‌قراری عاشق)

گزینهٔ (۳): اگر از راه بینش و آگاهی، اندیشه کنی، آفرینش به خاطر عشق، ایستاده و برقرار است. (ستایش عشق)

گزینهٔ (۴): بهتر از سوز و گداز عشق در جهان وجود ندارد؛ زیرا بدون عشق، گل نشکفت و ابر نبارید. (ستایش عشق)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۰ کدام بیت فاقد مفهوم بیتِ زیر است؟

«خـــام را جـــز آتـــش هـجـــر و فـــراق　　کـــی پـــزد؟ کـــی وارهـــانـــد از نـــفـــاق؟»

۱) گفتم که به صبر از تو هم پخته شود کارم　　امـــروز یقینم شـد کاندیشهٔ خـام اسـت آن

۲) که آبِ لطفِ آن دلبر گرفته قاف تا قاف است　　از آن است آتش هجران که تا پخته شود خامی

۳) هرکه هوایی نپخت یا به فراقی نسوخت　　آخـر عمر از جـهـان، چـون بـرود خـام رفت

۴) گفتم که سوخت جانم در آتـش فراقت　　گفتا کـه کـار خـام اسـت باید جفا هنوزت

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فنون یازدهم ـ درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔ مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و دیگر گزینه‌ها، این است که آتش هجران و فراق یار، عاشق خام را پخته و یک‌رنگ می‌گرداند؛ امّا بیت گزینهٔ (۱) می‌گوید: با خود گفتم که با صبر از دوری تو کارم به سامان می‌رسد؛ ولی اکنون یقین پیدا کردم که فکر خام و نادرستی بود. (بیهوده‌بودن صبر در فراق یار) با این بیت قرابت معنایی دارد:

بـه عـشـق انـــدر صـبـــوری خـــام‌کـــاری اسـت　　بـــنـــای عـــاشـــقـــی بـــر بـــی‌قـــراری اسـت

بررسی مفهوم بیت صورت سؤال در سایر ابیات:

شاعر در مصراع دوم بیت گزینهٔ (۲) می‌گوید: آتش هجران، برای آن است تا عاشق خام و بی‌تجربه، در عشق پخته و خالص گردد.

در بیت گزینهٔ (۳) می‌گوید: هر که عشقی نورزید یا در فراق یاری نسوخت، در آخر عمر، خام و بی‌تجربه از جهان می‌رود. (فراق و هجران را لازمهٔ پختگی عاشق می‌داند.)

در بیت گزینهٔ (۴) می‌گوید: «گفتم که جانم در آتش جدایی از تو سوخت؛ گفت که هنوز کار تو خام است و باید جفای هجران را تحمّل کنی.» (این بیت نیز مانند بیت صورت سؤال، هجران و فراق را برای پختگی عاشق، لازم می‌داند.)

نکته توجّه داشته باشید که در سؤالات قرابت معنایی، گاهی معنی و مفهوم مورد نظر در یک مصراع یا بخشی از بیت، بیان شده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۱ مفهوم کدام بیت با سایر ابیات، «متفاوت» است؟

۱) بـرق بـا شـوقـم شـراری بـیش نیست / شـعـلـه، طـفـلِ نـی‌سـواری بـیش نیست

۲) زیـن آتـشِ نهفته کـه در سینهٔ مـن است / خورشید، شعله‌ای است که در آسمان گرفت

۳) طـوفـانِ نـوح را بـه نـظـر در نـیـاورد / شـورِ محبّتی کـه در آب و گِـلِ مـن است

۴) ز شـوق در دل مـن، آتشی چنـان افـروز / کـه هرچه غیر تـو باشد بـسـوزد آن را پاک

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فنون یازدهم ـ درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✔ ابیات (۱)، (۲) و (۳) می‌گویند: شوق و عشقی عظیم در وجود من است که از برق آسمان، خورشید و طوفان نوح، بزرگ‌تر است.

معنی ابیات:

گزینهٔ (۱): برق آسمان، در برابر شوق عظیم من، جرقهٔ آتشی بیش نیست و شعله در برابر آتش عشق من، کوچک و ناچیز است.

گزینهٔ (۲): خورشید که در آسمان، روشن و گدازان شده است، شعله‌ای از آتش عشقی است که در دل من نهفته است!

گزینهٔ (۳): شور عشقی که در وجود من است، طوفان نوح را ناچیز می‌داند و به آن توجّه نمی‌کند.

گزینهٔ (۴): خدایا، در دل من چنان آتش عشقی روشن کن که هرچه غیر از تو را بسوزاند و از بین ببرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۲ کدام بیت فاقد مفهوم بیت زیر است؟

«ای دفتر حُسن تو را فهرست، خطّ و خال‌ها / تفصیل‌ها پنهان شده در پردهٔ اجمال‌ها»

۱) جهان را سر به سر آیینه می‌دان / به هر یک ذرّه‌ای، صد مهر تابان

۲) اگر یک قطره را دل برشکافی / برون آید از آن، صد بحر صافی

۳) اگر یک ذرّه را برگیری از جای / خلل یابد همه عالم سراپای

۴) به زیر پردهٔ هر ذرّه پنهان / جمالِ جان‌فزای روی جانان

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فنون یازدهم ـ کارگاه تحلیل ـ فصل ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔ مفهوم کلّی بیت صورت سؤال و ابیات (۱)، (۲) و (۴) این است که زیبایی‌ها و پدیده‌های کوچک و مختصر جهان هستی، نمونه‌ها و نشانه‌هایی از زیبایی و جمال گستردهٔ خداوند هستند.

معنی ابیات:

بیت صورت سؤال: زیبایی‌های جهان، خلاصه و فهرستی از جمال پروردگار جهان هستند؛ شرح و تفصیل جمال حق، در پردهٔ زیبایی‌های مختصر جهان نهفته است.

گزینهٔ (۱): همهٔ جهان را مانند آینه‌ای بدان که در هر ذرّه از آن، صدها خورشید حقیقت نمایان است. (تفصیل‌ها پنهان شده در پردهٔ اجمال‌ها)

گزینهٔ (۲): اگر دل هر قطره از جهان را بشکافی، صدها دریای حقیقت از آن بیرون می‌آید. (تفصیل‌ها پنهان شده در پردهٔ اجمال‌ها)

گزینهٔ (۳): جهان آفرینش، چنان منظّم آفریده شده که اگر یک ذرّه از آن را جابه‌جا کنی، سراسر عالم خلل می‌یابد. (تأکید بر نظم آفرینش)

گزینهٔ (۴): در زیر پوشش هر ذرّه از زیبایی جهان، جمال جان‌افزای جانان (معشوق آسمانی) نهفته است. (ای دفتر حُسن تو را فهرست، خطّ و خال‌ها)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۳ کدام عبارت دربارهٔ دوره‌های چهارگانهٔ شعر معاصر، «ایراد» دارد؟

۱) دورهٔ اوّل، هم‌زمان با دورهٔ سلطنت رضاخان، دورهٔ درخشش نیما و جدال بر سر شعر کهنه و نو بود.

۲) در دورهٔ دوم، اشعار نیما و دیگر نوگرایان در برخی نشریات مانند «روزگار نو» و «سخن» منتشر می‌شد.

۳) در دورهٔ سوم، «شعر نو تغزّلی» شروع شد و در دورهٔ بعد، از گسترده‌ترین جریان‌های زمان خود گردید.

۴) در دورهٔ چهارم، شاعران، بهتر به جوهر شعر دست یافتند و مضمون شعر آن‌ها بیشتر نقد اجتماعی است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فنون دوازدهم ـ درس ۷

درس Box

شعر فارسی را در دورهٔ معاصر تا سال ۱۳۵۷ متناسب با رویدادهای سیاسی ـ اجتماعی در چهار دوره بررسی کرده‌اند:

دورهٔ اوّل: دورهٔ سلطنت رضاخان (از سال ۱۳۰۴ تا شهریور ۱۳۲۰) را دورهٔ درخشش نیما و جدال بر سر شعر کهنه و نو می‌دانند.

دورهٔ دوم: از آغاز حکومت محمدرضا تا کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، فضای سیاسی آزادتری نسبت به دورهٔ قبل بر ایران حاکم بود. در این دوره، اشعار نیما و دیگر نوگرایان در برخی نشریات مانند «روزگار نو» و «سخن» منتشر می‌شد. مهم‌ترین حادثهٔ ادبی این سال‌ها، تشکیل اوّلین کنگرهٔ نویسندگان و شاعران ایران در تیرماه ۱۳۲۵ بود که نیما در آن‌جا شعر «آی آدم‌ها» را خواند و پس از آن، شیوهٔ نیما در کنار شعر سنّتی رواج یافت.

دورهٔ سوم: از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ تا قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲، تحوّلاتی در جامعهٔ ایرانی اتّفاق افتاد و بار دیگر استبداد حاکم شد. در این دوره «شعر نو تغزّلی» که از دورهٔ قبل شروع شده بود، به تدریج راه خود را ادامه داد؛ به‌ویژه که از طرف حکومت نیز تقویت شد و در دههٔ ۱۳۲۰ و اوایل ۱۳۳۰، از گسترده‌ترین جریان‌های زمان خود شد.

پس از وقایع کودتای ۲۸ مرداد، نوعی سرخوردگی و یأس در میان روشنفکران و شعرا پیدا شد و جریان «سمبولیسم اجتماعی» یا «شعر نو حماسی» نیز رواج یافت. شاعران این جریان بیشتر به مسائل سیاسی و اجتماعی و مشکلات و آرمان‌های مردم، توجّه دارند.

دورهٔ چهارم: از سال ۱۳۴۲ تا ۱۳۵۷ مبارزه، رنگ و مفهومی تازه به خود می‌گیرد و فضای جامعه متشنّج می‌شود و مسیر عمدهٔ شعر همچنان اجتماعی و حماسی است. این دوره را باید دورهٔ کمال جریان‌های ادبی دوره‌های پیشین به حساب آورد. شاعران، بهتر و هنری‌تر از گذشته، به جوهر شعر دست یافتند و مضمون شعر آن‌ها بیشتر نقد اجتماعی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ در دورهٔ سوم، «شعر نو تغزّلی» که از دورهٔ قبل (دورهٔ دوم) شروع شده بود، به تدریج راه خود را ادامه داد و (در همین دورهٔ سوم) از گسترده‌ترین جریان‌های زمان خود شد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۴ متن زیر معرّف کدام‌یک از شخصیّت‌های ادبی دورهٔ انقلاب است؟

«او در رشتهٔ ادبیات نمایشی تحصیل کرده است؛ اما در داستان‌نویسی، ادبیات کودک و نوجوان و قطعهٔ ادبی نیز آثاری دارد. او به طور جدی کار نوشتن را در قالب‌های مختلف ادبی ادامه داد و در چند روزنامه و مجلّه همکاری داشت.»

۱) قیصر امین‌پور
۲) محمدرضا سرشار
۳) سید مهدی شجاعی
۴) علی مؤذنی

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فنون دوازدهم - درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✔ این توضیحات دربارهٔ سید مهدی شجاعی از نویسندگان دوران انقلاب است.

مشاوره به توضیحات کتاب درسی دربارهٔ هر یک از شخصیت‌های ادبی خوب دقت کنید و با روش کدگذاری و رمزنگاری آن‌ها را به خاطر بسپارید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۵ در معرفی آثار زیر و پدیدآورندگان آن‌ها، نام چند شاعر یا نویسنده نادرست ذکر شده است؟

«تهران مخوف (مشفق کاظمی)، از این اوستا (اخوان ثالث)، چشم‌هایش (بزرگ علوی)، سووشون (سیمین دانشور)، تنفس صبح (قیصر امین‌پور)، آخر شاهنامه (اخوان ثالث)، تلخ و شیرین (جمالزاده)، دری به خانهٔ خورشید (قیصر امین‌پور)، خواب ارغوانی (موسوی گرمارودی)، همسایه‌ها (احمد محمود)، دهکدهٔ پرملال (امین فقیری)، شهری چون بهشت (سیمین دانشور)، آینه‌های دردار (هوشنگ ابتهاج)»

۱) دو
۲) سه
۳) چهار
۴) پنج

مشاوره در این گونه از تست‌های شمارشی که موارد «نادرست» خواسته شده است، بهتر است با دیدن اوّلین مورد نادرست، شروع به علامت‌گذاری کنید و در پایان، علامت‌ها را بشمارید وگرنه ممکن است در شمارش نهایی دچار اشتباه شوید و گزینهٔ نادرستی را انتخاب کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فنون دوازدهم ـ درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی از بین موارد بالا نام پدیدآورندگان دو اثر نادرست آمده است: ۱) «دری به خانهٔ خورشید» از «سلمان هراتی» است. ۲) داستان «آینه‌های دردار» از «هوشنگ گلشیری» است، نه هوشنگ ابتهاج. سایر آثار و پدیدآورندگان آن‌ها، درست معرفی شده‌اند.

گول نخوری نام آثار قیصر امین‌پور و سلمان هراتی تشابه زیادی به هم دارند؛ (هر دو از آسمان، خورشید و ... در نام‌گذاری استفاده کرده‌اند.) مراقب این آثار باشید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۶ کدام موارد از ویژگی‌های فکری شعر دورهٔ معاصر هستند؟

الف) مخاطب شعر، عامهٔ مردم هستند.

ب) شاعر برای انتخاب موضوع، آزاد است.

ج) مدح و ذم در شعر این دوره بسیار زیاد است.

د) تفکّر شاعر، بیشتر زمینی و پیرامون امور دنیوی است.

ه) انتخاب وزن، متناسب با لحن طبیعی گفتار و زبان شعر است.

و) روی‌آوردن به مفاهیم انتزاعی در شعر این دوره آشکار است.

۱) الف ـ ب ـ ج
۲) ب ـ ه ـ و
۳) ب ـ ج ـ و
۴) الف ـ ب ـ د

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فنون دوازدهم ـ درس ۱۰

درس Box

سبک‌شناسی شعر دورهٔ معاصر تا انقلاب اسلامی	سطح زبانی	۱) ورود لغات و ترکیبات امروزی و جدید به شعر ۲) بازبودن دست شاعر در به‌کارگیری همهٔ واژه‌ها ۳) سادگی و روانی زبان شعر و جمله‌بندی‌های ساده در شعر معاصر
	سطح ادبی	۱) تمایل به سنّت‌شکنی در قالب شعر، موسیقی و قافیه ۲) تغییر در قالب‌های شعری ۳) تغییر واحد شعر و به‌کارگیری بند به جای بیت ۴) ورود آرایه‌های بیانی و بدیعی به صورت طبیعی در شعر ۵) پرکاربردبودن قالب نیمایی و سپید علاوه بر قالب‌های سنّتی ۶) هم‌اندازه‌نبودن طول مصراع و تعداد پایه‌های آوایی در اشعار نو ۷) پسندیده‌بودن ابهام و معنی‌گریزی در شعر معاصر ۸) نو و جدید بودن صور خیال ۹) افزایش گرایش به نماد در تصاویر شعری ۱۰) تناسب میان وزن، با لحن طبیعی گفتار و زبان شعر
	سطح فکری	تغییرات فضای سیاسی و اجتماعی جامعه و تحولاتی که در ایران به وقوع پیوسته بود، در حوزهٔ فکری شعر معاصر مسائل تازه‌ای را به وجود آورد: ۱) معشوق در ادبیّات معاصر، زمینی است؛ ۲) مخاطب شعر عامّهٔ مردم هستند؛ ۳) تفکّر شاعر بیشتر زمینی و پیرامون امور دنیوی است؛ ۴) موضوع شعر، بسیار متنوّع و انتخاب موضوع، آزاد است؛ ۵) مفاهیم خصوصی، سیاسی و اجتماعی، مورد توجّه شاعران قرار گرفته است؛ ۶) لحن شاعر صمیمانه و متواضعانه است؛ ۷) مدح و ذم و هجو در شعر این دوره بسیار کم است.

پاسخ خیلی تشریحی بررسی سایر موارد:

مورد «ج» کاملاً غلط است؛ مدح و ذم و هجو در شعر این دوره بسیار کم است.

مورد «ه» مربوط به سطح ادبی سبک شعر معاصر و انقلاب اسلامی است.

مورد «و» از ویژگی‌های فکری شعر دورهٔ انقلاب اسلامی است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۷ از موضوعات و مضامین زیر، به ترتیب چند مورد مربوط به نثر در «دورهٔ معاصر» و چند مورد مربوط به «دورهٔ انقلاب اسلامی» است؟

«مبارزه با بی‌عدالتی اجتماعی ـ ستیز با خرافات ـ آموزش و پرورش ـ دفاع از وطن ـ مسائل زنان ـ استبداد»

۱) پنج ـ یک
۲) چهار ـ دو
۳) سه ـ سه
۴) دو ـ چهار

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فنون دوازدهم ـ درس ۱۰

درس Box

- از موضوعات عمدهٔ داستان در دورهٔ معاصر می‌توان عشق، انسان، ستیز با خرافات، آموزش و پرورش، نفت، مسائل زنان، روشن‌فکری، سرمایه‌داری، کارگری، سیاست، استبداد، انقلاب، جنگ و ده‌ها موضوع دیگر اشاره کرد.
- از مضامین نثر دورهٔ انقلاب اسلامی می‌توان به این موارد اشاره کرد: بی‌توجّهی به مادیات، دعوت به اخلاقیّات، استکبارستیزی، مبارزه با بی‌عدالتی اجتماعی، استقبال از شهادت و فرهنگ ایثار و دفاع از وطن.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ چهار موضوع: ستیز با خرافات، آموزش و پرورش، مسائل زنان و استبداد، مربوط به نثر دورهٔ معاصر و دو مضمون: مبارزه با بی‌عدالتی اجتماعی و دفاع از وطن، مربوط به نثر دورهٔ انقلاب اسلامی هستند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۸ کدام ویژگی نثر دورهٔ معاصر در نوشتهٔ زیر به چشم نمی‌خورد؟

«مدرسه دو طبقه بود و نوساز بود و در دامنهٔ کوه، تنها افتاده بود و آفتاب‌رو بود. یک فرهنگ‌دوست خرپول، عمارتش را وسط زمین‌های خودش ساخته بود و بیست و پنج ساله در اختیار فرهنگ گذاشته بود که مدرسه‌اش کنند و رفت و آمد بشود و جاده‌ها کوبیده بشود ...»

۱) نثر داستانی در این دوره به شدّت تحت تأثیر گفتار و محاورهٔ اقشار اجتماعی ایران است.

۲) توصیف پدیده‌ها و شخصیت‌ها در نثر این دوره عینی، کوتاه، بیرونی و مشخّص است.

۳) بسیاری از افعال حذف می‌شوند و ساختار نحوی جمله‌ها به هم می‌ریزد.

۴) بسیاری از واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه وارد نثر داستانی شده‌اند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فنون دوازدهم ـ درس ۱۰

درس Box

سبک‌شناسی نثر دورهٔ معاصر	سطح زبانی	۱) راهیابی شماری از واژه‌های اروپایی به زبان فارسی در نثر ۲) کاهش واژه‌های عربی ۳) ورود بسیاری از واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه در نثر داستانی ۴) تأثیرگرفتن شدید نثر داستانی از گفتار و محاورهٔ اقشار اجتماعی ایران ۵) حذف بسیاری از افعال و به هم ریختن ساختار نحوی جمله‌ها ۶) کوتاهی جمله‌ها و فعل‌ها در کلام
	سطح ادبی	۱) در این دوره گونه‌های نثر فنّی و مصنوع جایگاهی ندارند؛ ۲) توصیف پدیده‌ها و شخصیّت‌ها، عینی، کوتاه، بیرونی و مشخّص است؛ ۳) قالب‌ها و ساختار داستانی متنوّع و گوناگون است؛ ۴) سفرنامه، خاطره، داستان کوتاه و بلند، نثر تحقیقی و دانشگاهی، رمان، نمایش‌نامه و ... مورد توجّه قرار گرفته است؛ ۵) تنوّع زیاد سبک در داستان‌نویسی؛ برای نمونه براساس نام نویسنده: سبک جمالزاده، سبک آل‌احمد، سبک هدایت و سبک دولت‌آبادی.
	سطح فکری	۱) تنوّع مضمون در نثر داستانی؛ مانند داستان‌های اقلیمی، شهری، کودکانه، زنانه و ... ۲) نگاشتن رمان‌های تاریخی، سیاسی، علمی، فلسفی و... ۳) مشاهدهٔ ردّ پای آشکار اساطیر یونانی، رومی، هندی و عبری در داستان‌نویسی معاصر ۴) حضور آشکار و مؤثّر مکتب‌های فلسفی و ادبی قرن نوزدهم و بیستم اروپا؛ مانند رمانتیسم در ادبیات داستانی.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ همان‌طور که می‌بینید با وجود فعل‌های تکراری، هیچ‌کدام از افعال حذف نشده‌اند و ساختار نحوی جملات نیز درست و مرتب است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۹ آرایه‌های مقابل کدام بیت، هر دو درست هستند؟

۱) ز آه سرد من خورشید تابان رنگ می‌بازد — بلرزد برگ بر خود چون شود باد خزان پیدا (اغراق، اسلوب معادله)

۲) نیندیشد ز درد و داغ نومیدی دل عاشق — که از آتش بود پروانهٔ راحت، سمندر را (ایهام‌تناسب، حسن‌تعلیل)

۳) گویند: یار، خون دل خلق می‌خورد — وان لعل سرخ و دست نگارین گواه اوست (حسن‌تعلیل، حس‌آمیزی)

۴) جان بخواه از من بیدل که روانت بدهم — به‌جز از جان، ز من آخر چه تمنّاست تو را؟ (ایهام، اسلوب معادله)

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فنون دوازدهم ـ درس‌های ۹ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در مصراع اوّل، اغراق به کار رفته است؛ مصراع دوم، مثال و مصداقی برای موضوع مطرح‌شده در مصراع اوّل است و بین دو مصراع، اسلوب معادله برقرار است. از آه دل سرد من، خورشید رنگ می‌بازد، همان‌طور که با وزش باد خزان، برگ بر خود می‌لرزد.

گزینهٔ (۲): واژهٔ «پروانه» در این بیت به معنی «فرمان و اجازه» است و معنی دیگرش (حشرهٔ معروف) با واژهٔ «آتش» ایهام تناسب دارد. حسن تعلیل در بیت، به کار نرفته است، در واقع، نوعی تمثیل در بیت وجود دارد:

دل عاشق، از درد و داغ نومیدی پروایی ندارد؛ همان‌طور که سمندر، پروایی از آتش ندارد و در آتش آسوده است.

گزینهٔ (۳): لب سرخ و دست حنابستهٔ یار را دلیلی بر این موضوع می‌داند که خون دل عاشقان را می‌خورد! (حسن تعلیل) ولی حس‌آمیزی در بیت وجود ندارد؛ زیرا «لعل» (لب) می‌تواند «سرخ» و «دست» می‌تواند «نگارین» باشد.

گزینهٔ (۴): واژهٔ «روان» با دو معنی «جان» و «بی‌درنگ و بلافاصله» ایهام دارد؛ ولی اسلوب معادله در بیت برقرار نیست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۰ آرایه‌های «اغراق، حسن تعلیل، ایهام تناسب و اسلوب معادله» به ترتیب در کدام ابیات یافت می‌شوند؟

الف) در باغ سرو را ز حیا پای در گل است / از اعتدال قدّ چو سرو روان ما

ب) از کمر بیرون نیامد تیشهٔ فرهاد ما / کوه را برداشت از جا ناله و فریاد ما

ج) کم نشد از گریه اندوهی که در دل داشتم / پاک نتوان کرد با دامان تر آیینه را

د) گر به خیال روی او در رخ مه نظر کنم / مردم چشمم از حیا آب کند سحاب را

۱) ب ـ ج ـ الف ـ د

۲) د ـ الف ـ ب ـ ج

۳) الف ـ د ـ ب ـ ج

۴) ب ـ الف ـ ج ـ د

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فنون دوازدهم ـ درس‌های ۹ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ برای پاسخ‌گویی به این سؤال، بهتر است با آرایهٔ «اسلوب معادله» که مشخّص‌تر از بقیه است، شروع کنیم:

ابیات «ج» و «د» برای این آرایه، پیشنهاد شده است. بیت «ج» اسلوب معادله دارد:

اندوه دلم با گریه کم نشد؛ همان‌طور که آینه با دامان تر پاک نمی‌شود. (تأیید گزینه‌های (۲) و (۳))

ولی در بیت «د» اسلوب معادله برقرار نیست. (ردّ گزینه‌های (۱) و (۴))

اکنون آرایهٔ «حسن تعلیل» را در ابیات پیشنهادشده بررسی می‌کنیم:

ابیات «الف»، «ج» و «د» پیشنهاد شده‌اند. در بیت «الف» حسن تعلیل به کار رفته است:

در باغ، پای سرو (ریشهٔ سرو) از شرم اعتدال و تناسب اندام یارِ ما در گِل فرو رفته است. (تأیید گزینهٔ (۲))

در بیت «ج» حسن تعلیل یافت نمی‌شود و تنها «اسلوب معادله» برقرار است. (ردّ گزینهٔ (۱))

در بیت «د» نیز علّتی برای موضوعی بیان نشده و تنها «اغراق» به کار رفته است. (ردّ گزینهٔ (۳))

تا این‌جا، با دو آرایهٔ «اسلوب معادله» و «حسن تعلیل» گزینهٔ (۲) تأیید شده و دیگر گزینه‌ها رد شده‌اند.

برای اطمینان بیشتر، دو آرایهٔ «اغراق» و «ایهام تناسب» را نیز در ابیات پیشنهادشده، بررسی می‌کنیم:

برای آرایهٔ اغراق ابیات «الف»، «ب» و «د» پیشنهاد شده‌اند؛ در مصراع دوم ابیات «ب» و «د» اغراق به کار رفته است.

چون گزینه‌های (۱) و (۴) که بیت «ب» را پیشنهاد داده‌اند، با آرایه‌های دیگر رد شده‌اند، گزینهٔ (۲) تأیید می‌شود.

اکنون آرایهٔ «ایهام تناسب» را که برای ابیات «الف»، «ب» و «ج» پیشنهاد شده است، بررسی می‌کنیم:

در بیت «الف» تنها واژهٔ دومعنایی «روان» به کار رفته است که با همین معنی (رونده) پذیرفتنی است و ایهام تناسب ندارد.

در بیت «ب» واژهٔ دومعنایی «کمر» با معنی «کمربند» به کار رفته است و معنی دیگرش «کمر کوه» با «کوه» ایهام تناسب دارد.

(تأیید نهایی گزینهٔ (۲))

در بیت «ج» ایهام تناسب یافت نمی‌شود.

تیزبازی این‌گونه سؤالات ترتیبی را بهتر است با موضوعات ساده‌تر و مشخّص‌تر شروع کنیم، سپس با ردّ موارد نادرست یا تأیید موارد درست، به پاسخ برسیم.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۱ کدام بیت فاقد آرایهٔ «اسلوب معادله» است؟

۱) نیست اوج اعتبار پوچ‌مغزان را ثبات / کوزهٔ خالی فتد زود از کنار بام‌ها

۲) در خطرگاه جهان، فکر اقامت می‌کنیم / در گذار سیل، رنگ خانه می‌ریزیم ما

۳) درد خود را می‌کنیم اظهار پیش عاقلان / در زمین شور دایم دانه می‌ریزیم ما

۴) گرچه می‌دانیم آخر سربه‌سر افسانه‌ایم / پنبه‌ها در گوش از خواب گران داریم ما

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فنون دوازدهم ـ درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی گزینه‌ها:

در بیت (۱) مصراع دوم، مثال و مصداقی برای مصراع اوّل و اسلوب معادله برقرار است:

دوران اوج اعتبار و رونق بی‌خردان، پایدار نیست؛ همان‌طور که کوزهٔ خالی، زود از سر دیوار می‌افتد.

در بیت (۲) مصراع دوم، مثال و مصداقی برای مصراع اوّل و اسلوب معادله برقرار است:

در جهان پرآفت، فکر اقامت دائم داریم و این کار مانند این است که در گذرگاه سیل، طرح خانه بریزیم و خانه بسازیم.

در بیت (۳) نیز مصراع دوم، مثال و مصداقی برای مصراع اوّل است:

درد عشق خود را پیش عاقلان مصلحت‌اندیش، ابراز می‌کنیم و این مانند این است که در شوره‌زار، دانه بکاریم و انتظار نتیجه داشته باشیم.

بیت (۴) شرایط اسلوب معادله را ندارد؛ زیرا:

جمله‌های دو مصراع، مستقل نیستند و روی هم یک جملهٔ مرکّب تشکیل می‌دهند.

هیچ‌یک از دو مصراع، مثال و مصداقی برای مصراع دیگر نیست و رابطهٔ تشبیه ندارند.

معنی بیت: گرچه می‌دانیم سرانجام، همه می‌میریم و تنها افسانه‌ای از ما می‌ماند، باز در خواب سنگین غفلت به سر می‌بریم.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۲ در همهٔ ابیات زیر، آرایهٔ «حسن تعلیل» به کار رفته است؛ به‌جز: .....

۱) غنچه چون رزق خود از بالا طلب دارد ز ابر / از بـــرای آن، دهـــان بـــالای ســر مـــی‌آورد

۲) دامن گـردون پر از خون جگر بینم به صبح / بس که در مهر تو اشک از چشم اختر می‌چکد

۳) دلـم به حـال گل و سـرو و لالـه می‌سوزد / ز بس که باغ طبیعت، پرآفت است ای دوست

۴) خیـــال ابـــرویت پیـوسته در گـــوش دلم گوید / کز آن چون ماه نو گشتم که با خورشید پیوستم

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فنون دوازدهم ـ درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در این بیت حسن تعلیل به کار رفته است:

موضوع: شکل ظاهری غنچه که دهانهٔ آن، رو به بالاست/ علّت تخیّلی: طلب رزق و روزی خود از ابر

گزینهٔ (۲): این گزینه نیز حسن تعلیل دارد:

موضوع: سرخی شفق در کرانهٔ آسمان صبح/ علّت تخیّلی: گریهٔ خونین ستارگان در عشق یار

گزینهٔ (۳): حسن تعلیل ندارد:

موضوع: دلسوزی به حال گل و سرو و لاله/ علّت واقعی: پر از آفت و آسیب بودن طبیعت و وجود حوادث طبیعی

گزینهٔ (۴): در این بیت حسن تعلیل به کار رفته است:

موضوع: هلالی و کمانی بودن ابروی یار/ علّت تخیّلی: پیوستن با خورشید رخسار یار

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۳ وزن عروضی کدام گزینه با توجّه به اختیارات شاعری، نادرست است؟

۱) و عشق تنها عشق / مرا به وسعت اندوه زندگی‌ها برد: مفاعلن فعلن / مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

۲) مرغ سعادتی که در افسانه می‌پرید / هر سو زند صلا: مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل / مستفعلن فعل

۳) دیدم ایشان نیز / سوی من گفتی نگاه عبرتی کردند: فاعلاتن فع / فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فع

۴) خبر می‌آورد طوفان و باران را / و من اندیشناکم: مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن / مفاعیلن مفاعیلن

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فنون دوازدهم ـ درس ۱۱

Hint با تقطیع هجایی گزینه‌های (۲) و (۳) اختیارات زبانی آن‌ها را بیابید و توضیح دهید.

پاسخ خیلی تشریحی وزن درست گزینهٔ (۴) به صورت زیر است:

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن/ مفاعیلن فعولن

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در رکن آخر هر دو مصراع گزینهٔ (۱) اختیار وزنی «ابدال» (کاربرد «فع لن» به جای «فعلن») وجود دارد و هجای کشیدهٔ پایانی دو مصراع، بلند به حساب می‌آید.

گزینهٔ (۲): هجای کشیدهٔ پایانی مصراع اوّل گزینهٔ (۲) بلند به حساب می‌آید.

گزینهٔ (۳): و هجای کشیدهٔ پایانی دو مصراع گزینهٔ (۳)، بلند به حساب می‌آید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۴ کدام بیت بر وزن «رمل مثمّن محذوف» سروده شده است؟

۱) عنبر است آن حلقه‌گشته زلف او یا چنبر است؟ / چنبر است آری ولیکن چنبر انـدر عنبر است

۲) بیدلان را چـاره از روی دلارامـی نباشد / هر که عاشق گـردد او را در دل آرامـی نباشد

۳) غلام آن سبک‌روحم که با من سر گران دارد / جوابش تلخ و پـنـداری شکر زیـر زبـان دارد

۴) من دوست می‌دارم جفا کز دست جانان می‌برم / طاقت نـمـی‌دارم ولـی افتان و خیزان می‌برم

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فنون دوازدهم ـ درس ۱۱

Hint با توجّه به اختیارات زبانی، سایر گزینه‌ها را تقطیع کنید!

پاسخ خیلی تشریحی وزن این بیت «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» است؛ که نام آن «رمل مثمّن محذوف» است.

تقطیع بیت گزینهٔ (۱) به شکل زیر است:

مصراع اول	عَن بَ رَس تان	حَل قِ گَش تِ	زُل فِ او یا	چَن بَ رَست
مصراع دوم	چَن بَ رَس تا	ری وَ لی کَن	چَن بَ رَن دَر	عَن بَ رَست
نشانه‌های هجایی	ـ U ـ ـ	ـ ـ U ـ	ـ ـ U ـ	ـ U ـ
وزن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلن

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): وزن بیت: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن ـ نام وزن: رمل مثمّن سالم

گزینهٔ (۳): وزن بیت: مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن ـ نام وزن: هزج مثمّن سالم

گزینهٔ (۴): وزن بیت: مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن ـ نام وزن: رجز مثمّن سالم

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۵ در کدام بیت، «سه نوع اختیار وزنی» به کار رفته است؟

۱) گفت آن یار کزو گشت سر دار بلند / جرمش این بود که اسرار هویدا می‌کرد

۲) کیست حافظ تا ننوشد باده بی‌آواز رود / عاشق مسکین چرا چندین تجمّل بایدش

۳) ترک افسانه بگو حافظ و می نوش دمی / که نخفتیم شب و شمع به افسانه بسوخت

۴) می‌روی خرم و خندان و نگه می‌نکنی / که نگه می‌کند از هر طرفت غم‌خواری

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فنون دوازدهم ـ درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی گزینه‌ها:

در بیت گزینهٔ (۱): اختیارات وزنی بلندبودن هجای پایانی مصراع (هر دو مصراع)، آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن (رکن اوّل هر دو مصراع) و ابدال (دو هجای پایانی مصراع دوم: فعلن در مقابل فعلن) به کار رفته است.

در بیت گزینهٔ (۲): اختیار وزنی بلندبودن هجای پایانی مصراع (مصراع اوّل) به کار رفته است.

در بیت گزینهٔ (۳): اختیار وزنی بلندبودن هجای پایانی مصراع (مصراع دوم) و آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن (رکن اوّل مصراع اوّل) به کار رفته است.

در بیت گزینهٔ (۴): اختیارات وزنی آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن در رکن اول مصراع اول و ابدال در رکن پایانی مصراع دوم به کار رفته است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۶ کدام گزینه دربارهٔ بیت «ملکا، جشن مهرگان آمد / جشن شاهان و خسروان آمد» نادرست است؟

۱) اختیار وزنی «ابدال» در هر دو مصراع وجود دارد.

۲) اختیار «بلندبودن هجای پایان مصراع» ندارد.

۳) وزن این بیت «فعلاتن مفاعلن فعلن» است.

۴) شاعر از اختیار وزنی «قلب» استفاده کرده است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فنون دوازدهم ـ درس ۸

درس Box

در اختیار وزنی قلب، شاعر می‌تواند بنا به ضرورت وزن، یک هجای بلند و یک هجای کوتاه کنار هم را جابه‌جا کند و (ــ U) را به جای (U ــ) بیاورد یا برعکس. کاربرد این اختیار وزنی، بسیار کم است و اغلب در مفتعلن (ــ U U ــ) و مفاعلن (U ــ U ــ) رخ می‌دهد.

پاسخ خیلی تشریحی

وزن این بیت «فعلاتن مفاعلن فعلن» است که در هر دو مصراع «مفاعلن» بدون جابه‌جایی هجاهای کوتاه و بلند آمده است. (اختیار وزنی قلب رخ نداده است.)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در رکن پایانی هر دو مصراع، به جای فعلن (U U ــ)، فعلن (ــ ــ) آمده است. (ابدال)

گزینهٔ (۲): هجای پایانی هر دو مصراع بلند است و شاعر از این اختیار که می‌توانست از هجاهای کوتاه یا کشیده استفاده کند، بهره نبرده است.

گزینهٔ (۳): تقطیع این بیت به شکل زیر است:

مصراع اول	مَ لِ کا جَش	نِ مِه رِ گا	نا مَد
مصراع دوم	جَش نِ شا ها	نُ خُس رُ وا	نا مَد
نشانه‌های هجایی	_ _ U U	_ U _ U	_ _
وزن	فعلاتن (فاعلاتن)	مفاعلن	فعلن (فع‌لن)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۷ کدام بیت فاقد مفهوم بیت زیر است؟

«گویند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد؟ اکسیر عشق، بر مسم افتاد و زر شدم»

۱) چو زر، عزیز وجود است نظم من، آری قبولِ دولتیان، کیمیای این مس شد

۲) از کیمیای مهر تو زر گشت روی من آری به یُمن لطف شما خاک زر شود

۳) مس وجود تو تا عاقلی، نگردد زر به عشق، دل ده و اکسیر را تماشا کن

۴) دست از مس وجود چو مردان ره بشوی تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فنون دوازدهم ـ درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔ در بیت صورت سؤال و سایر گزینه‌ها، مفهوم «کمال‌بخشی عشق» با تشبیه عشق به اکسیر و کیمیا و تشبیه وجود انسان به مس و تبدیل‌شدن آن به زر، وجود دارد؛ امّا در بیت گزینهٔ (۱)، شاعر نظم و شعر خود را مانند زر و پذیرش نیک‌بختان را کیمیای آن می‌داند.

معنی ابیات:

بیت صورت سؤال: می‌گویند: ای سعدی، چه کسی روی سرخ و شاداب تو را زرد کرد؟ کیمیای عشق، مس کم‌ارزش وجود مرا طلا ساخت و ارزشمند شدم. (کمال‌بخشی عشق)

گزینهٔ (۱): نظم من مانند زر ارزشمند است؛ پذیرش نیک‌بختان و دولتمندان، به نظم و شعر من، ارزش بخشید.

گزینهٔ (۲): روی من از کیمیای عشق تو مانند زر، زرد گشت؛ آری، به برکت لطف شما، خاک زر می‌شود. (کمال‌بخشی عشق)

گزینهٔ (۳): وجود تو تا عاقل و مصلحت‌اندیش هستی، ارزشمند نمی‌شود؛ به عشق، میل کن و کمال‌بخشی آن را در وجود خود ببین. (کمال‌بخشی عشق)

گزینهٔ (۴): مانند رهروان راه عشق، وجود و هستی خود را رها کن تا به کیمیای عشق دست یابی و کامل و ارزشمند شوی. (کمال‌بخشی عشق)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۸ مفهوم کدام بیت، با دیگر ابیات، متفاوت است؟

۱) عجب نیست بر خاک اگر گل شکفت / که چندین گل‌اندام در خاک خفت

۲) داغ است دل لاله و نیلی است بر سرو / کز باغ جهان لاله‌عذاران همه رفتند

۳) هر سبزه و گل که از زمین بیرون است / از خاک یکی سبزه‌خط گلگون است

۴) هر نرگس و لاله کز کُه و هامون رُست / از چشم بُتی وز جگری پرخون رُست

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فنون دوازدهم ـ درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ مفهوم مشترک ابیات دیگر، «روییدن گل و گیاه از خاک زیبارویان» است؛ ولی بیت (۲) می‌گوید: داغ لاله و کبودی اندام سرو در سوگ زیبارویانی است که از جهان رفته‌اند.

معنی سایر ابیات:

گزینهٔ (۱): شگفت نیست که گل‌های سرخ از خاک روییده‌اند؛ زیرا زیبارویان زیادی مرده و در خاک خفته‌اند و از خاک آن‌ها، این گل‌ها روییده‌اند.

گزینهٔ (۳): هر سبزه و گلی که از زمین بیرون می‌آید، از خاک زیبارویی روییده است.

گزینهٔ (۴): هر نرگس و گلی که در کوه و دشت روییده، از خاک اندام معشوقی زیبارو یا عاشقی داغدیده روییده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۹ کدام بیت، با بیت زیر، قرابت معنایی دارد؟

«هر دم از سرگشتگی چون گَرد می‌پیچم به خود — همرهان رفتند و من تنها به صحرا مانده‌ام»

۱) جوانی‌ام به سمند شتاب می‌شد و از پی — چو گرد در قدم او دویدم و نرسیدم

۲) نشسته‌ام در انتظار این غبار بی‌سوار — دریغ کز شبی چنین سپیده سر نمی‌زند

۳) آن گرد شتابنده که در دامن صحراست — گوید چه نشینی که سواران همه رفتند

۴) در بیابان جنون سرگشته‌ام چون گردباد — همرهی باید مرا مجنون صحراگرد کو؟

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فنون دوازدهم ـ کارگاه تحلیل ـ فصل ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔ مفهوم مشترک (بیت صورت سؤال و بیت گزینهٔ (۳))، «ناراحتی و نگرانی شاعر از رفتن همراهان و یاران و تنهاماندن» است.

معنی ابیات:

بیت صورت سؤال: هر لحظه، از سرگردانی مانند گَرد به خود می‌پیچم؛ زیرا همراهانم رفته‌اند و من تنها در صحرا مانده‌ام.

گزینهٔ (۱): جوانی‌ام شتابان می‌گذشت و من مانند گَرد در پی آن دویدم و به آن نرسیدم. (حسرت طی‌شدن جوانی)

گزینهٔ (۲): بیهوده در انتظار نجات‌بخشی نشسته‌ام، افسوس که از این شب تاریک استبداد، صبح آزادی طلوع نمی‌کند.

گزینهٔ (۳): آن گرد شتابنده‌ای که در دامن صحرا می‌رود، به من می‌گوید: «چه نشسته‌ای که یاران تو همه رفته‌اند و تنها مانده‌ای!»

گزینهٔ (۴): در بیابان عشق، مانند گردباد، سرگردانم؛ همراهی عاشق و شیدا می‌خواهم، مجنون بیابان‌گرد کجاست؟

گول نخوری ✘ هرچند سایر ابیات، به ویژه بیت گزینهٔ (۴)، واژه‌های مشترکی با بیت صورت سؤال دارند، نباید ظاهر واژه‌ها ما را بفریبد؛ باید به معنی و مفهوم ابیات، توجّه داشته باشیم.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۰ بیت زیر با کدام بیت، قرابت معنایی دارد؟

«بـه پـایـان آمـد ایـن دفتر حکایت همچنان باقی / به صد دفتر نشاید گفت حسب‌الحال مشتاقی»

۱) چندین که برشمردم از ماجرای عشقت / انـــدوه دل نگفتم الّا یـک از هـــزاران

۲) چندت کنم حکایت شرح این قدر کفایت / بـاقـی نـمـی‌تـوان گفت الّا بـه غمگساران

۳) گفتی به روزگـــاران، مهری نشسته گفتم / بـیـرون نـمـی‌تـوان کـرد حتّی بـه روزگـــاران

۴) ایـن نغمهٔ محبّت بعد از من و تو ماند / تـا در زمـانـه باقی اسـت آواز بـاد و بـاران

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فنون دوازدهم ـ کارگاه تحلیل ـ فصل ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔ مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و بیت گزینهٔ (۱)، «بی‌پایان بودن ماجرا و حکایت عشق» است.

معنی ابیات:

بیت صورت سؤال: این دفتر و دیوان شعر به پایان رسید و حکایت و ماجرای عشق، همچنان ادامه دارد؛ شرح حال آرزومندی را در صد دیوان شعر هم نمی‌توان بیان کرد.

گزینهٔ (۱): این‌همه که از ماجرای عشقت، سخن گفتم؛ تنها یکی از هزاران اندوه عشق را بیان کرده‌ام. (بی‌پایانی ماجرای عشق)

گزینهٔ (۲): چه‌قدر از حکایت عشق، برای تو بگویم؛ باقی ماجرای عشق را تنها به عاشقان غم‌خوار می‌توان گفت.

گزینهٔ (۳): گفتی که عشقی در گذر ایّام، در دل نشسته است؛ گفتم: عشق را حتّی با گذشت روزگار هم نمی‌توان از دل بیرون کرد.

گزینهٔ (۴): این نغمهٔ عشق، بعد از من و تو تا جهان و آواز باد و باران، باقی است، در جهان می‌ماند. (جاودانگی عشق)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۱ هر یک از موارد زیر، به ترتیب با عبارت‌های کدام گزینه مرتبط است؟

- برخی همهٔ سیاست را قدرت می‌دانند و برخی بخش عمده‌ای از آن را قدرت می‌پندارند.
- داوری اخلاقی دربارهٔ قدرت و ثروت نادیده گرفته شد.
- قدرت، یک واقعیت و ضرورت اجتماعی محسوب می‌شود.
- جامعه‌شناسی تفسیری، قدرت را پدیده‌ای معنادار می‌داند.

۱) قدرت به مسئلهٔ اصلی سیاست و جوهر آن تبدیل شده است. ـ با توسعه و گسترش قدرت و ثروت، زمینهٔ آسایش و آرامش دنیوی بشر فراهم شد. ـ در زندگی اجتماعی، تبعیت برخی در برابر خواست دیگری اجتناب‌ناپذیر است. ـ به علت تمرکز بر ذهنیت‌ها، توان بررسی قدرت را ندارد.

۲) قدرت، وسیله و ابزاری برای تحقق غایات اخلاقی است. ـ دانش به علوم تجربی محدود می‌شود و در خدمت آسایش و آرامش دنیوی بشر قرار می‌گیرد. ـ قدرت نامشروع، غیراخلاقی و غیرقانونی می‌تواند یک فساد یا شر اجتماعی باشد. ـ ارزش‌های سیاسی را تماماً محسوس می‌داند.

۳) سیاست، سازوکار کسب، حفظ و افزایش قدرت است. ـ قدرت و ثروت هیچ‌گونه معنا و ارزش ذاتی ندارند، بلکه وسیله‌ای برای رسیدن به ارزش غایی محسوب می‌شوند. ـ قدرت، مفهومی ارزشی است. ـ سیاست و قدرت را به پدیده‌هایی مادی فرومی‌کاهد.

۴) سیاست با آرمان پیروزی، موفقیت و تسلط ارزیابی می‌شود. ـ وقتی ارزش غایی انکار می‌شود، ارزش‌های واسطه‌ای هم فاقد معنا و ارزش می‌شوند. ـ همواره باید قدرت‌ها را با رویکردی عالمانه و انتقادی بنگریم. ـ به توصیف ارزش‌های سیاسی بسنده می‌کند.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۶

درس Box

موضع‌گیری رویکردهای مختلف جامعه‌شناسی در قبال داوری ارزش‌های سیاسی و اجتماعی

جامعه‌شناسی تبیینی	**با منحصر کردن علم به علوم تجربی** که صرفاً موضوعات مادی و محسوس را مطالعه می‌کند، ارزش‌های انسانی از جمله **ارزش‌های سیاسی** را که تماماً مادی و محسوس نیستند، **قابل مطالعهٔ علمی نمی‌داند** و ناگزیر با **معنازدایی و ارزش‌زدایی از سیاست و قدرت** و فروکاستن آن‌ها به پدیده‌های مادی و فاقد معنا **از شناخت واقعی آن‌ها بازمی‌ماند**.
جامعه‌شناسی تفسیری	**سیاست و قدرت را پدیده‌های معنادار و ارزشی می‌داند**، اما صرفاً به **توصیف ارزش‌های سیاسی** مختلف بسنده می‌کند و نمی‌تواند برای مقایسهٔ آن‌ها با یکدیگر و تشخیص درست از غلط یا خوب از بد، **ملاک و معیاری** به دست آورد. علاوه بر این، سیاست و قدرت، خارج از ذهن مردم و مستقل از ادراک آن‌ها، **وجوهی محسوس و واقعی** دارد که رویکرد تفسیری به علت **تمرکز بر ذهنیت‌ها**، توان مطالعه و بررسی آن را نیز ندارد.
جامعه‌شناسی انتقادی	جامعه‌شناسان انتقادی یافتن راهی برای **داوری علمی دربارهٔ ارزش‌های اجتماعی** به‌ویژه در عرصهٔ سیاست و قدرت را ضروری می‌دانند و دست‌شستن از این آرمان بزرگ را **مرگ سیاست و بن‌بست زندگی** انسان معرفی می‌کنند.

پاسخ خیلی تشریحی

- در قرون اخیر و در اندیشه و عمل جهان مدرن، قدرت به مسئلهٔ اصلی سیاست و جوهر آن تبدیل شده است و در این میان، برخی همهٔ سیاست را قدرت می‌دانند و برخی بخش عمده‌ای از آن را قدرت می‌پندارند. در این نگاه، سیاست با غایت و هدف سعادت و فضیلت داوری نمی‌شود، بلکه بیشتر با آرمان پیروزی، موفقیت و تسلط ارزیابی می‌گردد. (رد گزینهٔ (۲))
- برخی معتقدند ارزیابی‌های اخلاقی و نگاه‌های واسطه‌ای به قدرت و ثروت، دست‌وپاگیر بوده و مانع توسعه و پیشرفت آن‌ها شده است؛ لذا بعد از آن بود که داوری اخلاقی دربارهٔ قدرت و ثروت نادیده گرفته شد تا با توسعه و گسترش آن‌ها زمینهٔ آسایش و آرامش دنیوی بشر بیشتر فراهم شود. (رد گزینهٔ (۴))
- قدرت یک ضرورت اجتماعی است. در جامعه و زندگی اجتماعی، اعمال قدرت یا تبعیت برخی در برابر خواست و ارادهٔ دیگران اجتناب‌ناپذیر است و بدون آن خیلی از کارها شدنی نیست.
- سیاست و قدرت، خارج از ذهن مردم و مستقل از ادراک آن‌ها، وجوهی محسوس و واقعی دارد که رویکرد تفسیری به علت تمرکز بر ذهنیت‌ها، توان مطالعه و بررسی آن را ندارد. (رد گزینهٔ (۳))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۲ موارد کدام گزینه از اصول و ارزش‌هایی است که جامعه‌شناسی انتقادی بدون پذیرش آن‌ها در جست‌وجوی ملاک و معیاری برای نقد و ارزیابی زندگی اجتماعی است؟

۱) حقایقی وجود دارد که هستی آن‌ها وابسته به انسان نیست. ـ انسان شناخت حقایق را امکان‌پذیر می‌داند. ـ باید برای دسترسی به حقایق تلاش کرد.

۲) حقایق و ارزش‌هایی فراتر از انسان وجود دارد. ـ باید برای دسترسی به حقایق تلاش کرد. ـ انسان در شناخت صحیح حقایق ممکن است دچار خطا شود.

۳) انسان امکان دریافت حقایق را دارد. ـ برای دسترسی به حقایق باید تلاش کرد. ـ انسان ممکن است زندگی خود را براساس حقایق تنظیم کند.

۴) انسان ممکن است زندگی خود را براساس حقایق تنظیم کند. ـ انسان در شناخت حقایق دچار خطا می‌شود. ـ حقایق و اصول فراتر از انسان نیست.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✔ موارد زیر از اصول و ارزش‌هایی است که جامعه‌شناسی انتقادی بدون پذیرش آن‌ها در جست‌وجوی ملاک و معیاری برای نقد و ارزیابی زندگی اجتماعی است:

۱) **حقایق و ارزش‌هایی فراتر از انسان وجود دارد** که هستی آن‌ها وابسته به انسان نیست؛ یعنی این حقایق ساخته و پرداختهٔ ذهن‌ها و فرهنگ‌های بشری نیستند که از جایی به جایی و زمانی به زمانی دیگر تغییر کنند.

۲) انسان امکان شناخت و دریافت این **حقایق** را دارد و باید برای **دسترسی** به آن‌ها **تلاش** کند. البته انسان‌ها پس از شناخت این ارزش‌ها ممکن است زندگی خود را براساس آن‌ها تنظیم کنند یا برخلاف آن‌ها عمل کنند.

۳) انسان در **شناخت صحیح این حقایق و ارزش‌ها ممکن** است دچار **خطا و اشتباه** شود، ولی هرگز به سبب اشتباهات احتمالی خود از شناخت این حقایق دست نمی‌کشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): به اصل سوم اشاره نشده است.

گزینهٔ (۳): هر سه عبارت این گزینه مربوط به اصل دوم است؛ بنابراین به اصل اول و سوم اشاره‌ای نشده است.

گزینهٔ (۴): عبارت سوم این گزینه نادرست است؛ حقایق و ارزش‌های مورد نظر، فراتر از انسان است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۳ به ترتیب کدام‌یک به چالش‌ها و تناقضات هویتی در دوران پسامدرن اشاره دارد و نگاه علوم اجتماعی نسبت به فرهنگ‌ها و نظریه‌ها کدام است؟

۱) هویت‌های فردی و مستقل شکل می‌گیرند و جهانی‌شدن موجب کاهش درگیری‌ها می‌شود. ـ نظریه‌ها باید تنها از دیدگاه فرهنگ‌های غالب و تاریخی خاص تحلیل شوند تا بتوانند به تمامی جوامع و فرهنگ‌ها تسری یابند.

۲) هویت‌ها توسط گروه‌ها تعریف می‌شوند و در برابر جهانی‌شدن مقاومت می‌کنند. ـ هر فرهنگ و هویتی نظریه‌های متناسب با خود را تولید می‌کند و فرهنگ‌ها می‌خواهند از دیدگاه خود به خود بنگرند و نه از دیدگاه‌های خارجی.

۳) جهانی‌شدن هویت‌ها را ثابت و تغییرناپذیر می‌کند و وحدت و ثبات را نامطلوب می‌پندارد. ـ تمام نظریه‌های تولیدشده در علوم اجتماعی باید جهانی و بی‌طرفانه باشند و به هیچ فرهنگی اجازه ندهند تا نظریه‌سازی مستقلی داشته باشد.

۴) گروه‌ها به دنبال پذیرش هویت‌های جهانی هستند و از هویت‌های خاص خود دفاع نمی‌کنند. ـ نظریه‌سازی در علوم اجتماعی باید تنها توسط گروه‌های قدرتمند و غالب جهانی انجام شود تا انسجام و هم‌افزایی در تحلیل‌ها ایجاد شود.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۸

درس Box

عمده تحولات هویت دوران پسامدرن

۱) همهٔ آن‌چه در دورهٔ مدرن پدید آمده بود (از جمله سیاست همانندسازی هویت) مورد نقد قرار گرفت و به جای آن، هویت‌های خرد، محلی و فردی مورد تأکید و توجه قرار گرفت.

۲) تکثر، تنوع و حتی بی‌ثباتی و تغییرات مداوم هویت‌ها، مطلوب دانسته شد و هویت ملی، وحدت، ثبات و استمرار همراه با آن، نامطلوب پنداشته شد.

۳) سیاست هویت، محصول دوران پسامدرن است و بر تفاوت‌ها و هویت‌های خاص و محلی تأکید می‌کند.

۴) هویت از منظر گروه‌های اجتماعی مختلف و توسط آن‌ها، تعریف می‌شود.

۵) افراد، مسائل سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را براساس علاقه‌های فرهنگی و هویتی خود پی می‌گیرند.

۶) علاوه بر ثروت و قدرت، هویت و دانش نیز کانون نزاع و کشمکش می‌شوند.

۷) در همهٔ این عرصه‌ها (ثروت، قدرت، هویت و دانش)، سیاست هویت ایجاد می‌شود و تنازع و درگیری افزایش می‌یابد.

۸) جهانی‌شدن و توسعهٔ ارتباطات دو پیامد به همراه داشته است:
- زمینهٔ شکل‌گیری جهانی بدون مرز را فراهم کرده است.
- بسیاری از جوامع و گروه‌ها، به دفاع از خود برخاسته‌اند و با ساختن هویتی خاص برای خود یا بازگشت به هویت واقعی خویش، در برابر هویتی که فرایند جهانی‌شدن به آن‌ها تحمیل می‌کند، مقاومت می‌کنند و خواهان رهایی از این هویت تحمیلی هستند.

۹) مدل تکثرگرا به جای مدل همانندسازی مورد توجه و تأکید قرار می‌گیرد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- در دوران پسامدرن، **هویت‌ها** توسط **گروه‌های اجتماعی تعریف** می‌شوند. این گروه‌ها در برابر فرایند جهانی‌شدن که به تحمیل هویت‌های جهانی منجر می‌شود، **مقاومت** می‌کنند و خواستار حفظ هویت‌های خاص خود هستند.
- هر نظریه‌ای درون فرهنگ و تاریخ خود تولید می‌شود و هر **فرهنگ** و **هویتی** می‌تواند **نظریه‌های متناسب با خود** را **تولید** کند. از این‌رو، هیچ فرهنگ و هویتی نمی‌پسندد که موضوع نظریه‌هایی باشد که در زمینهٔ فرهنگی و تاریخی دیگری شکل گرفته‌اند. هر گروه، جامعه و فرهنگی می‌خواهد از چشم خودش به خود بنگرد و نه از چشم دیگران.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۴ به ترتیب کارکرد «سیاست همانندسازی»، ویژگی «مدینهٔ ضالّه از دیدگاه فارابی» و عقاید «اندیشمندان مخالف قشربندی اجتماعی» کدام است؟

۱) پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه ـ شکل‌گیری در اثر انحراف نظری از مدینهٔ فاضله ـ نادیده‌گرفتن نقش انسان‌ها در پیدایش و دوام قشربندی اجتماعی

۲) اعمال فشار بر گروه‌های مختلف جامعه برای پذیرش الگوهای هویتی جدید ـ معرفی‌شدن امور غیرعقلانی به عنوان امور عقلانی ـ پدیدآمدن نابرابری‌های اجتماعی به واسطهٔ تفاوت‌ها و نابرابری‌های طبیعی

۳) از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف و یکسان‌سازی آن‌ها ـ تحریف نظریات علمی پذیرفته‌شده در مدینهٔ فاضله ـ حذف مالکیت خصوصی برای برقراری برابری

۴) پیگیری مسائل سیاسی، اقتصادی و اجتماعی براساس علایق فرهنگی و هویتی ـ عمل‌نکردن مردم براساس حقایق علی‌رغم شناخت آن‌ها ـ برقراری عدالت با توزیع برابر ثروت

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس‌های ۷، ۸ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- همانندسازی به معنای پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه بود؛ به گونه‌ای که همهٔ گروه‌ها همسان شوند. به عبارت دیگر، همانندسازی سیاستی بود که دولت‌ها برای **از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف** و **یکسان‌سازی** آن‌ها در پیش گرفتند.
- مدینهٔ ضاله، جامعه‌ای است که در اثر انحراف نظری از مدینهٔ فاضله شکل می‌گیرد. در مدینهٔ ضاله، **نظرات علمی پذیرفته‌شده** در **مدینهٔ فاضله** هم **تحریف** می‌گردند و آرمان‌ها، ارزش‌ها و امور غیرعقلانی، آرمان‌ها و ارزش‌های عقلانی معرفی می‌شوند.
- از نظر مخالفان قشربندی اجتماعی، مالکیت خصوصی موجب برقراری روابط ظالمانه میان افراد و در نتیجه، نابرابری اجتماعی شده است. بنابراین برای ایجاد **برابری، باید مالکیت خصوصی را از میان برداشت**. مخالفان قشربندی گمان می‌کنند اگر مالکیت خصوصی از بین برود، دیگر طبقهٔ پایین نخواهیم داشت و بدین ترتیب همگان شرایطی یکسان خواهند داشت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): درست ـ درست ـ نادرست (مربوط به اندیشمندان موافق قشربندی اجتماعی یعنی اندیشمندان لیبرال است.)

گزینهٔ (۲): نادرست (مربوط به جداسازی است که صرفاً یکی از روش‌های سیاست همانندسازی است.) ـ درست ـ نادرست (مربوط به اندیشمندان موافق قشربندی اجتماعی یعنی اندیشمندان لیبرال است.)

گزینهٔ (۴): نادرست (مربوط به سیاست هویت است، نه همانندسازی.) ـ نادرست (مربوط به مدینهٔ فاسقه است.) ـ درست

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۵ انتساب نظریات به نظریه‌پردازان در کدام گزینه درست است؟

۱) علوم اجتماعی به توصیف و فهم کنش‌ها و ساختارهای جوامع مختلف می‌پردازد: فارابی / جامعه‌شناسی او در مقایسه با جامعه‌شناسی فارابی محافظه‌کارانه محسوب می‌شود: ابوریحان بیرونی

۲) با تأثیرپذیری از قرآن به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه بود: ابوعلی مسکویه / عقل عملی انسان را در انجام عملش یاری می‌رساند و در این مسیر پدیده‌هایی به نام اعتباریات ایجاد می‌کند: علامه طباطبایی

۳) با روش تجربی و تفهمی به توصیف فرهنگ جامعهٔ هند پرداخت: ابوریحان بیرونی / در بررسی‌های مذهبی، تاریخی و جغرافیایی، از روش انتقادی در کنار روش تجربی بهره برد: فارابی

۴) شکل شرعی قدرت در عصر غیبت را امکان‌پذیر می‌داند: امام خمینی/ می‌کوشد نگاهی منتقدانه به نوگرایی برگزیند و از مشروعیت نوگرایی اسلامی سخن به میان آورد: طه عبدالرحمن

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس‌های ۹ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): درست ـ نادرست (رویکرد ابن‌خلدون، انتقادی نیست و جامعه‌شناسی او در مقایسه با جامعه‌شناسی فارابی محافظه‌کارانه است.)

گزینهٔ (۲): نادرست (ابن‌خلدون از اندیشمندان مسلمان است که با تأثیرپذیری از قرآن، به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه بود.) ـ درست

گزینهٔ (۳): درست ـ نادرست (اهمیت امروزی ابوریحان بیرونی، در به‌کارگیری روش انتقادی در کنار روش تجربی، در بررسی‌های مذهبی، تاریخی و جغرافیایی است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۶ کدام‌یک از گزاره‌های زیر در مورد تفاوت‌های راهبردی استبداد قومی و استبداد استعماری در جوامع اسلامی دقیق‌تر است؟

۱) استبداد قومی به دلیل نداشتن پیوند با قدرت‌های خارجی، به فرهنگ اسلامی احترام می‌گذارد و سعی در حفظ ظواهر اسلامی دارد، در حالی که استبداد استعماری به دلیل وابستگی به قدرت‌های غربی، مظاهر فرهنگ اسلامی را حذف می‌کند.

۲) استبداد قومی از آن‌جا که بیشتر براساس هویت‌های قومی و قبیله‌ای بنا شده است، در برابر قدرت‌های استعمارگر مقاومت می‌کند و تنها ظاهر دینی خود را کنار می‌گذارد، در حالی که استبداد استعماری برای تأمین منافع غربی‌ها، باید به طور کامل فرهنگ اسلامی را از بین ببرد.

۳) استبداد استعماری به علت فقدان قدرت نظامی و صنعتی، هیچ‌گاه قادر به تغییر ساختار سیاسی جوامع اسلامی نبوده است، در حالی که استبداد قومی با پیوند به قدرت‌های غربی، به راحتی این تغییرات را اعمال می‌کند.

۴) استبداد قومی به دلیل ضعف در مواجهه با قدرت‌های غربی، تنها براساس هویت فرهنگی اسلامی عمل می‌کند، در حالی که استبداد استعماری به علت عمل براساس قدرت‌های نظامی و اقتصادی، سعی در تحمیل فرهنگ غربی بر جوامع اسلامی دارد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۴

درس Box

تفاوت راهبردی استبداد قومی (ایلی) با استبداد استعماری

استبداد قومی (ایلی)	اگرچه **هویتی غیراسلامی** داشت، به دلیل **نداشتن پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام**، از **رویارویی مستقیم با فرهنگ توانمند اسلامی دوری می‌کرد** و می‌کوشید با **رعایت ظواهر اسلامی**، ظاهر دینی خود را حفظ نماید.
استبداد استعماری	به دلیل این‌که در **سایهٔ قدرت و سلطهٔ جهان غرب عمل می‌کرد**، برای تأمین نیازهای اقتصادی و فرهنگی جهان غرب، چاره‌ای جز **حذف مظاهر فرهنگ اسلامی** نداشت.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

استبداد قومی به دلیل نداشتن پیوند با قدرت‌های خارجی، از رویارویی مستقیم با فرهنگ اسلامی پرهیز می‌کند و سعی در حفظ ظواهر اسلامی دارد (در ظاهر به اسلام احترام می‌گذارد)، اما **استبداد استعماری** به دلیل وابستگی به قدرت‌های غربی، برای تأمین منافع فرهنگی و اقتصادی غرب، مجبور است فرهنگ اسلامی را حذف کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۷ **کدام‌یک از گزینه‌های زیر به نحو صحیحی به رابطهٔ بحران معرفتی جدید غرب با علم تجربی و فلسفهٔ روشنگری اشاره دارد؟**

۱) در نیمهٔ اول قرن بیستم، محدودیت‌های علم تجربی و وابستگی آن به معرفت‌های غیرتجربی باعث شد که علم تجربی به طور کامل از مبانی فلسفی روشنگری جدا شود و دیگر نیازی به بررسی جنبه‌های غیرتجربی نداشته باشد.

۲) بحران معرفتی جدید به دلیل محدودیت‌های عملی علم تجربی بود که در آن، تردید در مبانی علم تجربی بر فرهنگ غرب و فلسفهٔ روشنگری تأثیر نگذاشت و فقط به مشکلات داوری علمی محدود بود.

۳) تردید در مبانی علم تجربی غربی در نیمهٔ دوم قرن بیستم به طور کامل فرهنگ‌های غیرغربی را کنار گذاشت و علم تجربی به تفسیر جهانی واحد از جهان طبیعت رسید که هیچ جایی برای تفسیرهای فرهنگی دیگر نداشت.

۴) بحران معرفتی جدید در پی روشن‌شدن محدودیت‌های علم تجربی، موجب شد که علم از داوری‌های ارزشی کنار بکشد و به تفسیرهای صرفاً طبیعی از جهان روی آورد، اما این محدودیت‌ها در نهایت به پرسش‌های عمیق‌تری دربارهٔ مبانی غیرتجربی علم تجربی منجر شد.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): علم تجربی **هرگز** به طور کامل از مبانی فلسفی روشنگری **جدا نشده است**، بلکه تردید در مبانی آن به‌ویژه در نیمهٔ دوم قرن بیستم باعث بازنگری در این مبانی و تأکید بر محدودیت‌های علم تجربی شد.

گزینهٔ (۲): بحران معرفتی جدید **محدود** به مشکلات داوری علمی **نبود**. این بحران بیشتر به مبانی فلسفی و معرفتی علم و رابطهٔ آن با هویت فرهنگی و فلسفهٔ روشنگری مربوط است.

گزینهٔ (۳): علم تجربی غربی در نیمهٔ دوم قرن بیستم با درک این‌که تفسیرهای مختلفی از جهان وجود دارد، نه‌تنها **به یک تفسیر واحد نرسید**، بلکه به **تفسیرهای متناسب** با **فرهنگ‌های مختلف** توجه **بیشتری** نشان داد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۸ در ارتباط با فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، کدام گزینه درست است؟

۱) فرهنگ معاصر غرب، طبیعت را مادهٔ خام و بی‌جانی می‌داند که انسان امکان هر نوع تصرفی در آن را داراست و از این طریق می‌تواند مشکلات خود را حل کند. این مسئله علت اصلی بحران‌های اقتصادی غرب است.

۲) سکولاریسم، اومانیسم و روشنگری، عمیق‌ترین لایهٔ فرهنگ معاصر غرب و روح و شالودهٔ آن را تشکیل می‌دهد. تمامی چالش‌های جهانی از این لایهٔ هویتی برمی‌خیزند و همگی به این لایه تعلق دارند.

۳) اومانیسم مهم‌ترین ویژگی انسان‌شناختی فرهنگ معاصر غرب و سکولاریسم، مهم‌ترین ویژگی هستی‌شناسی این فرهنگ است. از آن‌جا که انسان بخشی از هستی است، سکولاریسم از نتایج منطقی اومانیسم محسوب می‌شود.

۴) همان‌طور که فرهنگ و جامعه بر یکدیگر تأثیر متقابل دارند، همین نسبت نیز میان فرهنگ معاصر غرب و عقاید و ارزش‌ها و لایه‌های آن با نظام نوین جهانی و چگونگی پیدایش آن برقرار است.

مشاوره متن گزینهٔ (۴)، از محتوای صفحهٔ ابتدای فصل ۲ طراحی شده است، پس دقت کنید که صفحات ابتدای هر فصل مهم هستند و از آن‌ها نیز سؤال طراحی می‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس‌های ۵، ۶ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نوع نگاه فرهنگ معاصر غرب به طبیعت، عامل اصلی بحران‌های **زیست‌محیطی** جهان غرب است.

گزینهٔ (۲): سکولاریسم، اومانیسم و روشنگری در مجموع، عمیق‌ترین لایهٔ فرهنگ معاصر غرب و روح و شالودهٔ آن را تشکیل می‌دهند. تمامی چالش‌های جهانی، از این لایهٔ هویتی برمی‌خیزند، ولی **بحران‌های معرفتی** و **معنوی** به این لایه تعلق دارند.

گزینهٔ (۳): **اومانیسم** از **نتایج منطقی سکولاریسم** است. انسان بخشی از جهان هستی است؛ از این‌رو **انسان‌شناسی** هر فرهنگی **متناسب** با **هستی‌شناسی** آن فرهنگ است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۹ پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- کدام انقلاب‌ها از سوی غرب، بهار عربی نامیده شد؟
- شباهت انقلاب اسلامی و انقلاب‌های آزادی‌بخش قرن بیستم در کدام مورد است؟
- کدام عامل بر چگونگی مواجههٔ جهان‌های اجتماعی با جهان غرب مؤثر بود؟
- تعامل عالمان دینی با حاکمان در زمان مواجههٔ غرب با کشورهای اسلامی بر چه اساس بود؟

۱) جنبش‌ها و انقلاب‌های گستردهٔ مردم از سال ۱۳۸۹ هـ.ش در کشورهای عربی ـ جهت‌گیری ضداستعماری ـ قدرت سیاسی و اقتصادی جوامع غربی ـ فعالیت رقابت‌آمیز اصلاحی

۲) جنبش‌ها و انقلاب‌های گستردهٔ مردم از سال ۱۳۸۹ هـ.ش در کشورهای عربی ـ تلاش برای حذف کارگزاران مستقیم غرب ـ نمایان‌کردن ظاهری‌ترین لایه‌های هویتی خود از سوی غرب ـ مقاومت منفی

۳) انقلاب‌های مراکش، لیبی و لبنان که تقلیدی از انقلاب‌های مدرن بودند. ـ در تقابل با کشورهای غربی ـ هدف قراردادن لایه‌های عمیق هویتی جوامع غیرغربی ـ همکاری سیاسی در حد واجبات نظامیه

۴) انقلاب‌های مراکش، لیبی و لبنان که تقلیدی از انقلاب‌های مدرن بودند. ـ عدم استفاده از فلسفه‌ها و مکاتب سیاسی غرب ـ وابستگی جوامع غیرغربی به جوامع غربی ـ حرکت در جهت اصلاح رفتار حاکمان

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس‌های ۱۳، ۱۴ و ۱۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- دولت‌های غربی تلاش کردند تا **انقلاب‌های گستردهٔ مردم از سال ۱۳۸۹ هـ.ش** در **کشورهای عربی** را بخشی از فرایند غربی‌شدن کشورهای عربی معرفی کنند و از همین رو آن را **بهار عربی** نامیدند.
- هم انقلاب‌های آزادی‌بخش و هم انقلاب اسلامی در **مقابله** با **استعمار قدیم** و **حذف کارگزاران مستقیم غرب موفق شدند**، اما انقلاب‌های آزادی‌بخش در ادامه در قطع وابستگی اقتصادی و فرهنگی توفیقی نداشتند.
- **جهان غرب** ابتدا با **سطحی‌ترین و ظاهری‌ترین لایه‌های هویتی خود** با **سایر جهان‌های اجتماعی از جمله جهان اسلام** مواجه شد و بیش از هر چیز وجوه نظامی، سیاسی، اقتصادی، فنّاورانه و ... خود را به رخ کشید، اما لایه‌های عمیق آن از چشم اعضای سایر جهان‌ها مخفی ماند. این امر بر چگونگی مواجههٔ جهان‌های اجتماعی دیگر و اعضای آن‌ها با جهان غرب تأثیر فراوانی گذاشت.
- غرب متجدد، زمانی با جهان اسلام روبه‌رو شد که قدرت‌های سیاسی جهان اسلام، با وجود رعایت ظواهر اسلامی، استبدادهای قومی و قبیله‌ای بودند و عالمان دینی، اغلب براساس ضرورت حفظ امنیت (**مقاومت منفی**) با آن‌ها تعامل می‌کردند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۰ پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- منظور از ساختارهای اجتماعی چیست؟
- عالمان دینی در مقابله با روسیهٔ تزاری چه نوع فعالیتی داشتند؟
- بحران‌های معرفتی و معنوی جهان غرب چگونه فرصت ظهور یافتند؟
- مقاومت انقلاب اسلامی ایران در دههٔ نخست پیدایش چه پیامدی به همراه داشت؟

۱) روابط میان نقش‌ها یا روابط میان مجموعه‌های نقشی ـ مقاومت منفی ـ فروپاشی بلوک شرق ـ منتقل‌کردن هراس از بلوک شرق به جوامع اسلامی از طریق نظریهٔ پایان تاریخ

۲) اجرای حقوق و تکالیف مربوط به نقش‌ها توسط افراد ـ فعالیت رقابت‌آمیز اصلاحی ـ گسترش اندیشه‌های پسامدرن ـ ظاهرشدن فرهنگ اسلامی به عنوان رقیب جدید فرهنگ غرب پس از فروپاشی شوروی

۳) اجرای حقوق و تکالیف مربوط به نقش‌ها توسط افراد ـ فعالیت رقابت‌آمیز اصلاحی ـ مورد تردید قرارگرفتن فلسفهٔ روشنگری ـ طرح نظریهٔ جنگ تمدن‌ها در جهت پذیرش حضور فرهنگی جهان اسلام

۴) نهادها، قواعد، رویه‌ها و روابط میان آن‌ها ـ مقاومت منفی از طریق تدوین رساله‌های جهادیه ـ شکل‌گیری انقلاب اسلامی و سایر جنبش‌های اسلامی ـ تثبیت موقعیت جهان اسلام به عنوان یک قطب فرهنگی

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس‌های ۱۳، ۱۴ و ۱۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- ساختارهای اجتماعی، **نهادها، قواعد، رویه‌ها و روابط میان آن‌ها** هستند.
- در حملهٔ روسیهٔ تزاری به ایران، عدهٔ زیادی از علمای اسلام با **تدوین کتاب‌ها و رساله‌های گوناگون**، حکم جهاد با کفار را به طور مستدل و مشروح بیان کردند. این **رساله‌ها** با عنوان **جهادیه** شناخته می‌شوند. بنابراین عالمان به **مقاومت منفی** در برابر حاکمیت پرداختند.
- بحران‌های معرفتی و معنوی جهان غرب با **انقلاب اسلامی** و **شکل‌گیری جنبش‌های اسلامی** فرصت بروز و ظهور یافتند.
- مقاومت انقلاب اسلامی ایران در دههٔ نخست پیدایش آن نشان داد بلوک شرق، تنها رقیب بلوک غرب نیست و موقعیت **جهان اسلام** را به عنوان یک **قطب فرهنگی تثبیت** کرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۱ هر یک از موارد زیر با کدام عبارت منطبق است؟

- سرآغاز شکل‌گیری یک جهان دنیوی بود.
- از انقلاب‌های سکولار که درون فرهنگ غرب قرار می‌گرفت.
- فرهنگ جهانی از این طریق به پرسش‌های بنیادین انسان در رابطه با زندگی پاسخ می‌دهد.
- عقاید و ارزش‌های بنیادین غرب آثار خود را از این طریق در زندگی اجتماعی آشکار ساختند.

۱) انقلاب فرانسه ـ ۱۹۱۷ روسیه ـ معنویت ـ هنر

۲) انقلاب صنعتی ـ ۱۹۴۸ چین ـ عقلانیت سطح دوم ـ دین

۳) انقلاب طبقاتی ـ ۱۹۲۱ مراکش ـ معنویت ـ اقتصاد

۴) انقلاب لیبرال ـ ۱۷۸۹ فرانسه ـ عقلانیت سطح دوم ـ علم و فناوری

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس‌های ۲، ۶ و ۱۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- **انقلاب فرانسه** سرآغاز شکل‌گیری یک جهان دنیوی بود.
- انقلاب اکتبر **۱۹۱۷ م روسیه**، گرچه به دلیل رویکرد چپ و سوسیالیستی با دیگر انقلاب‌های اروپایی تفاوت داشت، ولی به دلیل سکولاربودن، درون فرهنگ غرب قرار می‌گرفت.
- آدمی دربارهٔ مرگ و زندگی خود پرسش‌های بنیادینی دارد که باید به آن‌ها پاسخ داده شود. او علاوه بر نیازهای مادی و دنیوی، نیازهایی ابدی و معنوی دارد. فرهنگی که صرفاً متوجه نیازهای مادی و دنیوی انسان است و از نیازهای ابدی و معنوی او چشم‌پوشی می‌کند، بشر را به بحران‌های روحی و روانی گرفتار می‌سازد. فرهنگ جهانی برای این‌گونه موارد، باید از **معنویت** که ارزشی جهان‌شمول است، برخوردار باشد.
- عقاید و ارزش‌های بنیادین غرب آثار خود را از طریق **هنر**، دین و فلسفه‌های جدید به تدریج در عرصه‌های علم و فنّاوری و صنعت، اقتصاد، حقوق و سیاست آشکار کردند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۲ هر یک از موارد زیر، به ترتیب نتیجهٔ چیست و چه پیامدی به همراه دارد؟

- گسترش نابرابری، بی‌عدالتی و سرکوب
- پیدایش معانی گوناگون
- گسترش فلسفه‌های روشنگری

۱) حذف نگاه‌های واسطه‌ای به قدرت و ثروت ـ مورد شک و تردید قرار گرفتن دانش در کنار قدرت و ثروت / پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف ـ ضرورت دستیابی به معنای ذهنی و فرهنگی نهفته در هر کنش / شکل‌گیری فرهنگ معاصر غرب ـ تسری سکولاریسم به لایه‌های عمیق جامعهٔ غربی

۲) توسعه و گسترش قدرت و ثروت ـ حذف نگاه واسطه‌ای به قدرت و ثروت / خلّاق و فعّال بودن انسان‌ها ـ دشواری فهمیدن معانی کنش / تسری سکولاریسم از لایه‌های سطحی فرهنگ غرب به لایه‌های عمیق آن ـ رواج دنیاگرایی در فرهنگ عمومی غرب

۳) نادیده‌گرفتن داوری اخلاقی دربارهٔ قدرت و ثروت ـ بسنده‌کردن به لذت و منفعت مادی ناشی از قدرت، ثروت و دانش / فعّالیت و خلّاقیت کنشگران ـ پدیدآمدن خرده‌فرهنگ‌ها و گروه‌های مختلف در درون هر جهان اجتماعی / دنیاگرایی رایج در سطح هنجارها، رفتارها و زندگی مردم ـ شکل‌گیری فرهنگ معاصر غرب

۴) معنا و ارزش ذاتی نداشتن ثروت و قدرت برای انسان ـ ثروت را خاکستری و قدرت را منفی دانستن / در نظر گرفتن دلالت‌های کنش ـ پیچیدگی کنش‌های انسانی /گسترش سکولاریسم در هنر و تفاسیر پروتستانی از دین در زندگی اجتماعی ـ تسخیر عمیق‌ترین لایه‌های فرهنگ غرب با سکولاریسم

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس ۶ / جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس‌های ۵ و ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- با حذف نگاه واسطه‌ای به **قدرت و ثروت** و **نادیده‌گرفتن ارزیابی‌های اخلاقی** نسبت به آن‌ها، در کنار نتایج خیره‌کننده و شگرف توسعهٔ قدرت، ثروت و دانش، پیامدهای دیگری مانند فقر، نابرابری، بی‌عدالتی، سرکوب، جنگ، تخریب طبیعت و ... نیز آشکار شدند. آشکارشدن این نتایج و پیامدهای ناخواسته و ناخوشایند آن‌ها، جنبش‌های اجتماعی و واکنش‌های شدیدی را نیز برانگیخت. در نهایت سبب **بسنده‌کردن انسان به لذت و منفعت مادی ناشی از قدرت، ثروت و دانش** شد.
- فعالیت و خلّاقیت کنشگران، موجب پیدایش معانی گوناگون و در نتیجهٔ آن، **پدیدآمدن خرده‌فرهنگ‌ها و گروه‌های مختلف درون هر جهان اجتماعی** می‌شود.
- دنیاگرایی رایج در سطح هنجارها، رفتارها و زندگی مردم، زمینهٔ گسترش فلسفه‌های روشنگری را فراهم آورد و فلسفه‌های روشنگری، سکولاریسم را از لایه‌های سطحی فرهنگ غرب به لایه‌های عمیق آن تسری داد و **فرهنگ معاصر غرب** را **پدید آورد**.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۳ به ترتیب، هر یک از مصادیق زیر بیانگر چیست؟

- کوکلاس کلان به عنوان پشتیبان برتری نژاد سفید
- حضور شرکت‌های تجاری در هند و نیجریه
- نظریهٔ فمینیستی معاصر
- برپایی تکیهٔ دولت برای برگزاری مراسم محرم و صفر به فرمان ناصرالدین‌شاه

۱) سیاست هویت در دوران پسامدرن ـ استعمار نو ـ وحدت یا کثرت هویت‌ها ـ عدم رویارویی مستقیم با فرهنگ توانمند اسلامی

۲) به رسمیت شناختن گروه‌های به حاشیه رانده‌شده ـ استعمار فرانو ـ شکل‌گیری هر نظریه‌ای درون تاریخ خود ـ عملکرد در سایهٔ قدرت و سلطهٔ جهان غرب

۳) به رسمیت شناختن گروه‌های به حاشیه رانده‌شده ـ استعمار فرانو ـ جهانی‌شدن و توسعهٔ ارتباطات ـ شکل‌گیری نوعی استبداد با هویتی غیراسلامی

۴) تأکید افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها ـ استعمار نو ـ تولید نظریه‌های متناسب با هر فرهنگ توسط همان فرهنگ ـ حفظ ظاهر اسلامی در استبداد ایلی و قومی

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس‌های ۳ و ۴ / جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- **کوکلاس کلان به عنوان پشتیبان برتری نژاد سفید**: یکی از چهره‌های سیاست هویت، تأکید افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها است که سبب چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع می‌شود.
- **تبلیغات شرکت‌های تجاری در هند و نیجریه**: در استعمار نو، کشور استعمارگر با اتکا به قدرت اقتصادی خود، با استفاده از نهادها و سازمان‌های اقتصادی و سیاسی بین‌المللی و از طریق دولت‌های دست‌نشانده، کنترل بازار و سیاست کشورهای مستعمره را در اختیار می‌گیرد.
- **پیدایش نظریهٔ فمینیستی معاصر**: هر نظریه‌ای درون فرهنگ و تاریخ خود تولید می‌شود و هر فرهنگ و هویتی می‌تواند نظریه‌های متناسب با خود را تولید کند. از این‌رو، هیچ فرهنگ و هویتی نمی‌پسندد که موضوع نظریه‌هایی باشد که در زمینهٔ فرهنگی و تاریخی دیگری شکل گرفته‌اند.
- **برپایی تکیهٔ دولت برای برگزاری مراسم محرم و صفر به فرمان ناصرالدین‌شاه**: استبداد قومی با وجود این‌که دارای هویتی غیراسلامی بود، به دلیل این‌که پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت، از رویارویی مستقیم با فرهنگ توانمند اسلامی دوری می‌کرد و می‌کوشید با رعایت ظواهر اسلامی، ظاهر دینی خود را حفظ کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۴ چه تعداد از موارد زیر نادرست است؟

- کشورهای غربی به اقتضای بازار مصرف و در جهت تعدیل جهانی ثروت، برخی صنایع وابسته و غیرراهبردی را به کشورهای استعمارزده منتقل می‌کنند.
- فقه اسلامی با توصیف ویژگی‌های مطلوب و آرمانی یک جامعه، فرصتی برای شکل‌گیری امت اسلامی فراهم کرده است.
- اندیشمندانی که جهان فرهنگی را مهم‌تر از جهان‌های ذهنی و تکوینی می‌دانند، ظرفیت‌ها و قابلیت‌هایی را از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کنند.
- طرفداران قشربندی اجتماعی رقابت را در زندگی اجتماعی ضروری می‌دانند، اما نمی‌خواهند نقطهٔ شروع رقابت‌ها را یکسان کنند.
- رشد و شکوفایی جهان اسلام از قرن سوم و چهارم هجری، به دلیل پیروی از الگوی تعارف یعنی وحدت و کثرت هویت‌ها بود.

۱) دو ۲) سه ۳) چهار ۴) پنج

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس‌های ۱ و ۸ / جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس‌های ۷، ۸ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌های نادرست:

عبارت اول: کشورهای غربی به اقتضای بازار مصرف، برخی صنایع وابسته را به کشورهای استعمارزده منتقل می‌کنند، ولی این انتقال در جهت استقلال این کشورها یا تعدیل جهانی ثروت نیست، بلکه در جهت منافع بیشتر کشورهای استعمارگر است.

عبارت دوم: فقه اسلامی با به رسمیت شناختن تفاوت‌های قومی، نژادی، زبانی و فقهی، این تفاوت‌ها را به فرصتی برای شکل‌گیری امت اسلامی تبدیل کرد.

عبارت سوم: گروهی که جهان طبیعت را مهم‌تر از جهان‌های ذهنی و فرهنگی می‌دانند، بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی قائل نیستند. نادیده‌گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی، ظرفیت‌ها و قابلیت‌هایی را از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۵ تقدم و تأخر تاریخی موارد زیر در کدام گزینه به درستی نمایش داده شده است؟

الف) میرزای نائینی با توجه به واقعیت‌های اجتماعی ایران با استفاده از فقه، نظام مشروطه را تبیین کرد.

ب) هویت به جای قشربندی و کشمکش طبقاتی محور اصلی مباحثات فکری و سیاسی شد.

ج) روشنگری با رویکرد دنیوی با شناخت عقلی همراه شد و مرجعیت وحی را نمی‌پذیرفت.

د) جامعه‌شناسان به دنبال داوری امور وحیانی و عقلانی با روش حسی و تجربی بودند.

۱) الف ← ب ← د ← ج

۲) ج ← ب ← الف ← د

۳) ج ← د ← الف ← ب

۴) الف ← د ← ب ← ج

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس‌های ۵ و ۱۲ / جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس‌های ۸ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی عبارت‌ها:

عبارت (الف): در **آغاز قرن بیستم**، میرزای نائینی با توجه به واقعیت‌های اجتماعی ایران و با استفاده از فقه، نظام مشروطه را تبیین کرد.

عبارت (ب): در **اواخر قرن بیستم**، هویت به جای قشربندی و کشمکش طبقاتی، محور اصلی مباحثات فکری و سیاسی شد.

عبارت (ج): روشنگری در **سده‌های هفدهم و هجدهم** میلادی، بیشتر شکلی عقل‌گرایانه داشت. روشنگری با رویکرد دنیوی، اگر با شناخت عقلی همراه باشد، به دلیل این‌که وحی را نمی‌پذیرد، به دئیسم منجر می‌شود.

عبارت (د): در **قرن نوزدهم**، جامعه‌شناسان به دنبال آن بودند که دربارهٔ حقایقی که پیامبران از طریق وحی دربارهٔ جامعهٔ بشری بیان کرده‌اند یا عالمان با استدلال‌های عقلی به آن‌ها رسیده‌اند، با روش حسی و تجربی داوری کنند.

بنابراین ترتیب تاریخی عبارت‌ها به این صورت است: ج ← د ← الف ← ب

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۶ کدام‌یک از گزینه‌های زیر به ترتیب به هدف سوم و چهارم از اهداف علم روان‌شناسی اشاره دارد؟

۱) افراد با سبک زندگی پرمشغله و استرس‌زا بیشتر در معرض ابتلا به بیماری‌های روانی هستند. ـ برای کاهش استرس، شرکت در دورهمی‌های دوستانه و صمیمی می‌تواند مفید باشد.

۲) روابط اجتماعی افرادی که در محیط‌های آرام‌تری زندگی می‌کنند از سایرین گسترده‌تر است. ـ در محیط‌های آرام و بدون تنش افراد به دلیل فراغت بیشتر با یکدیگر ارتباط بیشتری برقرار می‌کنند.

۳) در افرادی که با افسردگی مواجه هستند احتمال روی آوردن به مواد انرژی‌زا بیشتر است. ـ افسردگی به معنای احساس غم و اندوه شدید و افت در عملکردهای فردی و اجتماعی است.

۴) تمرین‌های آرام‌سازی ذهن سطح کورتیزول را در خون افراد کاهش داده و آرامش آن‌ها را افزایش می‌دهد. ـ در افرادی که در محیط‌های پرمشغله و استرس‌زا زندگی می‌کنند انجام یک ساعت تمرینات آرام‌سازی ذهن به صورت روزانه توصیه می‌شود.

مشاوره تشخیص بعضی از اهداف علم روان‌شناسی مانند «توصیف» و «کنترل» ساده‌تر از اهداف «تبیین» و «پیش‌بینی» است. در این‌گونه سؤالات سعی کنید از قسمت‌های ساده‌تر شروع کرده و بعضی از گزینه‌ها را در همان قدم اول حذف کنید. مثلاً در این تست شما با دانستن این موضوع که در «توصیف» معمولاً ویژگی‌های متغیر بیان می‌شود، با دیدن قسمت دوم در گزینهٔ (۳) سریع گزینهٔ سوم را می‌توانید حذف کرده و کنار بگذارید و با دانستن این موضوع که در «کنترل» حتماً راهکار و توصیه‌ای ارائه می‌شود، متوجه می‌شوید که فقط باید به قسمت دوم گزینه‌های (۱) و (۴) دقت کرده و از بین این دو گزینه پاسخ درست را پیدا کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

اهداف علم روان‌شناسی مثل سایر علوم تجربی عبارت‌اند از:

توصیف	بیان روشن و تا حد ممکن دقیق از «**چیستی**» مفهوم و موضوع مورد نظر است که قصد مطالعه و بررسی آن را داریم.
تبیین	به بیان «**چرایی**» اتفاق‌افتادن یک پدیده می‌پردازد. یعنی هر دانشمند هنگام تبیین، در حال بیان علل اتفاق‌افتادن آن‌پدیده در جهان است.
پیش‌بینی	احتمال پدیدآمدن یا پدیدنیامدن متغیر مورد مطالعه را در زمان آینده بیان می‌کند.
کنترل	به مداخله جهت پدیدآمدن یا جلوگیری از پدیدآمدن موضوع مورد نظر در آینده می‌پردازد.

پاسخ خیلی تشریحی

اهداف علم روان‌شناسی به ترتیب: توصیف، تبیین، پیش‌بینی و کنترل است؛ بنابراین باید به دنبال گزینه‌ای باشیم که در قسمت اول به هدف «پیش‌بینی» و در قسمت دوم به هدف «کنترل» اشاره کرده باشد.

قسمت اول گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳) نتیجه‌ای که ممکن است در آینده اتفاق بیفتد و یا احتمال بروز متغیری را در صورت وجود متغیر دیگر پیش‌بینی و بیان می‌کند، بدون این‌که علت آن توضیح داده شود؛ پس به هدف «پیش‌بینی» مربوط می‌شوند (تأیید گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳)). ولی در گزینهٔ (۴) رابطهٔ علت و معلولی را توضیح می‌دهد، یعنی توضیح داده‌شده که تمرینات آرام‌سازی ذهن منجر به کاهش سطح کورتیزول خون می‌شود و این کاهش کورتیزول باعث بهبود آرامش افراد می‌گردد؛ در واقع، این گزینه علت مستقیم و چرایی اثر را توضیح می‌دهد که هدف «تبیین» در علم روان‌شناسی است (رد گزینهٔ (۴)). در قسمت دوم گزینه‌های (۱) و (۴) روش‌ها و توصیه‌هایی ارائه شده تا بتوان از طریق آن‌ها استرس را کاهش داد؛ پس هدف آن‌ها «کنترل» استرس بوده است (تأیید گزینه‌های (۱) و (۴))، ولی در گزینهٔ (۲) به دلیل برقراری ارتباط بیشتر افراد با یکدیگر در محیط‌های بدون تنش اشاره شده و علت آن را داشتن فراغت بیشتر می‌داند؛ پس هدف «تبیین» مورد نظر بوده است (رد گزینهٔ (۲))، همچنین در گزینهٔ (۳) متغیر افسردگی توضیح داده شده و چیستی و ویژگی‌های آن بیان شده است که به هدف «توصیف» اشاره دارد (رد گزینهٔ (۳)).

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۷ پژوهشگری بررسی خود را با عنوان «تأثیر پرورش و نگه‌داری گیاهان بر سلامت روان زنان شاغل در ادارهٔ پست» صورت‌بندی کرده است. در رابطه با این پژوهش کدام گزینه درست است؟

۱) متغیرهای پژوهش: میزان پرورش و نگه‌داری گیاه ـ شاغل یا بدون شغل بودن / تعریف عملیاتی شاغل‌بودن: اشتغال به کار براساس اسناد ادارهٔ پست به میزان حداقل ۲۰ ساعت در هفته با دریافت حقوق مشخص.

۲) متغیرهای پژوهش: میزان سلامت روان ـ میزان پرورش و نگه‌داری گیاه / تعریف عملیاتی سلامت روان: برخورداری از بهزیستی که در آن فرد به توانایی‌های خود پی می‌برد و می‌تواند نقش‌های فردی و اجتماعی‌اش را به خوبی ایفا کند.

۳) متغیرهای پژوهش: میزان پرورش و نگه‌داری گیاه ـ میزان سلامت روان / تعریف عملیاتی پرورش و نگه‌داری گیاهان: مجموع تعداد گلدان‌های گیاهی که در محل کار و محل سکونت مسئولیت نگه‌داری از آن‌ها بر عهدهٔ فرد است.

۴) متغیرهای پژوهش: میزان سلامت روان ـ جنسیت (زن و مرد) / تعریف عملیاتی سلامت روان: نمرهٔ به‌دست‌آمده از پرسش‌نامهٔ سلامت روان گلدبرگ.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

مفاهیم مهم در ویژگی‌های روش علمی
متغیر: هر چیزی است که تغییر می‌کند.
متغیرهای پژوهش: متغیرهایی که رابطهٔ آن‌ها در پژوهش مورد بررسی قرار می‌گیرد.
تعریف عملیاتی: ● به تعریفی دقیق، شفاف و قابل اندازه‌گیری از متغیرها گفته می‌شود، به گونه‌ای که همهٔ افراد با مطالعهٔ آن به برداشت یکسان یا تقریباً یکسان برسند. ● در تعریف عملیاتی معمولاً نحوهٔ اندازه‌گیری متغیر بیان می‌شود.
تکرارپذیری: ● در روش علمی هر دانشمند با رعایت ضوابط علمی می‌تواند یافته‌های دیگران را تکرار کند. ● رسیدن به یافته‌های یکسان در آزمایش‌های متعدد به ویژگی تکرارپذیری اشاره دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ متغیر هر چیزی است که در پژوهش تغییر کند و متغیرهای پژوهش همان متغیرهایی هستند که محقق به دنبال بررسی روابط بین آن‌هاست. در این پژوهش «**میزان نگه‌داری و پرورش گیاهان**» و «**سلامت روان**» تغییر می‌کنند و بررسی ارتباط آن‌ها مورد نظر پژوهشگر است، اما جنسیت (زن و مرد)، شاغل یا بدون شغل بودن و ادارهٔ محل کار، ثابت بوده زیرا پژوهش بر روی زنان شاغل در ادارهٔ پست انجام شده است (تأیید گزینه‌های (۲) و (۳)). تعریف عملیاتی، تعریفی کمّی و شفاف است که همهٔ افراد با مطالعهٔ آن به برداشت یکسان یا تقریباً یکسانی از آن متغیر برسند. تعریف‌های ارائه‌شده در گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴) مصداق تعریف عملیاتی هستند؛ ولی تعریف ارائه‌شده در گزینهٔ (۲) تعریف عملیاتی نیست و فقط مفهوم سلامت روان در آن مطرح شده، بدون این‌که نحوهٔ اندازه‌گیری آن را بیان کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۸ یکی از موضوعات مورد توجه در روان‌شناسی، شباهت اعضای هر نسل با یکدیگر است؛ مشابه آن‌چه در فرهنگ عمومی با جملاتی مانند «دهه شصتی‌ها سخت‌کوش هستند» دیده می‌شود. مشخص کنید هر یک از یافته‌های فرضی زیر به ترتیب مربوط به کدام‌یک از عوامل مؤثر بر رشد است؟

- نوزادان متولدشده در شرایط قحطی غذایی، میانگین وزن کم‌تری از حد استاندارد دارند.
- از نظر رشد جسمانی ـ حرکتی نسل زِد تفاوت رسشی زیادی با دیگر نسل‌ها ندارند.
- برخلاف شباهت‌های درون‌نسلی، همواره افرادی با مشکلات جسمانی ناشی از جهش ژنتیکی دیده می‌شوند.
- گسترش شبکه‌های اجتماعی موجب رشد سریع‌تر شناختی متولدین دههٔ هشتاد و نود شده است.

۱) وراثتی ـ محیطی ـ محیطی ـ محیطی
۲) محیطی ـ وراثتی ـ محیطی ـ وراثتی
۳) وراثتی ـ محیطی ـ وراثتی ـ وراثتی
۴) محیطی ـ وراثتی ـ وراثتی ـ محیطی

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

رشد تحت تأثیر دو عامل قرار دارد:
۱) عوامل وراثتی
۲) عوامل محیطی

در جدول زیر به تعدادی از مشخصه‌های هر کدام از این عوامل اشاره شده است:

عوامل وراثتی	عوامل محیطی
آمادگی خاص نهفته در فرد (رسش).	عواملی که بیرون از فرد وجود دارند.
شباهت‌های بین عموم انسان‌ها در شروع توانایی‌ها.	عوامل محیطی می‌توانند تا حدی بر روی رسش و عوامل وراثتی اثر بگذارند.
شباهت بین افرادی که ریشه‌های ژنتیکی یکسان دارند، مانند اقوام و خواهر و برادرها.	ویژگی‌هایی که در دوران بارداری در محیط رحم مادر بر جنین اثر می‌گذارد.
صفاتی که از بدو تولد در رفتار نوزاد ظاهر می‌شود.	تفاوت‌هایی که در افراد با ژن‌های یکسان بروز می‌کند.
تغییراتی که به جهش‌های ژنتیکی مربوط است و یا به صورت ارثی به نسل‌های بعدی منتقل می‌شود.	شباهت‌هایی که در افراد در دهه‌های یکسان ایجاد می‌شود.
	تفاوت‌هایی که در افراد در دهه‌های مختلف ایجاد می‌شود.
	یادگیری یکی از عوامل محیطی است، مانند استفاده از شبکه‌های مجازی و رسانه‌ها

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: شرایط محیطی مادر در هنگام بارداری در حکم شرایط محیطی نوزاد است (رحم مادر عاملی بیرونی برای نوزاد است)، پس شرایط قحطی و تأثیر آن بر مادران باردار و جنین‌های آن‌ها مصداق **عامل محیطی** است.

عبارت دوم: کودکان به طور تقریبی در تمام نسل‌ها در سن مشابهی شروع به راه‌رفتن می‌کنند و تفاوت رسشی زیادی با همدیگر ندارند. این شباهت ناشی از **عوامل وراثتی** مؤثر بر رشد است.

عبارت سوم: در مسیر تکامل ژنتیکی گاهی تغییرات ناگهانی رخ داده که منجر به تولد افرادی متفاوت با دیگر اعضای آن گونه است؛ اتفاقی که به سبب ژنتیکی‌بودن ناشی از **عوامل وراثتی** مؤثر بر رشد است.

عبارت چهارم: مسیر رشد شناختی هر فرد همچون دیگر جنبه‌های رشد تحت تأثیر عوامل درونی (وراثتی) و بیرونی (محیطی) است؛ در صورتی که برای رشد شناختی، عامل گسترش شبکه‌های اجتماعی را برشماریم به **عامل محیطی** اشاره داشته‌ایم.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۹ هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب به کدام جنبه و دورهٔ رشد مرتبط‌تر است؟

● مریم وقتی که متوجه شد هنرپیشهٔ مورد علاقه‌اش از همسرش جدا شده و در حق او ظلم کرده است، دیگر فیلم‌هایی را که آن هنرپیشه در آن نقش اول داشته نگاه نکرد.

● نازنین هنگام بازگشت از مهمانی خیلی سرحال بود و می‌خندید در میانهٔ مسیر با دیدن ترافیک عصبانی‌شده و شروع به پرخاش کرد و هنگامی که به منزل رسید با انتقاد مادرش از رفتاری که در مهمانی کرده بود شروع به گریه کرد.

● مهدی در تعطیلات نوروزی اصرار داشت که با خانواده‌ای به مسافرت بروند که فرزندان هم‌جنس با او داشته باشند تا بتواند با آن‌ها بازی کند.

● علی هنگام کمک به مادرش برای ریختن چای، یکی از لیوان‌ها را شکست و پس از این اتفاق گفت صفحهٔ شیشه‌ای این سینی خیلی لیز است و احتمال این‌که استکان دیگری هم بشکند وجود دارد.

۱) شناختی (نوجوانی) ـ هیجانی (نوجوانی) ـ اجتماعی (نوجوانی) ـ اخلاقی (کودکی اول)

۲) اجتماعی (کودکی دوم) ـ اجتماعی (کودکی) ـ اجتماعی (کودکی اول) ـ اخلاقی (کودکی دوم)

۳) شناختی (نوجوانی) ـ هیجانی (نوجوانی) ـ اجتماعی (کودکی دوم) ـ شناختی (نوجوانی)

۴) اجتماعی (کودکی دوم) ـ اجتماعی (کودکی) ـ اجتماعی (نوجوانی) ـ شناختی (نوجوانی)

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

تغییرات در دوره‌های مختلف رشد دو گونه‌اند: ۱) تغییراتی که قبلاً وجود داشته و فقط بیشتر شده (تغییرات کمّی)

۲) تغییراتی که قبلاً وجود نداشته و ایجاد شده (تغییرات کیفی). در زیر به بخشی از این تغییرات در جنبهٔ شناختی اشاره شده است:

رشد شناختی در نوجوانی

تغییر کمّی: **سرعت تفکر** در دورهٔ نوجوانی افزایش می‌یابد، در نتیجه در یک لحظه اطلاعات بیشتری در حافظهٔ آن‌ها نگه داشته می‌شود.

تغییر کمّی: توجه نوجوانان نسبت به کودکان «**گزینشی‌تر**» است، در نتیجه بر اطلاعات مرتبط متمرکز می‌شوند و با ضرورت‌های تکلیف مورد نظر بهتر سازگار می‌شوند.

تغییر کمّی: نوجوانان بهتر از کودکان قادر به «**رمزگردانی، اندوزش و بازیابی اطلاعات**» هستند.

تغییر کیفی: برای اولین بار در این دوره «**تفکر فرضی**» شکل می‌گیرد؛ یعنی در پیش‌بینی یک موقعیت از احتمال‌های مختلف بهره می‌برند، در حالی که در دورهٔ کودکی مبنای استدلال، واقعیت‌های ملموس و بیرونی است.

تغییر کیفی: نوجوانان به دنبال راه‌های تقویت حافظهٔ خود هستند. به این نوع مهارت‌آموزی «**فراحافظه**» می‌گویند.

تغییر کیفی: نوجوانان برخلاف کودکان قادر به «**ظرفیت‌سازی حافظهٔ**» خود هستند.

تغییر کیفی: نوجوانان برخلاف کودکان قادر به «**نظارت، ارزیابی و تغییر جهت تفکر لحظه‌به‌لحظه**» هستند، در حالی که کودکان بر استدلال‌ها، قضاوت‌ها و تصمیم‌هایشان اشراف ندارند.

تغییر کیفی: سبک پردازش کودکان، ادراکی (ویژگی‌های حسی و فیزیکی) و سبک پردازش نوجوانان، غالباً **مفهومی** (توجه به ماندگاری، کیفیت و فایده‌مندی کالا) است.

نکته: توانایی‌های شناختی نوجوانان در مقایسه با کودکان رشدیافته‌تر است، اما نوجوانان در به کارگیری این توانایی‌ها پختگی لازم را ندارند؛ درنتیجه این تغییرات موجب پیامدهای ناسازگارانه‌ای در آنان می‌شود.

پیامد تغییرات شناختی	توصیه
حساسیت نسبت به انتقاد دیگران	در حضور دیگران از نوجوان عیب‌جویی نشود.
احساس منحصربه‌فردبودن اغراق‌آمیز	باید ویژگی‌های منحصربه‌فرد نوجوانان را پذیرفت تا در زمان مناسب دیدگاه متعادل‌تری ایجاد شود.
آرمان‌گرایی و عیب‌جویی	باید به نوجوانان کمک کرد تا دریابند جوامع و افراد، آمیزه‌ای از محاسن و معایب هستند.
مشکل در تصمیم‌گیری روزمره	به جای نوجوانان تصمیم‌گیری نشود. تصمیم‌گیری کارآمد الگوی تصمیم‌گیری نوجوانان باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: در مریم «آرمان‌گرایی و عیب‌جویی» دیده می‌شود؛ زیرا انسان‌ها را کامل و بدون نقص در نظر گرفته است؛ بنابراین رفتار او به **رشدشناختی** دورهٔ **نوجوانی** مربوط می‌شود (تأیید گزینه‌های (۱) و (۳)).

عبارت دوم: در دورهٔ نوجوانی «نوسانات خُلق» افزایش می‌یابد و در عرض چند ساعت حالت‌های هیجانی نوجوان تغییرات و نوسانات زیادی دارد؛ بنابراین حالت‌های نازنین به جنبهٔ **هیجانی** دورهٔ **نوجوانی** مربوط است (تأیید گزینه‌های (۱) و (۳)).

عبارت سوم: بازی‌ها به جنبهٔ **اجتماعی** مربوط می‌شوند و در دورهٔ دبستان یا همان **کودکی دوم**، کودکان علاقه به بازی با **هم‌جنسان** خود دارند مانند رفتار و اصرار مهدی بر همسفران هم‌جنس (تأیید گزینهٔ (۳)).

عبارت چهارم: علی احتمال بروز اتفاقی را در آینده پیش‌بینی می‌کند؛ بنابراین نشان می‌دهد او به «تفکر فرضی» رسیده است؛ بنابراین عبارت به جنبهٔ **شناختی** دورهٔ **نوجوانی** مربوط می‌شود (تأیید گزینه‌های (۳) و (۴)).

گول نخوری

حواستان باشد علاقه به بودن با **هم‌سالان** به رشد اجتماعی دورهٔ نوجوانی مربوط می‌شود، ولی علاقه به بازی با **هم‌جنسان** به رشد اجتماعی در دورهٔ کودکی دوم مربوط است، هم‌چنین زمانی که علی چیزی را شکسته قضاوتی اتفاق نیفتاده که به رشد اخلاقی مربوط شود، بلکه علی با توجه به کیفیت سینی، بروز پدیده‌ای (شکستن استکان) را در آینده پیش‌بینی کرده است؛ پس به تفکر و رشد شناختی مربوط است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۰ در کدام‌یک از گزینه‌های زیر نوع هیجان مطرح شده تابع نظام پردازش‌های فردی نیست؟

۱) مهتاب پس از آن‌که دوستانش برای تولدش او را غافلگیر کردند، بسیار هیجان‌زده شد و از آن‌ها تشکر کرد.

۲) نیما پس از این‌که فهمید در نتیجهٔ اشتباهاتش، برنامهٔ مشترک با همکارانش دچار مشکل شده، مدت زیادی نمی‌توانست به چشم آن‌ها نگاه کند.

۳) حامد به محض دیدن یک نوزاد که دست‌های کوچک خود را به سمت او دراز کرده بود، با لبخند او را در آغوش گرفت.

۴) الهام زمانی که در خیابان کودک کاری را دید که بدون لباس گرم در هوای سرد راه می‌رود و جلوی ماشین‌ها را می‌گیرد، توقف کرد و به خانمی که به ظاهر مادر او بود تذکر داد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

هیجانات دو دسته‌اند: هیجانات ساده و هیجانات مرکب

هیجانات ساده	تحت تأثیر نظام پردازش‌های فردی نیست و غالباً به یک صورت پدیدار می‌شود.
	شامل هیجانات ترس و خشم و محبت است.
هیجانات مرکب	بروز آن پیچیدتر بوده و با توجه به نوع ارزیابی، ظهور متفاوتی می‌یابد.
	شامل هیجاناتی مانند احساس پشیمانی، سپاسگزاری و ترحم می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی

هیجانات ساده مانند ترس، خشم و محبت تابع پردازش‌های فردی نیستند و غالباً به یک صورت پدیدار می‌شوند، ولی هیجانات مرکب مثل احساس پشیمانی، سپاسگزاری، ترحم تابع نظام پردازش‌های فردی هستند، یعنی با توجه به نوع ارزیابی فرد، ظهور متفاوتی می‌یابند.

گزینهٔ (۳) مربوط به «**محبت**» است که از هیجانات **ساده** به شمار می‌رود که بروز آن تحت پردازش‌های فردی نبوده و غالباً به صورت در آغوش کشیدن، بوسیدن و نوازش‌کردن بروز می‌یابد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): سپاسگزاری، گزینهٔ (۲): احساس گناه و پشیمانی، گزینهٔ (۴): احساس ترحم، از هیجانات مرکب هستند و تابع نظام پردازش‌های فردی بوده و در افراد به صورت‌های متفاوت بروز می‌یابند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۱ یک روان‌سنج بالینی از مُراجع ۷ سالهٔ خود تست نقاشی خانواده می‌گیرد. او با دیدن نوزادی که در نقاشی اضافه شده با توجه به این‌که مراجعش تک‌فرزند است، تشخیص وجود اضطراب را در کودک می‌دهد. درمانگر این گزارش را دریافت می‌کند و بعد از مصاحبه و مشاهدهٔ بیشتر متوجه می‌شود که مادر این مراجع باردار بوده و کودک آن نقاشی را با خوشحالی و بدون اضطراب برای نشان‌دادن تمایلش به آمدن عضو جدید کشیده است. دربارهٔ موقعیت پیش‌آمده در «روان‌سنج» کدام گزینه درست است؟

۱) آن‌چه برای روان‌سنج اتفاق افتاده، مشابه چیزی است که هنگام دیدن تصویر اتفاق می‌افتد.

۲) اصل گشتالتی حاکم بر تصمیم روان‌سنج، اصل مجاورت بوده که در اثر مجاورت با نتیجهٔ نقاشی مراجعان قبلی حاصل شده است.

۳) در این موقعیت روان‌سنج در ردیابی علامت اضطراب در کودک دچار هشدار کاذب شده است.

۴) علت گزارش روان‌سنج بالینی، غیرارادی بودن توجه او در تفسیر نقاشی کودک است که مانع از تشخیص صحیح شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

هنگام ردیابی علامت، چهار موقعیت پیش می‌آید که دو موقعیت درست است و در دو موقعیت خطا اتفاق می‌افتد.

موقعیت‌های ردیابی

- ردیابی‌های درست
  - **اصابت**: محرک هدف **وجود دارد** و فرد آن را ردیابی **می‌کند**.
  - **رد درست**: محرک هدف **وجود ندارد** و فرد آن را ردیابی **نمی‌کند**.
- ردیابی‌های غلط
  - **هشدار کاذب**: محرک هدف **وجود ندارد** و فرد آن را ردیابی **می‌کند**.
  - **از دست دادن**: محرک هدف **وجود دارد** و فرد آن را ردیابی **نمی‌کند**.

پاسخ خیلی تشریحی

در این موقعیت روان‌سنج علامتی را ردیابی کرده است که علامت هدف نبوده، یعنی نشانه‌ای از وجود اضطراب در کودک نبوده است؛ بنابراین علامت انحرافی را ردیابی کرده؛ پس دچار «**هشدار کاذب**» شده است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینهٔ (۱): این شکل به ادراکِ شکلی اشاره دارد که حس نشده است. در حالی که در مثال گفته‌شده تصاویر در نقاشی حس شده، ولی فرد ادراک و تفسیر غلطی از آن داشته است.

گزینهٔ (۲): آن‌چه در گزینهٔ (۲) توصیف شده نمی‌تواند توضیح درستی برای اصل مجاورت باشد. ممکن است طبق اصل «مشابهت» در اثر تشابه با نقاشی سایر مراجعان این تشخیص گذاشته شده باشد، ولی مجاورتی در شرایط ذکرشده وجود نداشته است که براساس آن دسته‌بندی اتفاق افتاده باشد.

گزینهٔ (۴): روان‌سنج براساس وظیفه‌ای که داشته است به طور «ارادی» به نقاشی کودک توجه کرده است و آن را براساس تجربیات خود تفسیر کرده است؛ بنابراین نمی‌توانیم بگوییم که توجه او غیرارادی بوده است. ضمناً آن‌چه باعث خطای روان‌سنج شده، اطلاعات ناقص و ناکافی در مورد کودک و شرایط او بوده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۲ درستی یا نادرستی هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- تقسیم‌بندی حافظه به انواع حسی، کوتاه‌مدت و بلندمدت براساس مرحلهٔ اول حافظه صورت پذیرفته است.
- ظرفیت اندوزش در حافظه‌های حسی و بلندمدت کاملاً مشابه هستند.
- با توجه به نوع اطلاعات، همهٔ انواع حافظه به دو نوع معنایی و رویدادی قابل تقسیم‌بندی هستند.
- اثر مثبت عوامل عاطفی بیشتر در مرحلهٔ رمزگردانی و اثر منفی عوامل عاطفی بیشتر به مرحلهٔ بازیابی مربوط است.

۱) نادرست ـ درست ـ درست ـ درست
۲) نادرست ـ درست ـ نادرست ـ نادرست
۳) درست ـ نادرست ـ درست ـ نادرست
۴) درست ـ نادرست ـ درست ـ درست

مشاوره موضوعات مربوط به انواع حافظه، ویژگی‌های هر کدام و تشخیص مصادیق آن‌ها از سؤالات پرتکرار کنکور است؛ حتماً به این بخش کتاب توجه ویژه داشته باشید و با مواجه‌شدن با تست‌های مختلف خودتان را برای آن آماده‌تر کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

- **انواع حافظه**
  - براساس مدت‌زمان نگه‌داری اطلاعات
    - **حافظهٔ حسی**: اطلاعات محیط پیرامون ابتدا از طریق گیرنده‌های حسی دریافت می‌شوند و سپس در مدت‌زمانی **کم‌تر از یک ثانیه** اثری یا ردّی از آن در حافظه می‌ماند.
    - **حافظهٔ کوتاه‌مدت**: ردهای حسی ذخیره‌شده در حافظهٔ حسی، در صورت توجه به اطلاعات تبدیل می‌شوند و به حافظهٔ کوتاه‌مدت و حافظهٔ کاری انتقال می‌یابند و **حداکثر تا چند دقیقه** باقی می‌مانند.
    - **حافظهٔ بلندمدت**: اطلاعات موجود در حافظهٔ کوتاه‌مدت در صورت بازگویی و تمرین به حافظهٔ بلندمدت منتقل می‌شوند و تا **پایان عمر** در آن نگه‌داری می‌شوند.
  - براساس نوع اطلاعات
    - حافظهٔ معنایی: در این حافظه، **دانش عمومی** ذخیره می‌شود.
    - حافظهٔ رویدادی: دربرگیرندهٔ تجربهٔ **شخصی** است که به زمان و **مکان مشخصی** مربوط می‌شود.

نکته حافظهٔ معنایی و رویدادی هر دو از انواع **حافظهٔ بلندمدت** هستند.

مراحل حافظه / انواع حافظه	نوع رمزگردانی	ظرفیت یا گنجایش اندوزش	زمان بازیابی
حسی	حسی	نامحدود	حدود نیم‌ثانیه
کوتاه‌مدت	حسی (همراه با توجه)	۲ ± ۷ ماده	چند دقیقه
بلندمدت	عمدتاً معنایی	نامحدود	از چند دقیقه تا آخر عمر

پاسخ خیلی تشریحی عبارت اول: **نادرست**؛ تقسیم‌بندی حافظه به انواع حسی، کوتاه‌مدت و بلندمدت براساس مدت‌زمان نگه‌داری اطلاعات (**مرحلهٔ دوم** حافظه) صورت پذیرفته است نه مرحلهٔ اول.

عبارت دوم: **درست**؛ ظرفیت اندوزش در حافظهٔ حسی و **بلندمدت**، هر دو نامحدود است.

عبارت سوم: **نادرست**؛ با توجه به نوع اطلاعات، فقط حافظهٔ بلندمدت به دو نوع معنایی و رویدادی قابل تقسیم‌بندی است، نه همهٔ انواع حافظه.

عبارت چهارم: **نادرست**؛ عوامل عاطفی بر **هر سه مرحلهٔ** حافظه اثرگذار است و در کتاب درسی، وجه تمایزی برای تأثیر عوامل عاطفی در مراحل مختلف حافظه بیان نشده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۳ هر یک از افراد زیر به ترتیب از کدام روش بهسازی حافظه بهره می‌برند؟

- فاطمه سعی می‌کند علاوه بر شنیدن صدای معلمش، همزمان از آن‌چه او پای تخته می‌نویسد و توضیح می‌دهد یادداشت بردارد.
- زهرا پیش از شروع مطالعه در رابطه با کاربردی‌بودن آن مطلب اطلاعات کسب می‌کند.
- سامان برای آموزش گونه‌های مختلف حیوانات، دانش‌آموزانش را به باغ وحش برده و تفاوت پوشش پرندگان، پستانداران و خزندگان را به آن‌ها نشان داده و از نزدیک توضیح می‌دهد.
- سعید عادت دارد موقع درس‌خواندن مطلب را با راه‌رفتن و تکرارکردن برای خود بیاموزد.

۱) استفاده از چند روش حرکتی ـ پرهیز از توجه ناقص ـ بسط معنایی ـ مرور کارآمد

۲) مطالعهٔ چندحسی ـ بیان اهمیت مطلب ـ بسط معنایی ـ استفاده از چند روش حرکتی

۳) مطالعهٔ چندحسی ـ پرهیز از توجه ناقص ـ تمایزبخشی ـ مرور کارآمد

۴) استفاده از چند روش حرکتی ـ بیان اهمیت مطلب ـ تمایزبخشی ـ استفاده از چند روش حرکتی

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

برخی از فنون بهسازی حافظه عبارت‌اند از:

بیان اهمیت مطلب	برای این‌که حافظه پذیرای اطلاعات جدید باشد، سعی کنید دربارهٔ اهمیت آن اطلاعات کسب کنید. مطالب مهم و کاربردی، دوست‌داشتنی هستند. چیزی که دوست نداشته باشیم به راحتی رمزگردانی نمی‌شود.
پرهیز از توجه ناقص	به اطلاعات توجه دقیق داشته باشید. از انتخاب هم‌زمان چند مادهٔ اطلاعاتی پرهیز کنید. وقتی هم‌زمان چند موضوع را به حافظه می‌سپاریم، حاصل آن شکل‌گیری حافظه‌های ضعیف از موضوع‌های مختلف است.
مرور کارآمد	برای کنترل اثر گذشت زمان، از مرور مناسب استفاده کنید. مرور کارآمد یعنی در هر بار مرور از خودتان بپرسید این بار به چه مفهوم جدیدی رسیدم.
مطالعهٔ چندحسی	رمزگردانی بیشتر مطالب به صورت شنیداری است. اگر همین اطلاعات به صورت دیداری هم رمزگردانی شوند، رمزگردانی قوی‌تر می‌شود. مطالعهٔ چندحسی اثر تداخل را کاهش می‌دهد.
استفاده از چند روش حرکتی	راه‌رفتن، یادداشت برداری، برجسته‌کردن مفاهیم، خلاصه‌نویسی، رسم نمودار و حرکاتی از این قبیل، بسیار مفید است. بسیاری از دانش‌آموزان به هنگام مطالعه دوست دارند فضایی را به صورت رفت و برگشت طی کنند و آن مطلب را با راه‌رفتن بیاموزند.
بسط معنایی	هر چه مثال‌های بیشتری داشته باشیم، مفهوم مورد نظر بهتر از سایر مفاهیم در حافظه می‌ماند.
تمایزبخشی	برجسته‌کردن تفاوت‌های دو مفهوم به لحاظ ظاهری و معنایی است.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: راه‌رفتن، یادداشت‌برداری، برجسته‌کردن مفاهیم، خلاصه‌نویسی و ... از روش‌هایی است که در **استفاده از چند روش حرکتی** انجام می‌شود که فاطمه از آن استفاده کرده است. البته از آن‌جایی که فاطمه علاوه بر شنیدن، مطالب را از طریق دیدن و نوشتن هم وارد حافظه کرده پس از روش مطالعه چندحسی هم استفاده کرده؛ بنابراین قسمت اول در همهٔ گزینه‌ها درست هستند.

عبارت دوم: برای این‌که حافظهٔ شما پذیرای اطلاعات جدید باشد، سعی کنید در ابتدا، دربارهٔ **اهمیت آن**، اطلاعات کسب کنید. مطالب **مهم و کاربردی**، دوست‌داشتنی هستند. (تأیید گزینه‌های (۲) و (۴))

عبارت سوم: زمانی که فرد با استفاده از مثال‌های مختلف سعی در آموختن یا آموزش اطلاعاتی داشته باشد از روش **بسط معنایی** استفاده کرده است؛ ولی زمانی که تأکید بر تفاوت‌های مفاهیم دارد از روش **تمایزبخشی** استفاده کرده است، مانند کاری که سامان انجام داده است. (تأیید گزینه‌های (۳) و (۴))

عبارت چهارم: بسیاری از دانش‌آموزان به هنگام مطالعه دوست دارند فضایی را به صورت رفت و برگشت طی کنند و آن مطلب مورد نظر را با راه‌رفتن بیاموزند. این روش **استفاده از چند روش حرکتی** نام دارد که سعید از آن بهره می‌برد. (تأیید گزینه‌های (۲) و(۴))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۴ ساره یک روان‌شناس سازمانی است. او برای آن‌که فضای کاری برای کارمندان اداره‌ای تنوع داشته باشد و کارمندان احساس فرسودگی کم‌تری کنند، مشاغلی که شبیه به هم بودند را داخل گروه‌های شغلی قرار داد و کارمندان در این گروه‌های شغلی طی دوره‌های شش‌ماهه چرخش شغلی را تجربه می‌کردند. به این ترتیب هم تنوع در شغل خود را تجربه می‌کردند و هم در شغل جدیدشان به خاطر مشابه‌بودن برخی عوامل با شغل قبلی، یادگیری سریع‌تری داشتند. به نظر شما به ترتیب ساره در کدام‌یک از مراحل حل مسئله قرار داشته و برای طراحی چرخش شغلی از کدام عامل مؤثر بر حل مسئله در کارمندان بیشتر مدد جسته است؟

۱) بازبینی و اصلاح راه حل ـ نوع نگاه به مسئله
۲) به‌کارگیری راه حل مناسب ـ اثر انتقال
۳) تشخیص مسئله ـ بازبینی تجارب
۴) به‌کارگیری راه حل مناسب ـ بازنمایی مسئله

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

عوامل مؤثر بر حل مسئله عبارت‌اند از:

عوامل مؤثر بر حل مسئله	توضیح
تجربهٔ گذشته (اثر انتقال)	تجربهٔ گذشته بر توانایی افراد در حل مسئله اثر می‌گذارد. به دو شکل مثبت و منفی می‌تواند بر حل مسئله اثر بگذارد. بزرگسالان بیش از کودکان تحت تأثیر اثر مثبت و منفی تجارت گذشته هستند.
نوع نگاه به مسئله	نوع نگاه به مسئله باعث می‌شود تا فرد در حافظهٔ خود اطلاعات مرتبط با آن نگاه خاص را به یاد آورد و اقدامات احتمالی فرد تحت‌الشعاع آن نگاه خاص خواهد بود. بن‌بست زمانی ایجاد می‌شود که حل‌کنندهٔ مسئله با نگاه فعلی قادر به حل مسئله نباشد. نوع نگاه دانشمندان باعث بسیاری از اختراعات و اکتشافات شده است.
نادیده گرفتن حل مسئله برای مدت‌زمان خاص (اثر نهفتگی)	وقتی سماجت بر حل مسئله برای مدتی کنار گذاشته می‌شود عواملی که مانع حل مسئله هستند فراموش می‌شود. این روش از قدیم روش حکما و دانشمندانی مانند ابوعلی سینا بوده است. اثر نهفتگی زمانی کاربرد دارد که قادر به ارائهٔ راه حل فوری نباشید.

نکته کنارگذاشتن حل مسئله برای مدت‌زمان کوتاه و به طور موقت به اثر نهفتگی مربوط می‌شود و کنارگذاشتن حل مسئله به طور کامل یک روش غلط است و به اثر نهفتگی مربوط نمی‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ساره برای حل مسئلهٔ ایجاد فضای کاری متنوع برای کارمندان راه حلی ارائه داده است و آن را به کار بسته است؛ بنابراین در مرحلهٔ دوم یعنی **به‌کارگیری راه حل مناسب** قرار دارد. از طرف دیگر تجربهٔ گذشته بر توانایی ما در حل مسئله تأثیر می‌گذارد. کسی که روش‌های حل مسئله را می‌داند، در موقعیت‌های جدید از آن‌ها برای حل مسئله استفاده می‌کند. تأثیر یادگیری‌های گذشته بر حل مسئله را **انتقال** می‌گویند. در این موقعیت نیز، ساره گروه‌های شغلی را براساس شباهت شغل‌ها در نظر گرفته، به گونه‌ای که افراد بتوانند از یادگیری‌های قبلی خود برای موقعیت‌های جدید استفاده کنند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۵ هر یک از افراد زیر به ترتیب از کدام‌یک از روش‌های حل مسئله استفاده کرده‌اند؟

- معماری با شنیدن خواسته‌های مدیر مجموعه، براساس اصول علمی، فضای داخلی رستوران را طراحی می‌کند.
- مدیر رستورانی پس از نظرخواهی از خانوادهٔ خود برای رنگ اصلی معماری داخلی رستوران، رنگی را انتخاب می‌کند.
- معماری که در ماه‌های پیش‌رو باید یک پروژهٔ مهم را تحویل دهد و هر هفته را برای طراحی بخشی از پروژه اختصاص می‌دهد.
- مدیر رستورانی، با نشان‌دادن عکس‌هایی از رستوران مورد علاقهٔ خود به معمار، از او می‌خواهد مشابه آن را طراحی کند.

۱) تحلیلی ـ اکتشافی ـ اکتشافی ـ اکتشافی
۲) اکتشافی ـ اکتشافی ـ تحلیلی ـ تحلیلی
۳) اکتشافی ـ تحلیلی ـ اکتشافی ـ اکتشافی
۴) تحلیلی ـ تحلیلی ـ تحلیلی ـ تحلیلی

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۵

درسی Box

روش‌های حل مسئله دو نوع‌اند: ۱) روش‌های تحلیلی ۲) روش‌های اکتشافی

ویژگی‌های این دو روش عبارت‌اند از:

ویژگی‌های روش تحلیلی	ویژگی‌های روش اکتشافی
مبتنی بر محاسبات ذهنی و قواعد منطقی است.	با روش‌های غیرمنطقی صورت می‌گیرد.
براساس نیازسنجی واقعی است.	عمدتاً بدون دلیل و تابع نظر و احساس شخصی است.
دستیابی به راه حل مسئله را تضمین می‌کند.	دستیابی به راه حل مسئله را تضمین نمی‌کند.
از قواعد مشخصی تبعیت می‌کند.	نیاز به پردازش عمیق اطلاعات ندارد.
در بسیاری از موارد زمان‌بر است.	در حداقل زمان به راه حل می‌رسد.
به ما در دستیابی به نتیجه کمک می‌کند.	اعتبار آن با گذشت زمان به شدت متزلزل می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: زمانی که فرد حل‌کنندهٔ مسئله نیازسنجی واقعی کرده باشد و با استفاده از قواعد منطقی و اصول علمی راه حلی را استفاده کند که مطمئن باشد با انجام آن به خواسته‌اش می‌رسد، از روش تحلیلی استفاده کرده است. این معمار نیز چون خواسته‌های مدیر مجموعه را لحاظ کرده و از اصول علمی طراحی استفاده می‌کند، از **روش تحلیلی** سود برده است.

عبارت دوم: زمانی که راه حل‌های مختلفی که ناشی از نظرات شخصی است مطرح شده و سپس یکی از آن‌ها برگزیده می‌شود، روش مورد استفاده بارش مغزی است که یک **روش اکتشافی** است.

عبارت سوم: زمانی که هدف را به چند بخش تقسیم کنیم، به نحوی که انجام هر بخش رسیدن به بخشی از هدف باشد، از روش خردکردن که یکی از **روش‌های اکتشافی** حل مسئله است استفاده کرده‌ایم، مانند معماری که اهداف و زمان خود را به چند بخش تقسیم کرده است.

عبارت چهارم: زمانی که از نمونه‌ای مطلوب و آماده شروع کرده و با الگوبرداری گام‌هایی را برای رسیدن به آن برمی‌داریم، از روش شروع از آخر که **روشی اکتشافی** است استفاده کرده‌ایم، مانند الگوگرفتن از لباس آماده یا رستوران مورد علاقه.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۶ موارد کدام گزینه به ترتیب با عبارات زیر مرتبط هستند؟

- علی هنگام موتورسواری به خودرویی پارک شده زد و مردد است برای جبران خسارت منتظر صاحب خودرو بماند یا نه.
- مریم نمی‌داند واحدهای دانشگاهش را در سه روز، اما صبح تا عصر بردارد یا چهار روز دانشگاه برود، اما تا ظهر کلاس‌هایش تمام شود.
- سعید دوست تازه‌ای پیدا کرده است، اما نمی‌خواهد تا از درستکاری و صمیمیت با او مطمئن نشده او را به خانه‌اش دعوت کند.
- در فرهنگ عمومی، ایرانیان گاه باور دارند یکی از باهوش‌ترین نژادها هستند چون تعدادی از دانشمندان ناسا ایرانی هستند.

۱) نوع تصمیم‌گیری: سادهٔ مهم ـ حل مسئله ـ ملاک تصمیم‌گیری: هزینه ـ سوگیری تأیید

۲) نوع تصمیم‌گیری: معمولی پیچیده ـ تصمیم‌گیری ـ ملاک تصمیم‌گیری: خطر ـ کنترل‌نکردن هیجانات

۳) نوع تصمیم‌گیری: معمولی فردی ـ حل مسئله ـ ملاک تصمیم‌گیری: هزینه ـ کنترل‌نکردن هیجانات

۴) نوع تصمیم‌گیری: مهم ساده ـ تصمیم‌گیری ـ ملاک تصمیم‌گیری: خطر ـ سوگیری تأیید

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

ملاک‌های تصمیم‌گیری عبارت‌اند از

- **مزیت‌ها**: ما هنگام انتخاب و تصمیم‌گیری براساس مزیت‌های آن انتخاب، تصمیم می‌گیریم؛ یعنی ملاک ما میزان سودمندی‌ای است که انتظار داریم به آن برسیم.
- **هزینه‌ها**: چیزهای مالی و غیرمالی که در ازای تصمیم باید پرداخت کنیم یا پرداخت کرده‌ایم.
- **خطر**: هرگاه اطمینان کافی به نتایج تصمیم‌گیری وجود نداشته باشد و یا خطر از دست دادن وجود داشته باشد و ما ریسک نکنیم و یا تصمیم پرخطر را نگیریم، ملاک تصمیم‌گیری «خطر» بوده است.

نکته

- هرچه هزینه کم‌تر و مزیت‌ها بیشتر باشد، احتمال این‌که آن تصمیم را بگیریم بیشتر خواهد بود و هرچه هزینه بیشتر و مزیت‌ها کم‌تر باشد، احتمال گرفتن آن تصمیم کم‌تر خواهد بود.
- گاهی به دلیل هزینه‌های قبلی که کرده‌ایم دست به انتخاب غلط یا پرخطر می‌زنیم، مانند زمانی که علی‌رغم بارندگی و احتمال بیمارشدن در استادیوم ورزشی زیر باران به تماشای بازی می‌نشینیم، صرفاً به این دلیل که پول بلیط را پرداخته‌ایم و یا زمان زیادی صرف رسیدن به ورزشگاه کرده‌ایم.

به روش‌های غلط تصمیم‌گیری که مانع از تصمیم درست می‌شود موانع تصمیم‌گیری گفته می‌شود که انواعی دارد:

موانع تصمیم‌گیری	توضیح
سوگیری تأیید	فرد از اطلاعاتی استفاده می‌کند که دیدگاهش را تأیید کند و شواهدی که با دیدگاه او مخالف است را کنار می‌گذارد.
اعتماد افراطی	فرد به قضاوت‌ها و روش‌های تصمیم‌گیری خود اعتماد بیش از حد دارد.
کوچک‌شمردن خود	• دست کم گرفتن خود، عصبانی‌بودن، ترسوبودن و اعتمادبه‌نفس پایین مانع تصمیم‌گیری درست می‌شود. • بسیاری از تصمیم‌گیری‌های مهم، علاوه بر دانش لازم، به اعتمادبه‌نفس قوی نیاز دارد.
کنترل‌نکردن هیجانات	• افراد مختلف، واکنش‌های هیجانی مختلفی در ما ایجاد می‌کنند. • واکنش‌های عاطفی، به دلیل زودگذربودن، نمی‌تواند ملاک تصمیم‌گیری باشد. • افرادی که قادر به کنترل هیجانات خویش نباشند، به طور مداوم با شکست در تصمیم‌گیری روبه‌رو می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: به سبب اهمیت رعایت حقوق دیگران تصمیم‌گیری علی از نوع **مهم** است و چون او بین دو حالت منتظرایستادن یا رفتن مردد است، تصمیم‌گیری او از نوع **ساده** است.

عبارت دوم: مریم با دو گزینه روبه‌روست که هر دوی آن‌ها، او را به هدف و خواسته‌اش می‌رساند، به همین خاطر او با موضوع انتخاب‌ها سروکار دارد و مشغول **تصمیم‌گیری** است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

عبارت سوم: **هرگاه** اطمینان کافی از نتایج تصمیم‌گیری وجود نداشته باشد، تصمیم‌گیری با **خطر** همراه است و اگر فرد آن تصمیم را نگیرد، ملاک او خطر بوده است؛ یعنی همان شرایطی که سعید در آن وجود دارد و به سبب ریسک دعوت‌کردن فردی غیرمطمئن به خانه، دوست تازه‌اش را دعوت نمی‌کند.

عبارت چهارم: در مانع سوگیری تأیید فرد تنها بر اطلاعاتی که دیدگاهش را تأیید کنند، تمرکز می‌کند و باوری جهت‌دار مبتنی بر اطلاعات محدود خود دارد؛ مانند زمانی که قومی با یادآوری مثال‌هایی باور داشته باشند دارای نژادی برتر هستند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۷ پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- مشکل افرادی که از سبک تصمیم‌گیری تکانشی استفاده می‌کنند بیشتر در کدام مرحلهٔ تصمیم‌گیری است؟
- استفاده از کدام سبک تصمیم‌گیری در متون دینی نهی شده است؟
- افراد در سبک تصمیم‌گیری اجتنابی کدام مرحله از تصمیم‌گیری را عملی نمی‌کنند؟

۱) مرحلهٔ چهارم ـ سبک احساسی ـ مرحلهٔ پنجم
۲) مرحلهٔ هفتم ـ سبک وابسته ـ مرحلهٔ سوم
۳) مرحلهٔ چهارم ـ سبک احساسی ـ مرحلهٔ سوم
۴) مرحلهٔ هفتم ـ سبک وابسته ـ مرحلهٔ پنجم

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

مراحل	اقدام مورد نیاز
۱	شناسایی و تعریف تصمیم مورد نظر
۲	شناسایی تعداد انتخاب‌ها یا اولویت‌های آن تصمیم
۳	بیان ویژگی‌های هر انتخاب یا اولویت
۴	ارزیابی پیامدهای هر انتخاب یا اولویت
۵	اجرای بهترین اولویت
۶	تعهد و پایبندی به اجرای اولویت مورد نظر
۷	بررسی پیامدها و نتایج اجرای اولویت مورد نظر

سبک تصمیم‌گیری	ویژگی
تکانشی	فرد، ناگهانی، بدون محاسبه و بدون توجه به عواقب کارش تصمیم می‌گیرد. با عجله و شتاب همراه است. با پشیمانی همراه است. در نوجوانان بیشتر دیده می‌شود.
احساسی	عواطف و هیجانات زودگذر ملاک تصمیم‌گیری است. تصمیم‌گیری‌های مهم زندگی نیازمند روش‌های پایدار و ماندنی است و احساسی عمل کردن در تصمیم‌های مهم زندگی می‌تواند پیامدهای ناگواری داشته باشد. در متون دینی همواره به پرهیز از تصمیم‌گیری احساسی اشاره شده است.
وابسته	فرد به جای فکر کردن از دیگران کورکورانه اطاعت می‌کند. تصمیم دیگران ممکن است برای ما تصمیم مناسبی نباشد.
اجتنابی	فرد قصد دارد تصمیم بگیرد، ولی تصمیم او هیچ‌گاه عملی نمی‌شود. فرد «دست‌دست می‌کند» و «کار امروز را به فردا می‌اندازد». فرد بر این باور است که همه‌چیز خودبه‌خود درست می‌شود. فرد زمان را از دست می‌دهد و مشکل او بیشتر می‌شود.
منطقی	زیربنای آن اندیشیدن است تمام راهکارهای ممکن را می‌سنجد. تابع یک روش قاعده‌مند و منظم است. فرد پله‌پله و طبق قوانین پیش می‌رود. بهترین سبک تصمیم‌گیری است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی سؤالات:

سؤال اول: در سبک تصمیم‌گیری تکانشی افراد بدون توجه به عواقب و پیامدهای موضوع، تصمیم می‌گیرند؛ در واقع این افراد فرایندی که می‌بایست در **مرحلهٔ چهارم** تصمیم‌گیری یعنی «ارزیابی پیامدهای هر انتخاب یا اولویت» طی کنند را در نظر نمی‌گیرند.

سؤال دوم: در متون دینی استفاده از سبک تصمیم‌گیری **احساسی** نهی شده است.

سؤال سوم: در سبک تصمیم‌گیری اجتنابی فرد دست‌دست کرده و تصمیم خود را عملی نمی‌کند؛ فرایندی که می‌بایست در **مرحلهٔ پنجم**، یعنی «اجرای بهترین اولویت» طی شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۸ امین از بچگی به شغل آتش‌نشانی علاقمند بوده است و همیشه می‌گفت دوست دارد بتواند به مردم کمک کند و فردی اثرگذار باشد؛ زیرا به نظر او کمک‌کردن به دیگران و دریافت احترام و توجه از جانب آن‌ها بسیار مهم است و آتش‌نشانی می‌تواند این نیاز او را برآورده کند. اما او اکنون یک پزشک جراح است و از شغل خود بسیار راضی است؛ زیرا درآمد خوبی دارد و توانسته احترامی را که دوست داشته، دریافت کند. کدام گزاره دربارهٔ انگیزه‌های امین درست است؟

۱) امین از آتش‌نشان‌شدن انگیزه‌ای درونی، و از جراح‌شدن، انگیزه‌ای بیرونی داشته است.

۲) اگر امین به شغل آتش‌نشانی مشغول می‌شد، نسبت به شغل جراحی مدت طولانی‌تری دوام می‌آورد.

۳) اگرچه امین در انتخاب شغل جهت یکسانی داشته است، ولی شدت انگیزه در آن مشاغل با هم متفاوت بوده است.

۴) دلیل انتخاب امین در هر دو شغل، پیامدهایی بوده که برایش داشته‌اند، نه لذتی که از خود فعالیت‌ها می‌برده است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

انگیزه همان عاملی است که ما را برمی‌انگیزد، به حرکت وا می‌دارد و به سوی رفتار معین سوق می‌دهد.

انگیزه‌ها به دو دستهٔ بیرونی و درونی تقسیم می‌شوند:

انگیزهٔ درونی	انگیزهٔ بیرونی
فرد کار یا فعالیت را به خاطر خود آن چیز انجام می‌دهد، زیرا به آن کار علاقه دارد، برایش جالب است یا با نیازهای فطری او مطابقت دارد.	عامل خارجی فرد را به انجام کاری خاص برمی‌انگیزد.
منبع لذت در خود تکلیف است.	منبع انگیزهٔ بیرونی در پاداش و لذت خارج از فرد است.
انگیزه‌های درونی پایدارترند، یعنی ماندگاری بیشتری دارند.	
مثال کتاب درسی: بازی فوتبال نوجوانان در حیاط خانه	مثال کتاب درسی: بازی فوتبال حرفه‌ای به خاطر پاداش

پاسخ خیلی تشریحی

امین شغل آتش‌نشانی را نه برای این‌که به خود آن شغل علاقه‌مند است، (یعنی کارکردن با وسایل اطفای حریق، چالشی و هیجانی بودن موقعیت‌ها و ... را دوست داشته باشد) بلکه به خاطر کمک‌کردن به افراد دیگر، اثرگذار بودن و دریافت احترام و توجه از جانب مردم دوست دارد؛ بنابراین منبع لذت این تکلیف، در خود فعالیت نیست، بلکه در پیامدهای آن و دریافت چیزهایی خارج از فعالیت است؛ پس نوع انگیزهٔ وی، **بیرونی** محسوب می‌شود. (رد گزینهٔ (۱))

در رابطه با جراح‌بودن نیز، امین به خاطر درآمد بالای کار و همچنین احترام و وجههٔ اجتماعی آن، از آن شغل راضی است و منبع لذت در این انگیزه هم خارج از فعالیت قرار دارد؛ پس منبع انگیزه در هر دو شغل، **بیرونی** است. (تأیید گزینهٔ (۴))

رفتارهایی که دارای انگیزهٔ درونی هستند، پایدارتر از رفتارهایی هستند که با انگیزهٔ بیرونی انجام می‌شوند؛ پس نمی‌توانیم بگوییم که مشغول‌شدن به شغل آتش‌نشانی می‌توانست نسبت به شغل جراحی پایداری بیشتری داشته باشد، زیرا هر دو دارای انگیزهٔ بیرونی هستند. (رد گزینهٔ (۲))

انگیزه‌ها می‌توانند از نظر شدت و جهت با هم متفاوت باشند. جهت انگیزه در دو شغل مورد نظر امین متفاوت بوده و یکی به سمت آتش‌نشانی و دیگری به سمت جراحی بوده است؛ ضمناً نمی‌توانیم بگوییم شدت انگیزهٔ امین برای انتخاب این دو شغل متفاوت بوده است بلکه ممکن است شرایط دیگری هم در انتخاب شغل جراحی نقش داشته که آن را انتخاب کرده است. (رد گزینهٔ (۳))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۹ کدام‌یک از عوامل نگرشی، اثر بیشتری بر جهت‌دهی به رفتار افراد زیر دارند؟

الف) مریم هنگام استفاده از مترو، بلیت ارائه می‌کند؛ چون می‌داند این‌کار یکی از نشانه‌های شخصیت سالم شهروندان است.

ب) برادر سارا تلاش می‌کند تا باورهای خود را محکم و استوار کند.

ج) سهیل، خودش را قانع می‌کند که پیراهنی که از مغازهٔ دوست پدرش گران‌تر از سایر مغازه‌ها خریده انتخاب مناسبی بوده است.

د) لیلا دلیل نمرهٔ کم در امتحان نهایی را این می‌داند که انتظار نداشته امتحان سختی باشد و کم‌تر درس خوانده است.

۱) هماهنگی شناختی ـ باورها و نظام ارزشی ـ اسناد درونی ـ ادراک کنترل و ادراک کارایی

۲) باورها و نظام ارزشی ـ باورها و نظام ارزشی ـ ناهماهنگی شناختی ـ اسناد بیرونی

۳) هماهنگی شناختی ـ هدفمندی ـ اسناد بیرونی ـ ادراک کنترل و ادراک کارایی

۴) باورها و نظام ارزشی ـ هدفمندی ـ ناهماهنگی شناختی ـ اسناد درونی

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

عوامل نگرشی	تعریف
باورها و نظام ارزشی فرد	اعتقاد راسخ و واقعی به بودن یا نبودن چیزی یا انجام‌پذیربودن یا انجام‌ناپذیربودن کاری
اراده	داشتن انرژی و پشتکار کافی برای به ثمر رساندن کارها
هدفمندی	داشتن هدف (هر چیزی که انسان سعی دارد به آن برسد و فکر می‌کند برایش مفید است.)
ناهماهنگی شناختی	وقتی شخص دارای دو شناخت هم‌زمان و در تضاد باشد و یا باور او با رفتارش هماهنگ نباشد.
ادراک کارایی	داشتن این باور که ما دانش و مهارت لازم برای انجام‌دادن کاری را داریم.
ادراک کنترل	داشتن این باور که همه‌چیز مطابق نظر ما و تحت اختیار ما است و ما می‌توانیم محیط را در کنترل خود بگیریم.
اسناد	نسبت‌دادن دلایل شکست و پیروزی‌مان به عوامل زیربنایی آن

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی موقعیت‌ها:

الف) رفتارهای شهروندی می‌توانند برخاسته از **باورهای** ما باشند. مریم می‌داند که ارائهٔ بلیت نشانهٔ شخصیت است (شناخت) و به آن عمل می‌کند (رفتار) بنابراین هم دارای **هماهنگی شناختی** است و هم شناختش به باورهای او تبدیل شده است. پس قسمت اول در همهٔ گزینه‌ها درست هستند.

ب) تلاش برای دستیابی به هدفی در آینده (مانند تلاش برای محکم‌کردن باورها)، به **هدفمندی** اشاره دارد (تأیید گزینه‌های (۳) و (۴)) دقت داشته باشید که تنها با دیدن کلیدواژهٔ باورها و ارزش‌ها نمی‌توان به عامل نگرشی باورها و ارزش‌ها اشاره کرد، زیرا از وجود باورهای مشخصی صحبت نشده است، بلکه از هدفی در آینده صحبت شده است (رد گزینه‌های (۱) و (۲)).

ج) در ناهماهنگیِ بعد از تصمیم، برای از بین بردن **ناهماهنگی شناختی** ایجادشده، افراد سعی می‌کنند مزایای انتخاب خود و معایب گزینهٔ دیگر را برشمارند. بدین ترتیب از فشار ناشی از ناهماهنگی بعد از تصمیم رهایی پیدا می‌کنند. (تأیید گزینه‌های (۲) و (۴)) ضمناً سهیل از اسناد استفاده نکرده است، بلکه سعی کرده است تا خودش را قانع کند که انتخاب درستی داشته است (رد گزینه‌های (۱) و (۳)).

د) دلیل‌آوردن و نسبت‌دادن علت‌ها به موفقیت‌ها و شکست‌ها به «**اسناد**» اشاره دارد و چون علت عدم موفقیت خودش را به انتظار نادرست خود و به حد کافی درس نخواندنش نسبت داده است؛ پس اسناد او، درونی بوده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۰ هر یک از افراد زیر به ترتیب از کدام‌یک از انواع مقابله استفاده کرده‌اند؟

- علی که به همراه دوستانش در جنگل گم شده است تا رسیدن گروه امداد بگو بخند راه می‌اندازد.
- حسابداری که برای تهیهٔ گزارش مالی سالانه، ابتدا گزارش مالی هر ماه شرکت را محاسبه می‌کند.
- سعید هر زمان که احساس کند تحمل استرس شغلی خود را ندارد، از قرص آرام‌بخشی که پزشک برای مادرش تجویز کرده است می‌خورد.
- سمیه با خود تصمیم گرفته در جلسهٔ دادگاه هر زمان نگرانی بر او غالب شد یک جرعه آب بنوشد.

۱) سازگارانه ـ بلندمدت ـ ناسازگارانه ـ کوتاه‌مدت

۲) سازگارانه ـ کوتاه‌مدت ـ سازگارانه ـ منفعل‌بودن

۳) ناسازگارانه ـ کوتاه‌مدت ـ ناسازگارانه ـ بلندمدت

۴) ناسازگارانه ـ بلندمدت ـ سازگارانه ـ در انتظار معجزه بودن

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

سازگارانه	استفاده از مهارت حل مسئله	منبع استرس یا مشکل را یک مسئله در نظر می‌گیرد.
		مثال کتاب درسی: برنامه‌ریزی دقیق درسی برای نتیجه‌گیری در کنکور
		زمانی که فرد به تنهایی نمی‌تواند مشکل را حل کند.
	مشورت و راهنمایی گرفتن	مثال‌های کتاب درسی: فشار ناشی از قبول‌نشدن در کنکور و مشاوره‌گرفتن از معلمان و مشاوران ـ تردید در انتخاب رشته و به تبع آن مشورت با مشاور
	استفاده از حس شوخ‌طبعی (سبک‌شمردن مشکل)	در مواردی استفاده می‌شود که امکان از بین بردن مشکل در کوتاه‌مدت وجود ندارد و برای سازگاری بهتر با فشار روانی استفاده می‌شود.
		مثال کتاب درسی: خراب‌شدن ماشین، در حالی که منتظر خودروی امدادی هستیم.
	فعالیت بدنی و ورزش کردن	فعالیت بدنی و ورزش ملایم می‌تواند به فرد کمک کند تا نسبت به مشکل بی‌توجه شود.
	سایر روش‌ها (کوتاه‌مدت)	تنفس عمیق، گفتن عبارت ایست، شمردن اعداد، تلقین برخی جملات، خواندن یک بیت یا یک جمله، ترک موقعیت، خوردن یک لیوان آب خنک، به خاطر آوردن یک رویداد خوشایند یا یک بیت شعر خوشایند.
	سایر روش‌ها (بلندمدت)	ورزش‌های هوازی، تمرین آرام‌سازی خود، استفاده از روش‌های حل مسئله، نوشتن خاطرات، تغذیهٔ مناسب، حمایت‌های اجتماعی، تفریح و سرگرمی، برنامه‌ریزی زمان‌بندی‌شده
ناسازگارانه	منفعل‌بودن	فرد دست از فعالیت برمی‌دارد و برای از بین بردن فشار روانی تلاش نمی‌کند.
		مثال کتاب درسی: رهاکردن درس
	در انتظار معجزه‌بودن	فرد بدون تلاش در انتظار اتفاق‌های خارق‌العاده است. مثال: کارنکردن و به جوایز بانک‌ها دل خوش کردن.
	انجام‌دادن رفتارهای تکانشی و بدون فکر و تأمل	فرد از لحاظ هیجانی به شدت تحریک می‌شود، به طوری که بر هیجانات و رفتار خود کنترل ندارد، بسیار عصبی و پرخاشگر است و حتی ممکن است به خود یا دیگران آسیب برساند.
		مثال: تعویض در اثر بازی ضعیف و عصبانی‌شدن و پرت‌کردن لباس ورزشی
	استفاده از داروهای شیمیایی، دخانیات و سایر موارد مشابه	برای فراموش‌کردن هیجانات منفی فشار روانی و رهایی از آن، نه تنها کمکی نمی‌کند که خود فشارهای بزرگ‌تری را ایجاد خواهد کرد.
		مثال کتاب درسی: مصدومیت در فوتبال و به تبع آن استفاده از داروهای آرام‌بخش.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارات:

عبارت اول: زمانی که امکان برطرف‌کردن مشکل در کوتاه‌مدت وجود نداشته باشد؛ استفاده از شوخ‌طبعی موجب سازگاری بهتر با فشار روانی بوده و مقابله‌ای **سازگارانه** است.

عبارت دوم: حسابدار خواستهٔ نهایی خود را به اهداف کوچک‌تری تقسیم کرده که با رسیدن به هر کدام از آن‌ها به هدف خود نزدیک‌تر می‌شود، پس از روش «کاهش تفاوت وضعیت موجود یا مطلوب» حل مسئله استفاده کرده است. توجه داشته باشید که استفاده از روش‌های حل مسئله، نوعی مقابلهٔ **سازگارانهٔ بلندمدت** هستند.

عبارت سوم: استفاده از داروهای شیمیایی در صورتی که بدون تجویز دکتر باشد، نه تنها موجب بهبود شرایط نشده که خود فشارهای روانی بزرگ‌تری ایجاد می‌کند؛ به همین خاطر استفادهٔ سرخود از داروهای آرام‌بخشی که برای دیگران تجویز شده نیز مصداق **مقابلهٔ ناسازگارانه** است.

عبارت چهارم: خوردن یک لیوان آب خنک یکی از روش‌های **سازگارانهٔ کوتاه‌مدت** مقابله با فشار روانی است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

• عيّن الأنسب للجواب في التّرجمة أو المفهوم من أو إلى العربيّة (۸۱ - ۸۹):

۸۱ ﴿إنّا فَتَحنا لك فتحاً مُبيناً﴾:

۱) به راستی ما برایت فتحی آشکار را انجام دادیم.

۲) ما برای تو بدون تردید به روشنی فتح کرده‌ایم.

۳) بی‌تردید ما برای تو به روشنی فتح کردیم.

۴) همانا ماییم که برایت فتحی آشکار کردیم.

مشاوره در آزمون‌ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست، پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرید، چون گاهی ممکنه نکاتی داشته باشن که نیاز به بررسی‌شدن قبل از آزمون دارند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: عربی دوازدهم ـ درس ۴

Hint ترجمهٔ «إنّ» و «فتحاً مبیناً» می‌تونه راهگشا باشه.

درس Box

نکات ترجمهٔ «إنَّ»:

۱) «إنّ» بر کلّ جملهٔ بعد از خودش تأکید می‌کند و برای این‌که این تأکید بر کلّ عبارت را در فارسی هم نشان دهیم، باید آن را در ابتدای جمله ترجمه کنیم.

مثال: ﴿إنّ الله يُحبّ الصابرين﴾:

قطعاً خداوند صابران را دوست دارد. ✓ خداوند قطعاً صابران را دوست دارد. ✗ خداوند صابران را قطعاً دوست دارد. ✗

۲) ترجمه نشدن «إنّ» در جملات و عبارات غیر قرآنی هیچ اشکالی ندارد.

مثال: «إنّ إيران إحدى الدُّوَل الجميلة»:

قطعاً ایران یکی از کشورهای زیباست. ✓ ایران یکی از کشورهای زیباست. ✓

نتیجه: یا «إنّ» را ترجمه نمی‌کنیم و یا در ابتدای جمله ترجمه‌اش می‌کنیم.

۳) نباید دو کلمهٔ «إنّ: قطعاً» و «إنّما: فقط، تنها» را با هم اشتباه بگیریم!

مثال: «إنّما النّاس لأُمّ و لأب»:

مردم فقط از یک پدر و مادرند. ✓ قطعاً مردم از یک پدر و مادرند. ✗

۴) کلمهٔ «إنّ» گاهی به معنی «زیرا» به کار می‌رود. *(معمولاً بعد از یک فعل دستوری!)*

مثال: ﴿لا يَحزُنْك قولهم إنّ العزّة لله جميعاً...﴾ گفتارشان تو را ناراحت نکند؛ زیرا ارجمندی، همه از آن خداست.

تذکر: دقت کنید که «فإنّ: پس قطعاً» نیز گاهی به معنای «زیرا» است!

نتیجه: اگر در تست‌ها «إنّ» به شکل «زیرا، چراکه، چه» ترجمه شده باشد، غلط نمی‌گیریم!

مفعول مطلق

به مصدر فعل جمله، مفعول مطلق می‌گوییم. (مثل «فقداناً» در عبارت «تفقد کلّ ما ملکت فقداناً») حال اگر بعد از این مصدر، صفت، مضافٌ‌إلیه و یا جملهٔ وصفیه به کار برود، به آن مفعول مطلق نوعی می‌گوییم و اگر بعد از مصدر، صفت، مضافٌ‌إلیه و یا جملهٔ وصفیه به کار نرفته باشد، به آن مفعول مطلق تأکیدی می‌گوییم. مصدر مفعول مطلق را هرگز نباید به شکل مصدر ترجمه کنیم و باید به جای آن از قیدهای مناسب استفاده کنیم.

ترجمهٔ مفعول مطلق تأکیدی ← برای ترجمهٔ مفعول مطلق تأکیدی خود مصدر را ترجمه نمی‌کنیم و به جای آن باید از قیدهای تأکیدی مانند «قطعاً، حتماً، بی‌شک، بی‌گمان و ...» استفاده کنیم. ضمناً این قیدها را بر سر فعل جمله می‌آوریم، تا نشان دهیم فقط بر فعل جمله تأکید شده است!

مثال: «يتعايش مع الآخرين تَعايُشاً»:

با دیگران همزیستی می‌کند. ✗ («تعایُشاً» اصلاً ترجمه نشده است!)

با دیگران قطعاً همزیستی می‌کند. ✓

با دیگران همزیستی می‌کند همزیستی کردنی ✗ («تعایُشاً» به شکل مصدر ترجمه شده است!)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

ترجمهٔ مفعول مطلق نوعی با صفت ← خود مصدر را ترجمه نمی‌کنیم و صفت را به شکل قید حالت ترجمه می‌کنیم.

مثال: «أنت تفقده فقداناً أبدیّاً.»:

فعل	مصدر	صفت
	همان فعل	

تو به طور ابدی (تا ابد) آن را از دست می‌دهی. ✓

تو قطعاً تا ابد آن را از دست می‌دهی. ✗ («قطعاً» اضافی است!)

ترجمهٔ مفعول مطلق نوعی با مضافٌ‌إلیه ← خود مصدر را ترجمه نمی‌کنیم و به جایش از کلمات «مثل، مانند و ...» استفاده می‌کنیم.

مثال: «استغفرتُ الله استغفار الصّالحین»:

فعل	مصدر	مضافٌ‌الیه
	همان فعل	

مانند درستکاران از خدا آمرزش خواستم. ✓

درستکارانه از خدا آمرزش خواستم. ✗ («درستکارانه» قید حالت است و چون بعد از مصدر، مضافٌ‌إلیه به کار رفته است، باید به شکل «مثل، مانند» ترجمه می‌شد!)

بدون شک مانند درستکاران از خدا آمرزش خواستم. ✗ («بدون شک» قید تأکیدی است و در این جمله اشتباه است، چراکه «استغفار» مضافٌ‌إلیه دارد و تنها نیست!)

کلمات مهم: «إنّا»: بی‌تردید ما (إنّ + نا) / «فتحنا»: فتح کردیم / «لك»: برای تو / «فتحاً مبیناً»: به روشنی

پاسخ خیلی تشریحی ✔

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): فتحی آشکار («فتحاً» در این عبارت مفعول مطلق است، بنابراین بهتر است آن را به شکل مصدر ترجمه نکنیم، بلکه به جای آن باید از قید مناسب استفاده کنیم!) ـ انجام دادیم (ترجمهٔ درستی برای «فَتَحنا» نیست).

گزینهٔ (۲): بدون تردید («إنّ» بر کلّ جملهٔ بعد از خود تأکید می‌کند، بنابراین باید آن را در ابتدای جمله بیاوریم، نه در وسط جمله!)

گزینهٔ (۴): ماییم که (اضافی است!) ـ فتحی آشکار (مانند (۱)) ـ کردیم (مانند (۱))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۲ «لا قدرَ للعبادة دونَ تفكّر و إلهنا لن يؤتي الأجر إلّا مَن يفقّه الجهّال إضافةً إلى إقامة الفرائض!»:

۱) عبادت بدون هیچ اندیشه‌ای ارزشی ندارد و خدایمان فقط به کسی پاداش خواهد داد که علاوه بر به پا داشتن واجبات دینی نادان‌ها را دانا کند!

۲) پرستش بدون هیچ تفکری ارزشمند نیست و خدای ما پاداش نخواهد داد، جز به آن‌که علاوه بر به پا داشتن واجبات دینی، نادان را دانا کند!

۳) هیچ ارزشی برای پرستیدن بدون اندیشه نیست و خدایمان به کسی که نادان‌ها را دانا کند، علاوه بر اقامهٔ فرائض، فقط پاداش خواهد داد!

۴) عبادت بدون ذره‌ای فکرکردن ارزش ندارد و خدایمان فقط به کسی اجر می‌دهد که علاوه بر به پا داشتن واجبات دینی جاهلان را دانا کرده باشد!

مشاوره در حل تست‌های ترجمهٔ تک‌عبارتی بهتر است ابتدا تفاوت بین گزینه‌ها را پیدا کنید و هم‌چنین از طولانی‌بودن گزینه‌ها نترسید!

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: عربی دوازدهم ـ درس ۳

Hint «لا» در «لا قدرٌ» نفی جنس هست یا نه؟ / «لن يؤتي» معادل چه زمانیه؟ / «الجُهّال» جمعه یا مفرد؟ / حواست به جایگاه ترجمهٔ «إلّا» هم باشه.

درس Box

۱) کلمهٔ «إلّا: به‌جز» در جملات منفی می‌تواند به شکل «فقط، تنها» ترجمه شود، به شرط آن‌که تمام کلمات ترجمه شوند و کلمه‌ای جا نماند. ضمناً در این حالت جمله به صورت مثبت ترجمه می‌شود.

مثال: «لا يقول المؤمن إلّا الحقّ»:

مؤمن [چیزی] جز حق نمی‌گوید. ✓

مؤمن فقط حق می‌گوید. ✓

«لا يقول المؤمن كلاماً إلّا الحقّ»:

مؤمن کلامی جز حق نمی‌گوید. ✓

مؤمن فقط حق می‌گوید. ✗ (نادرست است، زیرا کلمهٔ «کلاماً» ترجمه نشده است!)

۲) حرف «لا» در ساختار «لا + اسمی که فقط آخرش یک فتحه (ـَ) دارد (بدون «ال»، بدون تنوین)» از نوع **نفی جنس** است و به شکل «هیچ ...ـی نیست» ترجمه می‌شود!

مثال: «لا وسيلةَ»: هیچ وسیله‌ای نیست (وجود ندارد).

۳) وقتی بعد از «لای نفی جنس» در ادامهٔ جمله، حرف «لِـ» به کار برود، این لام معنای مالکیت دارد و به دو شیوه می‌توانیم جمله را ترجمه کنیم:

۱) هیچ ... + برای ... + نیست

۲) هیچ ... ندارم (نداری، ندارد ...)

مثال: «لا حلَّ لنا»: هیچ چاره‌ای بر ما نیست. ✓ هیچ چاره‌ای نداریم. ✓

کلمات مهم: «لا قدرَ للعبادة»: عبادت هیچ ارزشی ندارد / «دون تفكّر»: بدون هیچ اندیشه‌ای / «إلهنا»: خدایمان / «لن يؤتي»: نخواهد داد / «الأجر»: پاداش / «إلّا»: جز، فقط / «من يفقّه»: کسی که دانا کند / «الجُهّال»: نادان‌ها / «إضافةً إلى»: علاوه بر / «إقامة الفرائض»: به پا داشتن واجبات دینی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): ارزشمند نیست (حرف «لِـ» در «للعبادة» معنای مالکیت را می‌رساند و در عبارت «ارزشمند نیست» اصلاً ترجمه نشده است!) ـ نادان («الجُهّال» جمع است نه مفرد!) ـ نیز (اضافی است!)

گزینهٔ (۳): نیست (مانند (۲)) ـ فقط پاداش خواهد داد (کلمهٔ «إلّا» باید بر سر کلمهٔ بعد از خود («مَن») ترجمه شود، ولی در این عبارت به اشتباه بر سر فعل «لن يؤتي» ترجمه شده است!)

گزینهٔ (۴): اجر می‌دهد («لن يؤتي» معادل مستقبل است، ولی «اجر می‌دهد» مضارع است!) ـ دانا کرده باشد («يُفقّه» مضارع است، ولی «دانا کرده باشد» ماضی است!)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۳ «واجه جدّي مشكلةً في غرس الفسائل مواجهةً فجاء بخبير الزّراعة لكي يتعرّف على المشكلة في الحقل تعرّفاً جيّداً»:

۱) پدربزرگم در کاشتن نهال‌ها قطعاً با مشکلی روبه‌رو شد، پس کارشناس کشاورزی آمد تا بر آن مشکل در کشتزار به خوبی شناخت یابد!

۲) قطعاً پدربزرگم با یک مشکلی در کاشت نهال‌ها مواجه شد که کارشناس کشاورزی را آورده تا بر آن مشکل در کشتزار به خوبی شناخت پیدا کند!

۳) پدربزرگم با یک مشکل در کاشتن نهال‌ها بی‌شک روبه‌رو شد، پس کارشناس کشاورزی را آورد تا به آن مشکل در مزرعه به خوبی شناخت یابد!

۴) پدربزرگ من در کاشت نهال‌ها بی‌شک با مشکلی مواجه شد، پس کارشناس کشاورزی را آورد تا به مشکل کشتزار بی‌شک به درستی شناخت یابد!

مشاوره در حل تست‌های ترجمهٔ تک‌عبارتی بهتر است ابتدا تفاوت بین گزینه‌ها را پیدا کنید و هم‌چنین از طولانی‌بودن گزینه‌ها نترسید!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: عربی دوازدهم - درس ۴

Hint حواست باشه که «مواجهة» و «تعرّفاً» چه مدل مفعول مطلقی هستن! / «جاء بِـ» فرقش با «جاء» چیه؟

درس Box

۱) به مصدر فعل جمله مفعول مطلق می‌گوییم. (مثل «فقداناً» در عبارت «تفقد کلّ ما ملکت فقداناً») حال اگر بعد از این مصدر، صفت، مضافٌ‌إلیه و یا جملهٔ وصفیه به کار برود، به آن مفعول مطلق نوعی می‌گوییم و اگر بعد از مصدر، صفت، مضافٌ‌إلیه و یا جملهٔ وصفیه به کار نرفته باشد، به آن مفعول مطلق تأکیدی می‌گوییم. مصدر مفعول مطلق را هرگز نباید به شکل مصدر ترجمه کنیم و باید به جای آن از قیدهای مناسب استفاده کنیم.

ترجمهٔ مفعول مطلق تأکیدی ← برای ترجمهٔ مفعول مطلق تأکیدی خود مصدر را ترجمه نمی‌کنیم و به جای آن باید از قیدهای تأکیدی مانند «قطعاً، حتماً، بی‌شک، بی‌گمان و ...» استفاده کنیم. ضمناً این قیدها را بر سر فعل جمله می‌آوریم، تا نشان دهیم فقط بر فعل جمله تأکید شده است!

مثال: «یتعایش مع الآخرین تَعایُشاً»:

با دیگران همزیستی می‌کند. ✗ («تعایُشاً» اصلاً ترجمه نشده است!)

با دیگران قطعاً همزیستی می‌کند. ✓

با دیگران همزیستی می‌کند همزیستی کردنی ✗ («تعایُشاً» به شکل مصدر ترجمه شده است!)

ترجمهٔ مفعول مطلق نوعی با صفت ← خود مصدر را ترجمه نمی‌کنیم و صفت را به شکل قید حالت ترجمه می‌کنیم.

مثال: «أنت تفقده فقداناً أبدیّاً.»:

فعل	مصدر	صفت
	همان فعل	

تو به طور ابدی (تا ابد) آن را از دست می‌دهی. ✓

تو قطعاً تا ابد آن را از دست می‌دهی. ✗ («قطعاً» اضافی است!)

ترجمهٔ مفعول مطلق نوعی با مضافٌ‌إلیه ← خود مصدر را ترجمه نمی‌کنیم و به جایش از کلمات «مثل، مانند و ...» استفاده می‌کنیم.

مثال: «استغفرتُ اللهَ استغفار الصّالحین»:

فعل	مصدر	مضافٌ‌الیه
	همان فعل	

مانند درستکاران از خدا آمرزش خواستم. ✓

درستکارانه از خدا آمرزش خواستم. ✗ («درستکارانه» قید حالت است و چون بعد از مصدر مضافٌ‌إلیه به کار رفته است، باید به شکل «مثل، مانند» ترجمه می‌شد!)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

بدون شک مانند درستکاران از خدا آمرزش خواستم. ✖ («بدون شک» قید تأکیدی است و در این جمله اشتباه است، چراکه «استغفار» مضافٌ‌إلیه دارد و تنها نیست!)

۲) برخی از حروف جرّ وقتی به همراه فعل خاصّی به کار می‌روند، اصلاً ترجمه نمی‌شوند و فقط باعث تغییر معنای آن فعل می‌شوند. *(دقیقاً مثل انگلیسی که حرف‌های اضافه می‌تونن معنی فعل رو تغییر بدهند!)*

- حَصَلَ: حاصل شد ← حَصَلَ عَلی: به دست آورد

مثال: حَصَلتُ عَلی هدفي ← هدف خود را به دست آوردم.

- جاءَ: آمد ← جاءَ بِـ: آورد

مثال: جاء الرّجلُ بِبنته ← پدر، دخترش را آورد. ✓ با دخترش آمد. ✖

۳) اگر یک اسم نکره در جمله‌ای به کار برود و در ادامه بخواهیم همان اسم را مجدّداً تکرار کنیم، آن را به همراه «ال» می‌آوریم؛ چراکه دیگر برای مخاطب ناشناخته نیست. در این صورت الف و لام را می‌توانیم به شکل «این» یا «آن» *(و یا حتّی «همان»)* ترجمه کنیم!

مثال: ﴿أرسلنا إلی فرعون رسولاً فعصی فرعون الرّسول﴾ (آیهٔ قرآن): **فرستاده‌ای** را به سوی فرعون فرستادیم، اما فرعون از **آن فرستاده** نافرمانی کرد.

تذکّر: در تست‌های ترجمه و تعریب به شدت به این موضوع دقت کنید و هر وقت داشتید با کلمهٔ «این / آن» رد گزینه می‌کردید، این نکته را بررسی کنید بعد تصمیم بگیرید!

کلمات مهم: «واجه»: روبه‌رو شد / «جدّي»: پدربزرگم / «مشکلةً»: یک مشکل / «في غرس الفسائل»: در کاشتن نهال‌ها / «مواجهة»: قطعاً، بی‌شک / «جاء بـ»: آورد / «خبير الزراعة»: کارشناس کشاورزی / «لكي يتعرّف على المشكلة»: تا به آن مشکل شناخت یابد / «في الحقل»: در مزرعه / «جيّداً»: به خوبی

پاسخ خیلی تشریحی ✔

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): آمد («جاء» به تنهایی یعنی «آمد»، اما وقتی بعد از آن حرف «بِـ» بیاید، به معنی «آورد» خواهد بود، بنابراین «جاء بخبير» یعنی «کارشناس را آورد».)

گزینهٔ (۲): قطعاً (در این عبارت «مواجهة» مفعول مطلق تأکیدی است و فقط بر فعل «واجه» تأکید می‌کند، در نتیجه باید قید تأکید را بر سر فعل بیاوریم نه در ابتدای جمله، بنابراین «قطعاً مواجه شد» صحیح است!) ـ که (معادل «فـ: پس» نیست!)

گزینهٔ (۴): مشکل کشتزار (حرف «في» در «في الحقل: در مزرعه» ترجمه نشده است!) ـ بی‌شک (دومی) (در این عبارت، «تعرّفاً» مفعول مطلق نوعی و «جيّداً» صفت آن است، در نتیجه نباید از قید تأکید «بی‌شک» استفاده کنیم!)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۴ «إلهي، أعِنّا على مواجهة صعوبات الحياة وَ امنَحنا القوّة و الصّبر للعبور عنها، فَأشرق أرواحنا ببسمات الأمل و أنر قلوبنا بإجابة دَعَواتنا!»:

۱) خدا ما را در عبور از سختی‌های زندگی یاری کرد و برای رویارویی با آن‌ها به ما نیرو و صبر بخشید، پس جان ما با امید روشن شد و قلبمان از اجابت دعاهای ما نور گرفت!

۲) خداوندا ما را در رویارویی با سختی‌های زندگیمان یاری کن، و برای عبور از آن‌ها به ما نیرو و شکیبایی ببخش پس جان‌هایمان با لبخندهای امید درخشید و قلب‌هایمان با پاسخ به دعاهایمان روشن شد!

۳) خدایا ما را از سختی‌های دنیا نجات بده و برای عبور از آن‌ها به ما نیرو و صبری ببخش که جان‌های ما را با لبخندهای امید روشن کند و دل‌های ما را با اجابت دعاهای ما نورانی گرداند!

۴) خدایا ما را در رویارویی با سختی‌های زندگی یاری کن و برای عبور از آن‌ها به ما نیرو و صبر عطا کن، پس جان‌های ما را با لبخندهای امید روشن‌گردان و قلب‌های ما را با پاسخ به دعاهای ما نورانی ساز!

مشاوره در حل تست‌های ترجمهٔ تک‌عبارتی بهتر است ابتدا تفاوت بین گزینه‌ها را پیدا کنید و هم‌چنین از طولانی‌بودن گزینه‌ها نترسید!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: عربی دوازدهم ـ درس ۵ ـ ترکیبی ـ صفحهٔ ۷۲

Hint گزینه‌های غلط آن‌قدر خطا داره که واقعاً نیازی به کمک نیست، ☺ بررسی فعل‌های جمله یکی از راه‌های حل این تست هست.

درس Box

ترجمهٔ اسم نکره ← اسم نکره در فارسی با «ی» یا «یک» یا هر دوی آن‌ها ترجمه می‌شود.

مثال: «طالبٌ» ← دانش‌آموزی ✓ یک دانش‌آموز ✓ یک دانش‌آموزی ✓ دانش‌آموز ✗

اگر یک موصوف و صفت نکره داشته باشیم، کافی است یکی از آن‌ها را به شکل نکره ترجمه کنیم.

مثال: «مکانٌ غیرُ مناسبٍ»: جایی نامناسب ✓ جای نامناسبی ✓ یک جای نامناسب ✓ جای نامناسب ✗

کلمات مهم: «إلهي»: خدایا / «أعِنّا»: ما را یاری کن (أعِنْ + نا) / «على مواجهة صعوبات الحياة»: در رویارویی با سختی‌های زندگی / «امنَحنا»: به ما عطا کن / «لعبور عنها»: برای عبور از آن‌ها / «أشرِقْ»: روشن‌گردان / «أرواحنا»: جان‌های ما / «ببسمات الأمل»: با لبخندهای امید / «أنِرْ»: نورانی ساز / «بإجابة دعواتنا»: با پاسخ به دعاهای ما

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): خدا («إله» در این عبارت منادا است، پس باید مورد خطاب قرار بگیرد و «خدایا» صحیح است!) ـ عبور (معادل «مواجهة: رویارویی» نیست!) ـ یاری کرد («أعِن» در «أعِنّا» فعل امر است، ولی «یاری کرد» معادل «أعانَ» و ماضی است!) ـ رویارویی (معادل «عبور» نیست! در واقع در این گزینه کلمات «مواجهة» و «عبور» جابه‌جا ترجمه شده‌اند!) ـ بخشید («امنَح» فعل امر است، ولی «بخشید» معادل «مَنَحَ» و ماضی است!) ـ جان («أرواح» جمع است نه مفرد!) ـ امید («بسمات: لبخندها» ترجمه نشده است!) ـ روشن شد («أشرِقْ» فعل امر است نه ماضی) ـ قلبمان («قلوب» جمع است نه مفرد!) ـ نور گرفت («أنِرْ: نورانی کن» فعل امر است نه ماضی!)

گزینهٔ (۲) : زندگیمان (در «الحياة» ضمیری وجود ندارد، بنابراین ضمیر «ـمان» اضافی است!) ـ درخشید («أشرِقْ» فعل امر است نه ماضی!) ـ روشن شد («أنِرْ: روشن کن» فعل امر است نه ماضی!)

گزینهٔ (۳): «مواجهة: رویارویی» ترجمه نشده است. ـ سختی‌های دنیا («الحياة» به معنی «زندگی» است نه «دنیا»!) ـ نجات بده (معادل «أعِن: یاری کن» نیست!) ـ صبری («الصبر» معرفه است نه نکره!) ـ که (معادل «فَ: پس» نیست!) ـ روشن کند («أشرِقْ: روشن کن» امر مخاطب است، ولی «روشن کند» مضارع التزامی است!) ـ نورانی گرداند («أنِرْ: نورانی کن» امر مخاطب است، ولی «نورانی گرداند» مضارع التزامی است!)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۵ «الإفراط في استخدام مبيدات الحشرات يهدّد حياةَ الكائنات الحيّة المفيدة و يؤثّر تأثيراً سلبيّاً على التّوازن البيئيّ، كَما كان الخبير قَد حذّرَ من عواقبه!»

۱) استفادهٔ زیاد از سموم حشره‌کش، به زندگی موجودات زندهٔ مفید آسیب می‌زند و تعادل زیست‌محیطی را به هم می‌زند، هم‌چنین متخصص از نتایج این رفتار هشدار می‌دهد.

۲) استفادهٔ افراطی از حشره‌کش‌ها، به زندگی موجودات زندهٔ مفید آسیب می‌رساند و بر تعادل محیط زیست تأثیر بسیار بدی می‌گذارد، در حالی که کارشناس از پیامدهای این افراط هشدار می‌داد!

۳) زیاده‌روی در استفاده از حشره‌کش‌ها، زندگی موجودات زندهٔ مفید را تهدید می‌کند و به طور منفی بر تعادل زیست‌محیطی تأثیر می‌گذارد، همان‌طور که کارشناس از عواقب این افراط هشدار داده بود!

۴) استفادهٔ بیش از اندازه از حشره‌کش، زندگی موجودات زنده و مفید را تهدید می‌کند و بر تعادل محیط‌های زیست تأثیر منفی می‌گذارد، همان‌طور که متخصص از پیامدهای آن هشدار داده بود!

مشاوره در حل تست‌های ترجمهٔ تک‌عبارتی بهتر است ابتدا تفاوت بین گزینه‌ها را پیدا کنید و هم‌چنین از طولانی‌بودن گزینه‌ها نترسید!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: عربی دوازدهم ـ درس ۴ ـ ترکیبی ـ صفحهٔ ۵۴

Hint «کان ... قد حذّر» زمانش چیه؟ / «مبیدات» جمعه یا مفرد؟

درس Box

۱) وقتی «کانَ» به عنوان فعل کمکی به کار می‌رود، دیگر به معنای «بود» نیست و خودش ترجمه نمی‌شود. در این صورت «کانَ» زمان فعل بعد از خودش را تغییر می‌دهد. («کانَ» زمان فعل بعد از خودش رو عقب می‌کشه!)

الف) کان + مضارع ← ماضی استمراری

(ساختار ماضی استمراری در فارسی ← «می + ماضی ساده» ← می‌رفتم، می‌رفتی، می‌رفت، می‌رفتیم، می‌رفتید، می‌رفتند

مثال: کانوا یَسمَعون ← می‌شنیدند

ب) کان + قَد + ماضی = کانَ + ماضی ← ماضی بعید

(ساختار ماضی بعید در فارسی ← بن ماضی + ـه + بود + شناسه ← رفته بودم، رفته بودی، رفته بود، رفته بودیم، رفته بودید، رفته بودند)

مثال: کان الطّالبُ سَمِعَ = کانَ الطّالبُ قَد سَمِعَ ← دانش‌آموز شنیده بود

۲) به مصدر فعل جمله مفعول مطلق می‌گوییم. (مثل «فقداناً» در عبارت «تفقد کلّ ما ملکت فقداناً») حال اگر بعد از این مصدر، صفت، مضافٌ‌إلیه و یا جملهٔ وصفیه به کار برود، به آن مفعول مطلق نوعی می‌گوییم و اگر بعد از مصدر، صفت، مضافٌ‌إلیه و یا جملهٔ وصفیه به کار نرفته باشد، به آن مفعول مطلق تأکیدی می‌گوییم. مصدر مفعول مطلق را هرگز نباید به شکل مصدر ترجمه کنیم و باید به جای آن از قیدهای مناسب استفاده کنیم.

برای ترجمهٔ مفعول مطلق تأکیدی به درس‌باکس سؤال ۸۳ مراجعه کنید.

کلمات مهم: «الإفراط»: زیاده‌روی / «في استخدام مبيدات الحشرات»: در استفاده از حشره‌کش‌ها / «يهدّد»: تهدید می‌کند / «حياة الكائنات الحيّة المفيدة»: زندگی موجودات زندهٔ مفید / «يؤثّر تأثيراً سلبيّاً»: به طور منفی تأثیر می‌گذارد / «على التوازن البيئيّ»: بر تعادل زیست‌محیطی / «كما»: همان‌طور که / «كان ... قد حذّرَ»: هشدار داده بود / «الخبير»: کارشناس / «من عواقبه»: از عواقبش (از عواقب این افراط)

پاسخ خیلی تشریحی ✔

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): استفادهٔ زیاد (معادل «الإفراط في استخدام: زیاده‌روی در استفاده» نیست!) ـ سموم حشره‌کش (اوّلاً «سموم» اضافی است، ثانیاً «مُبيدات الحشرات» جمع است) ـ آسیب می‌زند (معادل «يُهدّد: تهدید می‌کند» نیست!) ـ به هم می‌زند (معادل «يؤثّر» نیست، ضمناً «تأثيراً سلبيّاً» اصلاً ترجمه نشده است!) ـ هم‌چنین (معادل «كما» نیست!) ـ هشدار می‌دهد («كان قد حذّر» معادل ماضی بعید است، ولی «هشدار می‌دهد» مضارع است!)

گزینهٔ (۲): استفادهٔ افراطی («الإفراط» صفت نیست و «الإفراط في استخدام» یعنی «زیاده‌روی در استفاده») ـ آسیب می‌رساند (مانند گزینهٔ (۱)) ـ محیط زیست (معادل «البيئة» است نه «البيئيّ: زیست‌محیطی»!) ـ بسیار بدی (اوّلاً «بسیار» اضافی است، ثانیاً «سلبيّاً» یعنی «منفی» نه «بد»!) ـ در حالی‌که (معادل «كما» نیست!) ـ هشدار می‌داد («كان قد حذّر» معادل ماضی بعید است، ولی «هشدار می‌داد» ماضی استمراری است!)

گزینهٔ (۴): استفادهٔ بیش از اندازه (مانند گزینهٔ (۱)) ـ حشره‌کش («مبيدات» جمع است نه مفرد!) ـ محیط‌های زیست («البيئيّ» یعنی «زیست‌محیطی»!)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۶ عيّن الصّحيح:

۱) أيّها الشابّ لا يجعلك مأيوساً الفشلُ في طريق النّجاح: ای جوان، از شکست در مسیر موفقیت ناامید نشو!

۲) لمّا وصلتُ إلى المدرسة رأيتُ أنّ بابها كان أُغلِقَ: وقتی به مدرسه رسیدم، دیدم که درِ آن بسته بود!

۳) شجّع المتفرّجون لاعباً يمشي بسرعة في الملعب: تماشاچیان بازیکنی را که به سرعت در ورزشگاه راه می‌رفت، تشویق می‌کردند!

۴) إن لم تريدوا أن تحاولوا كثيراً فلا تكن لكم أهدافٌ كبيرة: اگر نمی‌خواهید زیاد تلاش کنید، پس نباید هدف‌های بزرگی داشته باشید!

مشاوره برای حل‌کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید، پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین‌کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید! این تست‌ها کمی وقت‌گیر هستند، ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: ترکیبی

Hint سریعاً ترجمهٔ تمام کلمات رو بررسی کن!

درس Box

۱) در تست‌های ترجمه، شناخت فعل‌های مجهول اهمیت زیادی دارد. برای تشخیص فعل مجهول باید به شیوهٔ زیر عمل کنیم:

الف) اگر ابتدای فعل ماضی ضمّه (ـُ) داشته باشد، مجهول است و غالباً به همراه «شد» ترجمه می‌شود.

مثال: «أُنتِجَ»: تولید شد

ب) اگر ابتدای فعل مضارع ضمّه (ـُ) داشته باشد و عین‌الفعل (دومین حرف از حروف اصلی) فتحه (ـَ) داشته باشد، مجهول است و غالباً به همراه «می‌شود» ترجمه می‌شود.

مثال: «تُنتَجُ»: تولید می‌شود

۲) ترجمهٔ «لا + مضارع» چند حالت دارد:

حالت‌های مختلف		مثال
اگر «لا» فعل مضارع را مجزوم نکرده باشد. ← مضارع منفی (غیر دستوری)		لا يذهبُ: نمی‌رود
اگر «لا» فعل مضارع را مجزوم کرده باشد.	اگر فعل مخاطب باشد ← دستوری منفی	لا تذهبوا: نروید
	اگر غایب یا متکلّم باشد ← نباید + مضارع التزامی	لا نذهبْ: نباید برویم

۳) گاهی وقت‌ها، فعل‌ها به خاطر ساختار و شرایطی که در جمله وجود دارد، ترجمه‌شان تغییر می‌کند. این مورد معمولاً از چشم بسیاری از دانش‌آموزان دور می‌ماند. تسلط بر این ساختارهای ساده می‌تواند کلید حل برخی سؤالات ظاهراً سخت باشد.

فعل ماضی + ... فعل مضارع ← فعل دوم معمولاً به صورت ماضی استمراری ترجمه می‌شود.

مثال: رأيتُ طفلًا صغيراً يلعبُ في الساحة. ← کودک کوچکی را دیدم که در حیاط بازی می‌کرد.

فعل ماضی — فعل مضارع — فعل ماضی — ماضی استمراری

فعل ماضی + ... فعل ماضی ← فعل دوم به صورت ماضی بعید یا ماضی ساده ترجمه می‌شود.

مثال: خَرَجَ التلاميذ من الصَّفّ و هم تَعَلَّموا دروسهم: دانش‌آموزان از کلاس خارج شدند در حالی‌که درس‌هایشان را یاد گرفته بودند (= یاد گرفتند).

ماضی — ماضی — ماضی — ماضی بعید

۴) در جملات شرطی می‌توانیم معادل‌های فعل ماضی را به شکل مضارع هم ترجمه کنیم!

مثال: من لم حاوَلَ نَجَحَ : هرکس تلاش کرد موفق شد. ✓ هرکس تلاش کند موفق می‌شود. ✓

۵) برای بیان مالکیت از کلمات «لِـ، عند و لَدَی» استفاده می‌کنیم.

لِـ + اسم (ضمیر) / عند + اسم (ضمیر) / لَدَی + اسم (ضمیر) ← دارد	لیس + لِـ + اسم (ضمیر) / لیس + عند + اسم (ضمیر) / لیس + لَدَی + اسم (ضمیر) ← ندارد	کان + لِـ + اسم (ضمیر) / کان + عند + اسم (ضمیر) / کان + لَدَی + اسم (ضمیر) ← داشت

مثال: له أدبٌ ← ادب دارد / لیس له أدبٌ ← ادب ندارد / کان له أدبٌ ← ادب داشت

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

کلمات مهم:

۱) «أیّها الشابّ»: ای جوان / «لا یجعلْك مأیوساً»: تو را ناامید نکند / «الفشل»: شکست / «في طریق النجاح»: در راه موفقیت

۲) «لمّا وصلت»: وقتی رسیدم / «إلی المدرسة»: به مدرسه / «رأیت أنّ»: دیدم که / «بابها»: درِ آن / «کان أُغلِقَ»: بسته شده بود

۳) «شجّع المتفرجون»: تشویق کردند تماشاچیان / «لاعباً»: بازیکنی / «یمشي بسرعة»: با سرعت راه می‌رفت / «في الملعب»: در ورزشگاه

۴) «إن لم تریدوا»: اگر نمی‌خواهید / «أن تحاولوا»: تلاش کنید / «کثیراً»: بسیار / «فلا تکن لکم»: پس نباید داشته باشید / «أهداف کبیرة»: هدف‌های بزرگی

پاسخ خیلی تشریحی ✔

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ناامید نشو («لا یجعلْ» نهی غایب و ضمیر «ك» ضمیر مفعولی است، در نتیجه ترجمهٔ «لا یجعلْك مأیوساً» به شکل «نباید تو را ناامید کند» صحیح است!)

گزینهٔ (۲): بسته بود («کان أُغلقَ» معادل ماضی بعید است و «أُغلقَ» ماضی مجهول است نه معلوم، بنابراین «بسته شده بود» صحیح است!)

گزینهٔ (۳): تشویق می‌کردند («شجّع: تشویق کردند» معادل ماضی ساده است، ولی «تشویق می‌کردند» ماضی استمراری است!)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۷ عيّن الصّحيح:

۱) ما كانَ أحدٌ يأتي إلى حاتم الطّائي فردّهُ خائباً!: کسی نزد حاتم طائی نیامده که ناامید برگردد!

۲) أهدَتني جدّتي سِواراً عتيقاً و ذلك أغلى ما أملك!: مادربزرگم دستبند کهنه‌ای را به من هدیه کرد و آن گرانبهاترین چیزی است که دارم!

۳) تستخدم الأنابيب لنقل النّفط من الآبار إلى المصافي!: لوله‌ها را برای انتقال نفت از چاه‌ها به پالایشگاه به کار می‌برند!

۴) ﴿و ما الحياة الدّنيا إلّا لعبٌ و لهو﴾!: و زندگی دنیا تنها بازیچه و سرگرمی نیست!

مشاوره برای حل‌کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید، پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین‌کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید! این تست‌ها کمی وقت‌گیر هستند، ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: عربی دهم و یازدهم و دوازدهم ـ ترکیبی

Hint سریعاً ترجمهٔ تمام کلمات رو بررسی کن!

درس Box

۱) وقتی «كانَ» به عنوان فعل کمکی به کار می‌رود، دیگر به معنای «بود» نیست و خودش ترجمه نمی‌شود. در این صورت «كانَ» زمان فعل بعد از خودش را تغییر می‌دهد. («كانَ» زمان فعل بعد از خودش رو عقب می‌کشه!)

الف) كان + مضارع ← ماضی استمراری

(ساختار ماضی استمراری در فارسی ← «می + ماضی ساده» ← می‌رفتم، می‌رفتی، می‌رفت، می‌رفتیم، می‌رفتید، می‌رفتند)

مثال: كانوا يَسمَعون ← می‌شنیدند

ب) كان + قَد + ماضی = كانَ + ماضی ← ماضی بعید

(ساختار ماضی بعید در فارسی ← بن ماضی + ـه + بود + شناسه ← رفته بودم، رفته بودی، رفته بود، رفته بودیم، رفته بودید، رفته بودند)

مثال: كان الطّالبُ سَمِعَ = كانَ الطّالبُ قَد سَمِعَ ← دانش‌آموز شنیده بود.

۲) به اسم‌هایی که بر یکی از وزن‌های «أفعَل، فُعلی، أفَلّ، أفعی» باشند و به همراه «تَر / تَرین» ترجمه شوند، اسم تفضیل می‌گوییم.

مثال: «أكبَر: بزرگ‌تر، بزرگ‌ترین» / «كُبری: بزرگ‌تر، بزرگ‌ترین» / «أقَلّ: کم‌تر، کم‌ترین» / «أقوی: قوی‌تر، قوی‌ترین»

۳) در تست‌های ترجمه، شناخت فعل‌های مجهول اهمیت زیادی دارد. برای تشخیص فعل مجهول باید به شیوهٔ زیر عمل کنیم:

الف) اگر ابتدای فعل ماضی ضمّه (ـُ) داشته باشد مجهول است و غالباً به همراه «شد» ترجمه می‌شود.

مثال: «أُنتِجَ»: تولید شد

ب) اگر ابتدای فعل مضارع ضمّه (ـُ) داشته باشد و عین‌الفعل (دومین حرف از حروف اصلی) فتحه (ـَ) داشته باشد، مجهول است و غالباً به همراه «می‌شود» ترجمه می‌شود.

مثال: «تُنتَجُ»: تولید می‌شود.

۴) ترجمهٔ کلمهٔ «إلّا» با توجه به حاضر بودن یا نبودن مستثنی‌منه می‌تواند تفاوت داشته باشد. اگر مستثنی‌منه داشته باشیم ترجمهٔ جمله فقط یک حالت دارد و در آن «إلّا» به معنی «مگر، به‌جز» می‌باشد.

مثال: «ما طالَعتُ درساً إلّا العربيّة»: درسی جز عربی را مطالعه نکردم.

اما اگر مستثنی‌منه نداشته باشیم، ترجمهٔ جمله دو حالت دارد: منفی و همراه «به‌جز، مگر» / مثبت و مؤکّد و همراه «فقط، تنها».

مثال:

«ما طالَعتُ أمسِ إلّا كتاب العربيّة»
- منفی و با «به‌جز» ← دیروز به‌جز کتاب عربی را مطالعه نکردم! ✓
- مثبت و مؤکّد با «فقط» ← دیروز فقط کتاب عربی را مطالعه کردم! ✓

کلمات مهم:

۱) «ما كان أحدٌ يأتي»: کسی نمی‌آمد / «إلى حاتم الطّائي»: نزد حاتم طائی / «فردَّه خائباً»: پس او را ناامید بازگرداند

۲) «أهدتني جدّتي»: مادربزرگم به من هدیه کرد / «سواراً عتيقاً»: دستبند کهنه‌ای / «و ذلك أغلى ما أملك»: و آن گرانبهاترین چیزی است که دارم

۳) «تُستخدم الأنابيب»: لوله‌ها به کار برده می‌شوند / «لنقل النفط»: برای انتقال نفت / «من الآبار»: از چاه‌ها / «إلى المصافي»: به پالایشگاه‌ها

۴) «ما»: نیست (اگر «إلّا» را به شکل «فقط، تنها» ترجمه کنیم، باید این کلمه را به شکل مثبت (است) ترجمه کنیم!) / «الحياة الدنيا»: زندگی دنیا / «إلّا»: جز، فقط، تنها/ «لعب و لهو»: بازیچه و سرگرمی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ✔

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نیامده («ما كان ... يأتي» دارای ساختار «كان + مضارع» و معادل ماضی استمراری است، بنابراین «نمی‌آمد» صحیح است!) ـ برگردد (ضمیر «ه» در «ردّهُ» ضمیر مفعولی است، بنابراین «او را برگرداند» صحیح است!)

گزینهٔ (۳): پالایشگاه («المصافي: پالایشگاه‌ها» جمع است نه مفرد!) ـ به کار می‌برند («تُستخدَم: به کار برده می‌شود» مفرد و مجهول است، ولی «به کار می‌برند» جمع و معلوم است!)

گزینهٔ (۴): نیست (وقتی «إلّا» را به شکل «فقط، تنها» ترجمه می‌کنیم، باید فعل جمله را به شکل مثبت ترجمه کنیم، بنابراین یا «زندگی دنیا تنها بازیچه و سرگرمی است» صحیح است و یا «زندگی دنیا جز بازیچه و سرگرمی نیست»!)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۸ «کاشتن درخت و ساختن مدرسه کارهای نیکی هستند که پاداش آن‌ها حتی پس از مرگ انجام‌دهنده‌شان قطع نمی‌شود!»:

۱) غرس شجرة أو بناء مدرسة حسنتان لا ینقطع ثوابهما حتّی إذا مات فاعلهما!

۲) غرس الشّجرة و بناء المدرسة حسنتان لا ینقطع أجرهما حتّی بعد موت فاعلهما!

۳) غرس شجرة و بناء مدرسة حسنة لا تُقطَع أجورهما و إن مات فاعلهما!

۴) غرس الشّجرة و بناء المدرسة حسنتان لن ینقطع ثوابهما حتّی بعد أن مات فاعلهما!

مشاوره در این مدل سؤالات به تفاوت گزینه‌ها مثل بودن یا نبودن ضمیر، جمع یا مفرد بودن کلمات، «ال» داشتن یا نداشتن اسم‌ها و ... خیلی دقت کن!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ترکیبی

Hint «مرگ» اسمه یا فعل؟ همین رو بدونی تمومه.

درس Box

۱) ساختار «لن + مضارع» معادل مستقبل منفی است!

مثال: «لن یحصل علیها»: آن را به دست نخواهد آورد

۲) **ترجمهٔ اسم نکره** ← اسم نکره در فارسی با «ی» یا «یک» یا هر دوی آن‌ها ترجمه می‌شود.

مثال: «طالبٌ» ← دانش‌آموزی ✓ یک دانش‌آموز ✓ یک دانش‌آموزی ✓ دانش‌آموز ✗

اگر یک موصوف و صفت نکره داشته باشیم، کافی است یکی از آن‌ها را به شکل نکره ترجمه کنیم.

مثال: «مکانٌ غیرُ مناسبٍ»: جایی نامناسب ✓ جای نامناسبی ✓ یک جای نامناسب ✓ جای نامناسب ✗

کلمات مهم: کاشتن درخت: «غرس الشجرة» / ساختن مدرسه: «بناء المدرسة» / کارهای نیکی: «حسنتان» / پاداش آن‌ها: «أجرهما» / حتّی پس از مرگ انجام‌دهنده‌شان: «حتّی بعد موت فاعلهما»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): شجرة (نکره و معادل «درختی» است نه «درخت»!) ـ أو (به معنی «یا» است نه «و».) ـ مدرسة (نکره و معادل «مدرسه‌ای» است نه «مدرسه»!) ـ إذا مات (به معنی «هرگاه بمیرد» است! دقت کنید که «مرگ» اسم است، ولی «ماتَ» فعل است!)

گزینهٔ (۳): شجرة (مانند گزینهٔ (۱)) ـ مدرسة (مانند گزینهٔ (۱)) ـ حسنة («کاشتن درخت و ساختن مدرسه» مفرد نیست، بلکه معادل مثنی است، در نتیجه «حسنتان» صحیح است!) ـ أجور (این کلمه، جمع و به معنی «پاداش‌ها» است نه «پاداش».) ـ إن مات (مانند توضیحات «إذا ماتَ» در گزینهٔ (۱))

گزینهٔ (۴): لن ینقطع (معادل مستقبل منفی و به معنی «قطع نخواهد شد» است، نه «قطع نمی‌شود»!) ـ بعد أن مات (به معنی «بعد از این‌که فوت شد» است. دقت کنید که «مرگ» اسم است، ولی «ماتَ» فعل است!)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۹ «یا من بدنیاه اشتغل قد غرّه طول الأمل!» عیّن الأنسب للمفهوم:

۱) جهانی در تلاش آبرو ناکام می‌میرد / نمی‌داند که غیر از خاک گشتن نیست مقصودش

۲) ز کوشش، به هر چیز خواهی رسید / به هر چیز خواهی کماهی رسید

۳) هر که را شد همت عالی پدید / هرچه جست آن چیز، حالی شد پدید

۴) باید ز سر این غرور را راندن / باید ز دل این غبار را رفتن

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: عربی دوازدهم ـ درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ترجمهٔ عبارت: «ای کسی که به دنیای خود مشغول شده و آرزوی طولانی او را فریب داده است.»

مفهوم عبارت: «پرداختن بیش از حد به دنیا و آرزوهای دور و دراز آدمی را فریب می‌دهد و سرانجام باعث حسرت و پشیمانی می‌گردد.»

این مفهوم در گزینهٔ (۱) دیده می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینه‌های (۲) و (۳) به تلاش زیاد و همّت‌کردن اشاره شده و در گزینهٔ (۴) به دوری از غرور و پاکی قلب از آن اشاره شده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

مشاوره در مورد حل سؤالات درک متن چند نکته رو در نظر داشته باشین:
۱) سؤالات درک متن رو در آخر سؤالات عربی جواب بدین.
۲) متن رو باید با دقت، ولی با سرعت بخونین. این کار نیاز به تمرین و تکرار زیاد داره. خوندن نصف و نیمهٔ متن خیلی فایده‌ای نداره.
۳) توی متن و گزینه‌ها به کلماتی که معنای «هیچ، همه، گاهی، اصلاً، فقط، همیشه، بعضی، قطعاً، ممکنه ...» دارن، دقت کنین.
۴) در سؤالات درک مطلب برای تشخیص گزینهٔ صحیح یا خطا عجله نکنید و حتماً همهٔ گزینه‌ها رو بخوانید، سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنید!

• اِقرأ النّص التالي ثمّ أجب عن الأسئلة بما يُناسب النّص (۹۰ ـ ۹۴):

«إنّ المعلّمين يؤثّرون على المعنويّات و السّلوك و مصير طلّابهم تأثيراً أكثر ممّا يُدركون أنفسهُم. المعلّم ملابسه و طريقة كلامه و الكلمات الّتي يستخدمها مهمّة للطلّاب، رُبّما جملة واحدة من معلّم تستطيع أن تُغيّر مصير طالب دون أن يَنتبه بها المعلّم. إنّه من بداية حضوره في الصّفّ يمكن أن يُدخل الهدوء و الفرح في قلوب الطلّاب أو يجعلهم قلقين حيثُ ينتظرون أن تَنتهي تلك الحصّة كأنّهم مسجونون. هناك معلّمون يقضي تلاميذهم أيّام الأسبوع مشتاقين إلى رؤيتهم مرّة أخرى.

لا مُجتمع يسعد و يتقدّم إلّا إذا أراد الطلّاب فيه أن يَسيروا في طريق التّقدّم و بِناء القادم. فعلى المعلّمين أن لا يَكتفوا بتعليم ما يُوجَد في الكُتب الدّراسيّة فقط بل يتكلّموا مع التّلاميذ حول ما يَحدُث في العالم و يُعرِّفوهم على دَورهم العظيم في تَقدُّم بلادهم و بناء مُجتمع صالح للعيش. المُعلم الّذي يُصيّر طُلّابه بكلامه و سُلوكه مأيوسين من التّطوّر و إعمار بلادهم لا يُساعد المُجتمع، بل يَحرم الأجيال القادمة من الحصول على وطن مُزدهِر (الازدهار هو انفتاح الأزهار). إنّ يأس الشّباب من مُستقبل وطنهم يُشبِه يأس الشّمس من ضوء الصّباح.»

ترجمهٔ متن:

«معلمان بر روحیات و رفتار و سرنوشت دانش‌آموزانشان بیش از آن‌چه خودشان درک می‌کنند، تأثیر می‌گذارند. معلم لباس‌هایش، شیوهٔ سخن گفتنش و کلماتی که استفاده می‌کند، برای دانش‌آموزان مهم است. گاهی یک جمله از یک معلم می‌تواند بدون آن‌که او متوجه باشد، سرنوشت دانش‌آموزی را تغییر دهد. در ابتدای حضور در کلاس، ممکن است معلم آرامش و شادی را وارد دل‌های دانش‌آموزان کند، یا این‌که آن‌ها را در اضطراب نگه دارد درحالی‌که منتظر باشند تا آن زنگ به پایان برسد، گویی که آن‌ها زندانی هستند. معلمانی هستند که دانش‌آموزانشان روزهای هفته را با اشتیاق به دیدار دوبارهٔ آن‌ها می‌گذرانند.

هیچ جامعه‌ای خوشبخت نمی‌شود و پیشرفت نمی‌کند، مگر این‌که دانش‌آموزان در آن بخواهند در مسیر پیشرفت و ساختن آینده گام بردارند. بنابراین، معلمان باید فقط به آموزش آن‌چه در کتاب‌های درسی وجود دارد بسنده نکنند، بلکه دربارهٔ آن‌چه در جهان رخ می‌دهد، با دانش‌آموزان گفت‌وگو کنند و آن‌ها را با نقش عظیم خود در پیشرفت کشورشان و ساختن جامعه‌ای شایسته برای زندگی آشنا سازند. معلمی که با سخن و رفتارش دانش‌آموزانش را از پیشرفت و آبادانی کشورشان ناامید سازد، جامعه را یاری نکرده بلکه نسل‌های آینده را از دستیابی به وطنی شکوفا محروم می‌کند. (شکوفایی همان بازشدن شکوفه‌ها است) ناامیدی جوانان از آیندهٔ وطنشان به ناامیدی خورشید از نور صبح شبیه است.»

کلمات مهم: «المعلّمين»: معلمان / «يؤثّرون»: تأثیر می‌گذارند / «على»: بر / «المعنويّات»: روحیات / «السّلوك»: رفتار / «مصير»: سرنوشت / «طلّابهم»: دانش‌آموزانشان / «أكثر»: بیشتر / «ممّا»: از آن‌چه / «يدركون»: درک می‌کنند / «أنفسهم»: خودشان / «ملابسه»: لباس‌های او / «طريقة كلامه»: شیوهٔ سخن گفتن او / «الكلمات الّتي يستخدمها»: کلماتی که استفاده می‌کند / «للطّلّاب»: برای دانش‌آموزان / «رُبّما»: گاهی / «جملة واحدة»: یک جمله / «من»: از / «تستطيع أن»: می‌تواند که / «تغيّر»: تغییر دهد / «مصير طالب»: سرنوشت دانش‌آموزی / «دون أن»: بدون آن‌که / «ينتبه»: آگاه شود / «من بداية حضوره»: از ابتدای حضورش / «في الصّفّ»: در کلاس / «يمكن أن»: ممکن است که / «يُدخل»: وارد کند / «الهدوء»: آرامش / «الفرح»: شادی / «في قلوب الطّلّاب»: در دل دانش‌آموزان / «أو»: یا / «يجعلهم قلقين»: آن‌ها را مضطرب کند / «حيث»: در حالی که / «ينتظرون»: منتظر می‌مانند / «أن تنتهي الحصة»: تا زنگ به پایان برسد / «كأنهم مسجونون»: گویی که زندانی هستند / «هناك معلمون»: معلمانی هستند / «يقضي»: سپری می‌کند / «أيام الأسبوع»: روزهای هفته / «مشتاقين إلى»: مشتاق به / «رؤيتهم»: دیدار آن‌ها / «مرة أخرى»: دوباره / «لا»: هیچ / «مجتمع»: جامعه‌ای / «يسعد»: سعادتمند نمی‌شود (در این‌جا) / «يتقدّم»: پیشرفت نمی‌کند (در این‌جا) / «إلّا إذا»: مگر زمانی که / «أراد»: بخواهند (در این‌جا) / «أن يسيروا»: که حرکت کنند / «في طريق التقدّم»: در مسیر پیشرفت / «بناء القادم»: ساختن آینده / «فعلى المعلمين»: پس بر معلمان است که / «أن لا يكتفوا»: که بسنده نکنند / «بتعليم»: به آموزش / «ما يوجد»: آن‌چه وجود دارد / «في الكتب الدراسية»: در کتاب‌های درسی / «بل»: بلکه / «يتكلّموا»: سخن بگویند / «مع»: با / «التلاميذ»: دانش‌آموزان / «حول ما يحدث»: دربارهٔ آن‌چه رخ می‌دهد / «في العالم»: در جهان / «يعرّفوهم»: به آن‌ها بشناسانند / «دورهم العظيم»: نقش بزرگشان / «في تقدّم بلادهم»: در پیشرفت کشورشان / «بناء مجتمع صالح للعيش»: ساختن جامعه‌ای شایسته برای زندگی / «يُصيّر»: می‌گرداند / «بكلامه»: با سخن خود / «سلوكه»: رفتارش / «مأيوسين»: ناامید / «التّطوّر»: پیشرفت / «إعمار بلادهم»: آبادانی کشورشان / «لا يساعد»: یاری نمی‌کند / «المجتمع»: جامعه / «يحرم»: محروم می‌کند / «الأجيال القادمة»: نسل‌های آینده / «الحصول على»: دستیابی به / «وطن مزدهر»: وطنی شکوفا / «الازدهار»: شکوفایی / «انفتاح الأزهار»: بازشدن شکوفه‌ها / «يأس الشّباب»: ناامیدی جوانان / «من مستقبل وطنهم»: از آیندهٔ وطنشان / «يشبه»: شبیه است / «يأس الشمس»: ناامیدی خورشید / «من ضوء الصّباح»: از نور صبح

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۰ «لا تُعمَّرُ بلاد إلّا إذا ..... » عيّن الصّحيح للفراغ:

۱) أحسّ فيها الطّلّاب بأنّهم يعيشون في بلاد متقدّمة و سعيدة!

۲) تَعرَف معلّموها على دَورهم الممتاز في بناء القادم!

۳) أراد الشّباب أن يتعلّموا ما في الكتب الدّراسيّة تعلّماً جيّداً!

۴) أدرك النّاس أنّهم كشمس لا يأتي الصّباح المضيء إلّا بحضورها!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ترکیبی

پاسخ خیلی تشریحی

«کشورها آباد نمی‌شوند مگر زمانی که ...»

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): دانش‌آموزان احساس کنند در کشوری پیشرفته و سعادتمند زندگی می‌کنند.

گزینهٔ (۲): معلمانش با نقش برجستهٔ خود در ساختن آینده آشنا شوند!

گزینهٔ (۳): جوانان بخواهند آن‌چه را در کتاب‌های درسی است، به خوبی بیاموزند!

گزینهٔ (۴): مردم درک کنند که مانند خورشیدی هستند که صبح روشن جز با حضورشان فرا نمی‌رسد!

توضیح: با توجه به مفهوم متن، یک کشور تنها زمانی آباد می‌شود که معلّمانش نقش مهم خود را در تعلیم و تربیت دانش‌آموزان بشناسند و با این کار جامعه و آینده‌اش را بنا کنند، بنابراین گزینهٔ (۲) صحیح است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۱ «من واجبات المعلّمين في الصّفّ ..... » عيّن الصّحيح للفراغ:

۱) أن يتكلّموا في الصفّ تكلّماً يُغيّر أُسلوب الحياة في التّلاميذ!

۲) أن لا يكلّموا طلّابهم عن مشاكل مجتمعهم حتّى لا يجعلوهم مأيوسين!

۳) أن يُشجّعوا التّلاميذ على تكميل دراستهم و الابتعاد عمّا غيرها!

۴) أن يعرفوا أنّهم يُربّون الطلّاب بكلامهم و سلوكهم و ألبستهم!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: ترکیبی

پاسخ خیلی تشریحی ✔

از وظایف معلمان در کلاس ...

گزینهٔ (۱): این‌که در کلاس به گونه‌ای صحبت کنند که روش زندگی را در دانش‌آموزان تغییر دهد!

گزینهٔ (۲): این‌که با دانش‌آموزان خود دربارهٔ مشکلات جامعه‌شان صحبت نکنند، تا آن‌ها را ناامید نسازند!

گزینهٔ (۳): این‌که دانش‌آموزان را به تکمیل تحصیلاتشان تشویق کنند و از غیر آن دوری کنند!

گزینهٔ (۴): این‌که بدانند آن‌ها دانش‌آموزان را با سخنان، رفتار و لباس‌هایشان تربیت می‌کنند!

توضیح: گزینهٔ (۴) صحیح است، زیرا به نقش مهم معلمان در تربیت دانش‌آموزان از طریق الگوبودن اشاره دارد. طبق متن، سخنان، رفتار و حتی نوع پوشش معلمان می‌تواند تأثیر به‌سزایی بر دانش‌آموزان داشته باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۲ عیّن الأنسب لمفهوم النصّ:

۱) قُمْ للمعلّم وَفِّه التَّبجيلا — كادَ المعلّمُ أن يَكون رسولاً

۲) إذا الشَّعبُ يوماً أرادَ الحياة — فَلا بُدَّ للقَيد أن يَنكَسر

۳) قُمْ يا مُعلّمُ حافظاً و مُحافظاً — أنت الأمانُ و عن غدٍ مسؤولاً

۴) لا تَنهَ عن خُلقٍ و تأتي مثلَه — عارٌ عليك إذا فعلتَ عظيم

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ترکیبی

پاسخ خیلی تشریحی

مناسب‌ترین گزینه را برای مفهوم متن تعیین کن:

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): برای معلم برخیز و او را به طور کامل تکریم کن، نزدیک بود که معلم پیامبر شود!

گزینهٔ (۲): اگر روزی مردم زندگی را بخواهند، ناگزیر است که قید و بند شکسته شود!

گزینهٔ (۳): برخیز ای معلم، حافظ و نگهبان باش، تو امانی و مسئول آینده هستی!

گزینهٔ (۴): از خُلقی نهی نکن که خودت مانند آن را انجام می‌دهی، اگر کار بزرگی انجام دهی بر تو عار است!

توضیح: گزینهٔ (۳) مناسب‌ترین گزینه برای مفهوم متن است، زیرا به طور مستقیم به نقش مهم و مسئولیت‌پذیری معلم در جامعه اشاره دارد. معلم به عنوان حافظ و نگهبان ارزش‌ها و مسئول آینده، نقش کلیدی در تربیت نسل‌های آینده ایفا می‌کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

• عيّن الخطأ في الإعراب و التّحليل الصّرفي للكلمات (۹۳ ـ ۹٤):

۹۳ «يُصيّر ـ مأيوسين ـ تأثيراً ـ ينتظرون»:

۱) تأثيراً: مفرد مذكر ـ مصدر مزيد ثلاثيّ (ماضيه: أثَّرَ) ـ معرب ـ نكرة / مفعول مطلق لبيان النّوع و منصوب

۲) يَنتظرون: مضارع ـ للغائبين ـ مزيد ثلاثيّ من باب افتعال من مادّة «ن ظ ر» ـ معلوم / فعل و فاعل و الجملة فعليّة

۳) يُصيّر: فعل مضارع ـ للغائب ـ مزيد ثلاثيّ بزيادة حرف واحد ـ معلوم ـ متعدّ / فعل من الأفعال النّاقصة و اسمه «طلّاب»

۴) مأيوسين: اسم ـ جمع سالم للمذكر ـ اسم مفعول (مأخوذ من فعل مجرّد ثلاثيّ) ـ نكرة ـ معرب / منصوب بالياء

مشاوره در این مدل تست‌ها حتماً حتماً دقت کنید که صحیح رو می‌خواد یا خطا رو!!!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ترکیبی

Hint اول موارد سمت راست رو بررسی کن چون نیاز به بررسی جمله ندارن، بعد اگه سؤال حل نشد موارد سمت چپ رو بررسی کن!

درس Box در جدول زیر با زمان‌های مختلف این افعال آشنا می‌شویم:

افعال ناقصه		
ماضی	مضارع	امر
كانَ (بود)	يَكونُ (است، می‌باشد)	كُنْ (باش)
صارَ (شد، گردید)	يَصيرُ (می‌شود، می‌گردد)	صِرْ (بشو، بگرد)
لَيسَ (نیست)	ـ	ـ
أصبَحَ (شد، گردید)	يُصبِحُ (می‌شود، می‌گردد)	أصبِحْ (بشو، بگرد)

چند تذکّر:

۱) فعل «سارَ، يَسيرُ (حرکت‌کردن)» و «صَيَّرَ، يُصَيِّرُ (گرداندن، تبدیل‌کردن)» را با فعل ناقص «صارَ، يَصيرُ (شدن)» اشتباه نگیرید!

يُصيّرُ ← فعل ناقص ✗ يَصيرُ ← فعل ناقص ✓ يَسيرُ ← فعل ناقص ✗

۲) فعل «تَكَوَّنَ، يَتَكَوَّنُ (تشکیل‌شدن)» و هم‌چنین حرف «كَأَنَّ: گویی، انگار» را با فعل ناقص «كانَ، يَكونُ (بودن)» اشتباه نگیرید!

تَكوّن ← فعل ناقص ✗ تَكون ← فعل ناقص ✓

كأنّ ← فعل ناقص ✗ كان ← فعل ناقص ✓

۳) دقت کنید که فعل «كادَ: نزدیک بود» فعل ناقص نیست و آن را با «كانَ: بود» اشتباه نگیرید!

پاسخ خیلی تشریحی ✓ خطای این گزینه:

فعل من الأفعال النّاقصة («يُصَيِّرُ» به معنی «تبدیل می‌کند، می‌گرداند» است و با فعل ناقص «يَصيرُ: می‌شود» تفاوت دارد! در نتیجه «طلّاب» اسم آن نیست، بلکه مفعول است!)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۴ «مسجونون ـ القادمة ـ یستخدم ـ لا یُساعد»:

۱) مسجونون: جمع سالم للمذکّر ـ اسم مفعول اشتقاقه من فعل «یَسجُن» ـ نکرة ـ معرب / خبر کأنّ و مرفوع بالواو

۲) القادمة: مفرد مؤنث ـ اسم فاعل مأخوذ من فعل مجرّد ثلاثّي ـ معرب ـ معرّف بأل / صفة و منصوب بالتبعیّة من «الأجیال»

۳) یستخدم: فعل مضارع ـ للغائب ـ مزید ثلاثّي ـ حروفه الزّائدة ثلاثة ـ معرب ـ متعدّ / فعل و فاعل و مفعوله ضمیر «ها»

۴) لا یُساعد: فعل مضارع للنّهي ـ مزید ثلاثّي من باب مفاعلة ـ له حرف زائد واحد: «الف» ـ مجهول / فعل مع نائب فاعله جملة فعلیة

مشاوره در این مدل تست‌ها حتماً دقت کنید که صحیح رو می‌خواد یا خطا رو!!!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: ترکیبی

Hint اول موارد سمت راست رو بررسی کن، چون نیاز به بررسی جمله ندارن بعد اگر سؤال حل نشد، موارد سمت چپ رو بررسی کن!

درس Box هر فعلی که مفعول داشته باشد، اوّلاً متعدی است، ثانیاً غالباً معلوم است نه مجهول!

مثال: أولئك النّاس لا یُساعد الجامعة: آن مردم جامعه را یاری نمی‌کنند.

(در مثال بالا «الجامعة» مفعول است، در نتیجه «لا یُساعد» معلوم و متعدی است!)

پاسخ خیلی تشریحی خطای این گزینه:

للنهي («لا یساعد» در متن به شکل دستوری ترجمه نمی‌شود، بلکه به معنی «کمک نمی‌کند» و در نتیجه مضارع منفی است نه فعل نهی!) ـ مجهول (با توجه به معنی جمله فعل «لا یساعد» در عبارت «لا یساعد المجتمع: جامعه را یاری نمی‌کند» معلوم است نه مجهول، زیرا مفعول دارد و غالباً فعلی که مفعول داشته باشد معلوم است!) ـ مع نائب فاعله (از آن‌جا که «لا یُساعد» معلوم است، نائب فاعل ندارد، بلکه فاعل دارد!)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

• انتخب الجواب الصحيح في الأسئلة التالية (۹۵ ـ ۱۰۰):

۹۵ عيّن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

۱) أيّها المُزارعونَ، إنّكم تَعدَّيتُم على نِظامِ الطَّبيعَةِ تَعّدي الظّالمينَ!

۲) كُنّا نُشارِك في جَميع المُبارياتِ الرّياضيةِ إلّا كُرَة القَدَمِ!

۳) إستَقبِحوا مِن أنفُسِكم ما تَستَقبِحونَه من غَيركم و أحسِنوا إلى النّاسِ!

۴) يَتَظاهَرُ الطّائِر أمام مُفتَرِسِهِ بأنّ جِناحه مكسورٌ، حتّى يُبعِدَهُ عَنِ العُشِّ!

مشاوره در این تست‌ها لازم نیست همهٔ حرکت‌ها بررسی بشن!!!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: ترکیبی

Hint ابتدا برو سراغ وزن فعل‌ها و مصدرهای مزید و حرکت نون در آخر جمع‌های مذکر سالم و مثنی! بعد به اسم تفضیل‌ها، اسم فاعل‌ها و اسم مفعول‌ها و در نهایت به فعل‌های مجهول دقت کن!

درس Box ۱) به اسم‌هایی که بر وزن فاعِل هستند و یا ساختار «مُـ ... ـِ ...» دارند اسم فاعل می‌گوییم. این اسم‌ها غالباً به شکل «انجام‌دهنده» ترجمه می‌شوند.

نکته اسم‌های فاعل گاهی به جای ساختار «مُـ ... ـِ ...» به شکل «مُـ ... یـ ...» به کار می‌روند.

مثال: مُعین: یاری‌کننده ـ مُدیر: اداره‌کننده ـ مُنیر: نورانی‌کننده

۲) به اسم‌هایی که بر وزن مَفعول هستند و یا ساختار «مُـ ... ـَـ...» دارند، اسم مفعول می‌گوییم. این اسم‌ها غالباً به شکل «انجام‌شده» ترجمه می‌شوند.

مثال: مُهَدِّد: تهدیدکننده / مُهَدَّد: تهدیدشده

پاسخ خیلی تشریحی **ترجمهٔ عبارت:** «پرنده در برابر شکارچی خود به این تظاهر می‌کند که بالش شکسته است، تا این‌که او را از لانه دور کند!»

خطاهای این گزینه:

مُفترَس (با توجه به معنی جمله «مفترس» اسم فاعل است نه اسم مفعول، در نتیجه «مُفتَرِس: شکارچی، شکارکننده» صحیح است، نه «مُفتَرَس: شکارشده»!) ـ جِناح (تلفظ صحیح این کلمه «جَناح: بال» است!)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۶ عيّن المستثنى منه محذوفاً:

۱) ما نزل الرّاكبون من الحافلة إلّا ثلاثة رجال منهم!

۲) لا يُغرق أحدٌ في المدح و الذّمّ إلّا أحمق!

۳) لا نحبّ أن يبقى في هنا معنا إلّا والدنا الشّجاع!

۴) كلّ شيء يرخص إذا كثر إلّا الأدب فإنّه إذا كثر غلا!

مشاوره در تشخیص مستثنی‌منه حتماً باید به ترجمهٔ جمله‌ها هم توجه داشته باشید و صرفاً به نکات تستی و راه‌های میانبر بسنده نکنید!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: عربی دوازدهم ـ درس ۳

Hint چک کن ببین در کدوم گزینه، کلمهٔ بعد از «إلّا» زیرمجموعهٔ هیچ کلمه‌ای از کلمات قبل از «إلّا» نیست!

درس Box

در جملاتی که در آن حرف «إلّا» به کار رفته است، ارکان زیر را داریم:

۱) أداة الاِستِثناء ← کلمه‌ای که باعث ایجاد ساختار استثنا می‌شود. ← یعنی کلمهٔ «إلّا».

۲) المُستَثنى ← همان بخش جزئی که از بخش کلّی جدا می‌شود. ← یعنی کلمه‌ای که بلافاصله بعد از «إلّا» می‌آید.

المُستَثنى‌مِنه ← همان بخش کلّی که مستثنی از آن جدا می‌شود. ← کلمه‌ای است که قبل از «إلّا» می‌آید، اما جایگاه ثابتی ندارد و ممکن است از «إلّا» فاصله داشته یا نداشته باشد.

به طور کلی: أُسلوب استثنا ← مستثنی‌منه ... + إلّا + مستثنی

مثال: حَضَرَ الزُّمَلاءُ في صالَةِ الاِمتِحانِ إلّا حامِداً. (هم‌کلاسی‌ها در سالن امتحان حاضر شدند به‌جز حامد.)

مستثنی‌منه — ادات استثنا — مستثنی

نکته گاهی در جملات منفی یا سؤالی ممکن است مستثنی‌منه حذف شده و در جمله ذکر نشده باشد.

مثال:

«ما رَجَعَ إلى البيت إلّا والدي» (جز پدرم { کسی} به خانه بازنگشت.)

در این عبارت «والد» مستثنی است، ولی مستثنی‌منه در عبارت قبل از «إلّا» ذکر نشده است و مشخص نیست که «پدرم» را از چه کلمه‌ای جدا کرده‌ایم.

نکته وقتی جملهٔ قبل از «إلّا» مثبت باشد، یعنی حتماً مستثنی‌منه در جمله ذکر شده و محذوف نیست!

مثال: كلّ شيء هالكٌ إلّا الله. ← جملهٔ قبل از «إلّا» مثبت است، در نتیجه حتماً مستثنی‌منه داریم. «كلّ شيء» مستثنی‌منه است.

پاسخ خیلی تشریحی ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مسافران از اتوبوس پیاده نشدند، جز سه مرد از آن‌ها! («سه مرد» از «الراكبون: مسافران» جدا شده است، در نتیجه «الراكبون» مستثنی‌منه است!)

گزینهٔ (۲): کسی در ستایش و نکوهش زیاده‌روی نمی‌کند، مگر احمق! («احمق» از «أحد: کسی» جدا شده است، در نتیجه «أحد» مستثنی‌منه است!)

گزینهٔ (۳): دوست نداریم [کسی] این‌جا با ما بماند، جز پدر شجاعمان! («پدر» از هیچ کلمه‌ای از کلمات قبل از «إلّا» جدا نشده است، در نتیجه مستثنی‌منه نداریم!)

گزینهٔ (۴): هر چیزی وقتی زیاد شود ارزان می‌شود، مگر ادب که هر چه زیاد شود گران‌تر می‌شود! («ادب» از «كلّ شيء: هر چیزی» جدا شده است، در نتیجه «كلّ شيء» مستثنی‌منه است!)

تیزبازی در گزینهٔ (۴) جملهٔ قبل از «إلّا» مثبت است، در نتیجه بدون ترجمه و بررسی جمله می‌توانیم بگوییم که، حتماً مستثنی‌منه داریم، زیرا هرگاه جملهٔ قبل از «إلّا» مثبت و غیر سؤالی باشد، حتماً مستثنی‌منه داریم!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۷ عيّن المفعول المطلق يرفع الشّك عن المخاطب:

۱) أكرم ذلك التلميذ معلّميه في يوم المعلّم مُكرماً!

۲) أكثر الموجودات يحتاج إلى الماء و الطّعام اِحتياجاً كثيراً!

۳) توكّلوا على خالقكم توكّلاً و اعلموا أنّه قادر على كلّ شيء!

۴) اعتمدت على الله اعتماداً يُساعِدني في كلّ الأحوال!

مشاوره در تست‌های مفعول مطلق باید با صورت سؤالات معروف این درس آشنا باشیم، مثلاً بدانیم که «يرفع الشّك» نشانهٔ مفعول مطلق تأکیدی است، نه مفعول مطلق نوعی!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: عربی دوازدهم ـ درس ۴

Hint دنبال مفعول مطلق تأکیدی بگرد.

درس Box

۱) به مصدر فعل جمله مفعول مطلق می‌گوییم. (مثل «فقداناً» در عبارت «تفقد كلّ ما ملكت فقداناً») حال اگر بعد از این مصدر، صفت، مضافٌ‌إلیه و یا جملهٔ وصفیه به کار برود، به آن مفعول مطلق نوعی می‌گوییم و اگر بعد از مصدر، صفت، مضافٌ‌إلیه و یا جملهٔ وصفیه به کار نرفته باشد، به آن مفعول مطلق تأکیدی می‌گوییم. مصدر مفعول مطلق را هرگز نباید به شکل مصدر ترجمه کنیم و باید به جای آن از قیدهای مناسب استفاده کنیم.

برای ترجمهٔ مفعول مطلق تأکیدی به درس‌باکس سؤال ۸۳ مراجعه کنید.

کاربرد مفعول مطلق تأکیدی و ترجمهٔ آن:

کاربرد ← مفعول مطلق تأکیدی **بر وقوع فعل جمله تأکید می‌کند**، تا مخاطب از وقوع فعل مطمئن شده و هیچ شک و شبهه‌ای برایش باقی نماند.

چه سؤالاتی بپرسند یعنی مفعول مطلق تأکیدی می‌خواهند؟

خوب است صورت سؤالات معروف این درس را خوب بشناسیم:

- عيّن ما يؤكّد على وقوع الفعل
- عيّن ما يرفع الشّكّ عن وقوع الفعل
- عيّن ما فيه اهتمام و عناية على وقوع الفعل

کاربرد مفعول مطلق نوعی و ترجمهٔ آن:

کاربرد ← مفعول مطلق نوعی بر **کیفیت و چگونگی وقوع فعل جمله دلالت می‌کند**، تا مخاطب از چگونگی وقوع فعل باخبر شود.

چه سؤالاتی بپرسند یعنی مفعول مطلق نوعی می‌خواهند؟

خوب است صورت سؤالات معروف این درس را خوب بشناسیم:

- عيّن ما يدلّ على كيفيّة وقوع الفعل
- عيّن ما يُبيِّن نوع الفعل

۲) به جمله‌ای که بعد از یک اسم نکره می‌آید و در مورد آن توضیح می‌دهد، جملهٔ وصفیه می‌گوییم.

مثال: «الكتابُ صديقٌ يُنقذنا من الجهل»

(در این عبارت، «صديقٌ» اسم نکره است و «يُنقذنا ...» جملهٔ وصفیه است.)

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در این گزینه کلمهٔ «مُكرماً» اصلاً مصدر نیست، بلکه اسم فاعل است، در نتیجه حال است نه مفعول مطلق!

گزینهٔ (۲): در این عبارت «يحتاج» فعل و «احتياجاً» مفعول مطلق نوعی است، زیرا بعد از آن صفت «كثيراً» آمده است!

گزینهٔ (۳): در این عبارت «توكّلوا» فعل و «توكّلاً» مفعول مطلق تأکیدی است، زیرا بعد از آن صفت، مضافٌ‌إلیه و یا جملهٔ وصفیه نیامده است!

گزینهٔ (۴): در این عبارت «اعتمدتُ» فعل و «اعتماداً» مفعول مطلق نوعی است، زیرا بعد از آن جملهٔ وصفیه (يُساعدني ...) آمده است!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۸ عيّن المنادى يمكن أن يكون مضافاً:

۱) يا عُمّالُ، لا تجتمعوا أمام باب المصنع للاعتراض!

۲) يا أيّها الشّباب أعينوا هؤلاء الضعفاء في الشدائد!

۳) يا معلّم، صيِّرني مشتاقاً إلى تعلّم اللّغة العربيّة!

۴) يا فاطمة، اجتهدي كثيراً للنّجاح في امتحانات آخر السّنة!

مشاوره در سؤالاتی که نوع منادا را از ما می‌خواهند، دیگر نیازی به بررسی و ترجمهٔ کلّ عبارت‌ها نداریم و فقط به بررسی خود منادا می‌پردازیم.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: عربی دوازدهم ـ درس ۵

Hint حواست باشه که گاهی ضمیر «ي» از آخر منادا حذف می‌شه و به جاش کسره میاد، مثل «يا أُمِّ». در این صورت منادا مضافه!

درس Box

به ساختاری که در آن به کمک حرف «یا» شخصی یا چیزی را مورد خطاب قرار می‌دهیم، اسلوب ندا گفته می‌شود.

این ساختار دو بخش دارد:

۱) «یا» ← که به آن «حرف ندا» می‌گوییم.

۲) مُنادا ← اسمی که بعد از «یا» می‌آید و آن را مخاطب قرار می‌دهیم.

بنابراین:

- يـــا اللهُ، أعِنّي في دُروسي.
  حرف منادا
- يـــا رَبّـــي، اِرحَمْنا.
  حرف منادا

منادای غیرمضاف (منادای مفرد)

به منادایی می‌گویند که بدون مضافٌ‌إلیه به کار می‌رود.

مثال: يا اللهُ، اِهدِنا صراط الحقّ. (ای خدا، ما را به راه حق هدایت کن.)

در این عبارت «اللهُ: خدا» مورد خطاب واقع شده است و بعد از آن مضافٌ‌إلیه به کار نرفته است. ← «اللهُ» منادای غیرمضاف است.

نکته در زبان عربی خودِ منادای غیر مضاف را با توجه به این‌که منادی یک اسم عَلَم است یا نه، به دو دسته تقسیم می‌کنند:

۱) منادایی که اسم عَلَم است ← يا محمّدُ، تَعالَ. (ای محمّد، بیا.)

۲) منادایی که اسم عَلَم نیست ← يا طالبُ، تَعالَ. (ای دانش‌آموز، بیا.)

تذکّر:

- منادای غیرمضاف، تنوین نمی‌گیرد و در انتهای آن فقط یک ضمّه (ـُ) قرار می‌گیرد!

مثال: يا مُحمّدٌ ✗ يا طالبٌ ✗ يا مُحمّدُ ✓ يا طالبُ ✓

منادای مضاف

به منادایی می‌گویند که همراه مضافٌ‌إلیه به کار می‌رود.

مثال: يا صديقي، أعِنّي في هذه الدّروس. (ای دوست من، مرا در این درس‌ها یاری کن.)

در این عبارت «صدیق: دوست» مورد خطاب واقع شده است و بعد از آن ضمیر «ي» مضافٌ‌إلیه است. ← «صدیق» منادای مضاف است.

تذکّر:

- منادای مضاف، هرگز «ال» و «تنوین» نمی‌گیرد، چرا که مضاف «ال» و «تنوین» نمی‌گیرد!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

مثال: يا المعلّمَ المدرسة ✗ يا معلّماً المدرسة ✗ يا معلّمَ المدرسة ✓

اگر منادایی به ضمیر «ي» متکلّم اضافه شود، می‌توانیم «ي» را حذف کنیم و به جای آن در آخر منادا «کسره» قرار دهیم. این کسره در حالت دیگری در آخر منادا وجود ندارد، بنابراین اگر انتهای منادا کسره داشت، یعنی یک ضمیر «ي» داریم و منادا مضاف است!

مثال: يا رَبِّ = يا رَبّي　　يا صَديقِ = يا صَديقي

به تفاوت ضمّه‌گرفتن یا کسره‌گرفتن در انتهای یک منادا بسیار دقت کنید!

يا ربُّ ← منادای غیرمضاف　　يا ربِّ ← منادای مضاف (در اصل «يا ربّي» است.)

از این نکته می‌توان در تست‌های ترجمه نیز استفاده کرد!

يا صديقُ ← ای دوست ✓ ای دوست من ✗

يا صديقِ ← ای دوست من ✓ ای دوست ✗

پاسخ خیلی تشریحی ✓

سؤال از ما منادایی را می‌خواهد که ممکن است بعدش مضافٌ‌إلیه به کار رفته باشد.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «عُمّالُ» منادا است و چون آخرش ضمّه (ـُ) دارد قطعاً مضاف نیست، یعنی بعدش مضافٌ‌إلیه ندارد.

گزینهٔ (۲): در این عبارت «أيّها الشّباب» گروه منادایی است و در واقع فقط «أيّ» مناداست! دقت کنید که «ها» در «أيّها» ضمیر نیست و «أيّها» مضاف و مضافٌ‌إلیه نیستند!

گزینهٔ (۳): «معلّم» منادا است و چون آخرش حرکت ندارد، ممکن است «معلّمْ» یا «معلّمِ» باشد، اگر «معلّمِ» باشد، یعنی در اصل «معلّمي» بوده و بعد، ضمیر «ي» حذف شده، از آن‌جایی که «صَيِّرْ» فعل امر است، بنابراین «معلّمِ» صحیح است که مورد خطاب قرار گرفته است.

گزینهٔ (۴): «فاطمة» اسم علم است و قطعاً منادای علم است نه منادای مضاف، زیرا قطعاً نمی‌تواند مضافٌ‌إلیه داشته باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۹ عيّن «اللّام» تبيّن سبب حدوث الفعل:

۱) إن أرَدنا إنقاذ الأرض فلنقلّل استهلاك الطّاقة و استخدام المطّاط!

۲) الأطفال ليرسموا صورة من نقّار الخشب بدؤوا يبحثون في الإنترنت!

۳) لتصبح أعمالك خالصة للّه حتّى يتقبّلها الله في القيامة!

۴) ليتذكّر الإنسان ما أعطاهُ الله من النّعم و ما غفر له من السيّئات!

مشاوره تشخیص انواع لام یکی از پرتکرارترین سؤالات در کنکور سراسری است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: عربی یازدهم ـ درس ۶

Hint دنبال لام ناصبه (لام به معنی «برای این‌که») باش.

درس Box برای تشخیص نوع لام مطابق جدول زیر عمل کنید.

ساختار	نوع لام	مثال
لِـ + اسم	جارّه (جرّ)	لِاستِماع: برای گوش‌دادن/ لي بيتٌ: خانه‌ای دارم
لِـ + مضارع	اگر به معنای «باید» باشد. ← لام امر	لأذهب إلى البيت: باید بروم به خانه
	اگر به معنای «تا، برای این‌که» باشد. ← لام ناصبه	قامَ ليذهب إلى البيت: ایستاد تا به خانه برود

تفاوت‌های لام ناصبه و لام امر (جازمه)

نوع لام	نام دیگر	ساختار	ترجمه	مثال
لام ناصبه	لام تعلیل	لِـ + مضارع منصوب (همهٔ صیغه‌ها)	تا + مضارع التزامی	لِيَعلَمَ: تا بداند
لام جازمه	لام امر	لِـ + مضارع مجزوم (فقط صیغه‌های **غایب** و **متکلّم**)	باید + مضارع التزامی	لِيَعلَمْ: باید بداند

پاسخ خیلی تشریحی ✔ سؤال از ما لامی را می‌خواهد که بیانگر سبب وقوع فعل باشد، در نتیجه لامی را می‌خواهد که به معنی «برای این‌که» باشد (لام ناصبه).

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): اگر می‌خواهیم زمین را نجات دهیم، باید مصرف انرژی و استفاده از لاستیک را کاهش دهیم! (لام در «لنقلّل» به معنی «باید» است، در نتیجه لام امر است!)

گزینهٔ (۲): کودکان برای این‌که تصویری از دارکوب بکشند، شروع به جست‌وجو در اینترنت کردند! (لام در «ليرسموا» به معنی «برای این‌که» است، در نتیجه لام ناصبه و پاسخ صحیح است!)

گزینهٔ (۳): اعمالت باید خالص برای خدا شوند تا خداوند در قیامت آن را بپذیرد! (لام در «لتصبح» به معنی «باید» است، در نتیجه لام امر است!)

گزینهٔ (۴): انسان باید نعمت‌هایی را که خداوند به او داده و گناهانی را که برای او بخشیده به یاد آورد! (لام در «ليتذكّر» به معنی «باید» است، در نتیجه لام امر است!)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۰ عيّن مضارعاً يترجم إخباريّاً فقط:

۱) بدأ هذا الرّياضي يغنّي الأنشودة الوطنيّة لبلاده لأنّه صار الفائز الأوّل في المباراة!

۲) إن يقدر البشر على أن يلتزم بقوانين الحقوق العالميّة للبشر فستصبح الحياة أجمل!

۳) اقترح المعلّمون أن يعطي المدير هديّة للطلّاب الّذين يمارسون النشاطات الحرّة كلّ يوم!

۴) كان الطّبيب قد نصح والدي أن يمتنع عن أكل الموادّ السّكّريّة و هو لا يعمل بنصيحته!

مشاوره ترجمهٔ فعل از مهم‌ترین مباحث عربی کنکور است، در نتیجه باید بر عوامل تأثیرگذار بر ترجمهٔ فعل تسلط بسیاری داشته باشیم.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ترکیبی

Hint دنبال مضارعی بگرد که قبلش کلمهٔ تأثیرگذاری در ترجمه نیومده باشه!

درس Box **جمع‌بندی عوامل تأثیرگذار در ترجمهٔ فعل:**

زمان	ساختار عربی	مثال
ماضی ساده	مثبت: ماضی معمولی	قالَ: گفت / كانَ: بود
	منفی: ما ماضی / لَم مضارع	ما قالَ = لَم يَقُل: نگفت
ماضی نقلی	مثبت: (قد) + ماضی	قد قالَ: گفته است
	منفی: ما (قد) ماضی / لَم + مضارع	لَم يَقُل: نگفته است
ماضی استمراری	مثبت: كان + مضارع / ماضی + مضارع	كان يَقولُ: می‌گفت
	منفی: كان + لا + مضارع / ما كان + مضارع / لم يكن + مضارع	كان لا يقول: نمی‌گفت
ماضی بعید	مثبت: كان + (قد) + ماضی / ماضی + ماضی	كان قال: گفته بود
	منفی: ما كان + ماضی / كان + ما + ماضی / كان + لم + مضارع / لم يكن + مضارع	كان لم يَقُل: نگفته بود
مضارع اِخباری	مثبت: مضارع معمولی	يَقولُ: می‌گوید
	منفی: لا + مضارع (بدون تغییر)	لا يَقولُ: نمی‌گوید
مضارع التزامی	«أن، كَي، لِكَي، حتّى» + مضارع	أن يَقولَ: که بگوید
	لِـ + مضارع	لِيَقُلْ: باید بگوید
	لای نهی + مضارع غایب و متکلّم	لا يَقُلْ: نباید بگوید، نگوید
	فعل شرط	مَن قالَ ...: هر کس بگوید
	مضارع + مضارع	أُريدُ كتاباً يُساعِدُني: کتابی را می‌خواهم که مرا یاری کند.
	فعل دستوری (امر / نهی) + مضارع	تَعالَ نذهب: بیا برویم
	قد + مضارع (وقتی به صورت «شاید» ترجمه شود)	قد يعلم: شاید بداند
مستقبل	مثبت: سَـ / سَوفَ + مضارع	سيقول: خواهد گفت
	منفی: لَن + مضارع	لن يَقولَ: نخواهد گفت

پاسخ خیلی تشریحی سؤال از ما فعل مضارعی را می‌خواهد، که فقط به شکل مضارع اخباری ترجمه بشود.

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): این ورزشکار شروع به خواندن سرود ملی کشورش کرد، زیرا در مسابقه برندهٔ اول شد! (فعل مضارع «يغنّي» در ساختار «بدأ + مضارع» قرار گرفته است، در نتیجه به شکل «مصدر» (خواندن) ترجمه می‌شود و اگر بخواهیم به صورت فعل ترجمه کنیم به صورت التزامی ترجمه می‌شود ← شروع کرد که بخواند.)

گزینهٔ (۲): اگر انسان‌ها بتوانند به قوانین حقوق جهانی بشر پایبند باشند، زندگی زیباتر خواهد شد! («يقدر» فعل شرط است، در نتیجه به شکل مضارع التزامی (بتوانند) ترجمه می‌شود. «تصبح» در «ستصبح: خواهد شد» هم معادل مستقبل است، نه مضارع اخباری!)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

گزینهٔ (۳): معلمان پیشنهاد کردند که مدیر به دانش‌آموزانی که هر روز فعالیت‌های آزاد انجام می‌دهند، هدیه‌ای بدهد! («يعطي» در «أن يعطي: که بدهد» معادل مضارع التزامی است، ولی «یمارسون: انجام می‌دهند» تنها به شکل مضارع اخباری ترجمه می‌شود و پاسخ صحیح است!)

گزینهٔ (۴): پزشک به پدرم توصیه کرده بود که از خوردن مواد قندی خودداری کند، در حالی که او به توصیه‌اش عمل نمی‌کرد (نمی‌کند)! (فعل «يمتنع» در «أن يمتنع: که خودداری کند» معادل مضارع التزامی است و «لا يعمل: عمل نمی‌کرد، عمل نمی‌کند» هم می‌تواند، به شکل مضارع اخباری ترجمه شود و هم چون قبلش «کان» آمده است، می‌تواند به شکل «ماضی استمراری» ترجمه شود، در نتیجه پاسخ صحیح نیست، چون سؤال از ما فعلی را خواسته که فقط به شکل مضارع اخباری ترجمه شود!)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۱ پس از جنگ جهانی اول، سیاست رضاشاه در قبال سرمایه‌گذاری آلمانی‌ها در ایران چگونه بود؟

۱) ایجاد محدودیت برای فعالیت اقتصادی آلمان‌ها

۲) ایجاد زمینهٔ ارتباط صنعتی برخلاف میل انگلیسی‌ها

۳) استقبال و فراهم کردن زمینه‌های سرمایه‌گذاری

۴) بی‌طرفی و عدم مداخله در این خصوص

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم ـ درس ۷

درس Box

- هم‌زمان با آغاز سلطنت رضاشاه ← تصمیم انگلیس مبنی بر تقویت آلمان (هدف) ← جلوگیری از به دام کمونیسم افتادن
- آلمان (ابزار) ← فراهم‌کردن امکان فعالیت‌های تجاری و صنعتی از طریق کشورهای تحت سلطه *(مثل ایران)*

پاسخ خیلی تشریحی

از نظر انگلیسی‌ها با توجه به شرایط آلمان، بهترین راه مساعدت به این کشور این بود که: سیاستمداران انگلیسی به رؤسای کشورهای تحت سلطهٔ خویش دستور دهند تا امکان فعالیت‌های تجاری و صنعتی آلمان را در این کشورها فراهم سازند. به همین دلیل، رضاشاه درهای کشور ایران را به روی سرمایه‌های آلمانی گشود.

تیزبازی

حواستون باشه که همکاری‌های تجاری و صنعتی بین ایران و آلمان در زمان رضاشاه مربوط به بعد (نه قبل) جنگ جهانی اول (نه دوم) است. پس یک وقت با این اعداد گول نخورید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۲ کدام گزینه تصویر روشنی از وضعیت جهان پس از پایان جنگ جهانی دوم ارائه می‌دهد؟

۱) شوروی به عنوان یکی از کشورهایی که بیشترین تلفات را داده بود، نفوذ خود را بر اروپای شرقی از جمله نیمهٔ شرقی آلمان اعمال کرد.

۲) تولیدات صنعتی ژاپن که تحت نفوذ انگلیس قرار گرفته بود، به میزان تولید سال‌های آغازین جنگ رسیده بود.

۳) با پیروزی کمونیست‌های چینی بر ملی‌گرایان این کشور، جمهوری خلق چین تأسیس شد و به رقیب و دشمنی جدی برای شوروی مبدل گشت.

۴) برخلاف پیروزی حزب کنگرهٔ ملی در هندوستان و استقلال این کشور، جنبش استقلال‌طلبی مردم الجزایر توسط فرانسه به طور کامل سرکوب شد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم ـ درس ۸

درس Box

مروری بر وضعیت برخی کشورها پس از پایان جنگ جهانی دوم	
ژاپن	● صنعتی‌ترین کشور آسیا است. ● پس از شکست در جنگ جهانی دوم، به اشغال آمریکا درآمد. ● قانون اساسی جدید آن کشور، دموکراسی را تقویت و قدرت سیاسی را از اختیار امپراتور و فرماندهان نظامی خارج کرد و به نمایندگان منتخب ملت سپرد. ● تولید صنعتی این کشور در سال ۱۹۵۳م. به میزان تولید سال‌های آغازین جنگ جهانی دوم رسید.
چین	● یکی از تحولات مهم جهان پس از جنگ جهانی دوم، به قدرت رسیدن کمونیست‌ها در چین بود. ● پس از شکست ژاپن و تسلیم این کشور، جنگ داخلی در چین میان ملی‌گرایان و کمونیست‌ها شدت گرفت. ● سرانجام کمونیست‌ها به رهبری مائو بر ملی‌گراها پیروز شدند و جمهوری خلق چین را تأسیس کردند. ● حکومت و حزب کمونیست چین با وجود داشتن رابطهٔ دوستانه با حکومت و حزب کمونیست شوروی، همواره سیاست مستقلی را دنبال کرده است.
هندوستان	● در این کشور، حزب کنگرهٔ ملی به رهبری مهاتما گاندی با کمک مبارزهٔ متحدانهٔ مسلمانان و هندوها، استقلال کامل این کشور را درخواست کرد. ● انگلستان فرسوده و زخم‌خورده از دو جنگ جهانی به ناچار تسلیم شد.
الجزایر	● مردم این کشور جنبش استقلال‌طلبانه به راه انداختند. ● دولت فرانسه تلاش کرد که با استفاده از نیروی نظامی، جنبش استقلال‌خواهی را سرکوب کند. ● مردم این کشور پس از سال‌ها مبارزهٔ سخت، بر استعمار پیروز شدند و به استقلال دست یافتند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بلافاصله پس از پایان جنگ جهانی دوم، بر پایهٔ توافق‌هایی که از پیش میان سران متفقین (آمریکا، انگلستان و شوروی) صورت گرفته بود، شوروی تسلط سیاسی ـ نظامی خود را بر اروپای شرقی اعمال کرد. آلمان نیز به دو بخش شرقی و غربی تقسیم شد. روس‌ها نیمهٔ شرقی و سایر دولت‌های متفق، نیمهٔ غربی آن را تحت سلطهٔ خود گرفتند.

نکته آلمان و شوروی بیشترین تلفات را در جنگ جهانی دوم داشتند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینهٔ (۲): ژاپن، صنعتی‌ترین کشور آسیا، پس از شکست در جنگ جهانی دوم به اشغال **آمریکا** درآمد.

گزینهٔ (۳): حکومت و حزب کمونیست چین با وجود داشتن **رابطهٔ دوستانه** با حکومت و حزب کمونیست شوروی، همواره سیاست مستقلی را دنبال کرده است.

گزینهٔ (۴): در الجزایر، دولت فرانسه تلاش کرد با استفاده از نیروی نظامی، جنبش استقلال‌خواهی را سرکوب کند، اما مردم آن کشور پس از سال‌ها مبارزهٔ سخت، بر استعمار **پیروز شدند و به استقلال دست یافتند**.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۳ کدام مورد دربارهٔ روند مبارزه و تصویب ملی‌شدن صنعت نفت صحیح است؟

۱) تهدید تعطیلی شعب بانک انگلیس، خارج‌کردن سرمایه‌ها و کاهش نرخ خرید نفت از استراتژی‌های انگلیس برای جلوگیری از تصویب این طرح بود.

۲) پیشنهاد طرح ملی‌شدن صنعت نفت ایران، توسط نمایندگان موافق قرارداد الحاقی، در مجلس شانزدهم شورای ملی مطرح شد.

۳) بعد از کشته‌شدن نخست‌وزیر وقت توسط خلیل طهماسبی، یکی از اعضای فداییان اسلام، مهم‌ترین مانع بر سر راه ملی‌شدن نفت برداشته شد.

۴) پس از مخالفت مجلس با تصویب قرارداد نفتی ۱۳۱۲ش.، نمایندهٔ دولت ایران و نمایندهٔ شرکت نفت ایران و انگلیس در قرارداد نفت جنوب نیز اقدام به بازنگری کردند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم ـ درس ۹

درس Box

تاریخچهٔ قراردادهای نفتی ایران

- در زمان مظفرالدین‌شاه امتیاز کشف و استخراج نفت به مدت شصت سال به یک سرمایه‌دار انگلیسی به نام دارسی واگذار شد (۱۲۸۰ ش. / ۱۹۰۱ م.).
- پس از کشف نفت در منطقهٔ مسجد سلیمان، شرکت نفت پارس و انگلیس تأسیس شد.
- در نتیجهٔ اختلافات دربارهٔ نحوهٔ عملکرد شرکت نفت ایران و انگلیس و پرداخت سهم ایران، رضاشاه قرارداد نفتی سال ۱۲۸۰ ش. را یک‌طرفه لغو کرد.
- رضاشاه خیلی زود قرارداد نفتی دیگری با انگلستان منعقد نمود (۱۳۱۲ ش. / ۱۹۳۳ م.).
- در دوران اشغال ایران، دولت‌های آمریکا و شوروی برای کسب امتیاز استخراج نفت در مناطقی که در خارج از محدودهٔ قرارداد ۱۳۱۲ ش. / ۱۹۳۳ م. (نفت جنوب) ایران و انگلیس قرار داشتند، از جمله نفت شمال، به شدت با هم رقابت کردند.
- در این میان، نمایندگان مجلس شورای ملی (دورهٔ چهاردهم) به پیشنهاد دکتر محمد مصدق طرحی را به تصویب رساندند که دولت را از مذاکره و انعقاد قرارداد با کشورهای خارجی در خصوص نفت ایران بدون تأیید و تصویب مجلس منع می‌کرد (۱۳۲۳ ش.). این مصوبه در حکم اتخاذ سیاست موازنهٔ منفی بود.
- پس از پایان جنگ جهانی دوم، شوروی نمی‌خواست بدون گرفتن امتیاز، نیروهایش را از ایران خارج کند. از این‌رو، احمد قوام (قوام‌السلطنه) نخست‌وزیر وقت، طی موافقت‌نامه‌ای امتیاز نفت شمال را به شوروی واگذار کرد. این موافقت‌نامه می‌بایست به تأیید و تصویب مجلس شورای ملی برسد، اما نمایندگان مجلس نه تنها موافقت‌نامهٔ مذکور را رد کردند، بلکه واگذاری هرگونه امتیاز استخراج نفت و مشتقات آن را به خارجی‌ها ممنوع کردند.
- نمایندگان مجلس شورای ملی در مخالفت با اعطای نفت شمال به شوروی، دولت را مکلّف ساختند که برای گرفتن حقوق ملی در موضوع نفت جنوب مذاکره کند و اقدامات لازم را انجام دهد (مهر ۱۳۲۶ ش.). این اقدام به معنای اعلام نارضایتی رسمی و علنی از قرارداد نفتی ایران با انگلستان (قرارداد ۱۳۱۲ ش. / ۱۹۳۳ م.) *(همونی که رضاشاه با انگلیسی‌ها بسته بود)* و تلاش برای تجدید نظر در آن به حساب می‌آمد.
- پس از مذاکراتی که میان نمایندهٔ دولت ایران و نمایندهٔ شرکت نفت ایران و انگلیس با هدف بازنگری در قرارداد نفت جنوب و تأمین منافع ایران صورت گرفت قرارداد الحاقی (گس ـ گلشاییان) تدوین و امضا شد. این قرارداد معاهدهٔ نفتی ۱۳۱۲ ش. را اندکی تعدیل کرد، اما باز هم تأمین‌کنندهٔ حقوق و منافع کشور ما نبود. به همین سبب، معدودی از نمایندگان مجلس شورای ملی که مخالف قرارداد بودند، مانع رأی‌گیری دربارهٔ آن شدند.
- در مجلس شانزدهم نیز اقلیتی از نمایندگان عضو جبههٔ ملی به رهبری دکتر مصدق، با مخالفت مؤثر خود از تصویب قرارداد مذکور جلوگیری کردند.
- نمایندگان مخالف قرارداد الحاقی در مجلس شانزدهم، ضمن مخالفت مجرد با قرارداد الحاقی گس ـ گلشاییان، طرح ملی‌شدن صنعت نفت ایران را نیز پیشنهاد کردند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی

سپهبد حاجیعلی رزم‌آرا در مقام نخست‌وزیر از سیاست انگلستان (مبنی بر جلوگیری از ملی‌شدن نفت) جانبداری می‌کرد و با ملی‌شدن صنعت نفت به شدت مخالف بود. پس از اعدام انقلابی رزم‌آرا به دست خلیل طهماسبی، یکی از اعضای جمعیت فداییان اسلام، مهم‌ترین مانع بر سر راه ملی‌شدن صنعت نفت برداشته شد.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینهٔ (۱): انگلیسی‌ها برای جلوگیری از تصویب و اجرای قانون ملی‌شدن نفت، به اقدامات سیاسی، اقتصادی و نظامی متعددی دست زدند، از جمله تهدید اقتصادی ایران با تعطیلی شعب بانک انگلیس، خارج‌کردن سرمایه‌های شرکت نفت و **تحریم خرید نفت** (نه کاهش نرخ خرید).

نکته

تحریک کارگران صنعت نفت به اعتصاب گسترده از طریق منع شرکت نفت ایران و انگلیس از پرداخت فوق‌العادهٔ دستمزد آنان، فرستادن کشتی‌های جنگی خود به خلیج فارس و بنادر ایران و تهدید نظامی، طرح شکایت از ایران در مجامع بین‌المللی از دیگر استراتژی‌های انگلیس در این زمینه بود.

گزینهٔ (۲): نمایندگان **مخالف** قرارداد الحاقی در مجلس شانزدهم، ضمن مخالفت با این قرارداد، طرح ملی‌شدن صنعت نفت ایران را پیشنهاد کردند.

گزینهٔ (۴): قرارداد نفتی ۱۳۱۲ ش. توسط رضاشاه **بسته** و **اجرا** شد. نمایندگان مجلس شورای ملی در مخالفت با اعطای **نفت شمال** به شوروی، دولت را مکلّف ساختند که برای گرفتن حقوق ملی در موضوع نفت جنوب مذاکره کند. این مذاکرات معاهدهٔ نفتی ۱۳۱۲ ش. را اندکی تعدیل کرد، اما باز هم تأمین‌کنندهٔ حقوق و منافع کشور ما نبود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۴ کدام موارد دربارهٔ نقش و وظایف نهادهای انقلابی در روند استقرار نظام جمهوری اسلامی صحیح است؟

۱) حفظ آرمان‌ها و دستاوردهای انقلاب اسلامی (کمیتهٔ انقلاب اسلامی)

۲) حمایت از محرومان و مستضعفان (بسیج مستضعفان)

۳) عمران، آبادانی و رفع فقر و محرومیت از روستاها (بنیاد مسکن انقلاب اسلامی)

۴) ترویج فرهنگ سوادآموزی و کاهش و رفع بی‌سوادی (نهضت سوادآموزی)

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم ـ درس ۱۱

درس Box

نهادهای انقلابی	
کمیتهٔ انقلاب اسلامی	بلافاصله پس از پیروزی انقلاب اسلامی به فرمان امام خمینی تأسیس شد. وظیفهٔ حفظ و امنیت و دستگیری سران جنایتکار رژیم پهلوی را برعهده داشت.
سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	کمی بعد از تشکیل کمیتهٔ انقلاب اسلامی، جوانان شجاع و مبارز ایرانی آن را به وجود آوردند تا از آرمان‌ها و دستاوردهای انقلاب پاسداری کنند.
جهاد سازندگی	برای عمران، آبادانی و رفع فقر و محرومیت از روستاها شکل گرفت.
کمیتهٔ امداد امام خمینی	برای حمایت از محرومان و مستضعفان شکل گرفت.
نهضت سوادآموزی	با هدف ترویج فرهنگ سوادآموزی و کاهش و رفع بی‌سوادی شروع به کار کرد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ نهضت سوادآموزی با هدف ترویج فرهنگ سوادآموزی و کاهش و رفع بی‌سوادی شروع به کار کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مربوط به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است.

گزینهٔ (۲): مربوط به کمیتهٔ امداد امام خمینی است.

گزینهٔ (۳): مربوط به جهاد سازندگی است.

نکته نیروهای جهاد سازندگی که در دوران دفاع مقدس به سنگرسازان بی‌سنگر معروف بودند، در خط مقدم، مسئولیت مهم «مهندسی رزمی» را به عهده گرفتند و به ایجاد خاکریز، پل‌ها، جاده‌ها و ساختن سنگر برای رزمندگان پرداختند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۵ کدام موارد به وضعیت رژیم پهلوی پس از تبعید امام خمینی به عراق، اشاره دارند؟

الف) قیام ۱۵ خرداد و تغییر هدف مبارزه به سرنگونی رژیم پهلوی

ب) منحل‌کردن احزاب موجود و ایجاد حزبی واحد به نام حزب رستاخیز

ج) تصویب‌نامهٔ انجمن‌های ایالتی و ولایتی و اجرای همه‌پرسی انقلاب سفید

د) ایجاد تقابل تصنعی میان فرهنگ ایرانی و فرهنگ اسلامی

۱) «الف» ـ «ب»

۲) «ب» ـ «د»

۳) «الف» ـ «ج»

۴) «د» ـ «ج»

مشاوره یک تیپ از سؤالات تاریخ که می‌تونه در کنکورهای آینده هم پرتکرار باشه، اینه که توی صورت سؤال به یک رویداد خاص اشاره می‌کنن و وقایع قبل یا بعد از اون رو مورد پرسش قرار می‌دن. تو این نوع سؤالات، ممکنه همهٔ گزاره‌ها درست باشه و تنها تفاوتشون در ترتیب اتفاق‌افتادنشون باشه؛ بنابراین تو درس‌هایی که حاوی اتفاقات زیادیه، مخصوصاً درس‌های ۹، ۱۰ و ۱۱ دوازدهم، یا اتفاقات جنگ جهانی دوم یا مراحل ضعف و به قدرت رسیدن پادشاهان (مخصوصاً ساسانیان)، حواستون به ترتیب موارد هم باشه و از درس‌نامه‌های آموزشی‌ای استفاده کنید که ترتیب رو رعایت کردن.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم ـ درس ۱۰

درس Box

مروری بر مراحل مبارزهٔ امام خمینی تا زمان تبعید

اعتراض به تصویب‌نامهٔ انجمن‌های ایالتی و ولایتی (آغاز مبارزه) ← اعتراض به همه‌پرسی انقلاب سفید (سرکوب تظاهرات در تهران و قم) ← مجروح‌شدن معترضان در واقعهٔ مدرسهٔ فیضیهٔ قم و طالبیهٔ تبریز ← قیام ۱۵ خرداد (در واکنش به دستگیری و انتقال امام به تهران) ← مخالفت امام با کاپیتولاسیون ← تبعید امام (ابتدا به ترکیه و سپس به عراق)

پاسخ خیلی تشریحی

حکومت پهلوی پس از اعتراض امام خمینی به کاپیتولاسیون، ایشان را در قم دستگیر و به کشور ترکیه تبعید کرد. محل تبعید امام یازده ماه بعد تغییر یافت و ایشان از ترکیه به عراق فرستاده شدند.

عبارت‌های «ب» و «د» پس از این واقعه رخ داده‌اند.

بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) در آستانهٔ محرم ۱۳۸۳ ق. / ۱۳۴۲ ش.، حکومت **سخنرانان مذهبی** را ملزم کرد که علیه شاه و اسرائیل چیزی **نگویند**، چراکه حکومت پهلوی روابط نزدیکی با رژیم صهیونیستی داشت. امام خمینی این محدودیت‌های امنیتی را زیر پا گذاشت و از رابطهٔ اسرائیل، آمریکا و ایران نطق کرد. این سخنرانی باعث خشم رژیم و **دستگیری و انتقال** وی به **تهران** شد. **خبر** این دستگیری مردم، روحانیون و مراجع را به واکنش واداشت. **اعتراضات زیادی** در شهرهای مختلف ایران بر پا شد. مردم در **قم**، **تهران** و **ورامین** به خاک و خون کشیده شدند و به دنبال آن، عده‌ای از مبارزان، زندانی، اعدام و یا تبعید شدند. این واقعه به **رویداد ۱۵ خرداد** معروف است.

ج) **اصلاحات آمریکایی** در ایران در دو فرایند «تصویب‌نامهٔ انجمن‌های ایالتی و ولایتی» و «اصول شش‌گانهٔ انقلاب سفید و همه‌پرسی آن» وارد مرحلهٔ اجرایی شد. **اولین مرحلهٔ** علنی در فعالیت‌های سیاسی و مبارزهٔ امام خمینی، اعتراض به تصویب‌نامهٔ انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی بود. پس از مطرح‌شدن انقلاب سفید و همه‌پرسی آن، امام خمینی و تعدادی از علما **نخست** از شاه در این‌باره توضیح خواستند، اما با بی‌اعتنایی و توهین او مواجه شدند؛ پس با انتشار اعلامیه‌ای همه‌پرسی فرمایشی را **غیرقانونی** اعلام کردند. بیشتر مراجع دینی نیز به دعوت امام خمینی همه‌پرسی را **تحریم** کردند. در **تهران** و **قم**، تظاهرات گسترده‌ای بر پا شد و رژیم پهلوی با استفاده از نیروی نظامی، قیام مردم تهران و قم را سرکوب کرد

(بنابراین عبارت‌های «الف» و «ج» چون به قبل از تبعید اشاره دارن، نمی‌تونن انتخاب بشن).

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۶ مصادیق «الف» تا «د» در جدول زیر در کدام گزینه آمده است؟

نام اثر / نویسنده	زمان نگارش	موضوع و ویژگی نگارش
«الف»	دوران حکومت سلجوقیان	حاوی اطلاعات مربوط به اصول کشورداری و مناسبات حکومت و مردم است.
تاریخ بیهقی	«ب»	در موضوع تاریخ‌های سلسله‌ای است.
تاریخ طبری	«ج»	«د»

۱) سیاست‌نامهٔ خواجه نظام‌الملک توسی ـ سال‌های پس از زوال سامانیان ـ پس از انقراض سلسلهٔ علویان ـ نقد و نظری دربارهٔ درستی روایت‌ها ارائه نمی‌شود.

۲) سیاست‌نامهٔ خواجه نصیرالدین توسی ـ قرن‌ها قبل از سقوط پایتخت امپراتوری روم شرقی به دست عثمانی ـ پس از انقراض سلسلهٔ علویان ـ مجموعه‌ای کامل از روایت‌های مختلف دربارهٔ یک موضوع به مورخان بعدی ارائه می‌شود.

۳) سیاست‌نامهٔ خواجه نصیرالدین توسی ـ سال‌های پس از زوال سامانیان ـ پس از تأسیس خلافت عباسیان ـ ابتدا به زندگی پیامبران و سپس به تاریخ اساطیری ایران پرداخته می‌شود.

۴) سیاست‌نامهٔ خواجه نظام‌الملک توسی ـ قرن‌ها قبل از سقوط پایتخت امپراتوری روم شرقی به دست عثمانی ـ پس از تأسیس خلافت عباسیان ـ از مهم‌ترین و مشهورترین نمونه‌های تاریخ عمومی محسوب می‌شود.

مشاوره یک سؤال نسبتاً عجیب! فرم این سؤال از درس جامعه‌شناسی وام گرفته شده؛ چون طراح‌های کنکور از تیپ‌های یک درس تو درس دیگری استفاده می‌کنن، اما محتواش ترکیبی از سؤالات زمانی و ویژگی‌های تاریخیه. راستش برای جواب‌دادن به این سؤال، یک‌خرده از هر چیزی احتیاج دارین: باید تاریخ‌های مهم و متمایز کتاب پایهٔ یازدهم رو بدونی و از استدلال برای حل قسمت‌های مبهم استفاده کنی.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: تاریخ یازدهم ـ ترکیبی ـ درس‌های ۱، ۲، ۷ و ۱۰

درس Box

مروری بر ویژگی‌های همین سه اثری که تو صورت سؤال گفتیم. ☺

نام کتاب	زمان نگارش	موضوع و ویژگی نگارش	
سیاست‌نامهٔ خواجه نظام‌الملک توسی	دوران حکومت سلجوقیان	حاوی اطلاعاتی سودمند دربارهٔ شیوهٔ کشورداری، مناسبات حکومت و مردم و تشکیلات و نهادهای اداری، اقتصادی، نظامی و فرهنگی است.	
تاریخ بیهقی	دوران حکومت غزنویان	موضوع: تاریخ‌های **سلسله‌ای**	در دورهٔ اسلامی در ایران رواج یافت. دربارهٔ تاریخ غزنویان است. به تشویق فرمانروایان نگارش می‌شد.
		روش تاریخ‌نگاریِ **تحلیلی**	مورخ در این روش، با بررسی موشکافانهٔ تمام اخبار و روایت‌های مربوط به یک رویداد و نقد آن‌ها، علل، آثار و پیامدهای آن واقعه را تحلیل و تفسیر می‌کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

نام کتاب	زمان نگارش	موضوع و ویژگی نگارش	
تاریخ طبری	دوران زندگی محمد بن جریر طبری (۲۲۴ ـ ۳۱۰ ق)	موضوع: تاریخ‌های عمومی	● در قرن سوم هجری قمری آغاز شد و تا اواخر عصر قاجار ادامه یافت. ● مؤلفان این دسته از آثار، نگارش تاریخ جهان را از آفرینش عالم آغاز می‌کردند و سپس به شرح زندگی حضرت آدم و دیگر پیامبران می‌پرداختند. ● پس از آن، تاریخ اساطیری ایران را از کیومرث آغاز و به پایان دوران ساسانیان ختم می‌کردند. ● در ادامه، رویدادهای تاریخ اسلام و سلسله‌های ایرانی را تا زمان حیات خود ثبت و ضبط می‌کردند.
		روش تاریخ‌نگاری: روایی	● مورخ در تاریخ‌نگاری روایی، روایت‌های مختلف و متعدد دربارهٔ موضوع واحد را با آوردن اسناد ذکر می‌کند. ● تاریخ‌نگاران بدون هیچ‌گونه دخل و تصرفی در روایت‌ها، عیناً آن‌ها را ذکر می‌کنند. ● در آغاز، برای ثبت و ضبط سخنان و سیرهٔ پیامبر و صحابهٔ ایشان به کار می‌رفت، ولی بعد از آن برای ثبت وقایع دوران‌های بعدی نیز استفاده شد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): درست ـ درست (*چون سلسلهٔ غزنویان پس از ضعف و زوال سامانیان روی کار اومد و تاریخ بیهقی هم که در دوران غزنویان نگارش شده.*) ـ نادرست (دوران زندگی طبری و طبیعتاً نگارش کتابش، سال‌های ۲۲۴ تا ۳۱۰ ق. بوده، اما سلسلهٔ علویان در ۳۱۶ ق. یعنی بعد از نگارش کتاب تاریخ طبری سقوط کرده است.) ـ درست

گزینهٔ (۲): نادرست (سیاست‌نامهٔ مذکور اثر خواجه نظام‌الملک توسی است.) ـ درست (*چون سلسلهٔ غزنویان در اواخر قرن چهارم تأسیس شده، اما قسطنطنیه در سال ۸۵۹ ق. یا همون قرن نهم به دست امپراتوری عثمانی تصرف شده؛ بنابراین کتاب تاریخ بیهقی قرن‌ها قبل از سقوط قسطنطنیه نگارش شده.*) ـ نادرست (دوران زندگی طبری و طبیعتاً نگارش کتابش، سال‌های ۲۲۴ تا ۳۱۰ ق. بوده، اما سلسلهٔ علویان در ۳۱۶ ق. یعنی بعد از نگارش کتاب تاریخ طبری سقوط کرده است.) ـ درست

گزینهٔ (۳): نادرست (سیاست‌نامهٔ مذکور اثر خواجه نظام‌الملک توسی است.) ـ درست (*چون سلسلهٔ غزنویان پس از ضعف و زوال سامانیان روی کار اومد و تاریخ بیهقی هم که در دوران غزنویان نگارش شده.*) ـ درست (*چون خلافت عباسی از سال ۱۳۲ ق. روی کار اومد و دورهٔ زندگانی و نگارش کتاب طبری (۲۴۴ تا ۳۱۰) بعد از اونه.*) ـ درست

گزینهٔ (۴): درست ـ درست (*چون سلسلهٔ غزنویان در اواخر قرن چهارم تأسیس شده، اما قسطنطنیه در سال ۸۵۹ ق. یا همون قرن نهم به دست امپراتوری عثمانی تصرف شده؛ بنابراین کتاب تاریخ بیهقی قرن‌ها قبل از سقوط قسطنطنیه نگارش شده.*) ـ درست (*چون خلافت عباسی از سال ۱۳۲ ق. روی کار اومد و دورهٔ زندگانی و نگارش کتاب طبری (۲۴۴ تا ۳۱۰) بعد از اونه.*) ـ درست

بنابراین پاسخ سؤال، گزینهٔ (۴) است.

گول نخوری ✘
- خواجه نظام‌الملک توسی: در عصر سلجوقیان می‌زیست.
- خواجه نصیرالدین توسی: در عصر ایلخانان می‌زیست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۷ موارد کدام گزینه اطلاعات درستی دربارهٔ فتوحات مسلمانان ارائه می‌دهد؟

الف) با این‌که عبیدالله مهدی پس از تصرف مصر، حکومت فاطمیان مسلمان را در آن‌جا بنا نهاد، این منطقه توسط مسلمانان برای اولین بار در دوران زمامداری عمر بن خطاب و به فرماندهی عمروعاص فتح شد.

ب) اندلس از جمله مناطقی بود که در دورهٔ خلافت خلفای نخستین فتح شد و بخشی از پیشرفت‌های علمی اروپاییان در قرون بعد، نتیجهٔ آشنایی آنان با دستاوردهای علمی عالمان این منطقه بود.

ج) ایران، پس از از میان برداشته شدن حکومت لخمیان به دست خسروپرویز، از قبایل عرب مجاور مرز ایران شکست خورد و سرنوشت این دولت در دورهٔ خلفای نخستین و با شکست در نهاوند قطعی شد.

د) با این‌که رسول خدا دستور حرکت سپاهی به شام را صادر کرده بود، این منطقه در آن زمان فتح نشد و معاویه در این منطقه و پس از شهادت حضرت علی (ع) خود را خلیفه خواند.

۱) «د» ـ «ج»
۲) «ب» ـ «الف»
۳) «ب» ـ «ج»
۴) «الف» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: تاریخ یازدهم ـ ترکیبی ـ درس‌های ۳، ۴، ۵، ۶، ۷ و ۸

درس Box

مقایسهٔ فتح شام و فتح مصر		
مؤلفه	شام	مصر
اهمیت و علت تسخیر	نقطهٔ اتصال زمینی و دریایی سه قارهٔ آسیا، اروپا و آفریقا در غرب آسیا محل برخورد تمدن‌های کهن بین‌النهرین، ایران، مصر، یونان و روم	اسکندریه در شمال مصر، مرکز مهم نیروی دریایی امپراتوری روم شرقی بود. به خطر انداختن موقعیت مسلمانان در شام و عربستان به دلیل تسلط امپراتوری روم شرقی
تحت سلطه	امپراتوری روم شرقی	امپراتوری روم شرقی
ساکنان	قبیله‌های عرب ساکنان بومی شام هر دو گروه پیرو آیین مسیحیت بودند.	ساکنان بومی مصر
فتح	از اواخر خلافت ابوبکر آغاز شد. بیشتر نبردها در زمان خلافت عمر به وقوع پیوست. اغلب با پیمان صلح گشوده شدند.	فرماندهی سپاه اعراب مسلمان: عمروعاص (به دلیل آشنایی نزدیک با ثروت و وضعیت سیاسی و اجتماعی مصر) با جنگ و یا با صلح گشوده شدند.

پاسخ خیلی تشریحی

اندکی پس از از میان برداشتن دولت لخمیان توسط خسروپرویز، دسته‌ای از سپاهیان ساسانی از قبیله‌های عرب مجاور مرزهای ایران شکست خوردند. بر اثر این واقعه، عظمت قدرت ساسانیان در چشم اعراب فروریخت و باعث تشویق و تحریک بیشتر آنان برای هجوم به کاروان‌ها و آبادی‌های مرزی ایران شد. پیروزی اعراب مسلمان در جنگ نهاوند، سرنوشت حکومت ساسانی را قطعی کرد (۲۱ ق.). فاتحان، این پیروزی را فتح‌الفتوح نامیدند. به دنبال آن، سپاهیان مسلمان از هر سو به داخل ایران پیش تاختند و تا دوران خلافت عثمان، بیشتر شهرها و ولایات مختلف را یکی پس از دیگری به جنگ و یا صلح گشودند. (درستی (ج))

رسول خدا در واپسین روزهای زندگانی خود دستور داد سپاه اسلام برای مقابله با تهدیدات رومیان، به سوی سرحدات شام حرکت کند و اُسامة بن زید را که در آغازِ جوانی بود، به فرماندهی آن سپاه منصوب کرد، اما به دلیل مخالفت برخی از صحابه، این دستور پیامبر در زمان حیات آن حضرت اجرا نشد. ابوبکر، در اواخر خلافت خود، چندین سپاه را به سوی منطقهٔ شام فرستاد. این سپاهیان در چند نبرد که بیشتر آن‌ها در زمان خلافت عمر به وقوع پیوست، نیروهای رومی و متحدان محلی آنان را شکست دادند و شهرها و آبادی‌های آن منطقه را یکی پس از دیگری، اغلب با پیمان صلح گشودند. پس از شهادت حضرت علی (ع)، معاویه در شام خود را خلیفه خواند. (درستی (د))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) در عصر خلفای نخستین (راشدین)، سپاهیان مسلمان به فرماندهی عمروعاص که ثروت و آبادانی آن سرزمین را از نزدیک دیده بود، سرزمین مصر را فتح کردند. عبید الله مهدی، حکومتی را در شمال آفریقا (تونس و مراکش) بنیاد نهاد که به خلافت فاطمیان معروف شد. خلفای فاطمی پس از مدتی، مصر را نیز به تصرف خود درآوردند و شهر قاهره را به عنوان پایتخت خود بنا کردند تا با بغداد رقابت کنند (*پس مصر بعد از تأسیس فاطمیان توسط این حکومت تصرف شد، نه این‌که حکومت فاطمیان تو این منطقه تأسیس بشه*).

نکته سرزمین‌های شام، مصر و ایران در دوران خلافت عمر (عصر خلفای راشدین) به دست مسلمانان فتح شدند.

ب) در عصر اموی، سپاهیان مسلمان مناطق وسیعی را در شرق و غرب قلمرو خلافت گشودند. یکی از مهم‌ترین فتوحات مسلمانان در زمان بنی‌امیه (نه خلفای نخستین)، فتح اسپانیا (اَندَلُس) به دست سردارانی چون طارِق بن زیاد و موسی بن نُصَیر بود. پس از سقوط خلافت اموی، یکی از نوادگان هشام بن عبدالملک به نام عبدالرحمان بن معاویه به شمال آفریقا فرار کرد. او سرانجام موفق شد شهر قُرطبه در اَندَلُس را تصرف و حکومت امویان را در آن‌جا پایه‌ریزی کند. به جرأت می‌توان گفت که بخش قابل توجهی از پیشرفت‌های علمی اروپاییان در قرون بعد، نتیجهٔ آشنایی آنان با دستاوردهای علمی دانشمندان و عالمان مسلمان اندلسی بود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۸ کدام گزینه به وجه اشتراک زوال خلافت بنی‌امیه و خلافت بنی‌عباس اشاره می‌کند؟

۱) به وجود آمدن جنبش‌های ضد حکومت

۲) خارج‌شدن ادارهٔ امور از دست وزیران ایرانی

۳) قدرت‌گیری امیرالامراها

۴) بی‌توجهی حاکمان به مسلمانان غیرعرب

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: تاریخ یازدهم ـ درس‌های ۶ و ۷

درس Box

مروری بر فرایند زوال و سقوط خلافت‌های مسلمان

خلافت	فرایند و دلایل سقوط
امویان	مخالفت‌ها و مبارزه علیه خاندان اموی از قرن دوم هجری اوج گرفت. یکی از مخالفان اصلی آنان، خاندان بنی‌عباس بودند که شبکهٔ منظمی از داعیان را به وجود آورند تا به صورت سرّی فعالیت کند و ضمن بیان معایب حکومت امویان، مردم را به حکومت «آل محمد» دعوت کند. پس از مرگ هشام بن عبدالملک (خلیفهٔ اموی) در سال ۱۲۵ ق.، فعالیت این شبکهٔ تبلیغی اوج گرفت. پس از پیوستن ابومسلم خراسانی به جنبش عباسیان، دعوت و مبارزهٔ آنان وارد مرحلهٔ سرنوشت‌سازی شد. ابومسلم با شکست فرمانروایان اموی و فتح شهرهای خراسان و دیگر نواحی، وارد کوفه شد و ابوالعباس سفاح از خاندان عباسی را به خلافت نشاند. با از میان برداشته شدن آخرین خلیفهٔ اموی یعنی مروان بن محمد، سلطهٔ آنان بر بخشی اعظمی از جهان اسلام به پایان رسید. یکی از نوادگان هشام بن عبدالملک، عبدالرحمان بن معاویه به شمال آفریقا گریخت و حکومت امویان اندلس را در آن‌جا تأسیس کرد که این حکومت نیز تا سال ۴۲۲ ق. بیشتر دوام نیاورد.
عباسیان	با پایان‌یافتن حکومت مأمون و قدرت‌گرفتن امیرالامراهه عباسیان رو به ضعف گذاشتند. در این دوران قیام‌های ضد عباسیان بخش وسیعی از قلمرو خلافت از جمله ایران، شمال آفریقا و مصر را در برگرفت که منجر به تشکیل سلسله‌های حکومتی مستقل شد و در ادامهٔ دامنهٔ قدرت سیاسی و اداری خلفا به بغداد محدود شد. خلافت عباسیان سرانجام توسط هولاکوخان (ایلخانان) منقرض شد.
فاطمیان	از اواخر دوران مستنصر، حکومت آنان دچار ضعف سیاسی و بحران اقتصادی شد. حملات پیاپی سلجوقیان و شروع جنگ‌های صلیبی وضعیت آنان را بدتر کرد. حکومت فاطمیان سرانجام توسط صلاح‌الدین ایوبی منقرض شد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در دورهٔ امویان، با اوج‌گیری مخالفت و مبارزه با حکومت اموی در اوایل قرن دوم هجری، خاندان عباسی شبکهٔ منظمی از داعیان را به وجود آورد که به صورت سرّی فعالیت می‌کرد. به وجود آمدن این جنبش‌ها و فعالیت به مرور زمینهٔ زوال امویان را فراهم آورد. در دورهٔ حکومت عباسیان نیز هنگامی که امیرالامراها قدرت زیادی گرفته بودند، قیام‌های ضدعباسیان و جنبش‌های استقلال‌طلبی، بخش‌های وسیعی از قلمرو خلافت از جمله ایران، شمال آفریقا و مصر را فراگرفت. رهبران برخی از این قیام‌ها و جنبش‌ها موفق شدند قدرت را در مناطقی به دست گیرند و سلسله‌های حکومتی مستقلی را تأسیس کنند که در نتیجه، زمینهٔ زوال این حکومت را فراهم آورد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

مشاوره این مدل تست رو در کنکور نوبت دوم ۱۴۰۲ شاهد بودیم. برای پاسخ‌دادن به این سؤال باید تاریخ‌های بیان شده برای رویدادهای مختلف رو کنار هم بیاری و بعد ببینی که کدوم‌هاشون با هم همپوشانی دارند.

۱۰۹ هم‌زمان با دورهٔ زندگانی ابوعلی سینا، کدام رویدادها در نقاط مختلف جهان اسلام رخ داده است؟ ۳۷۰–۴۲۸ ق

الف) به دنبال شکست مسعود غزنوی از سلجوقیان در نبرد سرنوشت‌ساز دندانقان، سلطهٔ غزنویان بر خراسان به سر رسید.

ب) محمود به ری که تحت حاکمیت آل بویهٔ شیعه‌مذهب بود، حمله کرد و مردم شهر را به بهانهٔ اسماعیلی‌بودن به قتل رساند.

ج) طُغرلِ سلجوقی پس از تصرف نیشابور، این شهر را به عنوان مرکز حکومت خود برگزید.

د) مستنصر، به عنوان قدرتمندترین خلیفهٔ فاطمی، قدرت را به دست گرفت.

۱) «الف» ـ «ج»
۲) «الف» ـ «د»
۳) «ب» ـ «ج»
۴) «ب» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: تاریخ یازدهم ـ ترکیبی ـ درس‌های ۷، ۹ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✔ دورهٔ زندگانی ابوعلی سینا بین سال‌های ۳۷۰ تا ۴۲۸ هجری قمری بود.

بررسی زمان روی‌دادن عبارت‌ها:

الف) ← سال ۴۳۱ ق.

ب) ← ۴۲۰ ق.

ج) ← ۴۲۹ ق.

د) ← ۴۲۷ ق.

نکته یک نکتهٔ توپ هم بهت بگم ☺

تمام این موارد هم‌زمان با دورهٔ ضعف و تجزیهٔ خلافت عباسیان (۲۳۲ ـ ۶۵۶ ق.) رخ داده‌اند!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۰ موارد کدام گزینه به حکومت‌هایی اشاره دارد که در روابط خود با عباسیان ویژگی مشترکی داشتند؟

الف) مبارزات اسماعیلیان در ایران از علل ضعف و زوال این سلسله به شمار می‌رود.

ب) در این دوران، قدرت و نقش وزیران نسبت به دوره‌های قبلی به شکل معناداری کاهش یافت.

ج) هنگامی که این حکومت روی کار آمد، امپراتوری عثمانی در حال اوج‌گرفتن بود.

د) از اقدامات مؤثر مؤسس این سلسله، سرکوب خوارج و جهاد با کفار مرزهای شرقی است.

ه) منصب وزارت با الگوگیری از دورهٔ ساسانی به وجود آمد.

و) از میان مردم عادی برخاستند و شهرنشینی در قلمرو آنان رونق داشت.

ز) محدودهٔ قلمرو آنان زمانی از رود سیحون در شرق تا دریای مدیترانه در غرب را دربرمی‌گرفت.

۱) «الف» ـ «ج» ـ «ه»

۲) «ب» ـ «د» ـ «ه»

۳) «و» ـ «الف» ـ «ز»

۴) «ز» ـ «ب» ـ «و»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: تاریخ یازدهم ـ ترکیبی ـ درس‌های ۷، ۹، ۱۰ و ۱۳

درس Box

- روابط با خلیفهٔ عباسی
  - طاهریان و سامانیان
    - اظهار اطاعت ظاهری
    - داشتن استقلال در ادارهٔ امور حکومت
  - علویان طبرستان و فاطمیان ← همواره خصومت‌آمیز
  - صفاریان، زیاریان و خوارزمشاهیان
    - دارای فراز و نشیب
    - گاهی دوستانه و گاهی خصمانه
  - آل بویه
    - متفاوت از سایر سلسله‌ها
    - تسلط بر خلیفه و پایتخت
    - حفظ حرمت خلیفه
  - سلجوقیان
    - متفاوت از سایر سلسله‌ها
    - نجات خلافت از نفوذ آل بویه
    - تسلط بر خلیفه و پایتخت
  - غزنویان
    - به دنبال تأیید خلیفه
    - انجام اقدامات مختلف به بهانهٔ جهاد در راه خدا و کسب رضایت خلیفه
  - ایلخانان
    - به رسمیت نشناختن خلافت
    - از میان برداشتن خلافت برای همیشه

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ابتدا مشخص می‌کنیم هر عبارت به کدام خلافت، سلسله یا حکومت اشاره دارد:

(الف) و (ز): سلجوقیان

(ب): خوارزمشاهیان

(ج): صفویان (*خلافت عباسیان پیش از روی کار اومدن اون‌ها منقرض شده بود.*)

(د): صفاریان

(و): آل بویه

(ه): عباسیان (*پس تو هر گزینه‌ای داشتیم، باید بذاریم کنار، چون نمی‌شه خودشون رو با خودشون مقایسه کرد.* ☺)

براساس موارد موجود:

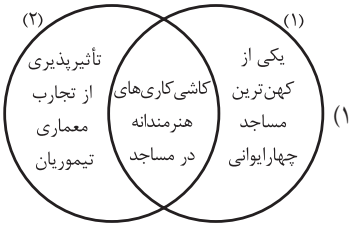
- بین روابط سلسلهٔ صفاریان و خوارزمشاهیان با عباسیان ویژگی مشترکی مشاهده می‌شود: روابط هر دو دارای فراز و فرود بسیار بود؛ یعنی گاهی خصمانه و گاهی دوستانه ((ب) ـ (د)).
- بین روابط سلسلهٔ سلجوقیان و آل بویه با عباسیان ویژگی مشترکی مشاهده می‌شود: هر دو به طور متفاوت از سایر سلسله‌ها بر پایتخت عباسیان نفوذ داشتند ((و) ـ (الف) ـ (ز)).

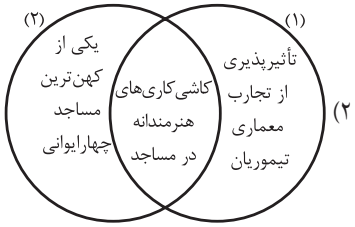
براساس این دو ترکیب، تنها گزینهٔ (۳) صحیح است.

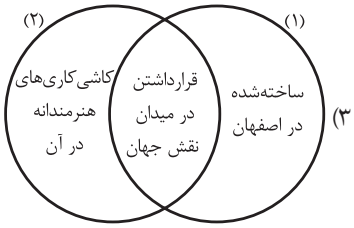
تیزبازی شاید برات قابل قبول نباشه که آل بویه و سلجوقیان روابط مشابهی با خلافت عباسی داشته باشن، اما اگه بخش «دورهٔ ضعف و تجزیهٔ خلافت عباسیان» در درس ۷ تاریخ یازدهم رو دقیق خونده باشی، می‌بینی که کتاب گفته «وضعیت ضعف خلافت عباسیان تا آن‌جا پیش رفت که دامنهٔ قدرت سیاسی و اداری خلفا به عراق و سرانجام به شهر بغداد محدود شد. حتی امیران و سلاطین برخی سلسله‌ها، مانند **آل بویه** و **سلجوقیان**، بر **پایتخت عباسیان** نیز تسلط یافتند.»

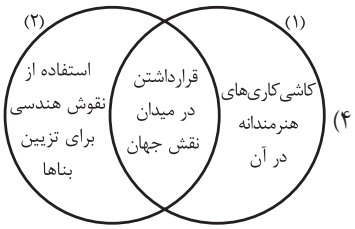
SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۱ کدام شکل به درستی به ویژگی‌های معماریِ مسجد جمعه (۱) و مسجد شیخ لطف‌الله (۲) اشاره دارد؟

۱)

۲)

۳)

۴)

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: تاریخ یازدهم ـ ترکیبی ـ درس‌های ۱۰ و ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔

مسجد جمعهٔ اصفهان که در دورهٔ **سلجوقی** ساخته شد، یکی از کهن‌ترین **مسجدهای چهارایوانی** در ایران است و الگویی برای معماران مساجد در دوره‌های بعدی شد. **کاشی‌ها**، گچ‌بری‌ها و تزیینات به‌کاررفته در این مسجد نیز به عنوان نمونه‌ای عالی از هنر این دوره محسوب می‌شوند.

عصر **صفویان** یکی از دوره‌های درخشان معماری ایران است. معماری ایرانی در این دوره، با برخورداری از **تجارب معماری فاخر عصر تیموری** و نیز در سایهٔ ثبات، امنیت و حمایت پادشاهان به‌ویژه شاه عباس اول شکوفا شد. از ویژگی‌های شاخص مسجد جامع عباسی و مسجد شیخ لطف‌الله در دورهٔ صفوی، **کاشی‌کاری هنرمندانه‌ای** است که تحسین و شگفتی هر بیننده‌ای را برمی‌انگیزد. این مسجد در مجموعهٔ تاریخی میدان نقش جهان قرار دارد.

نکته

میدان نقش جهان اصفهان متشکل از مسجدجامع عباسی، مسجد شیخ لطف‌اللّٰه و کاخ عالی‌قاپو است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۲ کدام گزینه تعداد عبارات صحیح دربارهٔ اقدامات پادشاهان و حاکمان ذکرشده در کتاب درسی تاریخ (۲) را به درستی بیان می‌کند؟

الف) هولاکوخان، نوهٔ چنگیزخان مغول، با تسخیر بغداد و کشتن خلیفهٔ عباسی، به حکومت خاندان بنی‌عباس پایان داد.

ب) اسماعیل صفوی با سپاهی متشکل از ایلات و طوایف مختلف قزلباش، آق‌قویونلوها را شکست داد و پس از تصرف تبریز، در آن شهر به عنوان پادشاه ایران تاج‌گذاری کرد.

ج) طغرل سلجوقی در نبردی بزرگ که در ملازگرد رخ داد، سپاهیان امپراتوری روم شرقی را شکست داد و امپراتور را اسیر کرد.

د) شاه عباس اول به دلایل سیاسی، نظامی و اقتصادی، پایتخت را از قزوین به اصفهان منتقل کرد و با استفاده از اصول مهندسی و شهرسازی، این شهر را به یکی از زیباترین و آبادترین شهرهای جهان تبدیل کرد.

۱) ۳ ۲) ۴ ۳) ۱ ۴) ۲

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: تاریخ یازدهم ـ ترکیبی ـ درس‌های ۱۰، ۱۱، ۱۳

پاسخ‌خیلی‌تشریحی بررسی عبارت نادرست:

ج) در زمان **آلب اَرسلان**، جانشین طغرل، سلجوقیان در نبردی بزرگ که در ملازگرد رخ داد، سپاهیان امپراتوری روم شرقی را شکست دادند، امپراتور را اسیر کردند و آسیای صغیر را به متصرفات خود افزودند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۳ موارد کدام گزینه فرایند زیر را دربارهٔ بخشی از عومل مؤثر بر ظهور رنسانس در اروپا به درستی کامل می‌کند؟

..... ← رشد شهرنشینی و تجارت ← ..... ← شکل‌گیری گروه‌های جدیدی از شهرنشینان ثروتمند ← مانند ..... و ..... ← شکل‌گیری نوع جدیدی از اندیشه و فرهنگ (رنسانس)

۱) درگیری پاپ و پادشاهان ـ شکل‌گیری مشاغل و حرفه‌های گوناگون ـ صاحبان مزارع ـ بازرگانان

۲) جنگ‌های صلیبی ـ شکل‌گیری مشاغل و حرفه‌های گوناگون ـ بانکداران ـ صاحبان صنایع

۳) درگیری پاپ و پادشاهان ـ پیدایش پادشاهی‌های قدرتمند ـ بانکداران ـ صاحبان صنایع

۴) جنگ‌های صلیبی ـ پیدایش پادشاهی‌های قدرتمند ـ صاحبان مزارع ـ بازرگانان

مشاوره فکر کنم تو کل این آزمون متوجه اهمیت ترکیبی‌خوندن شدی. توی آخرین سؤال هم یک نکتهٔ مهم رو دربارهٔ سؤالات ترکیبی بهت یادآوری می‌کنم: مفاهیم مشترکی که تو درس‌های مختلف تکرار می‌شه رو کنار هم یاد بگیر. مثلاً از پیامد احیا و رشد شهرنشینی و تجارت در اروپا هم توی درس ۱۵ یازدهم گفتیم و هم توی درس ۱۶!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: تاریخ یازدهم ـ ترکیبی ـ درس‌های ۱۵ و ۱۶

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- **جنگ‌های صلیبی** تأثیر فراوانی بر رشد تجارت و شهرنشینی به‌ویژه در مناطق ساحلی اروپا داشتند (رد گزینه‌های (۱) و (۳) و تأیید گزینه‌های (۲) و (۴)).
- با گسترش شهرها و رشد تجارت:

۱) **مشاغل و حرفه‌های گوناگونی** شکل گرفت و گروه جدیدی از شهرنشینان ثروتمند سربرآوردند.

۲) به تدریج شاهان نیرومندی در اروپا به‌ویژه در انگلستان و فرانسه بر سر کار آمدند (درستی قسمت دوم هر چهار گزینه).

- شهرنشینان ثروتمند جدید شامل گروه‌هایی از **بازرگانان**، **بانکداران** و **صاحبان صنایع** بودند (رد گزینهٔ (۴) و تأیید گزینهٔ (۲)).

بررسی سایر موارد:

- درگیری‌های پاپ‌ها و پادشاهان در اواخر قرون وسطا ← استقلال و آزادی عمل بیشتری برای دولت‌شهرهای ایتالیایی به وجود آورد. این استقلال، موقعیتی را برای متفکران و دانشمندان این شهرها ایجاد کرد که بتوانند تفکر و فرهنگ جدیدی را نشر دهند.
- پیدایش پادشاهی‌های قدرتمند ← با احیای شهرها و رشد تجارت، به تدریج شاهان نیرومندی در اروپا به‌ویژه در انگلستان و فرانسه بر سر کار آمدند.
- صاحبان مزارع ← فئودال‌ها در قرون وسطی قدرت داشتند و احیای شهرها و رشد تجارت که پیدایش پادشاهی‌های قدرتمند را به دنبال آورد، به تدریج از نفوذ آنان کم کرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۴ با توجه به عبارت «در هر مکان، پدیده‌های مختلفی هستند، که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و از هم تأثیر می‌پذیرند.»، موارد «الف» تا «د» در متن زیر به ترتیب، با کدام گزینه مطابقت دارد؟

«یکی از راهکارهای مقابله با مشکلاتی چون آلودگی هوای شهری (الف) و پیامدهای آن مانند افزایش احتمال بیماری‌های تنفسی، استرس و فشارخون (ب)، استفاده از اتوبوس‌های برقی در شهرهای بزرگ (ج) است، چراکه این خودروها (د)، هوا را آلوده نمی‌کنند.»

۱) پدیدهٔ انسان‌ساخت ـ تأثیر پدیدهٔ انسانی بر انسان ـ محیط جغرافیایی ـ تأثیر پدیده‌های انسان‌ساخت بر طبیعت

۲) پدیدهٔ طبیعی ـ تأثیر پدیدهٔ طبیعی بر انسان ـ پدیدهٔ طبیعی ـ تأثیر پدیدهٔ انسانی بر محیط جغرافیایی

۳) پدیدهٔ انسان‌ساخت ـ تأثیر پدیدهٔ انسانی بر انسان ـ مکان ـ تأثیر پدیدهٔ طبیعی بر محیط جغرافیایی

۴) پدیدهٔ طبیعی ـ تأثیر پدیدهٔ طبیعی بر انسان ـ پدیدهٔ جغرافیایی ـ تأثیر پدیده‌های انسان‌ساخت بر محیط جغرافیایی

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جغرافیای دوازدهم ـ درس ۴

درس Box

شاید بد نباشه یه بار مفاهیم اساسی جغرافیا رو با هم مرور کنیم:

مکان	● مکان چیست؟ محل معینی که بسیاری از فعالیت‌های انسان در آن انجام می‌شود. (مثال مزرعه، خانه و مدرسه) ● پدیده چیست؟ یک واقعیت یا رویداد جغرافیایی که محسوس و مشهود باشد. (هم می‌تواند طبیعی باشد و هم انسانی) ● در هر مکان، پدیده‌های مختلف بر هم تأثیر گذاشته و از هم تأثیر می‌پذیرند (این روند موجب ← تغییر شکل مکان‌ها می‌شود).
روابط متقابل انسان با محیط	● محیط طبیعی (پیش از ورود انسان): مجموعه‌ای متعادل است. با ورود انسان ← زمینه‌های تغییر در محیط فراهم می‌شود. ● هوش و استعداد انسان به او در جهت ← تغییر (محیط) کمک می‌کند تا انسان بتواند از محیط بهره‌مند شود. ● فناوری ← باعث شده انسان در محیط، تأثیر بسیاری بگذارد. ● محیط جغرافیایی چه زمانی به وجود می‌آید؟ انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند. ← در نتیجه محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود. (یا محیط جغرافیایی از تعامل محیط طبیعی و محیط انسانی به وجود می‌آید.)

پاسخ خیلی تشریحی

الف) آلودگی هوا در شهرها یک **پدیدهٔ انسانی (انسان‌ساخت)** است، زیرا اگر آدم‌ها، خودروها و ماشین‌آلات‌شان نبودند که آلایندگی تولید کنند، هوا هم آلوده نمی‌شد *(البته که گاهی آلودگی هوا می‌تونه دلایل دیگه‌ای هم داشته باشه، مثل ورود ریزگردها به هوا، خروج گدازه‌های آتشفشانی و...، اما تو این جا ما داریم دربارهٔ آلودگی هوای شهری صحبت می‌کنیم و راهکاری هم که براش ارائه می‌دیم از همین جنسه، به نظر تون استفاده از اتوبوس برقی می‌تونه آلودگی هوای ناشی از فوران آتشفشان رو حل کنه؟)*

ب) آلودگی هوا **(پدیدهٔ انسان‌ساخت)** علت و افزایش احتمال بیماری‌های تنفسی، استرس و فشار خون در **انسان‌ها** است. (معلول)

ج) شهرها یک **مکان** محسوب می‌شوند و از آن‌جا که شهر روی بستر طبیعت و پس از ورود و اقدامات انسانی بنا شده است، یک **محیط جغرافیایی** هم محسوب می‌شود.

د) استفاده از اتوبوس برقی (پدیدهٔ انسان‌ساخت) ← سالم‌ماندن (آلوده‌نشدن) هوا (پدیدهٔ طبیعی، محیط طبیعی، طبیعت)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۵ می‌دانیم که ساعت (زمان) دو مفهوم رسمی و واقعی دارد. با توجه به این موضوع، موارد زیر به مشکلات ایجادشده توسط کدام‌یک از این دو مفهوم اشاره دارد؟

الف) در قرن نوزدهم، اختلاف ساعت ورود و خروج کشتی‌ها و قطارها در مبدأ و مقصد، آشفتگی‌ها و سردرگمی‌های زیادی را پدید می‌آورد.

ب) با تصمیم حزب کمونیست چین برای استفاده از یک ساعت هماهنگ، شهروندان سین‌کیانگ ساعت ۱۰ صبح در حالی مشغول به کار بودند که خورشید در آن شهر هنوز طلوع نکرده بود.

ج) ساعت کاری بانک‌ها در کشور به گونه‌ای است که در نیمهٔ غربی کشور، به دلیل تاریکی و نبود روشنایی کامل در ساعت‌های آغازین کاری، مسئولان شعب مجبور به استفاده از وسایل روشنایی می‌شوند.

د) مدیر یک پیج ورزشی در تهران، اعلام کرده بود مسابقهٔ فوتبال لیگ نخبگان آسیا هم‌زمان با غروب آفتاب از این صفحه پخش خواهد شد، این موضوع باعث شد گروهی از شهروندان مناطق غربی، حدود ۳۰ دقیقهٔ ابتدایی فوتبال را از دست دهند.

۱) رسمی ـ رسمی ـ رسمی ـ واقعی
۲) واقعی ـ رسمی ـ رسمی ـ رسمی
۳) رسمی ـ واقعی ـ واقعی ـ رسمی
۴) واقعی ـ رسمی ـ رسمی ـ واقعی

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: جغرافیای دوازدهم ـ فنون و مهارت‌های جغرافیایی ۲

درس Box

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ✔

الف) مشکلات ایجادشده به دلیل استفاده از زمان **واقعی** (محلی): اگر از ساعت رسمی برای حرکت وسایل نقلیه استفاده می‌شد، این وسایل در ساعت‌های مشخص و هماهنگ وارد شهرهای مختلف می‌شدند، اما به دلیل استفاده از ساعت واقعی، این وسایل در ساعت‌های متفاوت وارد ایستگاه‌ها و مقاصد متفاوت می‌شوند. متن کتاب درسی: «در قرن نوزدهم، با توسعهٔ قطارها و شبکهٔ ریلی و هم‌چنین کشتیرانی در مسافت‌های طولانی، اختلاف ساعت ورود و خروج کشتی‌ها و قطارها در مبدأ و مقصد، آشفتگی و سردرگمی‌های زیادی پدید آورد.»

ب) مشکلات ایجادشده به دلیل استفاده از زمان **رسمی**: بی‌توجهی حزب کمونیست به گستردگی کشور چین و تفاوت زمانی طلوع و غروب خورشید در نقاط مختلف این کشور، باعث شده بود که برخی از مردم در ساعت‌هایی که روشنایی وجود ندارد و به صورت طبیعی ساعت خواب و استراحت است، راهی محل کار خود شوند. *(چالبه بدونید چین به خاطر این کار عجیب، رکورد گینس داره!)*

ج) مشکلات ایجادشده به دلیل استفاده از زمان **رسمی**: داستان مورد «ج» هم مانند مورد «ب» است، اگر ساعت کاری بانک‌ها بر مبنای ساعت واقعی بود و به طور مثال تمامی بانک‌ها ۲ ساعت پس از طلوع خورشید بازگشایی می‌شدند، این مشکل به وجود نمی‌آمد، یعنی بی‌توجهی به ساعت طلوع خورشید و ناهمخوانی ساعت کاری با آن، باعث اتلاف انرژی، کاهش بهره‌وری و ناهمخوانی فعالیت‌های اداری با سایر فعالیت‌های اقتصادی در کشور شده است.

د) مشکلات ایجادشده به دلیل استفاده از زمان **واقعی**: پدیده‌های طبیعی (مثل طلوع و غروب آفتاب) و اوقات شرعی (مثل اذان) بر مبنای ساعت واقعی (محلی) هستند و طبیعی است که در شهرهای مختلف متفاوت باشند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۶ با بررسی موارد «الف» و «ب» در خصوص شکل حوضه‌های آبخیز رود، کدام مورد به درستی تدوین شده است؟

الف) در حوضه‌های گرد، مدت‌زمان کم‌تری صرف می‌شود تا آب آبراهه‌ها خارج شوند.

ب) در حوضه‌های کشیده، مدت‌زمان طولانی‌تری سپری می‌شود تا آب جاری، مسافت سرچشمه تا خروجی را طی کند.

۱) در حوضه‌های کشیده احتمال وقوع سیل بیشتر است، زیرا آب سرشاخه‌ها به سرعت از حوضه تخلیه می‌شوند.

۲) در حوضه‌های گرد احتمال وقوع سیل کم‌تر است، زیرا در حوضه‌های گرد به علت انشعابات پراکندهٔ سرشاخه‌ها که طول آن‌ها تقریباً به یک اندازه است، همهٔ جریان‌ها هم‌زمان و به آرامی به خروجی می‌رسند.

۳) در حوضه‌های گرد احتمال وقوع سیل بیشتر است، زیرا در حوضه‌های گرد به علت انشعابات پراکندهٔ سرشاخه‌ها که طول آن‌ها تقریباً به یک اندازه است، همهٔ جریان‌ها هم‌زمان به خروجی می‌رسند.

۴) در حوضه‌های کشیده احتمال وقوع سیل کم‌تر است، زیرا آب سرشاخه‌ها به تدریج و به صورت نامتوالی از حوضه تخلیه می‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جغرافیای دوازدهم ـ درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔ در حوضه‌های گرد، مدت‌زمان کم‌تری صرف می‌شود تا آب آبراهه‌ها خارج شوند؛ زیرا در حوضه‌های گرد به علت انشعابات پراکندهٔ سرشاخه‌ها که طول آن‌ها تقریباً به یک اندازه است، همهٔ جریان‌ها هم‌زمان به خروجی می‌رسند و موجب سرریز و وقوع سیل می‌شوند. به عکس در حوضه‌های کشیده مدت‌زمان طولانی‌تری سپری می‌شود تا آب جاری مسافت سرچشمه تا خروجی را طی کند و در نتیجه آب سرشاخه‌ها به تدریج و به طور متوالی از حوضه تخلیه می‌شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

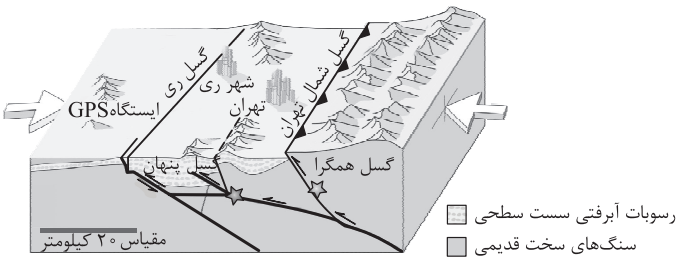
گزینهٔ (۱): بخش اول نادرست است: در حوضه‌های کشیده احتمال وقوع سیل کم‌تر است. ـ قسمت دوم نادرست است؛ آب از سرشاخه‌ها در حوضه‌های کشیده به تدریج تخلیه می‌شود، نه به سرعت، چون مسافت طولانی‌تری را طی می‌کند.

گزینهٔ (۲): بخش اول نادرست است؛ در حوضه‌های گرد احتمال وقوع سیل بیشتر است. ـ بخش دوم نادرست است؛ زیرا جریان‌ها به آرامی به خروجی نمی‌رسند، بلکه چون هم‌زمان می‌رسند، سرریز می‌شوند.

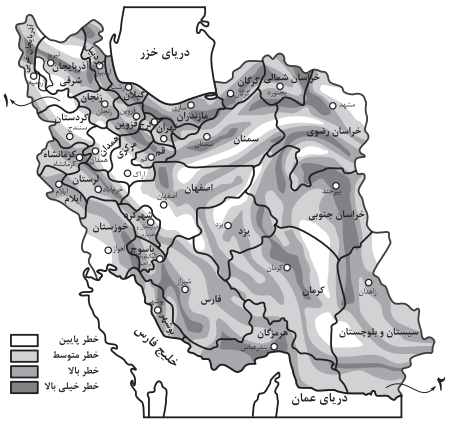
گزینهٔ (۴): بخش اول درست است. ـ بخش دوم نادرست است؛ زیرا آن سرشاخه‌ها به صورت متوالی از حوضه تخلیه می‌شود (نه نامتوالی).

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۷ عنوان یک پژوهشگر حوزهٔ زلزله و سازه، از شما درخواست شده تا در جلسهٔ بررسی پایتخت و انتقال آن شرکت کنید، با توجه به تصاویر زیر، پاسخ شما به سؤال‌های «الف» و «ب» چه خواهد بود؟

نقشهٔ گسل‌های شهر تهران و حومه

نقشهٔ پهنه‌بندی خطر لرزه‌ای ایران

الف) پیشنهاد شما برای انتقال پایتخت کدام نقطه است؟

ب) پیشنهاد شما برای گسترش شهر تهران، شمال این شهر است یا مرکز آن؟ چرا؟

۱) نقطهٔ (۱) ـ مرکز، وجود گسل‌های همگرا در شمال تهران و تخریب و خسارت‌های بالای این نوع گسل‌ها

۲) نقطهٔ (۲) ـ شمال، وجود گسل‌های پنهان در مرکز و جنوب تهران و تخریب و خسارت‌های بالای این نوع گسل‌ها

۳) نقطهٔ (۱) ـ شمال، وجود گسل‌های پنهان در مرکز و جنوب تهران و تخریب و خسارت‌های بالای این نوع گسل‌ها

۴) نقطهٔ (۲) ـ مرکز، وجود گسل‌های همگرا در شمال تهران و تخریب و خسارت‌های بالای این نوع گسل‌ها

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جغرافیای دوازدهم ـ درس ۵

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی

الف) نقطهٔ (۱) زیرا در این نقطهٔ خطر وقوع زلزله کم‌تر از نقطهٔ (۲) است.

ب) مرکز، زیرا شمال تهران به گسل‌های همگرا نزدیک است و خسارت و تخریب ناشی از این گسل‌ها زیاد است. از آن‌جا که مرکز تهران به گسل خاصی نزدیک نیست، بهتر است پایتخت از سمت مرکز آن گسترش داشته باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۸ سه گزارهٔ زیر دربارهٔ مدیریت زمین‌لغزش، به کدام مرحله از این مدیریت اشاره دارند؟

الف) ساماندهی شبکهٔ زهکشی سطح تودهٔ لغزشی

ب) پایدارسازی سطوح شیبدار

ج) ارزیابی مجدد استعداد لغزش

۱) «الف» و «ج» بعد از وقوع و «ب» در حین وقوع

۲) «الف» قبل از وقوع، «ب» بعد از وقوع و «ج» در حین وقوع

۳) «الف» و «ج» بعد از وقوع و «ب» قبل از وقوع

۴) «ج» قبل از وقوع و «الف» و «ب» در حین وقوع

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جغرافیای دوازدهم ـ درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی

- **اقدامات مدیریتی زمین‌لغزش**
  - قبل از وقوع
    - پرهیز از ساختمان‌سازی در شیب‌های تند، لبه‌های پرتگاهی، کناره‌های پرشیب رودها و دامنه‌های پرشیب دره‌ها
    - مطالعات خاک‌شناسی و پایداری زمین
    - انجام کارهای ایمن‌سازی مانند مقاوم‌سازی لوله‌های انتقال انرژی و پایدارسازی سطوح شیبدار (ب)
  - در حین وقوع
    - خروج سریع از مسیر لغزش و جریان گل‌ولای
    - اطلاع به سازمان‌های امداد و نجات و امدادرسانی به افراد
  - بعد از وقوع
    - تعمیر و بازسازی منطقهٔ آسیب‌دیده
    - ساماندهی شبکهٔ زهکشی سطح تودهٔ لغزشی (الف)
    - ارزیابی مجدد استعداد لغزش برای پیشگیری از خطرات آتی (ج)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۹ کدام مورد، عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«ساوان یک ناحیهٔ انتقالی بین جنگل‌های بارانی استوایی و «صحرای بزرگ آفریقا» است که ..... .»

۱) هر چه به سمت حاشیهٔ صحرا پیش می‌رویم به علت گرمای هوا به استپ‌های نیمه‌بیابانی تبدیل می‌شود

۲) هر چه به سمت بیابان صحرا پیش می‌رویم، بارندگی کم‌تر و علف‌های ساوان کوتاه‌تر و تنک‌تر می‌شود

۳) هر چه به سمت صحرا پیش می‌رویم، کم‌کم به مراتع مداری که از علفزارهای بلند قد تشکیل شده است، تبدیل می‌شود

۴) هر چه به سمت بیابان صحرا پیش می‌رویم، به علت گرمای هوا و رطوبت موجود، علف‌های ساوان کوتاه‌تر و متراکم می‌شود

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جغرافیای یازدهم - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ ساوان یک ناحیهٔ انتقالی بین جنگل‌های بارانی استوایی و «صحرای بزرگ آفریقا» است. هر چه به سمت بیابان صحرا پیش می‌رویم، بارندگی کم‌تر و علف‌های ساوان کوتاه‌تر و تنک‌تر می‌شوند و کم‌کم به مراتع مداری که از علفزارهای کوتاه‌قد تشکیل شده است، تبدیل می‌گردند.

نکته مراتع مداری در حاشیهٔ صحرا به علت خشکی هوا به استپ‌های بیابانی تبدیل می‌شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): به استپ‌های بیابانی (نه نیمه‌بیابانی) تبدیل می‌شود.

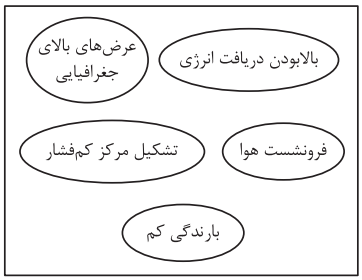
گزینهٔ (۳): مراتع مداری از علفزارهای کوتاه‌قد تشکیل شده است.

گزینهٔ (۴): در نواحی بیابانی گرما و خشکی هوا وجود دارد، نه رطوبت.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۰ با توجه به تأثیرگذاری عوامل مختلف بر پیدایش نواحی جغرافیایی، نواحی‌ای که با مشخصات موارد ..... منطبق باشند، به ترتیب ..... شرایط را برای تولید خالص اولیه دارند.

الف)

ب)

ج)

د)

۱) «الف» و «ج» ـ بیشترین و کم‌ترین

۲) «الف» و «د» ـ کم‌ترین و بیشترین

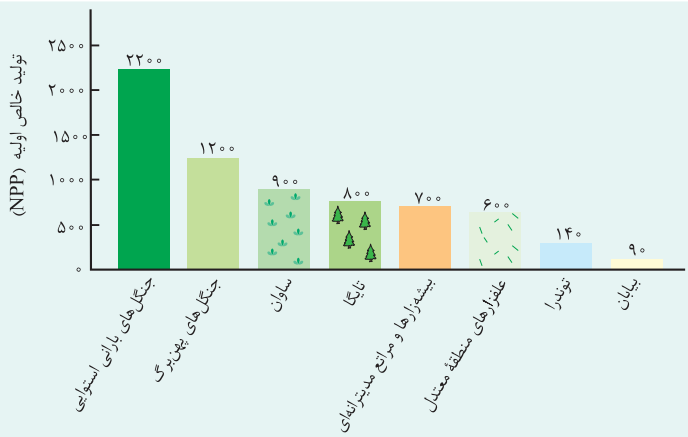
۳) «ب» و «ج» ـ بیشترین و کم‌ترین

۴) «ج» و «د» ـ کم‌ترین و بیشترین

پاسخ: گزینهٔ ۲

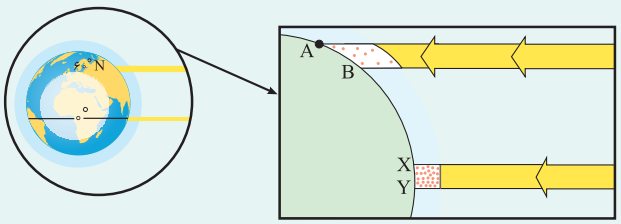
زیرمبحث: جغرافیای یازدهم ـ درس‌های ۳ و ۵

درس Box

این نمودار میزان تولید خالص اولیه (NPP) را در زیست‌بوم‌های مختلف نشان می‌دهد. گیاهان در نتیجهٔ فتوسنتز، موادی تولید می‌کنند و به این تولید، تولید ناخالص می‌گویند. گیاه مقداری از این مواد را برای رفع نیازهای خود مثل تنفس، مصرف می‌کند. آن‌چه باقی می‌مانند، تولید خالص اولیه است.

شرایط جنگل‌های بارانی استوایی:

در ناحیهٔ استوایی بارش در تمامی سال اتفاق می‌افتد، پس رطوبت بالا است.

زاویهٔ تابش خورشید عمود است؛ پس ← دریافت انرژی به میزان زیادی است.

در این مناطق هوای گرم سبک می‌شود و به سوی بالا صعود می‌کند، پس مرکز کم‌فشار تشکیل می‌شود.

کم‌ترین شرایط برای تولید خالص اولیه نیز باید کاملاً برعکس شرایط موجود در جنگل‌های بارانی استوایی باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ✔ برای پاسخ به این سؤال ابتدا باید ببینیم که کدام منطقه بیشترین میزان تولید خالص اولیه (NPP) را دارد ← براساس نمودار درس‌باکس، جنگل‌های بارانی استوایی، بیشترین میزان تولید خالص اولیه را دارند؛ هم‌چنین براساس طبقه‌بندی گودی از زیست‌بوم‌ها، می‌دانیم که جنگل‌های بارانی استوایی در اطراف خط استوا (و قسمتی در رأس‌السرطان) گسترده شده‌اند. *(البته از اسمش هم مشخصه* 🙂*)* حالا باید ببینیم ویژگی‌های مدار استوا و زیست‌بوم استوایی که در این قسمت قرار دارد، چیست؟

- زاویهٔ تابش خورشید: مایل‌بودن محور زمین موجب می‌شود که اشعهٔ خورشید به مناطق استوایی **عمود** و نزدیک به عمود **بتابد**.
- میزان دریافت انرژی خورشید: به علت تابش عمود خورشید به این منطقه، **مقدار انرژی خورشیدی** که هر سانتی‌متر مربع از زمین در مناطق استوایی دریافت می‌کند، بسیار **بیشتر** از مقداری است که دیگر مناطق (به‌ویژه مناطق قطبی) جذب می‌کنند.

نکته انرژی دریافتی روزانه در مناطق قطبی حدود ۱۰۰ کالری، در مناطق معتدله حدود ۴۰۰ کالری و در مناطق استوایی **۸۰۰ کالری** در سانتی‌متر مربع است.

- صعود هوا و رطوبت بالا: در ناحیهٔ استوایی (حارّه‌ای) از استوا تا مدارات $۲۳^{\circ}۲۷'$ شمالی و جنوبی، هوای گرم به **سمت بالا صعود** می‌کند و با بالارفتن سرد می‌شود و **رطوبت بالای خود** را به صورت باران فرومی‌ریزد.

نکته در ناحیهٔ استوایی بارش در تمامی سال اتفاق می‌افتد، پس **رطوبت بالا است**.

- کانون کم‌فشار: در ناحیهٔ استوا به دلیل زاویهٔ مستقیم تابش و گرمای همیشگی، یک **کانون کم‌فشار** ایجاد می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۱ با توجه به موارد زیر، کدام گزینه درست است؟

الف) فرسایش عبارت است از جداشدن ذرات سنگ و خاک از بستر خود و جابه‌جایی آن‌ها توسط عواملی مانند آب و باد.

ب) این نوع فرسایش بیشتر حاصل کنده‌شدن ذرات از یک مکان و انتقال آن‌ها به مکان‌های دیگر است.

۱) «الف» شامل سه مرحلهٔ حفر، انتقال و رسوب‌گذاری است و «ب» به شکل تراکمی فرسایش اشاره دارد که دشت ریگی از انواع آن محسوب می‌شود.

۲) دو عامل مهم «الف» در کوهستان‌ها، آب‌های جاری و یخچال‌ها هستند و «ب» به شکل تراکمی فرسایش اشاره دارد که یاردانگ از انواع آن است.

۳) در بیابان‌ها، اشکال «الف» ناشی از دو فرایند کاوشی و تراکمی است و از انواع «ب» می‌توان به کلوت‌ها که حاصل فرسایش بادی ـ آبی در مناطق خشک‌اند، اشاره کرد.

۴) «الف» از جمله عوامل درونی تغییر چهرهٔ زمین بر اثر زمان است و «ب» به شکل کاوشی فرسایش اشاره دارد که، آب‌سنگ‌ها از انواع آن در سواحل‌اند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جغرافیای یازدهم ـ درس ۴

درس Box

انواع فرسایش
- اشکال کاوشی
  - در بیابان‌ها: دشت ریگی (رگ) ـ چاله‌های بادی ـ کلوت (یاردانگ) ـ گرزدیو و ستون‌های سنگی
  - در سواحل: شکاف ـ حفره ـ طاق دریایی ـ ستون سنگی
- اشکال تراکمی
  - در بیابان‌ها: تپه‌های ماسه‌ای (تلماسه) و برخان
  - در سواحل: آب‌سنگ ـ جزایر مرجانی ـ باتلاق‌ها ـ زبانه یا دماغهٔ ماسه‌ای

پاسخ خیلی تشریحی ✔ علت رد سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۱) و (۲): قسمت اول: درست ـ قسمت دوم: نادرست؛ مورد «ب» به شکل کاوشی فرسایش اشاره دارد.

گزینهٔ (۴): قسمت اول: نادرست؛ عوامل درونی شکل‌گیری ناهمواری‌ها در سطح زمین، حرکت ورقه‌های زمین روی بخش خمیری‌شکل گوشته است. ـ قسمت دوم: نادرست؛ آب‌سنگ‌ها از اشکال فرسایشی تراکمی سواحل هستند.

عوامل بیرونی: هوازدگی و فرسایش

نکته هوازدگی و فرسایش از جمله عوامل بیرونی مؤثر بر تغییر چهرهٔ زمین هستند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

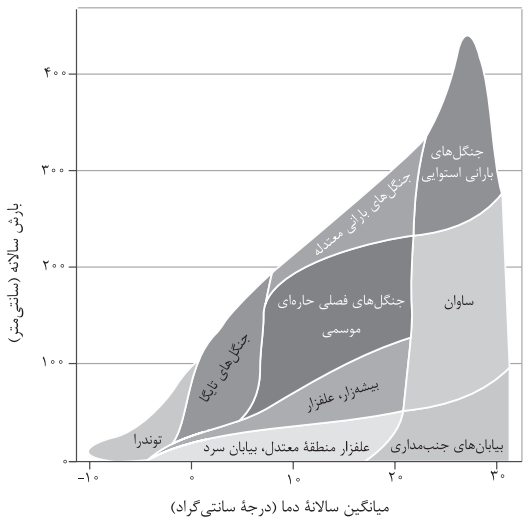
۱۲۲ با توجه به تصاویر زیر، کدام مورد به مفهوم درستی اشاره دارد؟

مشاوره برای پاسخ به این نوع تست‌ها ابتدا سراغ بخش‌هایی از گزینه‌ها برو که نسبت به اون اطمینان بیشتری داری و با حذف گزینه‌های غلط، شرایط رو برای خودت آسون‌تر کن و بعد، موارد باقی‌مونده رو مقایسه و بررسی کن.

الف)

ب)

۱) طبقه‌بندی «الف» و «ب» به ترتیب توسط وایتکر و گودی و براساس شرایط آب‌وهوایی و خاک ارائه شده‌اند.

۲) با توجه به این دو طبقه‌بندی، هر چه ارتفاع افزایش یابد، تعداد گونه‌ها، قد یا بلندی گیاهان کم‌تر و کوتاه‌تر می‌شود.

۳) در طبقه‌بندی «الف» برخلاف «ب»، از روش‌ها و معیارهای جدیدی مانند میزان تولید مادهٔ آلی نیز استفاده شده است.

۴) در طبقه‌بندی «ب» برخلاف «الف» علاوه بر دو عامل «میزان بارش» و «دما» میزان تولید مادهٔ آلی نیز استفاده شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جغرافیای یازدهم ـ درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «الف» توسط گودی و «ب» توسط وایتکر طبقه‌بندی شده است.

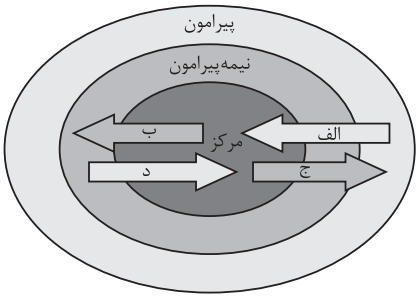
در طبقه‌بندی وایتکر، عامل بارش و دما مورد توجه است و در طبقه‌بندی گودی علاوه بر شرایط آب‌وهوایی و خاک، از روش‌های جدید مانند میزان تولید مادهٔ آلی و سرعت رشد گیاهان هر زیست‌بوم، مورد استفاده قرار می‌گیرد.

گزینهٔ (۲): در مبحث «رابطهٔ پراکندگی پوشش گیاهی با ارتفاع»، رابطهٔ نوع ناهمواری‌ها و ارتفاعات در پراکندگی پوشش گیاهی و زندگی جانوری نواحی بررسی می‌شود. عبارت این گزینهٔ درست است، اما این بحث ارتباطی با طبقه‌بندی گودی و وایتکر ندارد.

گزینهٔ (۴): «میزان تولید مادهٔ آلی» در طبقه‌بندی گودی در کنار دو عامل خاک و شرایط آب‌وهوایی بررسی می‌شود، نه در طبقه‌بندی وایتکر.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۳ با توجه به شکل زیر، کدام گزینه به مفهوم درستی اشاره می‌کند؟

۱) چین از مهم‌ترین نواحی کشت غلهٔ تجاری و جزء کشورهای نیمه‌پیرامون است که به لحاظ ساختار اقتصادی مشابه کشورهای مرکز و به لحاظ ساختار اجتماعی مشابه کشورهای پیرامون است و در «د» مواد اولیه و خام به کشورهای مرکز ارسال می‌کند.

۲) محصولات مورد مبادله در «الف» که کشورهایی مانند پرو در آمریکای جنوبی و سنگاپور در آسیا صادر می‌کنند، مانند محصولات «د» است که کشورهای نیمه‌پیرامونی که قطب صنعتی شرق، جنوب و جنوب‌شرقی آسیا را تشکیل می‌دهند، به کشورهای مرکز صادر می‌کنند.

۳) محصولاتی که کشورهای مرکز در «ب» صادر می‌کنند، همان مواردی است که این کشورها در «ج» به کشورهایی صادر می‌کنند که اقتصاد آن‌ها بیشتر مبتنی بر محصولاتی است که در دستهٔ فعالیت‌های نوع اول اقتصادی قرار می‌گیرد.

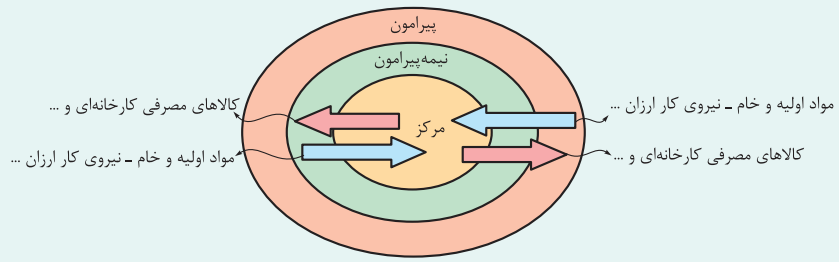
۴) آمریکا از مهم‌ترین مراکز دامداری تجاری در جهان و از جمله کشورهایی است که میزبان شرکت‌های چندملیتی است و در مبادلهٔ نابرابری که با کشورهای پیرامون دارد، به صدور کالاهای مصرفی کارخانه‌ای خود در «ج» می‌پردازد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جغرافیای یازدهم ـ درس‌های ۷ و ۸

درس Box

در نظام سرمایه‌داری جهانی، براساس روابط و مبادلهٔ نابرابری که بین نواحی پدید آمده است. برخی نواحی نقش «مرکز» و برخی نقش «پیرامون» یافته‌اند.

ویژگی کشورهای مرکز
- کانون‌های سلطهٔ اقتصادی جهان
- کشورهای توسعه‌یافتهٔ صنعتی با درآمد و ثروت بالا
- صدور سرمایه و کالاهای مصرفی کارخانه‌ای به سایر کشورها
- برخورداری از صنایع نو و خدمات پیشرفته، فناوری بالا و نیروی ماهر
- **مثال:** آمریکای شمالی، اروپای غربی، ژاپن و استرالیا

ویژگی کشورهای پیرامون
- تولیدکننده و صادرکنندهٔ مواد خام و اولیه
- پایین‌بودن از لحاظ توسعهٔ صنعتی و فناوری‌های نوین
- وابستگی به واردات کالاهای صنعتی
- کمبود نیروی کار ماهر و متخصص
- **مثال:** افغانستان، بنگلادش، مراکش، نامبیا، پرو و نیکاراگوئه

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نادرست؛ کشورهای نیمه‌پیرامون از نظر اقتصادی از کشورهای پیرامون قوی‌ترند، اما هنوز از نظر قدرت اقتصادی به کشورهای مرکز نرسیده‌اند. ساختار اقتصادی و اجتماعی آن‌ها دچار تغییرات و تحولات صنعتی و فناورانه شده است.

گزینهٔ (۲): نادرست؛ کشور سنگاپور جزء کشورهای نیمه‌پیرامون است، ضمناً ژاپن که جزء قطب صنعتی شرق آسیا است، جزء کشورهای مرکز است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

نکته

مهم‌ترین نواحی صنعتی یا قطب‌های صنعتی جهان

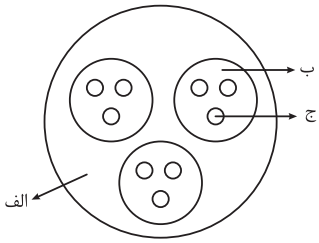
- الف) آمریکای شمالی
- ب) اروپای غربی
- پ) شرق، جنوب و جنوب شرقی آسیا: ژاپن، کرهٔ جنوبی، تایوان، مالزی و سنگاپور
- ت) روسیه و اروپای شرقی

گزینهٔ (۳): درست؛ کشورهای پیرامون صادرکنندهٔ مواد اولیه و خام هستند. اقتصاد این کشورها به طور عمده مبتنی بر تولید و صدور مواد اولیه و خام، منابع انرژی و معدنی است که این مواد یا محصولات در دستهٔ فعالیت‌های نوع اول اقتصادی قرار می‌گیرد.

گزینهٔ (۴): نادرست؛ شرکت‌های چندملیتی عمدتاً آمریکایی و اروپایی هستند؛ یعنی بخش مرکزی آن‌ها در کشورهای پیشرفتهٔ صنعتی قرار دارد که کشور مبدأ به شمار می‌آید، نه میزبان.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۴ با توجه به موارد زیر، کدام گزینه با تقسیم‌بندی انواع فعالیت‌های اقتصادی مطابقت دارد؟

۱) در صورتی که «ج» پلانتیشن‌ها باشد که معمولاً متعلق به شرکت‌های چندملیتی نواحی استوایی هستند، «ب» به کشاورزی و «الف» به انواع فعالیت‌های اقتصادی اشاره دارد.

۲) اگر «ب» صنعت باشد، «ج» به صنایع کارخانه‌ای اشاره دارد که چهار قطب مهم صنعتی جهان را شامل می‌شود و «الف» به فعالیت‌های نوع دوم اقتصادی اشاره دارد.

۳) در صورتی که «الف» انواع فعالیت‌های اقتصادی باشد، «ب» به خدمات و «ج» به تجارت که ۹۰ درصد آن از طریق حمل‌ونقل دریایی انجام می‌شود، اشاره دارد.

۴) اگر «ج» صنایع های‌تک باشد، «الف» به فعالیت‌های اقتصادی نوع چهارم و «ب» به پارک‌های علم و فناوری اشاره دارد که فراهم‌کنندهٔ خدمات مربوط به جمع‌آوری و پردازش اطلاعات است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جغرافیای یازدهم - درس‌های ۷ و ۸

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✔

فعالیت‌های نوع سوم به فعالیت‌هایی گفته می‌شود که در فرایند آن‌ها خدماتی به دیگران ارائه می‌شود؛ پس فعالیت‌های نوع سوم همان خدمات است. تجارت یکی از فعالیت‌های مهم بخش خدمات است که نقش مهمی در تجارت جهان دارد و ۹۰ درصد تجارت جهانی از طریق حمل‌ونقل دریایی انجام می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مزارع پلانتیشن در کشورهای **مجاور استوا** در قاره‌های آسیا، آفریقا و آمریکای جنوبی قرار دارند، اما شرکت‌های چندملیتی که صاحبان اغلب مزارع پلانتیشن هستند عمدتاً آمریکایی و اروپایی هستند.

گزینهٔ (۲): طبق ترتیب لحاظ‌شده برای «ب» و «ج»، «الف» باید به **انواع فعالیت‌های اقتصادی** اشاره داشته باشد.

نکته

فعالیت‌های نوع دوم اقتصادی همان صنعت است.

گزینهٔ (۴): اگر «ج» صنایع های‌تک باشد، «ب» فعالیت‌های نوع دوم اقتصادی و «الف» به انواع فعالیت‌های اقتصادی اشاره دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۵ با توجه به موارد مشخص‌شده در داخل پرانتز، چه تعداد از عبارت‌های زیر درست است؟

الف) کشورهایی که تحت ادارهٔ یک نظام مدیریت منطقه‌ای قرار دارند. (ناحیهٔ سیاسی فرواملی)

ب) استان‌ها یا ایالت‌هایی که به دلیل شرایط قومی و مذهبی از استقلال محدودی برخوردارند. (ناحیهٔ سیاسی منطقه‌ای)

ج) مرزهایی مانند مرز بین هند و پاکستان که گروه‌های متفاوت انسانی از قومی، زبانی، دینی و غیره را از یکدیگر جدا می‌کند. (مرزهای تحمیلی)

د) مرزهایی مانند مرز بین کانادا و آمریکا که با استفاده از مختصات جغرافیایی تعیین شده است. (مرزهای مصنوعی)

ه) نظام سیاسی‌ای که حکومت مرکزی نقش هماهنگ‌کننده و ارتباط‌دهندهٔ ایالت‌ها را به عهده دارد. (نظام سیاسی تک‌ساخت)

و) نظامی با یک یا چند بخش کوچک خودمختار مانند جمهوری آذربایجان که این نواحی اختیارات سیاسی و اجرایی ویژه‌ای دارند. (نظام سیاسی فدرال)

۱) یک ۲) دو ۳) سه ۴) چهار

مشاوره فرم این سؤال، از ظاهر یکی از تست‌های کنکور تاریخ ۱۴۰۳ وام گرفته شده. چون خیلی رایج شده که طراحان کنکور از فرم یک درس برای درس دیگر استفاده کنن. این سؤال رو براتون آوردیم که آمادگی چنین حرکاتی رو داشته باشید.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جغرافیای یازدهم ـ درس‌های ۹ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

الف) نادرست؛ ناحیهٔ سیاسی فرواملی یا منطقه‌ای عبارت است از چند کشور که تحت ادارهٔ یک نظام مدیریت منطقه‌ای قرار گرفته‌اند؛ مانند اتحادیهٔ اروپا.

نکته ناحیهٔ سیاسی فرواملی یک واحد جغرافیایی مانند روستا، شهر و ... است.

ب) نادرست؛ این عبارت مربوط به نواحی خودمختار است که جزء **نواحی سیاسی ویژه** هستند.

ج) نادرست؛ مرزهای تطبیقی مرزهایی هستند که با در نظر گرفتن شرایط فرهنگی تعیین می‌شوند، مانند مرز بین هند و پاکستان.

نکته مرزهای تحمیلی: بدون در نظر گرفتن شرایط فرهنگی تعیین می‌شوند.

د) درست؛ در بخش‌هایی از زمین که امکان استفاده از پدیده‌های طبیعی برای تعیین خطوط مرزی نیست، با استفاده از مدارها و نصف‌النهارها خط مرزی تعیین می‌شود، مانند مرز بین کانادا و آمریکا.

ه) نادرست؛ در نظام سیاسی فدرال، کشور به چند ایالت تقسیم می‌شود و حکومت مرکزی نقش هماهنگ‌کننده و ارتباط‌دهندهٔ بین آن‌ها را دارد.

و) نادرست؛ در نظام سیاسی ناحیه‌ای و ترکیبی بخش اعظم کشور به صورت تک‌ساخت اداره می‌شود و فقط یک یا چند بخش کوچک به صورت ناحیه‌ای و خودمختار اداره می‌شوند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۶ دربارهٔ معنای عقل در قارهٔ اروپا کدام گزینه درست است؟

۱) امروزه علی‌رغم گسترش نظریات آگوست کنت دربارهٔ عقل فلسفی، استفاده از عقل محض هنوز در ریاضیات کاربرد دارد.

۲) فیلسوفان مسیحی در دورهٔ اول حاکمیت کلیسا تحت تأثیر ابن سینا و ابن رشد به تبیین عقلانی مسائل دینی روی آوردند.

۳) علت شکستِ فیلسوفان مسیحی در تبیین عقلانی مسائل دینی، جدایی دین از عقلانیت در ابتدای دورهٔ رنسانس بود.

۴) از نظر بیکن بهترین راه پیشرفت زندگی بشر، راه تجربی است و از همین‌رو، او به طور کامل از عقل‌گرایان جدا شد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۷

درس Box

- **عقل در دوران جدید اروپا**
  - آگوست کنت
    - فیلسوف تجربه‌گرای قرن نوزدهم
    - به نظر او
      - عقل فلسفی (عقل محض) و کار عقل در تأسیس فلسفه را کاملاً ذهنی خواند ≠ واقعی
      - عقل محض، واقع‌نما نیست (واقعیت را نشان نمی‌دهد).
      - عقل تجربی، واقع‌نما هست و به واقعیت دست می‌یابد و به «علم» می‌رسد.
  - دیدگاه آگوست کنت در میان فلاسفهٔ اروپایی گسترش یافت.
    - عقل محدود به امور تجربی و حسی شد.
    - اثبات اموری مانند ماوراءالطبیعه، روح و ... ناممکن شد.
    - رد و اثبات منطقی و عقلی به حوزهٔ ریاضیات محدود شد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

آگوست کنت معتقد بود که تنها راه رسیدن به علم و شناخت واقعیت، روش تجربی است و عقل بدون کمک حواس، به علم دست نمی‌یابد. این نظر در اروپا گسترش یافت به طوری که امروزه عقل در اروپا به عقل تجربی تقلیل پیدا کرده است و البته رد و اثبات منطقی و عقلی به حوزهٔ ریاضیات محدود شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): تأثیر ابن سینا و ابن رشد در دورهٔ دوم حاکمیت کلیسا بود.

گزینهٔ (۳): شکست دیدگاهِ تبیین عقلانی مسائل دینی به آن دلیل بود که عقل و عقلانیت با مبانی اولیهٔ کلیسای کاتولیک سازگار نبود.

گزینهٔ (۴): هیوم معتقد بود که تنها راه شناخت واقعیت، تجربه است و به این ترتیب به طور کامل از عقل‌گرایان جدا شد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۷ چرا برخی از فلاسفهٔ مسلمان با تهذیب نفس به دنبال رسیدن به معرفت شهودی بوده‌اند؟

۱) عدم اطمینان به شناخت عقلی محض

۲) احتمال بروز خطا در دانسته‌های عقلی و فلسفی

۳) عدم انحصار شناخت انسان در ادراک عقلی

۴) وحدانیت حقیقت حاصل از عقل، حس و شهود

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✔ فیلسوفان مسلمان با این‌که اساس پذیرش هر اعتقاد و آیینی را استدلال عقلی می‌دانند، راه کسب معرفت را به عقل منحصر نمی‌کنند، بلکه حس و شهود را هم معتبر می‌دانند. از این‌رو برخی از آنان تلاش می‌کردند با تربیت خود و تهذیب نفس به معرفت شهودی نیز دست یابند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): فیلسوفان مسلمان شناخت عقلی محض را کاملاً معتبر می‌دانند.

گزینهٔ (۲): تلاش برای رسیدن به معرفت شهودی به دلیل خطاهایی که در عقل رخ می‌دهد، نیست.

گزینهٔ (۴): عقل، وحی و شهود ما را به حقیقت واحد می‌رسانند، البته نه در همهٔ موضوعات، بلکه در موضوعات مشترک.

نکته

به نظر فلاسفهٔ مسلمان

- راه کسب معرفت
  - عقل
  - حس
  - شهود (وحی)
- راه پذیرش معرفت ← فقط عقل

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۸ منظور ابن سینا از این‌که «هر کسی عادت کرده امور را از روی عادت و بدون دلیل بپذیرد، از حقیقت انسانی خود خارج شده است» چیست؟

۱) حقیقت انسانی همان استقلال در اندیشه و دوری از عادات غیرمنطقی است.

۲) انسان به واسطهٔ ناطق‌بودن و استفاده از استدلال تعریف می‌شود.

۳) ویژگی‌های ذاتی انسان همچون نیاز ذاتی او به واجب‌الوجود، حقیقت او را شکل می‌دهد.

۴) حقیقت انسانی چیزی ضمیمه‌شده به بدن است، که با جسم وحدت حقیقی دارد و از آن جدا نمی‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۸

درس Box

نظر فیلسوفان مسلمان دربارهٔ عقل به عنوان دستگاه تفکر

- عقل ابزار شناخت انسان و وسیلهٔ تفکر و تعقل اوست.
- روش‌های عقل برای شناخت
  - استدلال تجربی
  - تمثیل
  - برهان عقلی محض
- فلاسفهٔ مسلمان خود را «فرزندان دلیل» می‌دانند و هر نظر، مکتب و آیینی که با دلایل عقلی استوار همراه باشد، می‌پذیرند.
  - به نظر ابن سینا: «هر کس که عادت کرده سخنی را بدون دلیل بپذیرد، از حقیقت انسانی خود خارج شده است.»
- همان‌طور که انسان مراحل رشد دارد، عقل هم مراحل رشد دارد.
  - به نظر فارابی و ابن سینا
    - عقل در هنگام تولد به صورت یک استعداد است.
    - باید تربیت شود تا رشد کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بدون دلیل پذیرفتن امور به نظر ابن سینا به منزلهٔ خروج از حقیقت انسانی است، پس در این‌جا ابن سینا حقیقت انسانی را همان عاملی می‌داند که انسان با آن تعریف می‌شود، یعنی ناطق‌بودن (دلیل و تفکر و استدلال).

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): استقلال در اندیشه و رهایی از عادات غیرمنطقی ویژگی‌های اکتسابی هستند و مربوط به حقیقت انسان نمی‌شوند.

گزینهٔ (۳): نیاز انسان به واجب‌الوجود ویژگی ذاتی و منحصربه‌فرد نیست، چراکه سایر مخلوقات هم، همین‌گونه‌اند.

گزینهٔ (۴): وحدت روح و جسم بیانگر دیدگاه ملاصدرا است و ارتباطی با ابن سینا ندارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۹ توصیهٔ رسول خدا (ص) به مسلمین مبنی بر این‌که «طلب علم بر هر مرد و زن مسلمان واجب است.»، به کدام‌یک از عوامل زمینه‌ساز حیات عقلی و فلسفی توسط قرآن و پیامبر اشاره ندارد؟

۱) تکریم علم به عنوان ثمرهٔ اندیشه

۲) ارزش قائل شدن برای اصل تفکر و خردورزی

۳) مذمت پیوستهٔ نادانی و جهل

۴) یادگیری علم از ملت‌ها و تمدن‌های دیگر

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۹

درس Box

زمینهٔ اول رشد فلسفه در اسلام

- زمینهٔ اول رشد فلسفه در اسلام، دعوت قرآن کریم و پیامبر اکرم (ص) به خردورزی بود.
- در اصل زمینهٔ اول رشد فلسفه، حیات عقلی است، که با دعوت قرآن و پیامبر (ص) فراهم شد ← حیات عقلی مثل زمین حاصلخیزی برای رشد حیات علمی و فلسفی است.
- روش‌های خاص و بدیع قرآن و پیامبر (ص) برای ایجاد حیات عقلی
  - موجب شد جامعهٔ عصر پیامبر (ص)، در زمانی کوتاه به مرتبه‌ای ممتاز از «حیات عقلی» برسد.
  - فرصت اندیشه‌ورزی و تفکر را برای مردم فراهم کرد.
  - بسیاری از مردم، وارد بحث‌های علمی شدند.
- برخی عوامل زمینه‌ساز حیات عقلی و حیات فلسفی در قرآن و رفتار و گفتار رسول خدا (ص)
  - ۱) ارزش قائل‌شدن برای اصل تفکر و خردورزی
  - ۲) تکریم علم به عنوان ثمرهٔ تفکر و خردورزی
  - ۳) تکریم و احترام پیوستهٔ عالمان و دانشمندان
  - ۴) طرح مباحث علمی و عقلی و فلسفی و به کار گرفتن شیوه‌های مختلف استدلال
  - ۵) مذمت پیوستهٔ نادانی و جهل (نه جاهل و نادان) به طوری که در جامعه، یک ویژگی منفی تقلی گردد.
  - ۶) دعوت به یادگیری علم و دانش ملت‌ها و تمدن‌های دیگر و استفاده از آن‌ها

پاسخ خیلی تشریحی ✔ در این حدیث به وضوح از اهمیت علم و تکریم علم صحبت شده و از آن‌جا که علم، ثمرهٔ تفکر و اندیشه است، پس به صورت غیرمستقیم برای تفکر هم ارزش قائل شده‌اند و از سوی دیگر با اشاره به عبارت «طلب علم» به اهمیت یادگیری علم هم توجه شده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۰ دربارهٔ فارابی و حکمت مشائی کدام گزینه درست است؟

۱) از نظر فارابی فقط پیامبر می‌تواند رئیس مدینهٔ فاضله باشد، چون باید با ملک وحی اتصال دائم داشته باشد.

۲) از نظر فارابی چون مسیر سعادت انسان از جامعه می‌گذرد، پس در جامعهٔ فاضله باید یک نفر رئیس باشد.

۳) مهم‌ترین ویژگی حکمت مشائی آن است که این مکتب در صورت و محتوا به شدت وابسته به نظرات ارسطو است.

۴) حکمت مشائی از طریق درک درست وجود، نفس انسانی را به کمال خودش می‌رساند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۹

درس Box

- حکمای مشاء
  - مشاء
    - اولین مکتب فلسفی اسلام
    - دارای سرشتی کاملاً استدلالی
    - بسیار تحت تأثیر ارسطو
    - وجه تسمیه: پیروی شدید حکمای مشاء از ارسطو ← از آن‌جا که ارسطو مدام در حال راه رفتن (مَشی) بود، پیروان مسلمان او خود را مشاء نامیدند.
    - علت: ارسطو در مباحث فلسفی بیش از هر چیز به قیاس برهانی تأکید می‌کرد ← معلول: استدلال در اسلام و حکمت مشاء قوی شد.
    - ویژگی اصلی
      - صورت استدلالی آن
      - الگوگرفتن از ارسطو
  - افراد شاخص
    - فارابی و ابن سینا
    - تعریف حکمت (فلسفه) از نظر ابن سینا
      - روش: فنی استدلالی و فکری (روش عقلی)
      - موضوع: وجود، آن‌چنان که هست. (مطابق با واقع نه ذهنی ≠ کُنت)
    - نتایج فلسفه از نظر ابن سینا
      - ۱) به کمال رسیدن نفس
      - ۲) تبدیل‌شدن به جهان عقلی مشابه جهان واقعی ← (فیلسوف وقتی چیزی را می‌شناسد، در ذهنش یک جهان عقلی تشکیل می‌شود.)
      - ۳) مستعدشدن برای رسیدن به سعادت نهایی، به اندازهٔ طاقت بشری

پاسخ خیلی تشریحی ✔ از نظر یک فیلسوف مشائی، حکمت این‌گونه تعریف می‌شود: فنی استدلالی و فکری که انسان عالِم به وسیلهٔ آن، وجود را آن‌چنان که هست به دست می‌آورد و نفس خویش را به کمال می‌رساند، به جهانی عقلی مشابه جهان واقعی تبدیل می‌شود و مستعد رسیدن به سعادت نهایی، به اندازهٔ طاقت بشری می‌گردد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): از نظر فارابی، ویژگی‌های رئیس مدینهٔ فاضله در امامان و جانشینان پیامبر نیز هست.

گزینهٔ (۲): دلیل ریاست مدینهٔ فاضله، این نیست، بلکه از آن‌جا که برای رسیدن به هدف باید با عالم بالا متصل باشد، به رئیس نیازمند است.

گزینهٔ (۳): در مکتب مشائی، صورت استدلال‌ها از ارسطو الگوگیری نموده، ولی محتواها از درون‌مایه‌های اسلامی گرفته شده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۱ متناسب با نظر سهروردی، تلاش کدام دسته از جویندگان معرفت، بی‌ثمر است؟

۱) کسانی که به تازگی شوق معرفت یافته‌اند و در انتخاب مسیر معرفتی، ابهام دارند.

۲) گروهی که توجه خود را صرف تصفیهٔ نفس کرده‌اند و به استدلال عقلی بی‌توجه‌اند.

۳) افرادی که در صُور برهانی کمال یافته‌اند و صرفاً با روش استدلال عقلی پیش می‌روند.

۴) آن‌ها که از استدلال عقلی در کنار شهود و عرفان بهره می‌برند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۱۰

درس Box

دسته‌بندی جویندگان معرفت از نظر سهروردی

- ۱) آنان که به تازگی شوق معرفت یافته‌اند و جویای آن هستند.
- ۲) آنان که در فلسفهٔ استدلالی به کمالی رسیده‌اند، ولی از ذوق و عرفان بهره‌ای ندارند. ← مثل فلاسفهٔ مشاء که شهود را وارد فلسفه نمی‌کنند.
- ۳) آنان که به طریقهٔ برهان و فلسفهٔ استدلالی تعلقی ندارند و فقط تصفیهٔ نفس می‌کنند و به شهودهایی دست یافته‌اند. ← مثل عرفا
- ۴) آنان که هم در صُوَر برهانی (استدلال) به کمال رسیده‌اند و هم به اشراق و عرفان دست یافته‌اند. ← اینان حکیم متألّه‌اند (حکیم الهی شده) و بهترین دسته به حساب می‌آیند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ از نظر سهروردی، آن تحقیق فلسفی که فقط متکی به شیوهٔ استدلالی محض باشد و نتواند به قلب برسد، بی‌نتیجه است و سیر و سلوک روحانی و قلبی هم بدون تربیت عقلانی گمراه‌کننده می‌باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۲ کدام گزینه در مورد عالم طبیعت از دیدگاه ابن سینا نادرست است؟

۱) هر کدام از اشیا طبیعت به سمت خیر قطعی در حرکت است، حتی اگر نقصان و شری اتفاق بیفتد، به هر حال شرور هم در نگاه کلی تأثیر مثبتی به سوی کمال نهایی طبیعت دارند.

۲) علاوه بر این‌که اجزای طبیعت، ذات خاصی دارند که باعث تغییر این اجزاء می‌شود، کل عالم طبیعت هم، دارای حقیقتی خاص است که مسبب حرکت و تغییر است.

۳) نظام جهان پدیدآمده از لطف و عنایت الهی است و بهترین نظام ممکن است، پس هر شری که در آن اتفاق می‌افتد در مسیر کمال نهایی طبیعت کمک‌کننده است.

۴) هدف غایی و مقصد عالم طبیعت بخشی از ذات این عالم است، که به این ترتیب جهان طبیعت موجودی است که در حال حرکت به سمت مقصدی خاص است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۱۰

درس Box

طبیعت‌شناسی ابن سینا

- طبیعت از نظر ابن سینا
  - طبیعت، مرتبه‌ای از هستی است ≠ به نظر مادی‌گرایان طبیعت، کلّ هستی است.
  - طبیعت دارای حرکت است. ← یعنی تغییر و رشد دارد.
  - طبیعت، رو به مقصدی خاص دارد که این مقصد جزء عالم طبیعت است (درونی است) و از آن جدا نمی‌شود.
  - وجه تسمیهٔ طبیعت
    - ۱) اجزای این عالم، هر کدام طبع و ذات خاصی دارند که منشأ حرکات و تغییرات اجزا و افراد عالم است.
    - ۲) خود این عالم به عنوان یک «کل»، طبع و ذاتی دارد که منشأ و مبدأ حرکات و تحولات آن است.
  - علت: خداوند عالم طبیعت را با لطف و عنایت خود (با حکمت) پدید آورد. ← معلول: طبیعت، بهترین نظام ممکن، یعنی نظام احسن است.
- توجیه ابن سینا برای شرور در طبیعت
  - آن‌چه ظاهراً شر به نظر می‌رسد، در یک نظام کلی جهانی تأثیر مثبت دارد و به کمال نهایی طبیعت کمک می‌کند.
  - با نگاه‌کردن به بخش کوچکی از جهان نمی‌توان دربارهٔ آن داوری کلی کرد. ← زرد شدن برگ درختان اگر فقط پاییز را در نظر بگیریم، ناگوار است اما در چهار فصل نقش اعتدال دارد.
  - یعنی شر واقعی وجود ندارد، بلکه شر ظاهری است و برایند کلی طبیعت مثبت است.
  - اگر جزءنگر باشم، شر می‌بینم، اما اگر کل‌نگر باشیم، شری نمی‌بینم.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

- **طبیعت‌شناسی ابن‌سینا**
  - ضرورت مطالعهٔ طبیعت به نظر ابن‌سینا
    - ابن سینا از ما می‌خواهد که علاوه بر مطالعهٔ طبیعت برای کشف ویژگی‌ها و روابط پدیده‌های آن (که به شکل‌گیری علوم طبیعی منجر می‌شود)، در رابطهٔ وجودی این عالم با مبدأ کلّ جهان هستی تأمل کنیم.
    - مبدأ کل جهان از نظر ابن‌سینا
      - پادشاه راستین
      - توانگر و بی‌نیاز مطلق
      - هیچ‌چیز، در هیچ چیز از او بی‌نیاز نیست.
      - ذات هر چیزی از اوست.
      - همهٔ چیزهای دیگر بنده و مملوک هستند.
    - روش مطالعهٔ طبیعت از نظر ابن‌سینا
      - تأمل در رابطهٔ طبیعت با ماوراءطبیعت و خدا
      - \+
      - تحقیق در روابط میان پدیده‌ها (علوم تجربی)
    - نتیجهٔ مطالعهٔ طبیعت با روش ابن‌سینا
      - محقق را از ظاهر پدیده‌ها عبور می‌دهد و به باطن آن‌ها می‌رساند.
      - دانشمند را به خشوع و خشیت در برابر حق می‌رساند.
      - محققین را مصداق آیهٔ «﴿إنّما یَخشی اللهَ مِن عباده العلماء﴾: تنها بندگانِ عالِمِ خداوند، خشیت او را به دل دارند.» قرار می‌دهد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ به نظر ابن سینا طبیعت هر شیء آن را به سوی خیر و کمال مطلوبش سوق می‌دهد، نه این‌که لزوماً به خیر و کمال برسد؛ به شرط این‌که مانعی در راه طبیعت قرار نگیرد؛ پس حرکت به سمت خیر هر جزء جهان، مشروط به عدم رخدادن شر و مانع شده است، هرچند که اگر این شرور اتفاق بیفتد، نقصانی به کل عالم طبیعت وارد نیست، ولی مانعی برای کمال آن جزء هست.

نکته دقت کنید که طبیعت هر شیء (هر کدام از اجزا) او را به سمت خیر و کمال مطلوبش سوق می‌دهد (نه این‌که او را به کمال برساند) به شرط آن‌که مانعی بر سر راهش نباشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۳ با توجه به این عبارت که «مخلوقات، فعل خداوند هستند.»، بحث از آفریده‌های پروردگار در کدام مرحله از اسفار اربعهٔ ملاصدرا مورد توجه واقع می‌شود؟

۱) سفر از حق به سوی خلق، همراه با حق

۲) بخش سوم و همراه با ربوبیت و حکمت الهی

۳) در مباحث شکل‌گیری نفس انسان

۴) سفر دوم که مربوط به افعال خداوند است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۱۱

درس Box

عرفا معتقدند که سیر و سلوک انسان برای رسیدن به کمال نهایی در چهار سفر (مرحله)، انجام می‌شود.

اسفار اربعه

۱) سفر اول: سفر از خلق به حق (مِن الخلق الی الحق)
- سالک می‌کوشد از طبیعت و عوالم ماورا عبور کند.
- عارف می‌خواهد به حق واصل شود و میان او و خدا حجابی نباشد.
- «مباحث عمومی فلسفه در کتاب ملاصدرا»

۲) سفر دوم: سفر با حق و در حق (بالحق فی الحق)
- سالک می‌کوشد به کمک خداوند سیری در اسماء و صفات الهی (نه افعال) نماید.
- «مباحث مربوط به توحید (ذات) و صفات الهی در کتاب ملاصدرا»

۳) سفر سوم: سفر از حق (خدا) به سوی خلق، همراه با حق (مِن الحق الی الخلق بالحق)
- سالک به سوی خلق بازمی‌گردد، در حالی که به حق توجه دارد و همه‌چیز را مظهر و جلوهٔ او می‌یابد.
- «مباحث مربوط به افعال خدا، ربوبیت و حکمت الهی در کتاب ملاصدرا»

۴) سفر چهارم: در خلق با حق (فی الخلق بالحق)
- سالک می‌کوشد به کمک حق، مردم را هدایت کند و آن‌ها را نیز سالک راه حق نماید.
- «مباحث مربوط به «علم النفس» (انسان‌شناسی) و مراحل شکل‌گیری آن تا معاد در کتاب ملاصدرا»

پاسخ خیلی تشریحی ✔ ملاصدرا بخش سوم کتاب اسفار خود را یعنی سفر «از حق به خلق، همراه با حق»، به افعال خداوند، ربوبیت و حکمت الهی اختصاص داده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): این سفر، سفر سوم از سفرهای چهارگانهٔ عرفانی است. هرچند با بخش سوم کتاب اسفار تناظر مفهومی دارد، ولی سؤال از ما بخش‌های کتاب ملاصدرا را خواسته است.

گزینهٔ (۳): این مسئله (شکل‌گیری انسان تا رسیدن به معاد) در بخش چهارم کتاب اسفار بحث شده است.

گزینهٔ (۴): افعال خداوند در بخش سوم کتاب اسفار مورد بحث قرار گرفته است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۴ کدام گزینهٔ دربارهٔ علامه طباطبائی نادرست است؟

۱) او در حلقهٔ درس شاگردان ممتاز علاوه بر تدریس منظومهٔ ملاهادی سبزواری و اسفار ملاصدرا، مبانی ماتریالیسم را نقد می‌کرد.

۲) او پس از مراجعه به نجف، قبل از هر اقدامی به مطالعهٔ اوضاع فرهنگی و اجتماعی جامعه پرداخت.

۳) کتاب اصول فلسفه و روش رئالیسم را برای اولین بار در فلسفهٔ اسلامی به صورت تطبیقی، تألیف کرد.

۴) برخلاف روال معمول حوزه‌های علمیه به برگزاری جلسات تدریس و تفسیر قرآن اقدام کرد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ایشان در حلقهٔ درس شاگردان ممتاز علاوه بر تدریس شفای ابن سینا و اسفار ملاصدرا تصمیم گرفت یک دورهٔ فلسفهٔ اسلامی را به نحوی که مسائل روز در آن طرح شده باشد، تدریس و تألیف کند. در این کلاس مکتب‌های فلسفی و به‌خصوص مارکسیسم، مورد نقد و بررسی قرار گرفت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): علامه (ره) پس از بازگشت از نجف اشرف به قم، پیش از هر اقدامی به مطالعهٔ اوضاع فرهنگی و اجتماعی جامعه پرداخت.

گزینهٔ (۳): تا پیش از کتاب «اصول فلسفه و روش رئالیسم» نگاه تطبیقی در فلسفهٔ اسلامی سابقه نداشت.

گزینهٔ (۴): تا پیش از علامه (ره) کلاس‌های تدریس تفسیر قرآن کریم در حوزه‌های علمیه رایج نبود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۵ رفتار و اندیشه‌های افراد نسبت با دیدگاه فلسفی‌شان در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

۱) همواره کسانی که تصمیم‌گیری‌های غلطی دارند و دچار جو اجتماعی می‌شوند، همان افرادی هستند که کم‌تر اهل اندیشه‌ورزی هستند و نظام فکری غلطی را انتخاب کرده‌اند.

۲) گاهی افراد هنوز ریشه‌های مستحکم فلسفی تفکر خود را شکل نداده‌اند و نمی‌توانند از طریق آن به حل مسائل زندگی بپردازند و ناچار به انتخاب و تقلید در تفکر فلسفی‌اند.

۳) در صورتی که افراد در انتخاب ریشه‌های فکری خود مقلد باشند، نمی‌توانند شاخ و برگ‌های قوی از آن استنباط کرده و در نتیجه زندگی ناسالمی خواهند داشت.

۴) سخنان حکیمانهٔ برخی افراد نشان از ریشه‌های استوار فلسفی آن‌ها دارد، که در نظام فکری خود ساخته‌اند و از این ریشه‌ها، شاخ و برگ‌هایی قوی پدید آمده است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): کسانی که دچار جو اجتماعی هستند، معمولاً تصمیمات غلطی می‌گیرند و هم‌چنین چون اهل اندیشه‌ورزی نیستند، اساساً نظام فکری و فلسفی ندارند، نه این‌که نظام غلطی را قبول کرده‌اند.

گزینهٔ (۲): افرادی که هنوز به بنیان‌های فکری مستحکم نرسیده‌اند، هرچند هنوز به ارتباط بین تفکر فلسفی و مسائل زندگی به طور کامل نرسیده‌اند، ولی در مسیر پیشرفت هستند و لزومی ندارند که مقلد باشند.

گزینهٔ (۳): ممکن است فردی در نظام فکری و فلسفی خود مقلد باشد، ولی اتفاقاً از نظام فکری مناسبی تقلید کرده و رفتار مناسبی داشته باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۶ نسبت معنای واژهٔ فلسفه با معنای امروزی فلسفه، شبیه کدام‌یک از روابط زیر از نظر نسب اربع است؟

۱) دستورات دین ـ احکام دینی
۲) علم ـ علم خاص
۳) کتاب ـ موضوع کتاب
۴) علوم انسانی ـ علوم تجربی

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

واژهٔ فلسفه که معرب واژهٔ یونانی فیلوسوفیا به معنای دوستداری دانایی است، اما فلسفه به معنای امروزی، یک دانش خاص و نظام‌مند است.

بنابراین رابطهٔ این دو رابطهٔ تباین خواهد بود. رابطهٔ کتاب با موضوع کتاب هم رابطهٔ تباین است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): دستورات دین و احکام دینی رابطهٔ عموم و خصوص مطلق دارد، زیرا همهٔ احکام دینی زیرمجموعهٔ دستورات دین است.

گزینهٔ (۲): رابطهٔ علم و علم خاص هم عموم و خصوص مطلق است.

گزینهٔ (۴): رابطهٔ علوم انسانی و علوم تجربی رابطهٔ عموم و خصوص من‌وجه است.

نکته

جدول معنا	کلمه	معنای اول	معنای دوم	معنای سوم
	فلسفه	دوستداری دانش	دانش	دانش خاص (وجودشناسی)
	سفسطه	دانش	مغالطه	ـ

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۷ کدام گزینه در مورد فلسفهٔ مضاف درست است؟

۱) بنیان و اساس مباحث علمی به آن وابسته است، تا پیوند علم با فلسفه را پدید آورد.

۲) به وسیلهٔ آن است که همگی مسائل فلسفهٔ اولی به موضوعات علمی پیوند می‌خورد.

۳) آن بخش از فلسفه است که از پیوند میان دستاوردهای علمی و مبانی فلسفی پدید می‌آید.

۴) پیشرفت و رشد مباحث علمی باعث شد که فلسفه به بخش‌های مختلفی که به آن فلسفهٔ مضاف می‌گویند، تقسیم شود.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۲

درس Box

شاخه‌های فلسفه

- شاخه‌های دانش فلسفه آن دسته از دانش‌های فلسفی هستند که
  - قوانین بنیادی وجودشناسی و معرفت‌شناسی را به محدوده‌های خاص منتقل می‌کند.
  - قوانین بنیادی محدوده‌ای خاص از وجود را بیان می‌کند.
  - قوانین هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی را در یک حیطهٔ خاص مطرح می‌کند.
- با تأمل فیلسوفانه در حوزه‌های مختلف، پدیده‌ها و یا رشته‌های علمی شاخه‌های فلسفه شکل می‌گیرند.
  - مثال
    - فلسفهٔ اخلاق
    - فلسفهٔ دین
    - فلسفهٔ تاریخ
    - فلسفهٔ فرهنگ
    - فلسفهٔ تکنولوژی
    - و ...
- شاخه‌های فلسفه: رابطهٔ فلسفهٔ اولی (رشتهٔ فلسفه) با دانش‌های خاص هستند و مسائل خاص فلسفه را وارد دانش‌های گوناگون می‌کنند.
- بعضی از شاخه‌های فلسفه (نه همهٔ شاخه‌های فلسفه) را، فلسفهٔ مُضاف می‌نامند.
  - علت نام‌گذاری: کلمهٔ فلسفه به کلمه‌ای که نام آن دانش یا موضوع خاص است اضافه شده است.
  - مثال: فلسفهٔ فیزیک
    - فلسفهٔ ← مُضاف
    - فیزیک ← مضافٌ‌الیه
- امکان دارد چیزی شاخهٔ فلسفه باشد، اما فلسفهٔ مُضاف نباشد، چون از نظر ادبیاتی کلمهٔ فلسفه به کلمهٔ دیگری مُضاف نشده (اضافه نشده) ← مثل: انسان‌شناسی

پاسخ خیلی تشریحی ✔

به آن بخش از مباحث فلسفی که مبانی هر علم را بررسی می‌کنند، فلسفهٔ مضاف آن علم گفته می‌شود، آن‌چه در فلسفه‌های مضاف پذیرفته شود، اساس و شالودهٔ نظریات در علوم قرار می‌گیرد. به این ترتیب قوانین بنیادی وجودشناسی و معرفت‌شناسی را به محدوده‌های خاص منتقل می‌سازند و قوانین بنیادی آن محدوده از وجود را بیان می‌کنند.

این‌گونه نیست که همهٔ مسائل فلسفی به موضوعات علمی پیوند بخورد، بلکه با استفاده از مباحث ریشه‌ای فلسفه، بنیان‌ها و اساس علوم در فلسفهٔ مضاف بحث می‌شود (رد گزینهٔ (۲)). فلسفهٔ مضاف از پیوند علم و مبانی فلسفه پدید نمی‌آید، بلکه باعث این پیوند است و با استفاده از اصول فلسفی، بنیان‌های هر علمی را می‌سازد (رد گزینهٔ (۳)). توسعهٔ علمی مسائل مختلفی را پیش آورده که در فلسفهٔ مضاف بررسی می‌شود، ولی توسعهٔ علمی، فلسفه را به بخش‌های مختلف تقسیم نکرده است، اساساً فلسفه‌های مضاف بخش‌های فلسفه نیستند، بلکه شاخه‌های آن هستند و از آن منشعب شده‌اند (رد گزینهٔ (۴)).

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۸ هدف تمثیل غار به قرارگرفتن در راستای کدام‌یک از نتایج اندیشیدن فیلسوفانه نزدیک‌تر است؟

۱) ساختن بنیان‌های فکری خود

۲) داشتن شخصیتی مستقل و آزاداندیش

۳) کشف دلایل باورهای درست از نادرست

۴) دوری‌کردن از مغالطات مرسوم میان مردم

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۳

پاسخ‌خیلی‌تشریحی

هدف تمثیل غار این است که بیان کند فلسفه انسان را به سمت آزادی حقیقی هدایت می‌کند، که این موضوع به استقلال در اندیشه و دوری از عادات غیرمنطقی، از فواید تفکر فلسفی، نزدیک است، از طرفی از فواید فیلسوفانهٔ اندیشیدن ساخت بنیان‌های فکری خود، آزاداندیشی و شخصیتی مستقل داشتن است. به این ترتیب گزینهٔ (۲) نزدیک‌ترین مطلب به هدف تمثیل غار است. ساختن بنیان‌های فکری خود هرچند از فواید تفکر فلسفی است، ولی نزدیک‌ترین مطلب به هدف تمثیل غار نیست (رد گزینهٔ (۱)). کشف دلایل باورهای درست از نادرست معنای فیلسوفانهٔ اندیشیدن است، نه از فواید آن (رد گزینهٔ (۳)) هرچند دوری‌کردن از مغالطات مرسوم میان مردم از فواید تفکر فلسفی است، ولی نزدیک‌ترین مطلب به هدف تمثیل غار نیست.

نکته

تمثیل غار افلاطون

- مثالی است برای استقلال در اندیشه و رهایی از عادت
- هدف افلاطون از تمثیل که در کتاب «جمهوری» بیان شده: چگونه فلسفه، انسان را به سمت آزادی حقیقی هدایت می‌کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۹ **دلیل عدم توانایی انسان در ارائهٔ مبدأ زمانی فلسفه، چیست؟**

۱) ما تنها می‌توانیم براساس آثار باقی‌مانده گزارش کلی از اندیشه‌های فلسفی بسیار قدیمی بیان کنیم، اما تاریخ آغاز فلسفه را نمی‌دانیم.

۲) تمدن‌های قدیمی درآمدی برای ایجاد تمدن‌های جدید هستند و برخی از آن‌ها، به قدری قدیمی‌اند که ایده‌ها و نظراتشان در طول تاریخ از بین رفته است.

۳) چون آثار مکتوبی از قدما به ما نرسیده است و اطلاعات دقیقی از ایده‌ها و تفکراتشان نداریم، نمی‌توان گفت در آن زمان اندیشه‌های فلسفی وجود داشته است.

۴) قطعاً در گذشته هم اندیشه‌های فلسفی میان مردم و اندیشمندان برقرار بوده است، ولی این ایده‌ها به صورت نظام‌مند کنار هم قرار نگرفته است و نمی‌توان آن را آغاز فلسفه دانست.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۴

درس Box

شکل‌گیری دانش فلسفه

- دانش فلسفه هم مانند سایر دانش‌ها، مبدأ زمانی و مکانی ندارد.
  - نمی‌توان برای آن زمانی برای آغاز تعیین نمود.
  - نمی‌توان گفت فلسفه ابتدا در کدام سرزمین پدید آمده است.
- شکل‌گیری تمدن
  - بی‌تردید هر جا که تمدنی شکل گرفته، کسانی بوده‌اند که دربارهٔ اساسی‌ترین مسائل هستی اندیشیده‌اند، گرچه آثار مکتوبی از آنان به ما نرسیده باشد.
  - تمدن‌های قدیم‌تر و ساده‌تر (حتی آن‌ها که از بین رفته‌اند)، مقدمه و پلکان شکل‌گیری تمدن‌های جدیدتر بوده‌اند و دستاوردهای آن‌ها به تمدن‌های جدیدتر منتقل شده است.
  - اطلاعات امروز ما به هیچ‌وجه نمی‌تواند تاریخ دقیقی از آغاز فلسفه ارائه دهد. ← ما تنها می‌توانیم گزارشی اجمالی از دورترین اندیشه‌های فلسفی ارائه کنیم.
- ایران باستان
  - طبق گزارش‌ها، ایران باستان از سرزمین‌های فلسفه‌خیز بوده و حکیمان و فیلسوفانی خداپرست در آن می‌زیستند.
  - به اعتقاد سهروردی ← در دورهٔ کیانیان انسان‌های وارسته‌ای بودند که به حکمت و فلسفه می‌اندیشیدند و دارای سلوک معنوی بوده‌اند (اندکی پیش از یونان باستان و برخی نیز هم‌زمان و پس از آن)
  - آثار به‌جامانده از آن دوران
    - اوستا
    - گاتاها که سروده‌های زرتشت است.
- تمدن‌های دیگر به‌جز ایران
  - در تمدن‌های باستانی مانند چین، هند، بین‌النهرین و مصر که پیش از تمدن یونان شکل گرفتند و کم و بیش حکمت و فلسفه رواج داشته است.
  - آثار به‌جامانده و یا فلاسفهٔ شاخص سایر تمدن‌ها
    - هند ← اوپانیشادها (شامل متون متعدد هندو)
    - چین ← لائوتسه (فیلسوف بزرگ)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی

بی‌تردید هر جا که تمدنی شکل گرفته کسانی هم بوده‌اند که دربارهٔ اساسی‌ترین مسئله‌های هستی و زندگی بشر می‌اندیشیده و سخن می‌گفته‌اند، گرچه آثار مکتوبی از آنان به ما نرسیده باشد و ما اطلاعی از آن اندیشه‌ها و سخن‌ها نداشته باشیم. بنابراین این‌که آثار قدما به دست ما نرسیده است دلیل نمی‌شود اندیشهٔ فلسفی نداشته‌اند (رد گزینهٔ (۳)). برخی از تمدن‌ها آن‌قدر قدیمی‌اند که در اثر گذر زمان و آمدوشد حوادث، آثار تمدنی آن‌ها از بین رفته است. بنابراین ما نمی‌دانیم آثار نظامندی داشته‌اند یا نه (رد گزینهٔ (۴)). همین‌قدر می‌دانیم که تمدن‌های قدیم‌تر و ساده‌تر، مقدمه و پلکان شکل‌گیری تمدن‌های جدیدتر بوده‌اند و دستاوردهای آن‌ها به تمدن‌های جدیدتر منتقل شده است.

با توجه به این دلایل، اطلاعات امروز ما به هیچ‌وجه نمی‌تواند تاریخ دقیقی از آغاز فلسفه ارائه دهد؛ ما تنها می‌توانیم براساس آثار باقی‌مانده، گزارشی اجمالی از دورترین اندیشه‌های فلسفی ارائه کنیم. گزینهٔ (۱) نادرست است، زیرا این مورد هم نتیجهٔ از بین رفتن آثار قدماست، نه دلیلی برای آن‌که نمی‌توانیم تاریخ آغاز فلسفه را تعیین کنیم.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۰ کدام گزینه از نشانه‌های امکان شناخت انسان محسوب نمی‌شود؟

۱) بسیاری از مسائل عالم را نمی‌توان شناخت.
۲) اشتباهات انسان در دانسته‌های پیشین.
۳) درک امور آن‌چنان که هستند ممکن نیست.
۴) افزایش تدریجی درک مسائل مختلف.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۶

درس Box

- یکی از ویژگی‌های انسان، توانایی شناختن است.
- ما اشیا و پدیده‌های پیرامون خود را شناسایی می‌کنیم و از طریق این شناخت، با آن‌ها ارتباط برقرار کرده و از آن‌ها استفاده می‌نماییم.

نشانه‌های توانایی انسان در شناخت ← **براساس این نشانه‌ها، شکی نیست که ما موجودی هستیم که از خود و جهان پیرامون خود شناختی داریم.**

- ما اشیا و افراد را می‌بینیم.
- صدای افراد را می‌شنویم.
- بسیاری از ویژگی‌های اشیا و افراد را درک می‌کنیم.
- ما با دیگران سخن می‌گوییم.
- به سمت چیزی می‌رویم یا از چیزی دور می‌شویم.
- می‌کوشیم از خطرها فاصله بگیریم.
- گاهی به مسائل فراتر از مسائل محسوس و پیرامونی فکر می‌کنیم.
- دربارهٔ گذشته و آینده می‌اندیشیم.
- دربارهٔ موجودات نامحسوس و جهانی غیر از جهان مادی می‌اندیشیم.
- ما برای خود نظرات و باورهایی داریم.

شناخت انسان تدریجی است.

- شناخت ما به تدریج افزایش می‌یابد.
- ما در آغاز تولد چیزی نمی‌دانیم.
- ما گام‌به‌گام با پدیده‌های جهان آشنا می‌شویم ← به وسیلهٔ: آموختن، یادگیری

- محدودیت شناخت انسان ← ما آگاه هستیم که در کنار دانسته‌ها و آموخته‌ها حقایق فراوان دیگری هم در عالم هست، که آن‌ها را نمی‌دانیم.
- گاهی متوجه می‌شویم که بعضی از دانسته‌های ما درست نبوده و دچار خطا شده‌ایم.
- گاهی متوجه می‌شویم افراد مختلف دربارهٔ موضوعات واحد باورهای متفاوت دارند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ عبارت گزینهٔ (۳) ادعای سوفسطائیان بوده و ربطی به نشانه‌های امکان شناخت ندارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۱ کدام گزینه در مورد قلمرو شناختی حس نادرست است؟

۱) شناخت تجربی دستاورد معرفتی ابزار حس است که در آن، به شناخت جهان پیرامون می‌پردازیم و با عالم طبیعت آشنا می‌شویم.

۲) درک خطاهای حسی، خود نشانه‌ای برای اعتبار ابزار حسی است، زیرا وقتی درکی از خطا داریم یعنی درک حسی درست را پذیرفتیم.

۳) هرچند ابزار حس خطا دارد، اما نشانهٔ ارزش آن این است که به وسیلهٔ آن نیازهای خود را برطرف می‌کنیم و از پیرامون خود بهره می‌بریم.

۴) ابزار حسی کمک به درک تفاوت‌ها و تمایزهای موجودات پیرامون ما می‌کند و از این طریق مسبب به‌کاربردن این تفاوت‌ها در زندگی است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۷

درس Box

- حس
  - یکی از ابزارهای شناخت انسان است.
  - با کمک حواس پنج‌گانه
    - با عالم طبیعت آشنا می‌شویم.
    - بسیاری از موجودات و ویژگی‌های آن‌ها را می‌شناسیم.
    - (بینایی، شنوایی، چشایی، لامسه، بویایی)
  - اعتبار شناخت حاصل از حس
    - گاهی در شناخت حسی خطا رخ می‌دهد که با حس تشخیص داده می‌شود.
    - اما
    - ما بر پایهٔ این شناخت
      - زندگی می‌کنیم
      - از اشیای طبیعی بهره می‌بریم ← بارزترین نشانهٔ اعتبار شناخت حسی
      - نیازهایمان را برطرف می‌سازیم
    - یکی از نشانه‌های اعتبار: توانایی حس در شناخت تفاوت‌ها و تمایزها
      - موجب می‌شود به کمک عقل خود از اشیای متفاوت استفاده‌های مختلف کنیم.
  - دقت کنید که شناخت حسی، مستقیم از حس به دست می‌آید.
    - مثل: آسمان آبی است (حس بینایی)

پاسخ خیلی تشریحی ✔ شناخت تجربی در قلمرو عقلی مطرح می‌شود، زیرا ادراکات حسی ما وقتی تبدیل به شناخت تجربی می‌شود که این‌گونه ادراکات با همکاری عقل و پایه‌گذاری اصول عقلی تکمیل گردد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۲ اساس معرفت فلسفی در دیدگاه ..... .

۱) سهروردی، براساس استدلال شهودی است و بدون آن فلسفه اساساً وجود ندارد

۲) پوزیتیویست‌ها، بر تجربه استوار است و مفاهیم غیرتجربه‌پذیر وجود و معنا ندارند

۳) همهٔ فیلسوفان مسلمان، براساس استدلال عقلی است و بدون آن از دایرهٔ فلسفه خارج شده‌ایم

۴) فارابی و ابن سینا، براساس استدلال عقلی است و حس و شهود معتبر نیستند

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✔ از نظر فلاسفهٔ مسلمان معرفت فلسفی متکی بر استدلال عقلی است و بدون آن اساساً فلسفه وجود ندارد؛ یعنی نمی‌توان با اتکا بر تجربه یا شهود قلبی یا وحی به معرفت فلسفی رسید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): اساس فلسفهٔ سهروردی آن است که آن‌چه را بر پایهٔ شهود و اشراقات معنوی به دست آورده با زبان استدلالی تبیین کند. او فلسفهٔ بدون شهود را ناقص می‌داند.

گزینهٔ (۲): پوزیتیویست‌ها مفاهیم غیرتجربه‌پذیر را بی‌معنا می‌دانند و دربارهٔ وجود داشتن یا وجود نداشتن آن‌ها نظری ندارند.

گزینهٔ (۴): فارابی و ابن سینا حس و شهود را معتبر می‌دانند، ولی از شهود در تبیین فلسفی بهره نمی‌برند.

نکته **ملاک فلسفی یک نظر یا مطلب**
- دربارهٔ موضوع فلسفه یعنی «وجود» باشد.
- مبتنی بر استدلال عقلی باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۳ با توجه به دیدگاه‌های انسان‌شناسانهٔ کانت و دکارت، کدام گزینه درست است؟

۱) کانت معتقد است که روح و بدن کاملاً از یکدیگر جدا هستند و روح از بدن استفاده می‌کند.

۲) کانت بر مبنای وجود نفس مجرّد در انسان، وجدان اخلاقی را اثبات می‌کند.

۳) دکارت همانند توماس هابز، بدن انسان را ماشین پیچیده‌ای می‌داند که به صورت خودکار فعالیت می‌کند.

۴) کانت، متفاوت با دکارت و از طریق اراده و اختیار، وجود نفس غیرمادی را اثبات می‌کند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۹

درس Box

معتقدین به وجود نفس در اروپای جدید

- این جریان همانند افلاطون و ارسطو، معتقد به وجود «نفس» یا «روح» هستند.
- برای انسان دو بعد روحی و مادی قائل‌اند. ← انسان دوساحتی
- حقیقت انسان همان روح یا نفس است.
- دکارت
  - هم دربارهٔ بدن و هم دربارهٔ نفس تحقیق کرده است.
  - او بدن را (نه انسان را) ماشینی پیچیده می‌داند، که به طور خودکار (غیرارادی) فعالیت می‌کند.
  - به عقیدهٔ او، بدن حقیقت انسان را تشکیل نمی‌دهد.
  - از نظر او «من»، همان «روح» یا «نفس» است، که مرکز اندیشه‌های ماست. ← تعریف نفس یا روح از نظر دکارت
  - رابطهٔ روح و جسم از نظر دکارت
    - روح و بدن کاملاً از یکدیگر مجزا هستند.
    - علی‌رغم مجزابودن، روح و بدن با یکدیگر هستند و روح از بدن استفاده می‌کند. ← مثل عینک و چشم
    - روح و بدن تأثیر متقابل دارند، اما بدن ابزار روح است.
  - ویژگی‌های روح
    - استدلال می‌کند.
    - استدلال‌ها را می‌پذیرد یا رد می‌کند.
    - روح از قوانین فیزیکی آزاد است. ≠ بدن
- کانت
  - با استدلالی متفاوت از دکارت به اثبات حقیقت نفسانی انسان، اراده و اختیار آن پرداخت.
  - به عقیدهٔ او، انسان یک موجود اخلاقی و برخوردار از وجدان اخلاقی است. ← استدلال کانت
  - این ویژگی بدون وجود اختیار و ارادهٔ آزاد معنا ندارد.
  - ویژگی نفس است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ کانت، فیلسوف بزرگ اروپا، با استدلال دیگری که با استدلال دکارت متفاوت بود، به اثبات حقیقت نفسانی انسان، اراده و اختیار آن پرداخت. او از این راه نفس مختار و ارادهٔ آزاد انسان را اثبات کرد و گفت انسان یک موجود اخلاقی و برخوردار از وجدان اخلاقی است و یک چنین ویژگی بدون وجود اختیار و ارادهٔ آزاد معنا ندارد.

اختیار نیز ویژگی نفس است، نه بدن که یک امر مادّی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): جدایی کامل روح و بدن، عقیدهٔ دکارت است.

گزینهٔ (۲): کانت از طریق وظایف اخلاقی، نفس مجرد را اثبات کرد.

گزینهٔ (۳): توماس هابز، ذهن انسان را ماشینی پیچیده می‌داند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۴ دیدگاهی که ابن سینا با سرودن قصیدهٔ تمثیلی عینیه دربارهٔ روح بیان کرده است، به کدام گزینه نزدیک‌تر است؟

۱) انسان‌شناسی سهروردی
۲) انسان‌شناسی ملاصدرا
۳) انسان‌شناسی افلاطون
۴) نفس‌شناسی دکارت

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۱۰

درس Box

از جانب بالا = حقیقت انسان از نظر ابن سینا

- ابن سینا نظر ارسطو دربارهٔ حقیقت انسان را پذیرفت و برای بیان عمیق‌تر آن، تلاش کرد. (ابن سینا نظر خود را داشت با الهام از نظر ارسطو)
- شکل‌گیری انسان به نظر ابن سینا
  - وقتی بدن انسان دورهٔ جنینی را در رحم مادر می‌گذراند.
  - به مرحله‌ای می‌رسد که صاحب همهٔ اندام‌های بدنی می‌شود.
  - آن هنگام، خداوند روح انسانی را به او عطا می‌کند. ← روح در بدن حادث می‌شود.
- ویژگی‌های روح از نظر ابن سینا
  - جنبهٔ غیرمادی دارد.
  - از جنس موجودات مجرد است.
  - استعداد کسب علم از طریق تفکر را دارد.
  - می‌تواند اموری از قبیل اخلاق، عشق، دوستی، نفرت، پرستش و معنویت را دریابد و آن‌ها را از خود پدید آورد.
- قصیدهٔ عینیهٔ ابن سینا
  - ابن سینا همچون عارفان برای روح جایگاهی بسیار رفیع در نظام خلقت قائل شد.
  - برای توصیف بی‌قراری و کوشش روح برای رسیدن به جایگاه اصلی‌اش
    - شعری به زبان عربی سرود.
    - وضعیت روح را با بیان تمثیلی، در آن شرح داد.
    - تمثیل ابن سینا: روح، پرنده‌ای است که در قفس بدن است و تلاش می‌کند تا به عالم بالا برگردد.

پاسخ خیلی تشریحی ابن سینا با بیان قصیدهٔ عینیه، بی‌قراری و کوشش روح را برای رهاشدن از قفس جسم و بازگشت به جایگاه اصلی‌اش (عالم بالا) نشان می‌دهد، سهروردی هم، روح را حقیقتی مربوط به مشرق عالم می‌داند، که از آن‌جا دور افتاده است و به دنبال بازگشت به آن‌جا است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۵ **محققان روان‌شناسی در یک جزیرهٔ دورافتاده با یک انسان مواجه شدند، که از ابتدای زندگی به تنهایی در این جزیره زندگی می‌کرده، او در هنگام توزیع غذا بین افراد، به هیچ‌وجه حاضر به برداشتن سهم دیگران نبود. این رفتار با کدام گزینه مطابقت دقیق‌تری دارد؟**

۱) این رفتار تأییدی است بر این دیدگاه کانت که همهٔ انسان‌ها درون خود یک وجدان اخلاقی دارند.

۲) این رفتار نقض نظریهٔ کانت دربارهٔ عمومی‌شدن مفاهیم اخلاقی و فراگیرشدن آن‌هاست.

۳) این رفتار تأیید نظریهٔ فیلسوفان مسلمان در گرایش ذاتی انسان به سوی فضائل و رذائل اخلاقی است.

۴) این رفتار تأییدی بر نظریهٔ ماتریالیست‌هاست که انسان‌ها برای رفع نیازشان اخلاقی هستند.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۱۱

درس Box

- **دیدگاه کانت در دوران جدید اروپا دربارهٔ معیار فعل اخلاقی**
  - معتقد بود که معیار فعل اخلاقی را باید در «وجدان اخلاقی» جست‌وجو کرد.
  - وجدان اخلاقی
    - حقیقتی است که در درون هر انسان است.
    - انسان را به سوی عمل خیر اخلاقی دعوت می‌کند.
  - عمل غیر اخلاقی
    - عملی که انسان آن را صرفاً برای اطاعت از وجدان خود انجام دهد و هیچ‌گونه هدف و منفعت مشخصی در آن نباشد.
    - مثال: اگر عدل را فقط به دلیل این‌که وجدان ما را به آن دعوت می‌کند، فضیلت بدانیم.
  - توصیهٔ کانت
    - بر طبق قاعده‌ای عمل کنید که بتوانید اراده کنید که قاعدهٔ مزبور، قانون کلی و عمومی شود.
    - آن‌چه برای خود می‌پسندی برای دیگران هم بپسند. (قابل تعمیم بودن)
  - کانت طبق گفتهٔ خودش، از حقیقت وجدانی درون انسان به شگفت می‌آید: «دو چیز همواره مرا به شگفتی وامی‌دارد: یکی آسمانی که بالای سر ماست، دیگری وجدانی که در درون ماست.»

پاسخ خیلی تشریحی

کانت عقیده دارد که انسان‌ها در درون خود نیرویی دارند به نام «وجدان اخلاقی» که آن‌ها را به سوی عمل خیر اخلاقی دعوت می‌کند. این بدان معناست که در نظر کانت، گرایش انسان به کارهای خیر و اخلاقی، ذاتی و درونی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): این رفتار با نظریهٔ عمومی‌شدن کانت (باید طوری رفتار کنیم که بتوانیم اراده کنیم که آن رفتار تبدیل به قاعده‌ای عمومی تبدیل شود) تناقض ندارد.

گزینهٔ (۳): از نظر فیلسوفان مسلمان، انسان به طور ذاتی به فضائل اخلاقی گرایش دارد و از رذائل گریزان است.

گزینهٔ (۴): این رفتار دقیقاً در مقابل نظریهٔ ماتریالیست‌هاست چون شخص جنگلی، منافعی در اخلاقی‌بودنش ندارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۶ عبارات کدام گزینه به ترتیب به «مزایای کسب‌وکار شخصی ـ معایب ایجاد شرکت (سهامی) ـ مزایای کسب‌وکار شخصی ـ مزایای ایجاد شرکت (سهامی)» اشاره دارند؟

۱) راه‌اندازی آسان و هزینه‌های نسبتاً اندک ـ تأخیر در تصمیم‌گیری ـ آزادی عمل و سهولت در تصمیم‌گیری ـ امکان افزایش سرمایه و تأمین مالی بانکی

۲) مالکیت کامل سود ـ مشکل تأمین مالی ـ منافع مالیاتی ـ مسئولیت محدود برای سهامداران

۳) مسئولیت محدود برای سهامداران ـ تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام ـ امکان رقابت بالاتر ـ پیچیدگی‌ها در رابطهٔ مدیریت و مالکیت و موفقیت‌های غیرفردی

۴) منافع مالیاتی ـ قوانین پیچیده‌تر و گزارش‌دهی بیشتر ـ تخصص‌گرایی بیشتر ـ مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی‌ها و دعاوی

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

کسب‌وکار شخصی: کسب‌وکاری است که متعلق به یک شخص است. بیشتر آن‌ها کوچک مقیاس‌اند و در همه نوع فعالیتی از کشاورزی تا صنعت و به‌ویژه خدمات حضور دارند. چنین کسب‌وکاری مزایا و معایبی نیز دارد:

مزایای کسب‌وکار شخصی	معایب کسب‌وکار شخصی
راه‌اندازی آسان و هزینه‌های نسبتاً اندک	بار سنگین مسئولیت (همه‌چیز به شما برمی‌گردد، حتی در ناخوشی و سفر)
آزادی عمل و سهولت در تصمیم‌گیری (تصمیم‌گیری در مورد بازاریابی، تغییر شرایط بازار و ...)	مشکل تأمین مالی (پس‌انداز شخصی و قرض از دوستان و خانواده)
مالکیت کامل سود	مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی‌ها و دعاوی
منافع مالیاتی (فقط یک بار مالیات بر درآمد می‌دهید.)	—

شرکت: شرکت کسب‌وکاری است که خودش هویت قانونی دارد؛ به این معنی که قانون با یک شرکت، مشابه با یک فرد و یا انسان رفتار می‌کند. این نوع کسب‌وکار متعلق به بیش از یک فرد است.

شرکت انواع مختلفی دارد و مهم‌ترین نوع آن‌ها شرکت‌های سهامی هستند؛ در این شرکت‌ها دارایی شرکت به تعداد معینی سهام تقسیم می‌شود و شخص با خرید سهام شرکت به سهامدار آن تبدیل می‌شود. این شرکت‌ها نیز مزایا و معایبی دارند که عبارت‌اند از:

مزایای ایجاد شرکت (سهامی)	معایب ایجاد شرکت (سهامی)
مسئولیت محدود برای سهامداران (ضرر و بدهی سهام‌داران محدود به میزان سهام)	هزینه‌های راه‌اندازی بالاتر
امکان افزایش سرمایه و تأمین مالی بانکی (از طریق افزایش سهامداران یا افزایش سرمایهٔ آن‌ها و نیز وام‌های بانکی)	تأخیر در تصمیم‌گیری
امکان رقابت بالاتر (به دلیل مقیاس تولید بالا، امکان سرمایه‌گذاری بیشتر و قیمت پایین‌تر نسبت به رقبا)	پیچیدگی‌ها در رابطهٔ مدیریت و مالکیت و موفقیت‌های غیرفردی
تخصص‌گرایی بیشتر (امکان جذب افراد توانمندتر در زمینه‌های تخصصی و ویژه)	تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام
—	قوانین پیچیده‌تر و گزارش‌دهی بیشتر

پاسخ خیلی تشریحی ✔ هر یک از گزینه‌ها به ترتیب به موارد زیر اشاره دارند:

گزینهٔ (۱): مزایای کسب‌وکار شخصی ـ معایب ایجاد شرکت (سهامی) ـ مزایای کسب‌وکار شخصی ـ مزایای ایجاد شرکت (سهامی)

گزینهٔ (۲): مزایای کسب‌وکار شخصی ـ معایب کسب‌وکار شخصی ـ مزایای کسب‌وکار شخصی ـ مزایای ایجاد شرکت (سهامی)

گزینهٔ (۳): مزایای ایجاد شرکت (سهامی) ـ معایب ایجاد شرکت (سهامی) ـ مزایای ایجاد شرکت (سهامی) ـ معایب ایجاد شرکت (سهامی)

گزینهٔ (۴): مزایای کسب‌وکار شخصی ـ معایب ایجاد شرکت (سهامی) ـ مزایای ایجاد شرکت (سهامی) ـ معایب کسب‌وکار شخصی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۷ جدول زیر هزینه‌های یک بنگاه اقتصادی با ۶ نفر کارمند را نشان می‌دهد. اگر مجموع درآمد، سود و هزینهٔ این بنگاه تولیدی ۸۹۶ میلیون ریال باشد، کدام گزینه به درستی به سؤالات زیر پاسخ می‌دهد؟

الف) هزینهٔ استهلاک سالیانهٔ ماشین‌آلات چند میلیون ریال است؟

ب) این بنگاه تولیدی سالانه چه مبلغی را برای پرداخت قبوض هزینه می‌کند؟

ج) درآمد سالیانهٔ این بنگاه اقتصادی چند میلیون ریال است؟

متوسط حقوق ماهیانهٔ هر کارمند	۵,۵۰۰,۰۰۰ ریال
خرید مواد اولیهٔ مورد نیاز به ارزش سالیانه	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
اجارهٔ ماهیانهٔ کارگاه	۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال
هزینهٔ استهلاک سالیانهٔ ماشین‌آلات	۲۰ درصد حقوق سالیانهٔ کارمندان
هزینهٔ سالیانهٔ قبض آب، برق و گاز پرداختی	۱۰ درصد هزینهٔ اجارهٔ سالانهٔ کارگاه

۱) الف) ۷۹/۲ / ب) ۳,۶۰۰,۰۰۰ ریال / ج) ۴۴۸

۲) الف) ۷۹/۲ / ب) ۲,۹۰۰,۰۰۰ ریال / ج) ۴۴۸

۳) الف) ۶۶ / ب) ۳,۶۰۰,۰۰۰ ریال / ج) ۴۸۱

۴) الف) ۶۶ / ب) ۲,۹۰۰,۰۰۰ ریال / ج) ۴۸۱

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

کل محصول × قیمت هر واحد از محصول = درآمد

هزینه − درآمد = سود ، ۰ <

هزینه − درآمد = زیان ، ۰ <

اجاره یا خریداری ماشین‌آلات و سایر سرمایه‌های فیزیکی + اجاره یا خریداری محلی به‌عنوان مغازه = هزینه‌های مستقیم یا آشکار

هزینهٔ استهلاک + هزینه‌های حمل‌ونقل + هزینهٔ خرید مواد اولیه + حقوق یا دستمزد کارمندان (کارگران)+

هزینه‌های پرداخت قبوض و مالیات+

هزینهٔ فرصت = هزینه‌های غیرمستقیم یا پنهان

هزینه‌های مستقیم − درآمد = سود حسابداری

(هزینه‌های غیرمستقیم + هزینه‌های مستقیم) − درآمد = سود اقتصادی (سود ویژه یا سود واقعی)

پاسخ خیلی تشریحی

الف) حقوق سالانهٔ مجموع کارمندان = ۵,۵۰۰,۰۰۰ × ۶ × ۱۲ = ۳۹۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال = ۳۹۶ میلیون ریال

هزینهٔ استهلاک سالیانهٔ ماشین‌آلات = $\frac{۲۰}{۱۰۰}$ × حقوق سالانهٔ مجموع کارمندان = $\frac{۲۰}{۱۰۰}$ × ۳۹۶ = ۷۹/۲ میلیون ریال

ب) هزینهٔ اجارهٔ سالانهٔ کارگاه = ۳,۰۰۰,۰۰۰ × ۱۲ = ۳۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال = ۳۶ میلیون ریال

هزینهٔ سالیانهٔ قبض آب، برق و گاز پرداختی = $\frac{۱۰}{۱۰۰}$ × هزینهٔ اجارهٔ سالانهٔ کارگاه = $\frac{۱۰}{۱۰۰}$ × ۳۶ = ۳/۶ میلیون ریال = ۳,۶۰۰,۰۰۰ ریال

ج) هزینه‌های تولید + سود = درآمد ⇒ هزینه‌های تولید − درآمد = سود

$\underbrace{\text{سود} + \text{هزینه‌های تولید}}_{\text{درآمد}} = ۸۹۶ \Rightarrow \text{درآمد} = \frac{۸۹۶}{۲} = ۴۴۸$ میلیون ریال

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۸ فردی ۵۶۴٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال پس‌انداز دارد که قصد دارد آن را در کاری سرمایه‌گذاری کند. راه‌های مختلف سرمایه‌گذاری که این فرد در نظر دارد عبارت‌اند از:

- خرید اوراق مشارکت با سود سالانهٔ ۲۵ درصد
- خرید سهام در بورس با سود سالانهٔ ۶۵٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال
- راه‌اندازی یک کارگاه تولیدی که سود سالانهٔ آن برابر با ۲۵ درصد مجموع سودهای سالانهٔ خرید اوراق مشارکت و سهام است.
- خرید و فروش طلا با سود ماهانهٔ ۱۳٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال
- انتخاب این فرد برای سرمایه‌گذاری چیست و هزینهٔ فرصت انتخاب او چه‌قدر خواهد بود؟

۱) خرید اوراق مشارکت ـ ۵۱/۵ میلیون ریال

۲) خرید سهام ـ ۴۳۹ میلیون ریال

۳) خرید و فروش طلا ـ ۱۴۱ میلیون ریال

۴) راه‌اندازی یک کارگاه تولیدی ـ ۱۵۶ میلیون ریال

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

نکته مسائل هزینهٔ فرصت در سه تیپ مطرح می‌شوند:

تیپ اول: سؤالات مفهومی بدون عدد و ارقام: واژهٔ کلیدی در یافتن پاسخ صحیح مربوط به مسائل هزینهٔ فرصت: کلمهٔ صرف نظر است. ببینید فرد از چه کاری یا محصولی صرف نظر کرده است یا آن را از دست داده است و آن را به عنوان هزینهٔ فرصت در نظر بگیرید.

تیپ دوم: سؤالات مفهومی با عدد و ارقام: در این حالت لیستی از کارها و انتخاب‌هایی که فرد می‌تواند داشته باشد را تهیه می‌کنیم. میزان سودآوری و منافعی که هر یک از آن‌ها می‌تواند نصیب فرد در انتهای سال کند را محاسبه و سپس سودآورترین کار باید توسط فرد انتخاب شود و دومین گزینه‌ای که سودآوری بالایی دارد، ولی فرد از آن صرف نظر کرده است، به عنوان هزینهٔ فرصت در نظر گرفته می‌شود.

تیپ سوم: سؤالات به صورت نموداری، ترکیبی با مبحث قید بودجه و مرز امکانات تولید

این سؤال براساس تیپ دوم طرح شده است.

پاسخ خیلی تشریحی ابتدا باید میزان بازدهی (سود) ناشی از هر سرمایه‌گذاری را به دست آوریم:

سود سالیانهٔ خرید اوراق مشارکت $= ۵۶۴ \times \frac{۲۵}{۱۰۰} = ۱۴۱$ میلیون ریال

سود سالیانهٔ سرمایه‌گذاری در بازار بورس $= ۶۵$ میلیون ریال

سود سالیانهٔ راه‌اندازی یک کارگاه تولیدی $= \frac{۲۵}{۱۰۰} \times$ مجموع سودهای سالانهٔ خرید اوراق مشارکت و سهام

$= \frac{۲۵}{۱۰۰} \times (۶۵ + ۱۴۱) = ۵۱/۵$ میلیون ریال

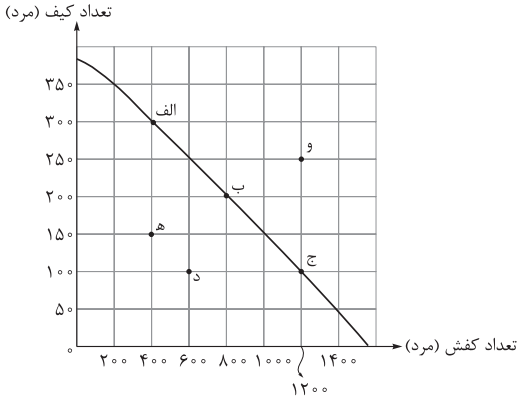
سود سالیانهٔ حاصل از خرید و فروش طلا $= ۱۳ \times ۱۲ = ۱۵۶$ میلیون ریال

در نتیجه سود سالیانهٔ حاصل از خرید و فروش طلا بهترین و سودآورترین انتخاب است.

منافع بهترین انتخاب بعدی که خرید اوراق مشارکت (با سود سالیانهٔ ۱۴۱ میلیون ریال) است، ولی فرد از آن صرف نظر کرده است، هزینهٔ فرصت انتخاب فرد محسوب می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۹ نمودار زیر میزان تولید دو کالای کیف و کفش را در یک جامعه نشان می‌دهد. در کدام گزینه تمام موارد ذکرشده درست هستند؟

۱) در صورتی که تولید این جامعه بر روی نقطهٔ «د» باشد، اگر ۱۰۰ کیف بیشتر تولید شود، تولید کارا خواهد بود ـ برای حرکت از نقطهٔ «الف» به «ج» این جامعه باید میزان تولید کیف را کاهش دهد.

۲) حرکت از نقطهٔ «ب» به «ج» بدون کاستن از تولید یکی از کالاها امکان‌پذیر است، از این‌رو تولید در هر دو نقطه کارا است. ـ دستیابی به نقطهٔ «ه» برای این جامعه امکان‌پذیر نیست؛ زیرا منابع کافی برای رسیدن به این میزان تولید را ندارد.

۳) جامعه‌ای که در نقطهٔ «ه» قرار دارد، اگر ۱۵۰ واحد بیشتر کیف تولید کند، بر روی الگوی مرز امکانات تولید قرار می‌گیرد. ـ اگر این جامعه تمام ظرفیت تولیدی خود را به کار بگیرد، قادر خواهد بود که در نقطهٔ «و» قرار بگیرد.

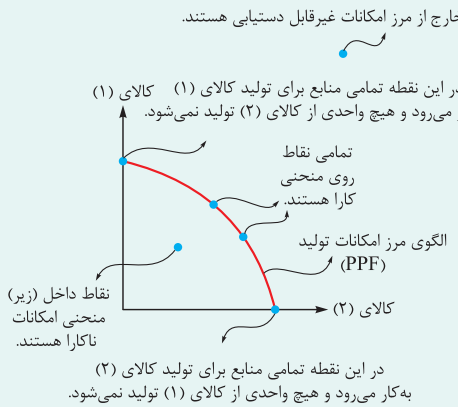
۴) حرکت از نقطهٔ «ب» به «الف» مستلزم کاستن از میزان تولید کفش و افزودن به میزان تولید کیف است. ـ در نقاط «ه» و «د» بخشی از منابع و ظرفیت تولیدی این جامعه ناکارا باقی مانده است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

- وقتی تولید ناکارا باشد، این امکان وجود دارد که حداقل بیشتر از یک کالا تولید شود؛ بدون آن‌که از تولید کالای دیگر کاسته شود.
- ناحیهٔ خارج از منحنی مرز امکانات تولید، نقاطی هستند که کشور می‌تواند آرزوی رسیدن به آن‌ها را داشته باشد. (این نقاط با فرض ثابت‌ماندن منابع کشور، غیرقابل دستیابی هستند، زیرا کشور منابع کافی برای تولید در آن سطح را ندارد.)
- اگر یک شرکت یا یک کشور، از تمامی فرصت‌های خود برای بهترشدن وضعیت خودش استفاده کند، به‌گونه‌ای که این بهبود موجب بدترشدن وضع دیگران نشده باشد، اقتصاد آن شرکت یا کشور کاراست. (کشور از منابع موجود خود بیشترین استفاده را می‌برد.) وقتی تولید ناکارا باشد، حداقل بیش از یک کالا یا خدمت می‌توان در دسترس مردم قرار داد؛ بدون آن‌که کالاها یا خدمات دیگر کاهش پیدا کنند.

- هنگامی که روی مرز کارایی قرار داریم، بهتر شدن وضعیت ما، مستلزم بدترشدن وضع دیگری خواهد شد.
- با حرکت در طول منحنی مرز امکانات تولید از سمت چپ به راست (بالا به پایین) از تولید محصول مشخص‌شده بر روی محور عمودی کاسته و بر میزان تولید کالای مشخص‌شده بر روی محور افقی افزوده می‌شود.
- با حرکت در طول منحنی مرز امکانات تولید از سمت راست به چپ (پایین به بالا) از تولید محصول مشخص‌شده بر روی محور افقی کاسته و بر میزان تولید کالای مشخص‌شده بر روی محور عمودی افزوده می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): قسمت اول نادرست است؛ زیرا اگر تولید روی نقطهٔ «د» باشد، باید ۱۵۰ واحد کیف بیشتر تولید شود تا به کارایی برسد. ـ قسمت دوم گزینه درست است.

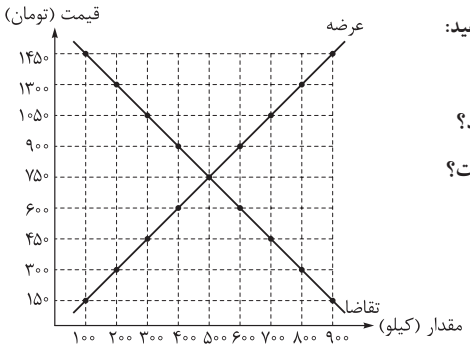
گزینهٔ (۲): قسمت اول گزینه نادرست است؛ زیرا هر دو نقطهٔ ذکرشده، بر روی مرز امکانات تولید قرار دارند؛ بنابراین افزایش تولید یک کالا بدون کاستن از تولید دیگری میسر نیست؛ زیرا تمام منابع مورد استفاده هستند. ـ قسمت دوم گزینه نادرست است؛ زیرا نقطهٔ «ه» در زیر مرز امکانات تولید قرار دارد؛ بنابراین تولید در این نقطه ناکارا است، نه غیرقابل دستیابی.

گزینهٔ (۳): قسمت اول گزینه درست است. ـ قسمت دوم گزینه نادرست است؛ زیرا نقطهٔ «و» خارج از مرز امکانات تولید قرار دارد؛ بنابراین این جامعه اساساً در حال حاضر منابع و ظرفیت لازم برای دستیابی به این نقطه را ندارد.

گزینهٔ (۴): قسمت اول گزینه درست است. ـ قسمت دوم گزینه درست است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۰ با توجه به نمودار عرضه و تقاضای مقابل، به ترتیب به سؤالات زیر پاسخ دهید:

الف) در قیمت ۴۵۰ تومان چه وضعیتی در بازار وجود دارد؟

ب) در سطح قیمت ۹۰۰ تومان کدام عامل بازار را به حالت تعادل می‌رساند؟

ج) در سطح قیمت ۶۰۰ تومان حداکثر درآمد تولیدکنندگان چند تومان است؟

۱) کمبود عرضه‌ای معادل ۳۰۰ واحد ـ کاهش قیمت ـ ۲۴۰,۰۰۰ تومان

۲) مازاد تقاضایی معادل ۴۰۰ واحد ـ افزایش قیمت ـ ۳۶۰,۰۰۰ تومان

۳) مازاد تقاضایی معادل ۳۰۰ واحد ـ افزایش قیمت ـ ۳۶۰,۰۰۰ تومان

۴) کمبود عرضه‌ای معادل ۴۰۰ واحد ـ کاهش قیمت ـ ۲۴۰,۰۰۰ تومان

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

رفتار عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان در بازار در مقابل هم صورت می‌گیرد و باید با هم هماهنگ باشد. به صورت کلی براساس مقدار عرضه و تقاضا سه حالت ممکن است در بازار برقرار شود:

حالت	نتیجه
عرضه > تقاضا	● مازاد عرضه یا کمبود تقاضا ● گروهی از عرضه‌کنندگان موفق به فروش کالای خود نمی‌شوند؛ زیرا به دلیل قیمت بالا خریداران تمایل چندانی به خرید آن کالا ندارند. ● برای رسیدن به وضعیت تعادلی باید قیمت کاهش پیدا کند.
عرضه = تقاضا	● بازار در این حالت در وضعیت تعادل قرار دارد. ● تمام عرضه‌کنندگان موفق به فروش کالای خود می‌شوند و تمام تقاضاکنندگان نیز قادر به خرید کالای مورد نظر خود می‌شوند.
تقاضا > عرضه	● مازاد تقاضا یا کمبود عرضه ● گروهی از تقاضاکنندگان موفق به خرید کالای مورد نظر خود نمی‌شوند؛ زیرا به دلیل قیمت پایین تولیدکنندگان تمایل چندانی به تولید آن کالا ندارند. ● برای رسیدن به وضعیت تعادلی باید قیمت افزایش یابد.

پاسخ خیلی تشریحی

الف) قیمت ۴۵۰ تومان زیر قیمت تعادلی است. در این قیمت میزان تقاضا ۷۰۰ واحد کالا است؛ در حالی که به دلیل قیمت پایین تولیدکنندگان تمایل چندانی به تولید آن ندارند و تنها ۳۰۰ واحد کالا تولید می‌شود؛ بنابراین بازار در این قیمت دچار کمبود عرضه یا مازاد تقاضا به میزان ۴۰۰ واحد است. (۷۰۰ − ۳۰۰ = ۴۰۰)

ب) قیمت ۹۰۰ تومان بالاتر از سطح قیمت تعادلی است؛ بنابراین از طریق کاهش قیمت می‌توان به تعادل در بازار دست یافت.

ج) قیمت ۶۰۰ تومان پایین‌تر از قیمت تعادلی است؛ بنابراین تولیدکنندگان قادر به فروش تمام محصولات خود هستند؛ در نتیجه برای به دست آوردن درآمد تولیدکنندگان کافی است مقدار عرضه را در قیمت ضرب کنیم:

حداکثر درآمد تولیدکنندگان در قیمت ۶۰۰ تومان = ۶۰۰ × ۴۰۰ = ۲۴۰,۰۰۰ تومان

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۱ یک تعاونی کشاورزی، محصول آلبالوی تولیدی خود را به ارزش ۱۵ میلیون تومان به یک واسطه می‌فروشد. واسطه، پس از جداسازی آلبالوهای نامرغوب و بسته‌بندی آن‌ها، کل محصول را در قالب ۱۰ بسته به ارزش هر بسته ۲ میلیون تومان به کارخانهٔ فرآوری می‌فروشد؛ کارخانهٔ فرآوری، آلبالوها را به کنسانتره تبدیل کرده و آن را به ارزش ۲۵ میلیون تومان به کارخانهٔ ساخت ژله می‌فروشد. کارخانهٔ ساخت ژله، پس از تبدیل کنسانتره به پودر ژله، محصول خود را به ارزش ۳۵ میلیون تومان به مصرف‌کنندهٔ نهایی می‌فروشد. با توجه به این داده‌ها، اگر نرخ مالیات بر ارزش افزوده ۱۰ درصد باشد:

الف) قیمت کالای نهایی با احتساب مالیات بر ارزش افزوده چه‌قدر است؟

ب) مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده توسط واسطه کدام است؟

ج) میزان مالیات بر ارزش افزودهٔ خالص جمع‌آوری‌شده توسط کارخانهٔ فرآوری چه‌قدر است؟

۱) الف) ۳۵,۸۰۰,۰۰۰ تومان / ب) ۳ میلیون تومان / ج) ۲,۰۰۰,۰۰۰ تومان

۲) الف) ۳۸,۵۰۰,۰۰۰ تومان / ب) ۲ میلیون تومان / ج) ۵۰۰,۰۰۰ تومان

۳) الف) ۳۸,۵۰۰,۰۰۰ تومان / ب) ۲ میلیون تومان / ج) ۲,۰۰۰,۰۰۰ تومان

۴) الف) ۳۵,۸۰۰,۰۰۰ تومان / ب) ۳ میلیون تومان / ج) ۵۰۰,۰۰۰ تومان

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

برای حل مسائل مالیات بر ارزش افزوده می‌توانید فرمول‌های ارائه‌شده در جدول زیر را به خاطر بسپارید.

مراحل	توضیحات
قیمت فروش با مالیات بر ارزش افزوده	(نرخ مالیات بر ارزش افزوده × قیمت کالا در آن مرحله) + قیمت کالا در آن مرحله
مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده توسط فروشنده	نرخ مالیات بر ارزش افزوده × قیمت کالا در آن مرحله
اعتبار مالیات بر ارزش افزوده‌هایی که در مرحلهٔ قبل پرداخت شده	برابر است با مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده توسط فروشنده در مرحلهٔ قبل
مالیات بر ارزش افزودهٔ خالص جمع‌آوری‌شده	مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده توسط فروشنده در مرحلهٔ قبل − مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده توسط فروشنده در آن مرحله
مجموع مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده	مجموع مالیات بر ارزش افزودهٔ خالص جمع‌آوری‌شدهٔ تمامی مراحل یا = مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده توسط فروشنده در مرحلهٔ آخر نرخ مالیات بر ارزش افزوده × قیمت کالا در مرحلهٔ آخر

پاسخ خیلی تشریحی

الف)

(نرخ مالیات بر ارزش افزوده × قیمت کالا در مرحلهٔ آخر) + قیمت کالا در مرحلهٔ آخر = قیمت کالای نهایی با احتساب مالیات بر ارزش افزوده

$= ۳۵ + (۳۵ \times \frac{۱۰}{۱۰۰}) = ۳۵ + ۳/۵ = ۳۸/۵$ میلیون تومان $= ۳۸,۵۰۰,۰۰۰$ تومان

ب)

قیمت مشخص‌شدهٔ کالا توسط واسطه = ۱۰ × ۲ = ۲۰ میلیون تومان

مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده توسط واسطه = قیمت کالا در آن مرحله × نرخ مالیات بر ارزش افزوده

$= ۲۰ \times \frac{۱۰}{۱۰۰} = ۲$ میلیون تومان

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

= ارزش افزودهٔ محصول توسط کارخانهٔ فرآوری

ارزش مشخص‌شده برای محصول توسط واسطه − ارزش مشخص‌شده برای محصول در کارخانهٔ فرآوری

$= ۲۵ - ۲۰ = ۵$ میلیون تومان

= مالیات بر ارزش افزودهٔ خالص جمع‌آوری‌شده توسط کارخانهٔ فرآوری

نرخ مالیات بر ارزش افزوده × ارزش افزودهٔ محصول توسط کارخانهٔ فرآوری

$= ۵ \times \frac{۱۰}{۱۰۰} = ۰/۵$ میلیون تومان $= ۵۰۰,۰۰۰$ تومان

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۲ عبارات کدام گزینه دربردارندهٔ پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) منافع تجارت بین‌الملل برای تولیدکنندگان چیست؟

ب) چرا دیدگاه کشورها به مسئلهٔ تجارت بین‌الملل با هم متفاوت است؟

۱) منجر به افزایش هزینهٔ فرصت تولیدکنندگان می‌شود و آن‌ها می‌توانند کالا را با قیمت بالاتر به فروش برسانند و سود بیشتری کسب کنند. ـ آرمان‌ها و چشم‌اندازهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی متفاوت و مسائل و مشکلات خاص کشورها

۲) منجر به افزایش هزینهٔ فرصت تولیدکنندگان می‌شود و آن‌ها می‌توانند کالا را با قیمت بالاتر به فروش برسانند و سود بیشتری کسب کنند. ـ ویژگی‌های متفاوت کشورها از نظر منابع و عوامل تولید، دسترسی به فناوری و وضعیت اقلیمی

۳) تولیدکنندگان می‌توانند محصولات خود را در بازارهای بزرگ‌تری به فروش برسانند. ـ آرمان‌ها و چشم‌اندازهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی متفاوت و مسائل و مشکلات خاص کشورها

۴) تولیدکنندگان می‌توانند به منظور رقابت با تولیدکنندگان دیگر به تلاش بیشتر برای تولید بهتر و کارآمدتر وادار شوند. ـ ویژگی‌های متفاوت کشورها از نظر منابع و عوامل تولید، دسترسی به فناوری و وضعیت اقلیمی

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی

الف) **مزایای تجارت بین‌الملل برای تولیدکنندگان:**

صادرات کالا به تولیدکنندگان
- اجازه می‌دهد تا محصولات خود را در بازارهای بزرگ‌تری به فروش برسانند.
- هم‌چنین به منظور رقابت با تولیدکنندگان دیگر، به تلاش بیشتر برای تولید بهتر و کارآمدتر وادار شوند.

ب)

دلایلی که باعث شده تا دولت‌ها در طول تاریخ و در شرایط گوناگون، برخوردهای گوناگون و گاه متعارضی با مسئلهٔ تجارت بین‌الملل داشته باشند
- مشکلات و مسائل متفاوت و خاص هر کشور در مقایسه با کشور دیگر
- تفاوت‌های قابل توجه در آرمان‌ها، چشم‌اندازهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی کشورها

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۳ اطلاعات زیر مربوط به یک شهر فرضی در سال گذشته است. با توجه به این اطلاعات در هر یک از شرایط زیر، نرخ بیکاری برابر با چند درصد خواهد شد؟ (در قسمت (ب)، نوع بیکاری رایج در این شهر را نیز مشخص کنید.)

الف) نرخ بیکاری در شرایط فعلی

ب) اگر ۱۰٪ از شاغلان این شهر به امید یافتن شغل بهتر، شغل فعلی خود را ترک کنند.

۱	جمعیت فعال	۶,۲۵۰ نفر
۲	جمعیت شاغل	۴,۷۵۰ نفر

ج) اگر یک کارخانه تعداد ۶۵ نفر از نیروهای خود را اخراج بکند. (این افراد اخراج‌شده دنبال کار دیگر نمی‌گردند.)

۱) الف) ۱۷٪ / ب) بیکاری اصطکاکی ـ ۳۱/۶٪ / ج) ۲۰/۵٪

۲) الف) ۲۴٪ / ب) بیکاری اصطکاکی ـ ۳۱/۶٪ / ج) ۲۵/۰۴٪

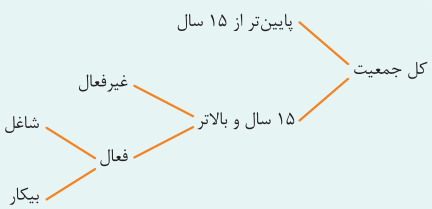
۳) الف) ۲۴٪ / ب) بیکاری دوره‌ای ـ ۳۵٪ / ج) به زیر ۲۵٪

۴) الف) ۱۷٪ / ب) بیکاری دوره‌ای ـ ۲۵٪ / ج) به حدود ۲۰/۵٪

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

جمعیت زیر ۱۵ سال + جمعیت ۱۵ سال و بالاتر = جمعیت کل کشور

جمعیت فعال + جمعیت غیرفعال = جمعیت ۱۵ سال و بالاتر

جمعیت شاغل + جمعیت بیکار = جمعیت فعال

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰$$

نوع بیکاری	تعریف
بیکاری اصطکاکی	شامل کسانی می‌شود که: ● شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست‌وجو هستند. ● به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. این نوع بیکاری کوتاه‌مدت است و در همهٔ کشورها وجود دارد.
بیکاری فصلی	زمانی اتفاق می‌افتد که کارگران به‌دلیل تغییرات فصلی شغل خود را از دست می‌دهند. **مثال:** برخی کارگران ساختمانی و کشاورزان در فصل زمستان.
بیکاری ساختاری	ناشی از عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌ها است. **مثال:** نیروی کار ساده در اقتصاد وجود دارد؛ ولی نیروی کار متخصص مورد نیاز است.
بیکاری دوره‌ای	● بیکاری‌ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. ● در دورهٔ رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی الف)

جمعیت شاغل + جمعیت بیکار = جمعیت فعال

$\Rightarrow$ جمعیت بیکار = جمعیت فعال − جمعیت شاغل = ۶,۲۵۰ − ۴,۷۵۰ = ۱,۵۰۰ نفر

نرخ بیکاری = $\frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰ \Rightarrow \frac{۱,۵۰۰}{۶,۲۵۰} \times ۱۰۰ = ۲۴$ درصد

ب) افرادی که شغل خود را به امید یافتن شغل بهتر رها می‌کنند و یا به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند، دچار بیکاری اصطکاکی هستند.

با بیکارشدن ۱۰٪ از شاغلان، تعداد شاغلان کاهش پیدا کرده و تعداد بیکاران افزایش پیدا می‌کند.

جمعیت افرادی که شغل فعلی خود را ترک کرده‌اند = ۴,۷۵۰ × $\frac{۱۰}{۱۰۰}$ = ۴۷۵ نفر

جمعیت بیکار جدید = ۱,۵۰۰ + ۴۷۵ = ۱,۹۷۵ نفر

نرخ بیکاری جدید = $\frac{\text{جمعیت بیکار جدید}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰ \Rightarrow \frac{۱,۹۷۵}{۶,۲۵۰} \times ۱۰۰ = ۳۱/۶$ درصد

ج) با اخراج ۶۵ نفر، تعداد بیکاران به میزان ۶۵ نفر افزایش پیدا می‌کند؛ در نتیجه نرخ بیکاری عدد بیشتری خواهد شد:

جمعیت بیکار جدید = ۱,۵۰۰ + ۶۵ = ۱,۵۶۵ نفر

نرخ بیکاری جدید = $\frac{\text{جمعیت بیکار جدید}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰ \Rightarrow \frac{۱,۵۶۵}{۶,۲۵۰} \times ۱۰۰ = ۲۵/۰۴$ درصد

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۴ با توجه به جدول زیر، اگر نرخ تورم برای هر سه کشور فرضی یکسان باشد:

نام کشور	سطح عمومی قیمت‌ها در سال ۱۴۰۰	سطح عمومی قیمت‌ها در سال ۱۴۰۱
A	۲۸,۷۵۰	۴۲,۵۵۰
B	؟	۱,۸۵۰
C	۱۷۵,۰۰۰	؟

الف) سطح عمومی قیمت‌ها در کشور **B** در سال ۱۴۰۰ چه‌قدر است؟

ب) سطح عمومی قیمت‌ها در کشور **C** در سال ۱۴۰۱ چه‌قدر است؟

۱) الف) ۱,۲۵۰ / ب) ۲۵۹,۰۰۰

۲) الف) ۱,۷۵۰ / ب) ۲۵۵,۰۰۰

۳) الف) ۱,۲۵۰ / ب) ۱۹۵,۰۰۰

۴) الف) ۱,۷۵۰ / ب) ۲۰۵,۰۰۰

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔ اول باید نرخ تورم را به دست بیاوریم:

$$\text{نرخ تورم} = \frac{\text{سطح عمومی قیمت‌ها در سال جاری} - \text{سطح عمومی قیمت‌ها در سال قبل}}{\text{سطح عمومی قیمت‌ها در سال قبل}} \times ۱۰۰$$

$$\text{نرخ تورم کشور A} = \frac{۴۲,۵۵۰ - ۲۸,۷۵۰}{۲۸,۷۵۰} \times ۱۰۰ = ۴۸ \text{ درصد}$$

$$\text{نرخ تورم کشور A} = \text{نرخ تورم کشور B} = \text{نرخ تورم کشور C} = ۴۸ \text{ درصد}$$

$$\text{کشور B} \Rightarrow \frac{۴۸}{۱۰۰} = \frac{۱,۸۵۰ - x}{x} \Rightarrow ۰/۴۸x = ۱,۸۵۰ - x \Rightarrow ۱/۴۸x = ۱,۸۵۰ \Rightarrow x = \frac{۱,۸۵۰}{۱/۴۸} = ۱,۲۵۰$$

$$\text{کشور C} \Rightarrow \frac{۴۸}{۱۰۰} = \frac{x - ۱۷۵,۰۰۰}{۱۷۵,۰۰۰} \Rightarrow ۰/۴۸ \times ۱۷۵,۰۰۰ = x - ۱۷۵,۰۰۰ \Rightarrow x = ۸۴,۰۰۰ + ۱۷۵,۰۰۰ = ۲۵۹,۰۰۰$$

راه حل میان‌بر:

تو سؤالات این شکلی که نرخ تورم رو به ما داده و قیمت سال قبل و یا سال جاری رو از ما می‌خواد، می‌شه خیلی راحت به جواب رسید:

اول باید عدد نرخ تورم را به ۱ اضافه کنیم.

تو این سؤال نرخ تورم برابر شده با ۴۸٪ (یعنی ۰/۴۸)، خب اگه این عدد رو به ۱ اضافه کنیم برابر می‌شه با: ۱/۴۸

حالا دو تا حالت پیش می‌آید:

الف (کشور B): قیمت سال جاری رو داریم و باید قیمت سال قبل رو به دست بیاریم. پس باید قیمت سال جاری رو بر عدد به دست اومده (۱/۴۸) تقسیم کنیم.

$$\frac{۱,۸۵۰}{۱/۴۸} = ۱,۲۵۰$$

ب (کشور C): قیمت سال قبل رو داریم و باید قیمت سال جاری رو به دست بیاریم؛ در نتیجه باید عدد به دست اومده (۱/۴۸) رو در قیمت سال قبل ضرب کنیم.

$$۱/۴۸ \times ۱۷۵,۰۰۰ = ۲۵۹,۰۰۰$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۵ کدام گزینه به پاسخ درست و کامل پرسش‌های زیر اشاره دارد؟

الف) دولت‌ها در شرایط تورمی برای کنترل افزایش سطح عمومی قیمت‌ها چه می‌کنند؟

ب) اگر علت بروز تورم در جامعه، فزونی تقاضا بر عرضه باشد، روش ترجیحی دولت برای کنترل تورم و کاهش آن چیست؟

ج) کدام مورد دربارهٔ «رابطهٔ تورم و نقدینگی» درست است؟

۱) الف) از سیاست بازار باز خرید اوراق مشارکت استفاده می‌کنند. / ب) افزایش ظرفیت‌های تولیدی / ج) تورم، همان افزایش نقدینگی است؛ به شرطی که با افزایش تولید هماهنگ باشد.

۲) الف) از سیاست بازار باز فروش اوراق مشارکت استفاده می‌کنند. / ب) افزایش واردات / ج) هنگام کمبود عرضه، افزایش نقدینگی، توانایی پرداخت برای قیمت‌های بالاتر را در تقاضاکنندگان افزایش می‌دهد.

۳) الف) از سیاست بازار باز خرید اوراق مشارکت استفاده می‌کنند. / ب) افزایش واردات / ج) با افزایش نقدینگی، توانایی سرمایه‌گذاران افزایش می‌یابد؛ در نتیجه با افزایش تولید، تورم مهار می‌شود.

۴) الف) از سیاست بازار باز فروش اوراق مشارکت استفاده می‌کنند. / ب) افزایش ظرفیت‌های تولیدی / ج) دولت جهت کاهش نرخ تورم، از سیاست افزایش حجم پول در گردش استفاده می‌کند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔

الف) دولت‌ها در شرایط تورمی برای کنترل افزایش سطح عمومی قیمت‌ها: از سیاست انقباضی پولی (سیاست بازار باز فروش اوراق مشارکت) استفاده می‌کنند. (*اگه دولت‌ها تو شرایط تورمی اوراق مشارکت رو از مردم بگرن، کلی پول به مردم (بازار) عرضه می‌شه و شدت تورم رو بیشتر می‌کنه.* (رد گزینه‌های (۱) و (۳))

ب) یکی از دلایل به وجود آمدن تورم در جامعه، نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد (فزونی تقاضا بر عرضه) است. فرض کنید: در بازار خودرو با مازاد تقاضا روبه‌رو هستیم. (تقاضا زیاد، اما خودرو به اندازهٔ تقاضاکنندگان وجود ندارد.) در این حالت تنها عدهٔ محدودی از تقاضاکنندگان (آن‌هایی که قیمت بالاتری برای خودرو حاضرند بپردازند.) می‌توانند صاحب خودرو شوند؛ در نتیجه قیمت خودرو افزایش می‌یابد. اگر سایر کالاها نیز مشابه بازار خودرو، افزایش قیمت داشته باشند، کم‌کم سطح عمومی قیمت‌ها در جامعه افزایش و نرخ تورم کل کشور افزایش می‌یابد. در این شرایط دولت برای مقابله و کنترل تورم باید میزان عرضهٔ کالاها را افزایش دهد.

روش‌های دولت برای افزایش عرضهٔ کالاها:

۱) ظرفیت‌های تولیدی را افزایش می‌دهد. (این روش زمان‌بر است.)

۲) از طریق افزایش واردات، بازار را تنظیم کند. (روش ترجیحی دولت)

ج) بررسی قسمت «ج» در گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نادرست است؛ تورم فقط افزایش نقدینگی نیست، بلکه افزایش عمومی قیمت‌ها در اقتصاد است. به عبارت دیگر تورم ممکن است به دلیل افزایش هزینه‌ها (مثل هزینهٔ مواد اولیه) یا کاهش عرضهٔ کالاها و خدمات (مشکلات عرضه) هم رخ دهد، نه فقط به دلیل افزایش نقدینگی. از طرف دیگر، افزایش نقدینگی ناهماهنگ با افزایش تولید منجر به تورم می‌شود.

گزینهٔ (۲): درست است؛ زمانی که عرضهٔ کالاها و خدمات کم است (کمبود عرضه)، افزایش نقدینگی می‌تواند موجب افزایش قدرت خرید مصرف‌کنندگان شود. این امر باعث می‌شود که تقاضای بیشتر برای کالاها و خدمات بالا رود و قیمت‌ها افزایش یابد. در این وضعیت، افزایش نقدینگی توانایی پرداخت تقاضاکنندگان برای خرید کالاهای بیشتر و با قیمت بالاتر افزایش می‌دهد.

گزینهٔ (۳): نادرست است؛ افزایش نقدینگی به طور کلی می‌تواند منجر به افزایش تقاضا و در نتیجه افزایش قیمت‌ها (تورم) شود. نه لزوماً مهار تورم. حتی اگر تولید هم افزایش یابد، اگر نقدینگی زیاد باشد، ممکن است تورم همچنان بالا باقی بماند، زیرا تقاضا بیش از عرضه است.

گزینهٔ (۴): نادرست است؛ زمانی که اقتصاد کشور دچار تورّم می‌شود، برای پیشگیری از افزایش قیمت‌ها یا کاهش سرعت آن، بانک مرکزی سیاست کاهش نقدینگی یا همان کاهش حجم پول در گردش را به کار می‌گیرد. یکی از روش‌هایی که بانک مرکزی کشورها برای کنترل تورم و تنظیم نقدینگی در گردش به کار می‌گیرند، فروش اوراق مشارکت به مردم است که در این روش به طور مستقیم از مقدار نقدینگی در دست مردم می‌کاهد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۶ جدول زیر ارقام تولید و قیمت‌های غذا و پوشاک در سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ (با احتساب سال ۱۴۰۰ به عنوان سال پایه) را نشان می‌دهد. نرخ رشد واقعی GDP در سال ۱۴۰۱ و نرخ رشد اسمی GDP در سال ۱۴۰۲ به ترتیب حدوداً چند درصد است؟

	غذا		پوشاک	
سال	قیمت (میلیون)	تعداد	قیمت (میلیون)	تعداد
۱۴۰۰	۲۰۰	۴۰۰	۱۰۰	۷۰۰
۱۴۰۱	۲۸۰	۶۰۰	۱۵۰	۸۰۰
۱۴۰۲	۳۴۰	۸۰۰	۲۳۰	۹۰۰

۱) ٪۹۲ ـ ٪۶۶

۲) ٪۹۲ ـ ٪۱۸

۳) ٪۳۳ ـ ٪۶۶

۴) ٪۳۳ ـ ٪۱۸

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۱

درس Box

در یک جامعهٔ فرضی که تنها دو کالای A و B را تولید می‌کند، فرمول زیر فرمول کلی برای محاسبهٔ تولید کل به قیمت ثابت در هر سال است:

تولید کل در سال مورد نظر به قیمت ثابت (تولید کل واقعی) =

(قیمت کالای B در سال پایه × مقدار تولید کالای B در سال مورد نظر)

+ (قیمت کالای A در سال پایه × مقدار تولید کالای A در سال مورد نظر)

فرمول زیر فرمول کلی برای محاسبهٔ تولید کل به قیمت جاری در هر سال است:

تولید کل در سال مورد نظر به قیمت جاری (تولید کل اسمی) =

(قیمت کالای B در همان سال × مقدار تولید کالای B در سال مورد نظر)

+ (قیمت کالای A در همان سال × مقدار تولید کالای A در سال مورد نظر)

برای آن‌که بدانیم تولیدات سال جاری نسبت به سال قبل، چه میزان رشد داشته است، از فرمول زیر استفاده می‌کنیم:

$$\text{نرخ رشد اسمی تولید} = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی اسمی سال جاری} - \text{تولید ناخالص داخلی اسمی سال قبل}}{\text{تولید ناخالص داخلی اسمی سال قبل}} \times ۱۰۰$$

$$\text{نرخ رشد واقعی تولید} = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال جاری} - \text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال قبل}}{\text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال قبل}} \times ۱۰۰$$

- نرخ رشد واقعی GDP در سال ۱۴۰۱:

GDP واقعی ۱۴۰۰ ← $(۲۰۰\times۴۰۰)+(۱۰۰\times۷۰۰)=۸۰,۰۰۰+۷۰,۰۰۰=۱۵۰,۰۰۰$ میلیون تومان

GDP واقعی ۱۴۰۱ ← $(۲۰۰\times۶۰۰)+(۱۰۰\times۸۰۰)=۱۲۰,۰۰۰+۸۰,۰۰۰=۲۰۰,۰۰۰$ میلیون تومان

$$\text{نرخ رشد واقعی تولید GDP در سال ۱۴۰۱} = \frac{\text{GDP واقعی ۱۴۰۱} - \text{GDP واقعی ۱۴۰۰}}{\text{GDP واقعی ۱۴۰۰}} \times ۱۰۰$$

$$\frac{۲۰۰,۰۰۰-۱۵۰,۰۰۰}{۱۵۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ \simeq ٪۳۳$$

- نرخ رشد اسمی GDP در سال ۱۴۰۲:

GDP اسمی ۱۴۰۱ ← $(۲۸۰ \times ۶۰۰) + (۱۵۰ \times ۸۰۰) = ۱۶۸,۰۰۰ + ۱۲۰,۰۰۰ = ۲۸۸,۰۰۰$ میلیون تومان

GDP اسمی ۱۴۰۲ ← $(۳۴۰ \times ۸۰۰) + (۲۳۰ \times ۹۰۰) = ۲۷۲,۰۰۰ + ۲۰۷,۰۰۰ = ۴۷۹,۰۰۰$ میلیون تومان

$$\text{نرخ رشد اسمی GDP در سال ۱۴۰۲} = \frac{\text{GDP اسمی ۱۴۰۲} - \text{GDP اسمی ۱۴۰۱}}{\text{GDP اسمی ۱۴۰۱}} \times ۱۰۰ \Rightarrow \frac{۴۷۹,۰۰۰-۲۸۸,۰۰۰}{۲۸۸,۰۰۰} \times ۱۰۰ \simeq ٪۶۶$$

پاسخ خیلی تشریحی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۷ کدام عبارت بیان مناسبی در رابطه با جدول زیر است؟

کشور / سال	الف		ب		ج	
	سهم دهک اول	سهم دهک دهم	سهم دهک اول	سهم دهک دهم	سهم دهک اول	سهم دهک دهم
۱۴۰۱	۵	۲۵	۲	۳۲	۳	۲۱
۱۴۰۲	۴	۱۶	۳	۱۸	۴	۲۴
۱۴۰۳	۶	۲۴	۴	۲۰	۶	۳۰

۱) ناعادلانه‌ترین توزیع درآمد، در کشور «ج» و در سال ۱۴۰۳ صورت گرفته است.

۲) دهک اول در کشور «ج» در سال ۱۴۰۱، کم‌ترین درصد درآمد ملی را دارد.

۳) توزیع درآمد در طی سه سال در کشور «الف» نسبت به سایر کشورها نامناسب‌تر است.

۴) روند توزیع درآمد در کشور «ب» به مرور زمان بهبود یافته است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱۱

درس Box

شاخص دهک‌ها:

- یکی از شاخص‌های سنجش وضعیّت توزیع درآمد ← شاخص دهک‌ها
- از شاخص دهک‌ها در برخی گزارش‌های اقتصادی و به منظور نشان‌دادن پیشرفت‌هایی که در زمینهٔ عدالت اقتصادی روی داده است، استفاده می‌شود.

برای محاسبهٔ این شاخص:

۱) مردم کشور را به ده گروه جمعیّتی مساوی تقسیم می‌کنند.

۲) در این طبقه‌بندی، سطح درآمد از کم‌ترین به بیشترین مد نظر قرار می‌گیرد.

۳) گروه اول (دهک اول) که ۱۰ درصد اولیهٔ جمعیّت را تشکیل می‌دهند، کم‌ترین درصد درآمد ملی و ۱۰ درصد آخر (دهک دهم)، بیشترین درصد درآمد ملی را دارند.

۴) سهم هر دهک از سهم دهک ماقبل خود بزرگ‌تر یا مساوی و از سهم دهک بعدی کوچک‌تر یا مساوی خواهد بود.

۵) مجموع سهم تمامی دهک‌ها برابر با ۱۰۰ خواهد بود.

وضعیت توزیع درآمد:

- برای به دست آوردن شاخصی برای مقایسهٔ وضعیّت توزیع درآمد از نسبت: $\frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}}$ استفاده می‌کنند.
- هر چه این نسبت بیشتر ← توزیع درآمد در آن جامعه نامناسب‌تر است و بالعکس.
- گاهی درآمدهای مردم برای به دست آوردن شاخص دهک‌ها، قابل ثبت نیست. به همین دلیل اقتصاددانان برای به دست آوردن اختلاف درآمدی، اختلاف هزینه‌ای را محاسبه می‌کنند. در این حالت هزینهٔ خانوار نمایندهٔ درآمد آن است. (به این معنا که فرض می‌شود: تمامی درآمد خانوار خرج و تبدیل به هزینه می‌شود.)

پاسخ خیلی تشریحی ✓ برای پاسخ به این سؤال ابتدا شاخص توزیع درآمد در هر کشور، در هر سال را محاسبه می‌کنیم و سپس به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:

$$\text{شاخص توزیع درآمد} = \frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}}$$

$$\text{شاخص توزیع درآمد در کشور «الف» در سال ۱۴۰۱} = \frac{۲۵}{۵} = ۵$$

$$\text{شاخص توزیع درآمد در کشور «الف» در سال ۱۴۰۲} = \frac{۱۶}{۴} = ۴$$

$$\text{شاخص توزیع درآمد در کشور «الف» در سال ۱۴۰۳} = \frac{۲۴}{۶} = ۴$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

شاخص توزیع درآمد در کشور «ب» در سال ۱۴۰۱ $= \frac{۳۲}{۲} = ۱۶$

شاخص توزیع درآمد در کشور «ب» در سال ۱۴۰۲ $= \frac{۱۸}{۳} = ۶$

شاخص توزیع درآمد در کشور «ب» در سال ۱۴۰۳ $= \frac{۲۰}{۴} = ۵$

شاخص توزیع درآمد در کشور «ج» در سال ۱۴۰۱ $= \frac{۲۱}{۳} = ۷$

شاخص توزیع درآمد در کشور «ج» در سال ۱۴۰۲ $= \frac{۲۴}{۴} = ۶$

شاخص توزیع درآمد در کشور «ج» در سال ۱۴۰۳ $= \frac{۳۰}{۶} = ۵$

حال به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:

گزینهٔ (۱): هر چه نسبت سهم دهک دهم به دهک اول بیشتر باشد، توزیع درآمد در آن جامعه نامناسب‌تر است و بالعکس! ناعادلانه‌ترین توزیع درآمد، در کشور «ب» در سال ۱۴۰۱ است. (گزینهٔ (۱) نادرست است.)

گزینهٔ (۲): دهک اول در کشور «ب» در سال ۱۴۰۱ کم‌ترین درصد درآمد ملی را دارد. (گزینهٔ (۲) نادرست است.)

گزینهٔ (۳): در کشور «الف» نسبت به سایر کشورها توزیع درآمد **عادلانه‌تر** صورت گرفته است. (گزینهٔ (۳) نادرست است.)

گزینهٔ (۴): برای کشور «ب» داریم:

(۵) توزیع درآمد در سال ۱۴۰۳ < (۶) توزیع درآمد در سال ۱۴۰۲ < (۱۶) توزیع درآمد در سال ۱۴۰۱

در کشور «ب» با کوچک‌ترشدن شاخص دهک‌ها، وضعیت توزیع درآمد در این کشور عادلانه‌تر شده است. (گزینهٔ (۴) درست است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۸ با توجه به هر یک از سؤالات زیر پاسخ صحیح در کدام گزینه آمده است؟

الف) در شرایطی که کشوری با بیکاری دوره‌ای مواجه است، اعمال کدام سیاست پولی کمک‌کننده است؟

ب) اولین وسیلهٔ مبادله بین انسان‌ها چه بود؟

ج) کدام‌یک از انواع پول خاصیت اعتباری دارند؟

د) انتخاب کدام نوع پول باعث گسترش تجارت در داخل کشورها و بین ملّت‌ها شد؟

۱) الف) سیاست پولی انبساطی / ب) کالاهای فاسدنشدنی و پرطرفدار خاص در هر منطقه / ج) پول‌های کاغذی، تحریری یا الکترونیکی / د) پول‌های فلزی

۲) الف) سیاست پولی انقباضی / ب) رسیدهای کاغذی که از جانب صرافان قابل اعتماد به مردم داده می‌شد. / ج) پول‌های کاغذی، مسکوکات یا دیجیتالی / د) پول‌های فلزی

۳) الف) کاهش نقدینگی در گردش / ب) کالاهای قابل تقسیم به تکه‌های کوچک و پرطرفدار خاص در هر منطقه / ج) پول‌های کاغذی، مسکوکات یا دیجیتالی / د) پول‌های کاغذی

۴) الف) افزایش نقدینگی در گردش / ب) رسیدهای کاغذی که از جانب صرافان قابل اعتماد به مردم داده می‌شد. / ج) پول‌های کاغذی، تحریری یا الکترونیکی / د) پول‌های کاغذی

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: ترکیبی ـ درس‌های ۸ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی

الف) بیکاری دوره‌ای در زمان **رکود اقتصادی** اتفاق می‌افتد. در شرایط رکود اقتصادی که سطح تولید کاهش و بیکاری افزایش می‌یابد، معمولاً اِعمال سیاست پولی انبساطی یا افزایش نقدینگی در گردش می‌تواند کمک‌کننده باشد.

ب) **کالاهای بادوام و فاسدنشدنی و قابل تقسیم به تکه‌های کوچک و پرطرفدار که** قابلیت معامله و معاوضه داشتند، اولین وسیلهٔ مبادلهٔ مورد استفاده بین انسان‌ها به شمار می‌رفتند.

ج) پول‌های **کاغذی**، **تحریری** یا **الکترونیکی**، خصوصیتی اعتباری دارند.

د) **استفاده از پول‌های فلزی مثل طلا و نقره** موجب گسترش تجارت در داخل کشورها و بین ملت‌ها شد و فعالیت‌هایی از قبیل دریانوردی و حمل‌ونقل را نیز رونق بخشید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۹ در هر یک از شرایط زیر به ترتیب کدام نوع سرمایه‌گذاری بهتر است؟

- شخصی از سپرده‌گذاری توقع امکان أخذ وام دارد.
- فرد ریسک‌پذیری در بلندمدت به پولش احتیاج ندارد و توقعش از سرمایه‌گذاری کسب سود بالا است.
- خانمی در شرایط تورمی جامعه می‌خواهد سرمایه‌گذاری کند.
- شخصی می‌خواهد در حالی‌که پولش را سپرده‌گذاری می‌کند، بدون پرداخت جریمه بتواند به پولش دسترسی داشته باشد.

۱) سپردهٔ سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ـ خرید اوراق مشارکت ـ خرید سهام ـ سپردهٔ سرمایه‌گذاری بلندمدت

۲) سپرده‌گذاری در بانک قرض‌الحسنه ـ خرید سهام ـ خرید طلا ـ سپردهٔ سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت

۳) سپردهٔ سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ـ خرید سهام ـ خرید سهام ـ سپردهٔ سرمایه‌گذاری بلندمدت

۴) سپرده‌گذاری در بانک قرض‌الحسنه ـ خرید اوراق مشارکت ـ خرید طلا ـ سپردهٔ سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- امکان اخذ وام ← سپرده‌گذاری در بانک قرض‌الحسنه
- سوددهی بالا، اما پرریسک ← خرید سهام
- سرمایه‌گذاری در شرایط تورمی ← خرید طلا
- توان برداشت پول در هر زمان بدون پرداخت جریمه ← حساب سپردهٔ سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶۰ با توجه به سؤالات زیر گزینهٔ صحیح را انتخاب کنید.

الف) کدام گزینه مصداق اتلاف است؟

ب) در انتخاب لباس برای مشاغلی همچون پلیس و سفیر ایران در جشنوارهٔ فرهنگی چه معیاری باید در نظر گرفته شود؟

ج) «پردازش مجدد و تبدیل یک کالا به کالایی دیگر» و «یافتن راه‌های بهتر برای مصرف»، هر یک به ترتیب مصداق کدام‌یک از موارد روش «۶ ب» است؟

۱) الف) مصرف فراتر از سطح زندگی عمومی / ب) نیاز ـ هویت / ج) بهینه مصرف‌کردن ـ بازتفکر

۲) الف) دورریختن منابع / ب) عملکرد ـ زیبایی / ج) بازیافت ـ بازمصرف

۳) الف) مصرف بی‌جا / ب) نیاز ـ عملکرد / ج) بهینه مصرف‌کردن ـ بازمصرف

۴) الف) هدردادن منابع / ب) عملکرد ـ هویت / ج) بازیافت ـ بازتفکر

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱۳

درس Box

اتلاف	معنی: دورریختن و هدردادن منابع
اسراف	مفهوم اسراف عام‌تر از اتلاف است. موارد اسراف: بلااستفاده گذاشتن اموال، مصرف بی‌جا، مصرف در معصیت و مصرف فراتر از سطح زندگی عمومی یا مصرف فراتر از توان مالی و یا عدم رعایت اولویت در به‌کارگیری سرمایه‌های شخصی و ملی مثال‌هایی برای اسراف: در یک روز بارانی، باغچهٔ خود را آبیاری می‌کنید. / برای انجام محاسبات ساده، به جای ماشین حساب، یک دستگاه رایانه خریداری می‌کنید.

روش «۶ ب» (۶ کلمه که حرف اول آن‌ها «ب» است.) یکی از روش‌های مصرف مسئولانه است.

موارد روش «۶ ب»	مثال و توضیحات
۱) بهینه مصرف‌کردن	کم‌تر مصرف‌کردن یا با انرژی کم‌تر، ولی دستاورد بیشتر مصرف‌کردن
۲) بازیافت	پردازش مجدد و تبدیل یک کالا به کالایی دیگر
۳) بازسازی	درست‌کردن چیزی که خراب و یا از کار افتاده است.
۴) بازداشتن (از اسراف و زیاده‌روی)	نه گفتن به خرید چیزهایی که نیاز نداریم و یا مضرند.
۵) بازتفکر (کالای دیگر)	یافتن راه‌های بهتر و استفادهٔ متفاوت از کالایی دیگر
۶) بازمصرف (استفادهٔ چندباره از کالا)	استفاده از چیزی بیش از یک بار

پاسخ خیلی تشریحی بررسی عبارت‌ها:

الف) مفهوم اتلاف به معنای دورریختن و هدردادن منابع است.

ب) **معیار خرید برای**
- لباس پلیس ← عملکرد
- لباس سفیر ایران در جشنوارهٔ فرهنگی ← هویت

ج) پردازش مجدد و تبدیل یک کالا به کالایی دیگر ← بازیافت

یافتن راه‌های بهتر برای مصرف از چیزی ← بازتفکر

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir